

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΠΑΤΡΩΝ**

**ΣΧΟΛΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΛΕΙΟΘΕΑΤΩΝ ΤΗΣ
ΠΑΤΡΑΣ & ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ»**

**ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: κ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΟΝΟΜΑΤ/ΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ: ΜΠΙΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
Α.Μ : 4259**

ΠΑΤΡΑ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	σελ. 3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 4
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.....	σελ. 4
ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.....	σελ. 10
ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ.....	σελ. 12
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	σελ. 13
ΑΦΘΑΡΤΟ ΑΡΩΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.....	σελ. 18
Αρχαιολογικοί χώροι Πάτρας.....	σελ. 19
Μνημεία Πάτρας.....	σελ. 22
Μουσεία Πάτρας.....	σελ. 30
Αρχαιότητες ευρύτερης περιοχής.....	σελ. 31
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.....	σελ. 35
ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ- ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ- ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	
ΜΝΗΜΕΙΑ.....	σελ. 42
Μοναστήρια.....	σελ. 42
Εκκλησίες.....	σελ. 51
ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ.....	σελ. 58
ΜΝΗΜΕΙΑ ΦΥΣΗΣ.....	σελ. 67
ΤΑ ΒΟΥΝΑ.....	σελ. 75
ΟΙ ΠΑΡΑΛΙΕΣ.....	σελ. 80
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΒΟΥΝΟΥ.....	σελ. 82
ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ.....	σελ. 87
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΤΑΜΟΥ.....	σελ. 93
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ.....	σελ. 94
ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.....	σελ. 96
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	σελ. 146
ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ ΑΞΙΟΘΕΑΤΟ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ	
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	σελ. 147
ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ	
ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ.....	σελ. 148
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ.....	σελ. 151
Αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων.....	σελ. 151
Αξιοποίηση μουσείων.....	σελ. 153
Αξιοποίηση μνημείων.....	σελ. 154
Αξιοποίηση παραδοσιακών οικισμών.....	σελ. 154
Αξιοποίηση μνημείων φύσης.....	σελ. 157

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ & ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	σελ.160
Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	σελ. 160
Τουρισμός και μεγάλα καλλιτεχνικά γεγονότα.....	σελ. 164
Η συμβολή της γέφυρας Ρίου -Αντιρρίου στην τουριστική ανάπτυξη.....	σελ. 165
Η συμβολή του αυτοκινητοδρομίου στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής	σελ. 166
Ο νέος λιμένας της Πάτρας	σελ. 167
Η συνδρομή της πληροφορικής στην προώθηση και ανάπτυξη του τουρισμού της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής	σελ. 169
Συμπεράσματα.....	σελ. 170
Βιβλιογραφία.....	σελ. 173

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το ερώτημα ποια είναι η καλύτερη αξιοποίηση των αξιοθεάτων της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής, είναι αρκετά περίπλοκο.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να αναλύσουμε τους όρους «αξιοθέατο», «αξιοποίηση», «ανάπτυξη» και «τουρισμός» καθότι όλες αυτές οι λέξεις είναι αλληλένδετες μεταξύ τους. «**Αξιοθέατο**» σημαίνει κάτι το οποίο αξίζει να δεις, τα αξιόλογα μέρη ενός τόπου που είναι ιστορικά αλλά και αισθητικά άξια να τα επισκευτείς. Στη λέξη αξιοθέατο συμπεριλαμβάνονται τα μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, ναοί, μοναστήρια, νεοκλασσικά κτίρια, σπήλαια, ποταμοί, λίμνες, φαράγγια, υγροβιότοποι, γέφυρες, αλλά και εορτασικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ κ.λ.π. «**Αξιοποίηση**» σημαίνει διατηρώ κάτι στην αρχική του κατάσταση ή το μεταβάλλω σε κάτι πιο χρήσιμο. «**Ανάπτυξη**» σημαίνει αναβάθμιση και «**Τουρισμός**» είναι η μετακίνηση των τουριστών-επισκεπτών σε έναν τόπο.

Η Πάτρα και η ευρύτερή της περιοχή είναι «προικισμένη» από τη φύση, αλλά για να μπορέσουμε να επισκευτούμε τα αξιοθέατα αλλά και για να αξιοποιηθούν σωστά θα πρέπει να ακολουθηθεί μια τουριστική πολιτική. Αναφέρω τη μέθοδο INSKEEP και προσθέτω πως οποιαδήποτε επέμβαση θα πρέπει να είναι σύμφωνη με την αειφόρο ανάπτυξη για ένα βιώσιμο περιβάλλον και μια πολιτιστική κληρονομιά. Με την αξιοποίηση, λοιπόν, των αξιοθεάτων αναπτύσσεται η τουριστική κίνηση της περιοχής, δημιουργούνται νέες μορφές τουρισμού.

Η ανάδειξη της περιοχής ως τουριστικού προορισμού απαιτεί μεγάλη και εξειδικευμένη διαφημιστική προβολή.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νομός Αχαΐας είναι ένας τόπος προικισμένος συνδυάζοντας με τρόπο θαυμαστό τα φυσικά και ιστορικά του αντίθετα, προσφέρεται για τουριστική αξιοποίηση. Βουνό και θάλασσα σε εντυπωσιακές εναλλαγές, παραδοσιακοί οικισμοί, αρχαιολογικοί χώροι, θρησκευτικά μνημεία, κτίρια εξαιρετικής αρχιτεκτονικής περιστοιχισμένα από τη μοναδικής τελειότητας «αρχιτεκτονική» της φύσης, σπάνια οικοσυστήματα και προσεκτικά «αγγίγματα» της τεχνολογίας στην προσπάθεια της προσέγγισης και ανάδειξής τους, συνιστούν ένα γοητευτικό μωσαϊκό που τον καθιστούν ιδανικό προορισμό για τον εσωτερικό και Ευρωπαϊκό τουρισμό.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο Νομός Αχαΐας βρίσκεται στη βορειοδυτική Πελοπόννησο. Έχει έκταση 3.371 τετραγωνικά χιλιόμετρα, πληθυσμό 327.316 κατοίκους (2001) και αποτελεί τη βασική πύλη σύνδεσης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του λιμανιού της Πάτρας. Η Αχαΐα δεσπόζει στο μέσο του νοητού τριγώνου που σχηματίζουν η Αρχαία Ολυμπία (απόσταση 104 χιλιόμετρα), οι Δελφοί (απόσταση 115 χιλιόμετρα) και η αρχαία Επίδαυρος (απόσταση 200 χιλιόμετρα). Ο νομός συνορεύει ανατολικά με το νομό Κορινθίας, νότια με το νομό Αρκαδίας, νοτιοδυτικά με το νομό Ηλείας και βόρεια βρέχεται από τον Πατραϊκό και από τον Κορινθιακό κόλπο. Αποτελείται από τις επαρχίες Πατρών, Αιγιαλείας και Καλαβρύτων και διαιρείται σε 21 δήμους και 2 κοινότητες.

Δήμοι (21)

1. Δήμος Πατρέων	12. Δήμος Λευκασίου
2. Δήμος Αιγείρας	13. Δήμος Μεσσήτιδος
3. Δήμος Αιγίου	14. Δήμος Μόβρης
4. Δήμος Ακράτας	15. Δήμος Παϊών
5. Δήμος Αροανίας	16. Δήμος Παραλίας
6. Δήμος Βραχναϊκών	17. Δήμος Ρίου
7. Δήμος Διακοπτού	18. Δήμος Συμπολιτείας
8. Δήμος Δύμης	19. Δήμος Τριταίας
9. Δήμος Ερινέου	20. Δήμος Φαρρών
10. Δήμος Καλαβρύτων	21. Δήμος Ωλενίας
11. Δήμος Λαρισσού	

Κοινότητες (2)

1. Κοινότητα Καλεντζίου

Ποτάμια (6)

1. Παναχαϊκό
2. Γλαύκος
3. Σελινούς
4. Βουραϊκός
5. Ερύμανθος
6. Λάδωνας

2. Κοινότητα Λεοντίου

Βουνά (4)

1. Πειρός
2. Ερύμανθος
3. Αροανεία
4. Σκόλλις

ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ – ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Στην Αχαΐα μπορεί να φθάσει κανείς οδικώς, σιδηροδρομικώς, με πλοίο ή ακόμα και με αεροπλάνο.

Δύο Εθνικές Οδοί - η Παλαιά και η Νέα - συνδέουν την Αχαΐα με την Αθήνα και την υπόλοιπη Πελοπόννησο. Η Νέα Εθνική Οδός Πατρών - Κορίνθου - Αθηνών εξυπηρετεί τη μετακίνηση από και προς Αθήνα, καθώς και, από και προς Κόρινθο, Ναύπλιο, Τρίπολη, Επίδαυρο και τις υπόλοιπες περιοχές της Πελοποννήσου. Ο δρόμος χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή επειδή στο μεγαλύτερο μήκος του δεν υπάρχει διαχωριστική νησίδα. Επί Αχαϊκού εδάφους, κόμβοι εξόδου από τη Νέα Εθνική Οδό υπάρχουν:

Στο 148ο χλμ. (ερχόμενοι από Αθήνα) για Αίγαιρα και Ακρατα.

Στο 159ο χλμ. για Διακοπτό και Καλάβρυτα.

Στο 172ο χλμ. για Αίγιο.

Στο 182ο χλμ. για Λόγγο.

Στο 206ο χλμ. για Ρίο.

Η Νέα Εθνική Οδός Πατρών- Πύργου οδηγεί προς τον Πύργο, την Αρχαία Ολυμπία, αλλά και προς την Καλαμάτα.

Κι αυτός ο δρόμος χρειάζεται αυξημένη προσοχή γιατί δε διαθέτει διαχωριστική νησίδα, και διασταυρώνεται με αγροτικούς δρόμους. Αποφύγετε τις μεγάλες ταχύτητες. Διόδια δεν πληρώνετε.

Κόμβοι εξόδου από τη Νέα Εθνική Οδό Πατρών - Πύργου, υπάρχουν πολλοί, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

Στο 16ο χλμ., για Βιομηχανική Περιοχή καθώς και για Δήμο Βραχναϊκών.

Στο 20ο χλμ., για Δήμο Ωλενίας.

Στο 23ο χλμ., για Κάτω Αχαΐα και την παραλιακή περιοχή της Δυτικής Αχαΐας.

Στο 30ο χλμ., για Άγιο Νικόλαο στα Σπάτα.

Στο 35.5ο χλμ., για Αεροδρόμιο Αράξου, Μετόχι και Παραλία Καλογριάς.

Η οδός «111» συνδέει την Αχαΐα με την Αρκαδία, ενώ στο εσωτερικό του Νομού έχει δημιουργηθεί ένα καλό οδικό δίκτυο ασφαλτοστρωμένων δρόμων προς όλα τα χωριά. Επίσης εύκολη και άνετη πρόσβαση για τους Δήμους Αροανίας, Λευκασίου και Παϊών έχει ο επισκέπτης από τη Ν.Ε.Ο. Αθηνών - Τριπόλεως. Και μέσω της Τριπόλεως - Πατρών (111) φτάνετε άνετα και γρήγορα στους παραπάνω τρεις Δήμους.

Σιδηροδρομικώς η περιοχή συνδέεται με την Αθήνα και τον Πειραιά αλλά και με τον Πύργο και την Καλαμάτα. Η διαδρομή του Οδοντωτού συνδέει το Διακοπτό με τα Καλάβρυτα μέσα από το εκπληκτικής ομορφιάς φαράγγι του Βουραϊκού.

Το μεγάλο λιμάνι είναι αυτό της Πάτρας όπου τα υπερσύγχρονα πλοία κινούνται ασταμάτητα από και προς την Ιταλία, μεταφέροντας στην περιοχή εκατοντάδες χιλιάδες επισκέπτες.

Ακτοπλοϊκή σύνδεση υπάρχει και με τα νησιά του Ιονίου, Κεφαλλονιά, Ιθάκη και Κέρκυρα. Το λιμάνι του Αγίου συνδέει το Νομό Αχαΐας με το Νομό Φωκίδας ενώ προσφέρει φιλοξενία και σε εμπορικά πλοία.

Ένα ακόμα λιμάνι βρίσκεται στο Ρίο, διευκολύνοντας τη μετάβαση από εκεί προς το Αντίρριο. Πρόκειται για το γνωστό πορθμείο Ρίου - Αντιρρίου.

Και κοντά στα λιμάνια, η μαρίνα της Πάτρας, για να προσφέρει φιλοξενία σε όσους ταξιδεύουν με δικά τους σκάφη. Επιπλέον, από τη μαρίνα μπορεί κανείς να ταξιδέψει από την Πάτρα στην Κέρκυρα με υδροπλάνο που προσφέρει ιδιωτική υπηρεσία σε μόλις 50 λεπτά. Πάντως σε πολλά σημεία, στα παράλια της Αχαΐας, υπάρχουν

φυσικά λιμανάκια που λειτουργούν και ως καταφύγια μικρών σκαφών. Ο Νομός διαθέτει αεροδρόμιο στην περιοχή του Αράξου (Δήμος Δύμης - Δυτική Αχαΐα), το οποίο εξυπηρετεί πτήσεις τσάρτερ ενώ μελετάται η αναβάθμισή του.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δε θα πρωτοτυπούσαμε αν εμφανίζαμε ως μεγάλο πλεονέκτημα της Αχαϊκής γης, την αρμονική συνύπαρξη βουνού και θάλασσας. Στην Αχαΐα αυτή η συνύπαρξη προσφέρει στον επισκέπτη εκπληκτικές εναλλαγές τοπίων και προκλήσεων.

Ο Νομός Αχαΐας σε μήκος 125 χλμ, βρέχεται από θάλασσα. Δεκάδες οι παραλίες - πολυσύχναστες και ερημικές - που διαθέτει. Παραλίες όλων των τύπων (με άμμο, με αμμοβότσαλο, με βότσαλο, με πέτρες και βράχια) και για όλα τα γούστα (για ηλιοθεραπεία, για κολύμβηση, για ψαροντούφεκο, για ψάρεμα, για καταδύσεις, για ιστιοπλοία, για windsurfing).

Ως φυσικό τείχος λές και προστατεύουν τα παράλια, οι μοναδικοί ορεινοί όγκοι του Νομού. Τα θαυμάσια βουνά του. Ο Χελμός, ο Ερύμανθος, το Παναχαϊκό, και τα χαμηλότερα, το Αφροδίσιο, ο Κλωκός, το Σκιαδοβούνι, τα όρη Σκόλις και Μόβρη. Με ενδιαφέρουσα χλωρίδα και πανίδα, τάσεις αναψυχής σε ορειβάτες, πεζοπόρους, αναρριχητές, ανεμοπτεριστές, σκιέρ και φίλους του χιονιού αλλά και ποδηλάτες βουνού, μανιιώδεις καγιάκερς και εραστές του ράφτινγκ.

Τα βασικότερα δέντρα που συναντά κανείς στα πανέμορφα δάση του Νομού είναι τα έλατα, τα πεύκα, οι καστανιές, τα πλατάνια, οι δρύες και οι κουκουναριές. Στο Νομό Αχαΐας συναντώνται τα περισσότερα είδη θάμνων και αυτοφυών δέντρων που υπάρχουν στην Ελλάδα.

Σε πολλά σημεία μεταξύ βουνού και θάλασσας παρεμβάλλονται εύφορες πεδιάδες. Όπως ο κάμπος της Δυτικής Αχαΐας με τις καλλιέργειες οπωροκηπευτικών, δημητριακών κ.α. Πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές με ήπιες καλλιέργειες, με μεγάλους ελαιώνες και αμπελώνες αλλά και μεγάλες εκτάσεις με εσπεριδοειδή (περιοχή Αιγιαλείας) συνθέτουν το φυσικό τοπίο του Νομού, το διάσπαρτο από μνημεία της φύσης.

Οικότοποι και υγροβιότοποι, ελατοδάση, πευκοδάση, πλατανοδάση, το μοναδικό πευκοδάσος της Στροφυλιάς, το οποίο προστατεύεται από τη συνθήκη Ραμσάρ, το δάσος της Κάνισκας, η λίμνη του Πρόκοπου και η λίμνη Τσιβλού, η υπέροχη λίμνη του Λάδωνα, ο υγρότοπος Κοτυχίου, η λιμνοθάλασσα του Πάπα, εκπληκτικά

φαράγγια όπως αυτό του Βουραϊκού, πανέμορφα ορεινά και παραθαλάσσια μέρη προσφέρουν στον επισκέπτη της Αχαΐας ένα πλήθος εύκολα προσβάσιμων περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Ποτάμια, λίμνες και εκατοντάδες πηγές στα ορεινά του Νομού, εξασφαλίζουν σε όλη την Αχαΐα καλής ποιότητας πόσιμο νερό.

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Ήπιο και εύκρατο το κλίμα στο Νομό Αχαΐας, καθιστά την περιοχή πόλο έλξης για όλο το χρόνο. Το χιόνι δε λείπει το χειμώνα. Ακραία καιρικά φαινόμενα δε συνηθίζονται. Ούτε το χειμώνα, ούτε το καλοκαίρι. Άλλωστε πολλές είναι οι περιοχές, ορεινές και παραθαλάσσιες, που με τη δροσιά που προσφέρουν εξουδετερώνουν τις καυτές ακτίνες του ήλιου.

Χωρίς σκληρό κρύο, δίχως αφόρητες ζέστες. Και βεβαίως, χωρίς νέφος που είναι άγνωστο, ακόμα και στις μεγαλουπόλεις του Νομού. Άλλωστε, η θαλάσσια αύρα και ο αέρας που κατεβαίνει από τα βουνά «φροντίζουν» για να υπάρχει δροσιά τους θερινούς μήνες αλλά και για να διατηρείται καθαρή η ατμόσφαιρα.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κάμπινγκς βρίσκονται στη διάθεση του επισκέπτη. Σε περίπου 4.300 ανέρχονται οι ξενοδοχειακές κλίνες και σε περίπου 700 τα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Οι προτάσεις διαμονής για όλα τα γούστα και όλα τα βαλάντια, καθιστούν την Αχαΐα τόπο «συνάντησης» όλων των τάσεων του σύγχρονου τουρισμού.

ΥΓΕΙΑ

Ο Νομός Αχαΐας διαθέτει ένα πλήρες σύστημα περίθαλψης υψηλού επιπέδου.

- Στην Πάτρα υπάρχουν το υπερσύγχρονο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο του Ρίου, το Περιφερειακό Κρατικό Νοσοκομείο «Άγιος Ανδρέας», το Καραμανδάνειο Νοσοκομείο Παιδών και το Νοσοκομείο Νοσημάτων Θώρακος.

- Γενικά νοσοκομεία υπάρχουν στο Αίγιο και στα Καλάβρυτα.

Κέντρα Υγείας λειτουργούν στην Κάτω Αχαΐα, την Κλειτορία, την

Ερυμάνθεια, την Ακράτα και τη Χαλανδρίτσα.

Υγειονομικός σταθμός υπάρχει στη Δάφνη του Δήμου Παΐων.

Αγροτικά ιατρεία λειτουργούν σε πολλά χωριά του Νομού, ενώ το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ) με τα υπερσύγχρονα ασθενοφόρα του διασφαλίζει την άμεση διακομιδή των ασθενών, με την κλήση του αριθμού 166, ενώ για την ορεινή περιοχή των Καλαβρύτων ο αριθμός κλήσης για άμεση βοήθεια είναι: 26920.22166.

Ένα εκτεταμένο δίκτυο ιδιωτικών κλινικών, διαγνωστικών κέντρων και ιατρείων λειτουργούν συμπληρωματικά προς τα αντίστοιχα του δημόσιου τομέα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο Νομός Αχαΐας μπορεί να «καυχηθεί» ότι αποτελεί και ένα από τα πλέον σημαντικά εκπαιδευτικά και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδας.

Το Πανεπιστήμιο Πατρών που ιδρύθηκε το 1964 και λειτουργεί με βάση τα διεθνή πρότυπα, είναι ένα από τα γνωστότερα και σημαντικότερα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα της χώρας με διεθνή εμβέλεια. Φοιτούν σε αυτό περίπου 14.000 φοιτητές ενώ διαθέτει φοιτητική εστία, λέσχη και σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις.

Στην Αχαΐα λειτουργεί και Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΑΤΕΙ) στο οποίο φοιτούν περίπου 12.000 σπουδαστές. Αναπτυσσόμενο και αυτό το Ίδρυμα, με διεθνείς συνεργασίες.

Πανεπιστήμιο Πατρών

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στο Νομό Αχαΐας έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα ο τριτογενής τομέας, προσφέροντας υπηρεσίες υψηλού επιπέδου. Ειδικά αυτές που ενδιαφέρουν έναν επισκέπτη.

Τραπεζικά καταστήματα και υποκαταστήματα υπάρχουν σε όλες τις πόλεις και κωμοπόλεις του Νομού, με μηχανήματα αυτόματης συναλλαγής (ΑΤΜ).

Ταχυδρομικά καταστήματα των ΕΛΤΑ υπάρχουν αρκετά τα οποία μαζί με τις ιδιωτικές εταιρίες courier προσφέρουν τη δυνατότητα γρήγορης διακίνησης της αλληλογραφίας και των δεμάτων σας.

Οι υπηρεσίες του ΕΟΤ, η Τουριστική Αστυνομία αλλά και τα γραφεία ενημέρωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης βρίσκονται στη διάθεση του επισκέπτη για να του παρέχουν όποιες πληροφορίες χρειάζεται.

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η απογραφή του 2001 έδειξε ότι στο Νομό ζουν 326.794 άνθρωποι εκ των οποίων 165.425 είναι άνδρες και 161.369 γυναίκες. Ενδιαφέροντα στοιχεία για την επαγγελματική δραστηριότητα αυτών των ανθρώπων μας δίνει η απογραφή του 1991 κατά την οποία ο πληθυσμός της Αχαΐας ανερχόταν σε 300.078 κατοίκους. Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία του 1991, οι απασχολούμενοι στο Νομό Αχαΐας ανέρχονταν σε 100.622 εκ των οποίων 37.156 απασχολούνταν στον πρωτογενή τομέα, 24.038 στο δευτερογενή, 50.985 στον τριτογενή, ενώ 6.983 δε δήλωσαν τον κλάδο απασχόλησης τους.

Ο μισός περίπου πληθυσμός του Νομού Αχαΐας κατοικεί στο Δήμο Πατρέων.

Η πόλη της Πάτρας είναι το οικονομικό, διοικητικό, πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο της περιοχής και εδώ συναντώνται όλα τα σύγχρονα επαγγέλματα. Οι κάτοικοι της απασχολούνται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών, στο εμπόριο αλλά και στη βιομηχανία.

Οικονομικά και εμπορικά κέντρα αποτελούν και οι πόλεις του Αιγίου και της Κάτω Αχαΐας όπου και εδώ οι κάτοικοι απασχολούνται κυρίως στο εμπόριο και στον τομέα των υπηρεσιών.

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται αλματώδως ο τουρισμός τόσο στις ορεινές όσο και στις παραλιακές περιοχές.

Τα Καλάβρυτα, λόγω του Χιονοδρομικού Κέντρου, γνωρίζουν μια εντυπωσιακή τουριστική ανάπτυξη, όπως και οι παραλιακές περιοχές του Νομού λόγω των όμορφων και καθαρών παραλίων.

Στις υπόλοιπες περιοχές της Αχαΐας, η γεωργία, η κτηνοτροφία αλλά και η αλιεία αποτελούν τις βασικές ασχολίες των κατοίκων.

Σε πολλά σημεία της Αχαΐας, οι γεωργοί διαθέτουν μόνοι τους τα προϊόντα που παράγουν.

Σε 1.250.000 στρέμματα υπολογίζεται η γεωμετρική γή του Νομού Αχαΐας. Μεγάλο μέρος της φυτικής παραγωγής καταλαμβάνουν τα αμπέλια. Κυρίως καλλιεργούνται σταφύλια για την παραγωγή κρασιού, κορινθιακή σταφίδα αλλά και επιτραπέζια σταφύλια. Επίσης στην εύφορη Αχαϊκή γή καλλιεργούνται δημητριακά (σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, καλαμπόκι, μηδική), ελιές, καρπούζια, πατάτες, ντομάτες, φασόλια, φράουλες, λεμόνια, πορτοκάλια, μανταρίνια, αχλάδια, μήλα, κεράσια, αμύγδαλα και καρύδια.

Περίπου 4.500 βοοειδή και 500.000 τα αιγοπρόβατα που εκτρέφονται στο Νομό. Περίπου 300 παραγωγοί ασχολούνται με την αγελαδοτροφία και 6.500 οικογένειες με την αιγοπροβατοτροφία.

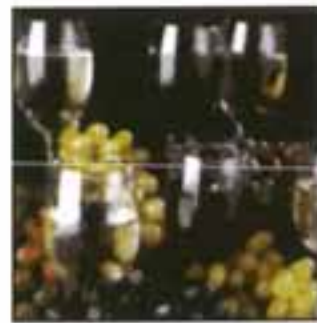

Η Πάτρα, το Αίγιο, οι Αλυκές Κάτω Αχαΐας, η Ακράτα, το Διακοφτό, η Αιγείρα και ο Ψαθόπυργος είναι τα σημαντικότερα αλιευτικά κέντρα του Νομού Αχαΐας. Υπολογίζεται ότι περίπου 250 σκάφη που αλιεύουν με δίχτυα και παραγάδια χωρίς να απομακρύνονται από τις ακτές, είναι διασκορπισμένα σε όλα τα παραλιακά μέρη της Αχαΐας. Ο αλιευτικός στόλος Μέσης Αλιείας του Νομού αποτελείται από

28 μεγάλα σκάφη και απαρτίζεται από 9 γρι-γρι, 13 μηχανότρατες και 6 μικρά σκάφη. Αλιεύουν στον Κορινθιακό κόλπο και στο Ιόνιο Πέλαγος και η ετήσια παραγωγή τους εκτιμάται σε 2.500 τόννους. Η παραγωγή αυτή διατίθεται μέσω της Ιχθυόσκαλας Πατρών.

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ-ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Στην Αχαΐα τα μενού δημιουργούνται με χαρακτηριστικές μεσογειακές γεύσεις, με ντόπια και υγιεινά προϊόντα. Άφθονο το εξαιρετικής ποιότητας λάδι που παράγεται στο νομό. Άφθονο και το κρασί που είναι Ονομασίας Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας. Φημίζεται η Αχαΐα για το ροδίτη της, τη μαυροδάφνη αλλά και το μοσχάτο της. Φημίζεται, επίσης και για τα ντόπια τυριά, όπως η φέτα, που παράγονται στα σύγχρονα τυροκομεία της περιοχής και αναγνωρίζονται πανελληνίως ως εξαιρετικής ποιότητας.

Στις παραδοσιακές ταβέρνες, το ζυμωτό ψωμί είναι φτιαγμένο από ντόπιο σιτάρι και ψημένο συχνά σε ξυλόφουρνους. Παραδοσιακά αρτοποιήματα, χωριάτικα ζυμαρικά (χυλοπίτες, τραχανά) και γεύσεις απλές και νοστιμότατες όπως τα αβγά καγιανά που φτιάχνονται με ντομάτα. Στα ορεινά, τα ντόπια κρέατα (κατσίκι, αρνί, μοσχάρι, κοτόπουλο) ψήνονται στα κάρβουνα, ή μαγειρεύονται με τοπικές συνταγές.

Ο κόκορας μακαρονάδα, το αρνάκι και το κατσικάκι στη γάστρα ή λαδορίγανη, το κουνέλι στιφάδο, το μοσχάρι, η γίδα ή το βεργάδι βραστά, είναι γεύσεις που μένουν αξέχαστες. Όπως αξέχαστα είναι και τα ξεσπυριστά φασολάκια στα ορεινά χωριά της Ακράτας ή των Καλαβρύτων. Τα γεύματα μπορεί να σερβίρονται με χόρτα που μαζεύουν οι ίδιες οι νοικοκυρές που μαγειρεύουν στα ταβερνάκια.

Στο Πλανητέρο, στα Τριπόταμα, στην περιοχή της Δάφνης η πέστροφα μαγειρεύεται είτε τηγανιτή, είτε ψητή στα κάρβουνα, είτε μαγειρευμένη βραστή ή με μυρωδικά.

Βεβαίως ψάρι, υπάρχει άφθονο στις παραλιακές ταβέρνες του Νομού όπως αθερίνα, γαύρο, σαρδέλα, μαριδάκι, χταπόδι, καλαμαράκια, τσιπούρες, συναγρίδες, βακαλάους, γλώσσες, σολομός.

Νοστιμότετες οι τσιπούρες, οι κέφαλοι αλλά και τα χέλια από τη λιμνοθάλασσα του Πάπα και τη λίμνη του Πρόκοπου σερβίρονται λαχταριστά, ενώ ο λαδωτός γαύρος στο παραδοσιακό ψαροχώρι Αλυκές θεωρείται και είναι ασυναγώνιστος. Στο νομό Αχαΐας το ψάρι μπουργέτο γίνεται κυρίως με σκορπιούς, αλλά και με ράντζα, καπόνι ή γαλέο.

Όσο για τα επιδόρπια ποικίλλουν ανάλογα με τις ταβέρνες και τις συνθήκες κάθε περιοχής. Ο Δήμος Αροανίας είναι ξακουστός για την φορμαελόπιτα. Η Πάτρα, για τα λουκούμια. Παντού υπάρχουν γλυκά του ταψιού, του κουταλιού, ντόπιοι χαλβάδες που έχουν υπέροχη γεύση.

Όσο για ποτό, η Αχαΐα φημίζεται για την πατρινή τεντούρα, και το ντόπιο ούζο.

Στα ορεινά μέρη, υπάρχουν μέλι, καρύδια, κεράσια, τσάι του βουνού, χαμομήλι, ρίγανη αλλά και χωριάτικες χυλοπίτες και τραχανά ενώ στη Δάφνη παράγεται υπέροχο μέλι τύπου βανίλιας.

Όσο για τη σταφίδα, είτε ξερή είτε χλωρή, υπάρχει άφθονη στην περιοχή της Αιγιαλείας. Τη γεύση της αμπέλου και του οίνου «υπογράφουν» με απόλυτη επιτυχία εδώ και χρόνια και οι κάτοικοι του Δήμου Μεσσήτιδος, ιδίως της περιοχής Καλλιθέας που έχει πλούσια παράδοση στον τομέα της αμπελουργίας από τα αρχαία χρόνια.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Πολύ πριν δημιουργηθεί η πόλη που ονομάστηκε Πάτραι, τα φυσικά προσόντα της περιοχής: μια ανοιχτή αγκαλιά στο πέλαγος με πλούσια γη και εύκρατο κλίμα ήταν φυσικό να προσελκύσει τους πρώτους κατοίκους της. Κτισμένη σε στρατηγική παραθαλάσσια θέση, με καλυμμένα τα νώτα της από το Παναχαϊκό όρος, σε μικρή απόσταση από τις ακτές της Αιτωλοακαρνανίας, και πολύ κοντά στα Ιόνια νησιά και στο δρόμο προς την Ιταλία, η Πάτρα ήταν προικισμένη με όλες τις προϋποθέσεις για να παίζει σημαντικό ρόλο στην ιστορία.

Οι αναφορές που πιστοποιούν το γεγονός αυτό είναι πολλές και ποικίλες. Ο κ. Τριανταφύλλου, πρώην δήμαρχος Πατρών στο βιβλίο του: Ιστορικόν Λεξικόν Πατρών αναφέρει: « Ιδιαίτερος ενδιαφέρουσαι διατυπώσεις είναι εκείναι εκ μικρών ανασκαφών, επ' ευκαιρία αποχωματώσεων δι' ανέργεσιν οικοδομών κατά τα τελευταία έτη. Ευρέθησαν μυκηναϊκαί αρχαιότητες εις την οδό Γερμανού - άρα αυτή η πόλις, όχι τα προάστεια μόνον, έχει αρχαιοτάτην ζωήν, κατώκειτο συνεχώς

- ευρέθησαν παλαιοχριστιανικά αρχαιότητες πολλές, πρώιμοι βυζαντιναί, πολλάι Ελληνιστικά, δηλαδή των χρόνων της Αχαϊκής Συμπολιτείας κ.α....»

Ο Όμηρος αναφέρει ότι η ονομασία Αχαΐα αποτελεί το αρχικό όνομα της Ελλάδας, ενώ ο αρχαίος περιηγητής και συγγραφέας Πausανίας που επισκέφτηκε την Αχαΐα το 174 μ.Χ., αναφέρει ότι « Τη χώρα ανάμεσα στην Ηλεία και τη Σικυωνία, κατά μήκος του κόλπου που εκτείνεται προς ανατολάς, την ονομάζουν επί των ημερών μας Αχαΐα, επειδή οι κάτοικοί της είναι Αχαιοί. Πριν από τους Δωριείς, Αχαιούς και Ίωνες, οι αρχαίοι τους ονόμαζαν «αυτόχθονες», ντόπιους ή και «Αιγιαλείς», ανθρώπους της παραλίας.

ΠΡΩΤΟΕΛΛΑΔΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (3^η χιλιετία π.Χ.)

Ως πρώτοι οικιστές του Αιγιαλού και της Βόρειας Πελοποννήσου εμφανίζονται οι Πελασγοί, κατά την εποχή του χαλκού, περίπου τον 22^ο π.Χ. αιώνα. Τα πελασγικά φύλα, ήρθαν μάλλον από τη Μικρά Ασία και δια μέσου της Θράκης και της Θεσσαλίας, έφτασαν και αποίκησαν στην περιοχή. Η γλώσσα των Πελασγών συνέβαλε τα μέγιστα στη διαμόρφωση της Ελληνικής. Οι λεγόμενοι Πρωτοέλληνες, υπέταξαν τους αυτόχθονες πληθυσμούς, μετασχηματίζοντας τους οικισμούς τους ιδρύοντας ταυτόχρονα και νέους. Πιθανολογείται ότι έχτισαν τους οικισμούς Αιγιαλό, Πάλεια, Λάρισα, Γονόεσα, Πέλληνη, Αιγείρα, Αιγές, Πειράς, Ευρυτείας, Φελόη, Ρύπες, Βούρα, Αίγιο, Αρόη, Άνθεια, Μεσσάτις, Αργυρά, Βολίνι, Άρβα και άλλους. Την περιοχή της επικράτειάς τους ονόμαζαν Αιγιαλεία ή Αιγιαλό ή και Αιγιάλο, ενώ τον εαυτό τους Αιγιαλέους Πελασγούς.

Μετά από περίπου 7 αιώνες κυριαρχίας των Πελασγών, η περιοχή κατακτήθηκε γύρω στα 1406 π.Χ., από τους Ίωνες της Αττικής. Κατά τα γραφόμενα από τους Ηρόδοτο, Στράβωνα και Πausανία, φαίνεται ότι οι Ίωνες διαίρεσαν την περιοχή σε μέρη και σε κάθε ένα από αυτά σχημάτισαν μια κωμόπολη. Η εικόνα αυτή εξακολούθησε και την επόμενη ΜΕΣΟΕΛΛΑΔΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (1900-1580 π.Χ.).

ΥΣΤΕΡΟΕΛΛΑΔΙΚΗ ή ΜΥΚΗΝΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1580-1050 π.Χ.)

Η Πάτρα ακμάζει ιδιαίτερα κατά τη μυκηναϊκή εποχή, όπως αποδεικνύει το πλήθος των μυκηναϊκών νεκροταφείων που αναπτύσσονται είτε σε αυτήν, όπως στην οδό Γερμανού, είτε γύρω από αυτήν, με σημαντικότερα εκείνα της Βουντένης και του Πετρωτού. Παράλληλα αναπτύσσονται και ντόπια εργαστήρια παραγωγής πήλινων αγγείων και άλλων αντικειμένων. Γύρω στον 12^ο αιώνα π.Χ., προς το τέλος της μυκηναϊκής εποχής, έρχονται οι Αχαιοί από τη Σπάρτη. Την ίδρυση δε της Πάτρας τοποθετούσαν οι αρχαίοι συγγραφείς ακριβώς τότε με τη συνένωση των τριών Ιωνικών πολιχνών, Αρόη, Μεσσάτιδα και Άνθεια, από τον Πατρέα και τον πατέρα του Πρευγένη απόγονο του Λακεδαιμόνα.

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ (1050-700 π.Χ.), ΑΡΧΑΪΚΗ (700-480 π.Χ.), ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (480-323 π.Χ.)

Οι Αχαιοί διατήρησαν εκτός της Ελίκης, που συνέχισε να είναι η πρωτεύουσα πόλη και τους δύο – διοικητικό και θρησκευτικό– θεσμούς των Ιώνων. Δηλαδή, την ένωση των δώδεκα πόλεων και τον αμφικτιονικό θεσμό, ο οποίος συσπείρωνε όλους τους κατοίκους της χώρας στην Ελίκη για κοινή θυσία στο ιερό του Ελικώνιου Ποσειδώνα.

Αργότερα ο θεσμός της Βασιλείας, έδωσε τη θέση του στη Δημοκρατία. Περί το 800 π.Χ. ανατράπηκε από την εξουσία ο βασιλικός οίκος των Ατρείδων και εγκαθιδρύθηκε η Δημοκρατία των Γαιοκτημόνων, η λεγόμενη Αριστοκρατία. Τότε περίπου, οι Αχαιοί ίδρυσαν την πρώτη στην ιστορία της ανθρωπότητας ομοσπονδιακή οργάνωση με το θεσμό «Κοινό των Αχαιών» ή τη λεγόμενη και «Α' Αχαϊκή Συμπολιτεία». Αρχική έδρα του «Κοινού των Αχαιών» ήταν η Ελίκη και μετά το Αίγιο, όπου συγκεντρώνονταν οι αντιπρόσωποι των 12 πόλεων, οι οποίοι μετά τις θυσίες στους Θεούς, συσκέπτονταν και «... ξεπερνούσαν τις μεταξύ τους έριδες και ρύθμιζαν τα κοινά συμφέροντά τους ...» Μάλιστα η συνένωση και η σταθερότητα του θεσμού τον κατέστησαν υποδειγματικό, στη συνείδηση των υπόλοιπων Ελλήνων, αλλά και των ξένων. Ακόμα και οι Ρωμαίοι, ενδιαφέρθηκαν αφού η «Ρωμαϊκή Σύγκλητος τον 5^ο π.Χ. αιώνα έστειλε πρέσβεις στην Ελίκη και πήρε υπόδειγμα δημοκρατικής ομοσπονδίας των πόλεων ...»

- Το 431-404 π.Χ., στον Πελοποννησιακό πόλεμο, η Αχαΐα μετείχε στην τελευταία Πελοποννησιακή Συμμαχία.
- Το 394 π.Χ. στον Κορινθιακό πόλεμο συμμάχησε με τους Σπαρτιάτες, αλλά ηττήθηκε από τους Θηβαίους.
- Το 355- 346 π.Χ. οι Αχαιοί συμμαχούν με τους Φωκείς και παίρνουν μέρος στο Φωκικό πόλεμο.
- Το 334 π.Χ. παίρνουν μέρος στην εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου εναντίον των Περσών.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (323-146 π.Χ.)

- Το 323-322 π.Χ. η Αχαΐα έχασε την ελευθερία της και η Συμπολιτεία διαλύθηκε.
- Το 314 π.Χ. η Πάτρα καταλήφθηκε από το στρατηγό του Αντιγόνου Αριστόδημο.
- Το 307 π.Χ. ήρθε στην Πάτρα ο Δημήτριος ο Πολιορκητής, ο οποίος το 303 π.Χ. έγινε ο κύριος της Αχαΐας.
- Το 281 π.Χ. επιδεινώθηκε η οικονομική δυσπραγία που επέφεραν οι καταστροφικές επιδρομές των Γαλατών, που όμως εξάντλησαν την ήδη μειωμένη στρατιωτική ισχύ των Μακεδόνων, κάτι που οι πρώτοι Αχαιοί το αντιληφθήκαν και μάλιστα οι Πατρινοί.

Έτσι, όταν οι γαλατικές ορδές του Βελγίου κατατρόπωσαν το μακεδονικό στρατό, οι Πατρινοί επαναστάτησαν κατά της μακεδονικής φρουράς. Τότε με πρωτοβουλία της Δύμης και με την ενεργό συμμετοχή των Φαρρών, της Τρίτειας ή Τριταίας και των Πατρών ιδρύθηκε η νέα ομοσπονδία των Αχαιών, η λεγόμενη «Β' Αχαϊκή Συμπολιτεία», που έμελλε να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις καθώς περικλείει στους κόλπους της κάθε ελληνική πόλη και στηριζόταν στην ιδέα της οικιοθελούς ενοποίησης της Ελλάδας.

Υστερα από πολλές προσπάθειες αρκετών χρόνων, στη «Β' Αχαϊκή Συμπολιτεία» προσχώρησαν 43 πόλεις, ολόκληρη σχεδόν η Πελοπόννησος, εκτός της Σπάρτης η οποία προσχώρησε πολύ αργότερα.

Αυτή την περίοδο, την Ελληνιστική Εποχή, ολοκληρώθηκε η οχύρωση αρκετών βασικών πόλεων της Αχαιάς, εκτός της Πάτρας, η οποία οχύρωσε μόνο την ακρόπολή της (εκεί όπου σήμερα βρίσκεται το κάστρο της), παρά τις προτροπές του Αθηναίου στρατηγού Αλκιβιάδη (419 π.Χ.) για την προστασία και του λιμανιού της. Αντιθέτως βελτιώθηκε σημαντικά η αμυντική θωράκιση του Αιγίου, της Κερόνειας, της Αιγείρας, των Αιγών, της Δύμης, της Τριταίας, της Ψωφίδας, του Κλείτορα και της Πάου.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (146 π.Χ-324 μ.Χ.)

Η Πάτρα υποτάσσεται στη Ρώμη το 146 π.Χ. και διαλύεται το Β' Αχαϊκό Κοινό. Όμως τώρα η Πάτρα διέρχεται τη μεγαλύτερη ακμή στην ιστορία της, γιατί το λιμάνι της, εξαιτίας της καταστροφής της Κορίνθου, παίζει πλέον πρωτεύοντα ρόλο στην επικοινωνία της Ελλάδας και της Ιταλίας.

Τους δύο πρώτους αιώνες μ.Χ. είναι η σημαντικότερη ρωμαϊκή πόλη της Πελοποννήσου, με πολυεθνικό χαρακτήρα, ανθηρή οικονομία και εμπόριο. Οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες Τιβέριος, Νέρων και Ανδριανός αλλά και οι άλλοι έδωσαν κατά καιρούς προνόμια την Πάτρα, η οποία γρήγορα εξελίχθηκε σε λαμπρή και πασίγνωστη πόλη.

Κατά τον 2^ο αιώνα μ.Χ. όταν η Πάτρα βρίσκεται στη μεγαλύτερη ακμή της, την επισκέπτεται ο περιηγητής Πausανίας. Την εποχή αυτή εκτείνεται από την ακρόπολη ως τη θάλασσα και είναι στολισμένη με πολλά ιερά και άλλα οικοδομήματα, πολλά από τα οποία περιγράφει ο περιηγητής στα Αχαϊκά του. Η παρουσία του και η δραστηριότητα του Αποστόλου Ανδρέα στην πόλη κατά την εποχή του Νέρωνα, της δίνει ένα καινούργιο χαρακτήρα. Ιδρύεται η πρώτη Χριστιανική Κοινότητα και προς το τέλος του 4^{ου} αι. μ.Χ., ο Χριστιανισμός επικρατεί πλήρως. Η ίδρυση της ρωμαϊκής αποικίας το 14 π.Χ. αι. από τον Αύγουστο, που είχε διακρίνει ήδη από την εποχή της ναυμαχίας του Ακτίου το 31 π.Χ. τα πλεονεκτήματά της, δίνει ακόμη μεγαλύτερη ώθηση στην ανάπτυξη της πόλης, με την εγκατάσταση ρωμαίων βετεράνων, την καθιέρωση του ρωμαϊκού κτηματολογίου, την παροχή προνομίων, την ίδρυση της βιοτεχνίας, με σημαντικότερη εκείνη των πήλινων λυχναριών που εξάγονται σχεδόν σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο, τη δημιουργία τουλάχιστον δύο βιοτεχνικών ζωνών, την

κατασκευή επαρχιακών δρόμων που την καθιστούν συγκοινωνιακό κέντρο, την επίστρωση των δρόμων της πόλης με λίθινες πλάκες Αστακού, την ανέγερση ναών και δημόσιων κτιρίων, την εισαγωγή ξένων λατρευτών, κλπ.

Στην Πάτρα εκχωρείται από τους Ρωμαίους αυτοκράτορες το δικαίωμα να κόβει και δικά της νομίσματα. αλλά και μεγάλα δημόσια κτίρια και άλλες ευεργεσίες προς την πόλη προσέφεραν οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες, όπως το Στάδιο, το Υδραγωγείο, το Ωδείο, κλπ., πράγμα που αποδεικνύεται από τις αναθηματικές προς τιμή τους επιγραφές, και στις οποίες χαρακτηρίζονται ως ευεργέτες.

ΠΡΩΤΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (324-610 μ.Χ.)

- Το 330 μ.Χ. λόγω της μεταφοράς της πρωτεύουσας του Ρωμαϊκού Κράτους στην Κωνσταντινούπολη, των συχνών σεισμών και των βαρβαρικών επιδρομών, η Πάτρα αρχίζει να παρακμάζει.
- Το 353 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος πήρε το λείψανο του Αποστόλου Ανδρέα. Το μετέφερε ο Αρτέμιος στην Κωνσταντινούπολη. Τοποθετήθηκε στο ναό των Αγίων Αποστόλων.
- Το 365 ή 375 μ.Χ. η πόλη καταστρέφεται από σεισμό.
- Το 396 μ.Χ. πραγματοποιείται επιδρομή των Βησιγόθων του Αλάρικου στην επαρχία Αχαΐας.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (610-1453 μ.Χ.)

- 6^{ος} αι. μ.Χ. Κατασκευάζεται το βυζαντινό Κάστρο στη θέση της αρχαίας ακρόπολης, από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό. Το Κάστρο υπάρχει ως σήμερα, με προσθήκες και επισκευές των Φράγκων και των Τούρκων.
- 9^{ος} αι. μ.Χ. Το λιμάνι της Πάτρας γίνεται κέντρο εμπορίου και η πόλη εξελίσσεται σε σημαντικό κέντρο βιοτεχνίας υφασμάτων, μεταξιού, χαλιών, αλλά και υποχρεωτικός σταθμός, όσων ταξίδευαν από την παλιά στη νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας, από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη.
- Στα 807 μ.Χ. η πόλη πολιορκείται από τους Σλάβους, τους οποίους αποκρούει. Αργότερα πέφτει στα χέρια των Φράγκων, των Ενετών και τέλος των Τούρκων.
- Στα μέσα του 9^{ου} αι. η Πάτρα ακμάζει εκ νέου, όπως αποδεικνύεται από την παράδοση της πλούσιας Δανηλίδος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ (1453-1821 μ.Χ.)

Σημαντικό γεγονός για την ευρύτερη περιοχή αποτέλεσε η Ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571 μ.Χ., στην οποία νικήθηκαν οι Τούρκοι από το συμμαχικό στόλο των Ισπανών, των Ενετών και του Πάπα με αρχιναύαρχο τον Δον Ζουάν Ντε Αούστρια (αδελφό του βασιλιά της Ισπανίας). Στη ναυμαχία συμμετείχε και ο Ισπανός συγγραφέας του «Δον Κιχώτη» Θερβάντες, ο οποίος πολέμησε και

τραυματίστηκε. Από το 1687 έως το 1715 η Πάτρα περιέρχεται στους Ενετούς. Από το 1715 έως το 1821 αρχίζει η Β' περίοδος της Τουρκοκρατίας. Ο πληθυσμός της πόλης, από τις αλλεπάλληλες λεηλασίες, από 25.000 μειώνεται στους 1.600.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (1821-1830 μ.Χ.)

Είναι από τις πρώτες πόλεις που επαναστάτησαν κατά των Τούρκων το 1821. Οι Πατρινοί, στις 20.03.1821, πρωτοστατούντος του Παναγιώτη Καραντζά, κλείνουν τους Τούρκους στο Κάστρο. Στις 23.03.1821 κηρήσουν την επανάσταση στην πλατεία Αγίου Γεωργίου. Στις 7.10.1828 απελευθερώνεται η πόλη από το Γάλλο Μαιζών. Στις 15.09.1829, η ελληνική σημαία κυματίζει στο κάστρο της πόλης και η Πάτρα ελευθερώθηκε.

Κατά τη διάρκεια του επαναστατικού αγώνα η πόλη καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά. Εκπονείται σχέδιο πόλεως από το Σταμάτιο Βούλγαρη. Η Πάτρα αναπτύσσεται ταχύτατα, χάρις στο λιμάνι της και το δια θαλάσσης εμπόριο. Έντονη καλλιτεχνική και πνευματική ζωή. Σταδιακά αναπτύσσεται μεγάλη βιομηχανία που φέρνει την εντυπωσιακή αύξηση του πληθυσμού της.

- 1836- 1845 Κτιζεται ο παλαιός ναός του πολιούχου της Αποστόλου Ανδρέα.
- 1.06.1908 Θεμελιώθηκε ο νέος ναός του Αποστόλου Ανδρέα.
- 26.03.1942 Η Πάτρα καταλαμβάνεται από το γερμανικό στρατό.
- 4.10.1944 Απελευθέρωση από τους Ναζί.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Η σύγχρονη πόλη κτίσθηκε από τον Καποδίστρια στο χώρο της αρχαίας πόλης με την εφαρμογή νέου πολεοδομικού σχεδίου. Η ανάπτυξή της υπήρξε εντυπωσιακή, λόγω του λιμανιού, του εξαγωγικού και εισαγωγικού εμπορίου και της βιομηχανίας. Εξίσου εντυπωσιακή είναι και η πνευματική της ανάπτυξη.

ΑΦΘΑΡΤΟ ΑΡΩΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Την οικονομική και πολιτιστική ζωή της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής της Αχαΐας στην αρχαιότητα φανερώνουν τα σημαντικά μνημεία και οι αρχαιολογικοί χώροι που η σκαπάνη των αρχαιολόγων φέρνει στην επιφάνεια. Στο νομό Αχαΐας υπάρχουν διάσπαρτα απομεινάρια του αρχαίου κόσμου, που προκαλούν το θαυμασμό των επισκεπτών της περιοχής.

Τα σπουδαιότερα από αυτά είναι:

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΑΤΡΑΣ

Ο επισκέπτης, ξεκινώντας μια περιήγηση στην πολυπρόσωπη αυτή πόλη, μπορεί να περπατήσει από τις πολεμίστρες του μεσαιωνικού κάστρου που είναι χτισμένο στο πιο ψηλό σημείο της όπου η θέα από εκεί είναι καταπληκτική, προς την Παλιά Πάτρα καταλήγοντας στο Ρωμαϊκό Ωδείο. Περιδιαβαίνοντας στους δρόμους της, θα ανακαλύψει την αρχοντιά του παρελθόντος στα νεοκλασικά της κτίρια, βιώνοντας τα πολιτισμικά της στοιχεία μέσα από τα μνημεία του παρελθόντος και την εικόνα του σήμερα.

Μυκηναϊκοί Τάφοι Βούντενης

Ο αρχαιολογικός χώρος της Βούντενης βρίσκεται 4,5 χιλιόμετρα ανατολικά της Πάτρας και πρόκειται για μεγάλο μυκηναϊκό νεκροταφείο (μη επισκέψιμο), δηλώνοντας έτσι την ύπαρξη μυκηναϊκού κέντρου στην περιοχή. Έχουν έλθει στο φως 45 θαλαμωτοί τάφοι λαξευμένοι σε επάλληλες σειρές στο μαλακό πέτρωμα σε κυκλική ή παραλληλόγραμμη βάση και με παράλληλη διάταξη.

Η ανασκαφή του δεν έχει ολοκληρωθεί αλλά διαμορφώνεται ένα σημαντικό τμήμα του ώστε να είναι επισκέψιμο από το κοινό.

Η ανασκαφή έγινε με τη μορφή δοκιμαστικών τομών ώστε να διαμορφωθεί μια εικόνα για τη μορφή της αρχαίας ακρόπολης με όσα στοιχεία παρέμειναν στη θέση τους καθώς τα περισσότερα χρησιμοποιήθηκαν από τους Βυζαντινούς ως οικοδομικό υλικό. Όταν ολοκληρωθεί η αποκάλυψη των εκατοντάδων τάφων, η Πάτρα θα έχει έναν από τους σπουδαιότερους τουριστικούς χώρους.

Ρωμαϊκά κτίρια

- Οδός Κατερίνης 14-16
- Οδός Κορίνθου 132 και Βαλτετσίου
- Γερμανού 36-40
- Νότιο Νεκροταφείο οδός Βασιλειάδου 18-22 και Γεωργίου Ολυμπίου.

Ρωμαϊκό Αμφιθέατρο

(Ηφαίστου και Παντανάσσης)

Κοντά στο Αρχαίο Ωδείο, σ' έναν ιδιαίτερα εκτεταμένο αλλά αποσπασματικά ανασκαμμένο χώρο, ήρθαν στο φως ερείπια κερκίδων, πυλίδων και κλιμάκων, πιθανόν του 1^{ου} μ.Χ. αι., τμήμα ενός μεγάλου αμφιθεατρικού κτίσματος, πιθανώς σταδίου, χώρου μονομαχιών και άλλων αγώνων. Είναι έργο της εποχής της Δομιτιανού. Το στάδιο βρίσκεται προς Δ. του Ρωμαϊκού Ωδείου ανάμεσα στις οδούς Αγ. Γεωργίου – Καραϊσκάκη και Παντανάσσης - Ερισσού. Το εξωτερικό μήκος του υπολογίζεται στα 200μ. και το εξωτερικό πλάτος του στα 90μ. Έχει σχήμα επιμηκές και με δύο σφενδόνες, αντί της μιας των ελληνικών σταδίων, και φαίνεται ότι είναι προσφορά του αυτοκράτορα Δομιτιανού προς την πόλη, όταν γιόρτασε το 86 μ.Χ. την επέτειο των 100 χρόνων από την ίδρυση της αποικίας. Ο εορτασμός, εκτός από την προσφορά του σταδίου συνοδεύτηκε από την κοπή

αναμνηστικού νομίσματος. Από επιγραφικές μαρτυρίες γνωρίζουμε ότι στη ρωμαϊκή Πάτρα διεξάγονταν εκεί οι αθλητικοί αγώνες Καισάρεια.

Ρωμαϊκή Γέφυρα του Μειλίχου

(Νέα Εθνική Οδός Πατρών Κορίνθου & Αρέθα)

Σπουδαίο μνημείο των ρωμαϊκών χρόνων, που χρονολογείται στον 3^ο αιώνα μ.Χ., είναι η δίτοξη γέφυρα στη διασταύρωση της Ν. Εθνικής οδού με την οδό Αρέθα. Ρωμαϊκή γέφυρα καλά διατηρημένη με δύο πλίνθινες καμάρες που στηρίζονται πάνω σε περίτεχνες βάσεις από πελεκητές πέτρες και τούβλινα τόξα, στην είσοδο της πόλης. Είναι γνωστή και με το όνομα «Γέφυρα του Πausανία», γιατί από αυτή πέρασε ο περιηγητής.

Πηγή Δήμητρας

Το σημερινό πηγάδι του Αγίου Ανδρέα δίπλα στον παλαιό Ιερό Ναό, άλλοτε ήταν η πηγή της θεάς Δήμητρας, στην οποία ανάβλυζαν νερά τα οποία είχαν μαντικές ιδιότητες, γι' αυτό λειτουργούσε και ως μαντείο μόνο για τους αρρώστους. Είχε κατασκευαστεί υπόγειο θολωτό άντρο από πελεκητές ισομεγέθεις πέτρες, το οποίο φωτιζόταν από 14 παράθυρα.

Η περιοχή της μαντικής πηγής ήταν ο τόπος όπου δίδασκε ο Απόστολος Ανδρέας. Σύμφωνα με την παράδοση, δίπλα σε αυτή την πηγή σταυρώθηκε.

Ρωμαϊκό Υδραγωγείο

Η Πάτρα έγινε ρωμαϊκή αποικία το 14 π.Χ. και η επικράτηση της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής ήταν καθολική. Πολλά δημόσια κτίρια και έργα έγιναν με δαπάνες των ρωμαίων αυτοκρατόρων και ευεργετών της πόλης. Μεταξύ αυτών ήταν το ρωμαϊκό υδραγωγείο, έργο απαραίτητο σε μια πολυάνθρωπη πόλη όπως η Πάτρα. Οι πηγές του υδραγωγείου βρίσκονται στη Νερομάννα του Ρωμανού, γνωστό με το όνομα «Καμάρες» από τις καμάρες των τόξων του, όπου και συναντώνται τα πρώτα κτίσματα του υδραγωγείου. Μετά από μια συνεχή διαδρομή 6 περίπου χιλιομέτρων, με υπόγειους αγωγούς ή κτιστές καμάρες, το υδραγωγείο καταλήγει στην Αρόη. Εύκολα συναντάμε λίγες από τις καμάρες του υδραγωγείου κοντά στο κάστρο επί της οδού Αρτέμιδος.

Βόρειο Νεκροταφείο

(Χαυλάου Τρικούπη 28-30)

Το ρωμαϊκό μνημείο, το οποίο βρέθηκε κατά την ανασκαφή θεμελίων οικοδομής το 1976. Χρονολογείται μεταξύ του τέλους του 1^{ου} αι. μ.Χ. και του τέλους του 2^{ου} αι. μ.Χ. Έχει σταυροειδές σχήμα, όπως ο ναός της Ίσιδας στη Πομπηία. Το μοναδικό μνημείο με αυτή τη μορφή που βρέθηκε στην Πάτρα. Το βόρειο νεκροταφείο χρησιμοποιείτο αδιάκοπα από την κλασική εποχή μέχρι τον 7^ο αιώνα.

Ρωμαϊκό Μουσολείο

(Ερμού 86-88)

Βρίσκεται στο υπόγειο της οικοδομής όπου ανακαλύφθηκε τυχαία το 1976. Είναι ρωμαϊκής κατασκευής του 1^{ου} αι. μ. Χ. και ανήκει στο ΒΑ νεκροταφείο της ρωμαϊκής Πάτρας.

Δημόσια Ρωμαϊκά Λουτρά

(Γερμανού 38-40)

Μνημειώδεις κτίσμα βαλανείο του 3^{ου} αι. μ.Χ., συγκρότημα λουτρών, χώρος αναψυχής με πίδακες νερού και κήπους.

Ρωμαϊκό Νυμφαίο

(Ι. Βλάχου 3 & Κανάρη)

Τμήμα μεγάλου συγκροτήματος, πιθανόν θερμών, που ταυτίζεται με Νυμφαίο, ιερό δηλαδή αφιερωμένο στις Νύμφες. Από τα σπουδαιότερα δημόσια κτίρια που έχουν ανακαλυφθεί. Μεγάλη τρίκογχη κατασκευή, με ελλειψοειδή δεξαμενή στη μεσαία αυλίδα και πλευρικές στοές. Στους πρώιμους βυζαντινούς χρόνους, ο χώρος χρησιμοποιήθηκε, πιθανόν, ως εκκλησία και αργότερα ως νεκροταφείο.

ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Αρχαίο Ωδείο Πατρών

(Γερμανού & Σοτηριάδου)

Στα δυτικά της Ακρόπολης στην Άνω πόλη, και κοντά στην πλατεία Αγ. Γεωργίου, βρίσκεται το ρωμαϊκό Ωδείο της Πάτρας.

Οικοδομήθηκε λίγο νωρίτερα από το Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού, δηλαδή πριν το 161 μ.Χ., και είναι μικρότερο σε διαστάσεις από εκείνο. Ο Πausanias που επισκέφθηκε την Πάτρα στην δεκαετία του 170 μ.Χ. γράφει: «έχει την ωραιότερη διακόσμηση που έχω δει, αν εξαιρέσει βέβαια κανείς αυτό της Αθήνας». Σύμφωνα με τις αρχαιολογικές έρευνες, έπαψε να χρησιμοποιείται μετά τον 3^ο αι. μ.Χ. Στους χρόνους που ακολούθησαν, οι σεισμοί, οι πόλεμοι και οι κατακτητές κατέστρεψαν το Ωδείο και το κάλυψαν με άλλα κτίρια και χώματα. Από το μικρό λόφο που δημιουργήθηκε, έμεναν ακάλυπτα μόνον ελάχιστα τμήματα.

Ξαναήρθε στο φως το 1889, όταν έγιναν εργασίες εκσκαφής στο λόφο για την επιχωμάτωση του λιμανιού. Επισκευή και αναμόρφωση του μνημείου έγινε λίγο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Διακρίνονται τα βασικά μέρη του θεάτρου, κοίλο ορχήστρα, προσκήνιο, σκηνή, παρασκήνια και 23 σειρές καθισμάτων. Από τη θέσπιση του Διεθνούς Φεστιβάλ Πάτρας, το Αρχαίο Ωδείο αποτελεί τη βασική του έδρα. Στο χώρο γύρω από το Ωδείο εκτίθενται σαρκοφάγοι, ψηφιδωτά και άλλα αρχαία ευρήματα που μεταφέρθηκαν εκεί μετά την ανακάλυψή τους κατά τις αρχαιολογικές ανασκαφές της Πάτρας.

Θα πρέπει να τονιστεί, όμως, ότι το μνημείο έχει καταπονηθεί υπέρμετρα από τις δεκάδες των παραστάσεων που δίδονται κάθε χρόνο και χρειάζεται, αν θέλουμε να σωθεί για άλλα 2.000 τουλάχιστον ακόμη χρόνια, όσα δηλαδή έζησε μέχρι σήμερα, να παραμείνει κάποιο διάστημα άπυτο, ώστε να μπορέσουμε να επέμβουμε αποφασιστικά. Και οι εργασίες αυτές μπορούν να γίνουν μόνον καλοκαίρι, μια και μόνον τότε στεγνώνουν οι οπτόπλινθοι, από τους οποίους έχει κατασκευαστεί και που προπάντων χρειάζονται συντήρηση.

Βυζαντινό Κάστρο

Ανεβαίνοντας τα 199 σκαλιά της Αγίου Νικολάου, βόρεια του Ωδείου, θα αντικρίσετε το Κάστρο να στέκει πάνω από την πόλη των Πατρών, φύλακας και νοσταλγός της ιστορίας και της παράδοσης.

Οικοδομήθηκε στα χρόνια του αυτοκράτορα του Ιουστινιανού, περίπου το 551 μ.Χ. για την άμυνα της περιοχής και των κατοίκων της. Το σχήμα του είναι ακανόνιστο τριγωνικό με εσωτερικό οχυρό – καταφύγιο και εξωτερικό περίβολο. Τα τείχη του περικλείουν μία έκταση 22.725 τ.μ. Χρησιμοποιήθηκε αδιάκοπα από την αρχαιότητα μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο για την άμυνα της πόλης, αλλά και ως διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο.

Το Κάστρο υπήρχε ήδη το 805μ.Χ., όταν η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αντιμετώπιζε συγχρόνως τις επιθέσεις Βουλγάρων και Σαρακηνών και επωφελούμενοι οι Σλάβοι της Πελοποννήσου ξεσηκώθηκαν και πολιορκήσαν την Πάτρα με την υποστήριξη του στόλου των Σαρακηνών. Στα 1205 οι Φράγκοι ιππότες το μεγάλωσαν και το ενίσχυσαν. Το 1278 υποθηκεύτηκε στο Λατίνο Αρχιεπίσκοπο, ενώ το 1408 παραχωρήθηκε από τον Πάπα για πέντε χρόνια και έναντι μισθώματος στους Ενετούς. Στα χέρια του Λατίνου Αρχιεπισκόπου έμεινε έως το 1430 που απελευθερώθηκε από τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο.

Στα 1458, καταλαμβάνεται από τους Τούρκους, που πρόσθεσαν σημαντικά κτίσματα και το κράτησαν, παρά τις προσπάθειες ανακατάληψης του από τους Δυτικούς, μέχρι το 1687. Τότε, με την εκστρατεία του Φραγκίσκου Μοροζίνι, βρέθηκε στη δικαιοδοσία των Βενετών. Στα 1715 καταλήφθηκε και πάλι από τους Τούρκους και ακολούθησαν νέες καταστροφές και αντίστοιχες επισκευές. Ελευθερώθηκε το 1828 από Γάλλο Μαιζών.

Στο Κάστρο υπάρχει λυόμενο θεατράκι 640 θέσεων.

Κάστρο Πάτρας. Γενική άποψη ΝΑ πλευράς

Κάστρο Πάτρας. Εργασίες αποκατάστασης της τάφρου

Κάστρο Πάτρας. Ο εσωτερικός περιβόλος

Κάστρο Πάτρας.
Η είσοδος στον εσωτερικό
περίβολο μετά τις εργασίες

Χαμαμ

(Μπουκαούρη 29)

Το Χαμαμ της Πάτρας (τούρκικο θερμόλουτρο), διατηρητέο κτίριο στην Άνω πόλη, κοντά στο Κάστρο. Χτίστηκε πριν από 500 χρόνια (γύρω στα 1500) και από τότε μέχρι σήμερα λειτουργούν συνεχώς. Μπορεί να ταυτιστεί με εκείνο που αναφέρει ο Τούρκος περιηγητής Εβλιά Τσελεμπί. Είναι το μοναδικό που λειτουργεί σήμερα στην Ελλάδα και με ένα όμοιό του στο Παρίσι είναι τα μοναδικά που απέμειναν ενεργά στην Ευρώπη. Το Χαμάμ λειτουργεί από το Σεπτέμβριο ως τον Ιούλιο.

Θέατρο «Απόλλων»

(Πλατεία Βασιλέως Γεωργίου Α')

Αποτελεί αντίγραφο της Σκάλας του Μιλάνου και κατασκευάστηκε από το βουαρκό αρχιτέκτονα Ερνέστο Τσίλλερ, το 1872. Κτίριο με χαρακτηριστικά δείγματα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής του 19^{ου} αιώνα. Είναι το παλαιότερο σωζόμενο κλειστό θέατρο στην Ελλάδα και χτίστηκε στη θέση που προέβλεπε το πολεοδομικό σχέδιο του Σταματίου Βούλγαρη. Χαρακτηρίζεται ως το εντυπωσιακότερο αρχιτεκτονικό στολίδι της Πάτρας, ενώ είναι ένα από τα πρώτα θέατρα όπερας και οπερέτας στην Ευρώπη. Από τη σκηνή του πέρασαν ιταλικοί θίασοι ανεβάζοντας παραστάσεις μελοδράματος, κυρίως του Βέρντι και στη συνέχεια παρουσιάζεται και το Ελληνικό μελόδραμα από ελληνικούς θιάσους καθώς και Γαλλική Οπερέτα. Την αποκρία φιλοξενούσε χορεσπερίδες και μπαλ μασκέ. Από το 1988, το Δημοτικό Θέατρο αποτελεί τη μόνιμη στέγη του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου της Πάτρας, ενώ ταυτόχρονα αξιοποιείται για σημαντικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο

(Κορτύλων 2)

Στην καρδιά της Άνω Πόλης, στο νότιο τείχος του Κάστρου, συναντάμε το Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο, ένα νεοκλασικό κτίριο του Δανού αρχιτέκτονα Ch. E. Hansen το οποίο λειτούργησε σαν νοσοκομείο από το 1872 έως το 1973. αποτελεί σήμερα ένα σημαντικό Πολιτιστικό Πολύκεντρο της Πάτρας. Διαθέτει επίσης εντυπωσιακό αίθριο στο οποίο τους καλοκαιρινούς μήνες διοργανώνονται ποικίλες εκδηλώσεις.

Δημαρχείο

(Μαιζώνος 108 & Βότση)

Στο κέντρο της πόλης και επί της οδού Μαιζώνος ευρίσκεται η πρώην οικία του μεγαλέμπορου της Πάτρας, Μακρυγιάννη, κτισμένη περίπου 1880, την οποία αγόρασε ο Δήμος Πατρέων το 1910. Χαρακτηρίζεται από τη συμμετρία στη διαμόρφωση όψεων και στις έντονες νεοκλασικές επιδράσεις. Το 1936 διακοσμήθηκε εσωτερικά από το διάσημο Πατρινό ζωγράφο Επαμεινώνδα Θωμόπουλο, με θαυμάσιες τοιχογραφίες.

Δημοτικά Σφαγεία

Στην παραλιακή οδό Ακτή Δυμαίων (συνέχεια της Όθωνος Αμαλίας) θα συναντήσουμε το διατηρητέο κτιριακό βιομηχανικό συγκρότημα από ημιλαξευτή πέτρα το οποίο χρονολογείται από το 1903. Έως το 1998 λειτουργούσαν σε αυτό τα δημοτικά σφαγεία. Μετά την ανακαίνιση των κτιρίων, που ανέδειξε ένα σημαντικό αρχιτεκτονικό μνημείο της βιομηχανικής κληρονομιάς της Πάτρας, επαναλειτουργεί χώρος και ως χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Αρσάκειο

(Μαιζώνος & Γκότση)

Έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, με ζώνη προστασίας τον αύλειο χώρο του γιατί αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα αρχιτεκτονικής μεσοπολέμου, με την ειδική χρήση σχολείου. Ανήκει πλέον στο Δήμο Πατρέων.

Σπίτι του Κωστή Παλαμά

(Κορίνθου 241 & Κολοκοτρώνη)

Στο σπίτι αυτό γεννήθηκε ο εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς και η Ιταλίδα δημοσιογράφος και πεζογράφος Μαθίλδη Σεράο. Πρόκειται για διώροφο, νεοκλασικό σπίτι χτισμένο το 1840 περίπου, για το οποίο ο Παλαμάς έχει γράψει το γνωστό ποίημά του: « Το σπίτι που γεννήθηκα».

Οικία Περιβολαρόπουλου (νυν Μελιγκώνη)

Κτίστηκε περί το 1900, μάλλον σε σχέδια του Τσϋλλερ. Είναι από τα ωραιότερα και επιβλητικότερα κτίρια της πόλης , με καλοδουλεμένα μαρμάρινα γλυπτά στοιχεία και θαυμάσιες οροφografίες. Το αξιοσημείωτο είναι ότι ο όροφος του φέρεται επάνω σε κάναβο από 22 μαρμάρινους ιωνικούς κίονες..

Οροφografίες της οικίας Περιβολαροπούλου

Οικία Αγγελου Βλάχου» (Σοβανή)

Αξιόλογο νεοκλασικό, κατοικία, της οικογενείας Βλάχου της οποίας ο γόνος Ιωάννης Βλάχος διετέλεσε, επανειλημμένα Δήμαρχος της Πάτρας. Διακρίνεται επίσης ο πλούσιος διάκοσμος των εσωτερικών χώρων, με τις λεπτοδουλεμένες οροφografίες στυλ Liberty. Το κτήριο επισκευάστηκε με ιδιωτική πρωτοβουλία.

Κτήριο Εξαγωγικού Εμπορίου "Ερμής"

Οικία του μεγαλέμπορου και εφοπλιστού Παπαγιάννη, επί της πλατείας Γεωργίου, της δεκαετία 1870-80, αξιολογώτατο νεοκλασσικό με θαυμάσιες οροφογραφίες. Δικό του και το εξοχικό, νυν Σιγαλού, στον Προφήτη Ηλία, χτισμένο το 1882.

Μετά το 1880, που αποτελεί το ζενίθ του νεοκλασικισμού, ενώ συνεχίζονται να χτίζονται σπίτια σ' αυτό το ρυθμό μέχρι και το 1914, εμφανίζονται σιγά-σιγά και τα νέα ρεύματα, που πνέουν ήδη στην υπόλοιπη Ευρώπη, με έντονα μορφοκρατικά στοιχεία, όπως ο εκλεκτικισμός, η Art Nouveau, η Art Deco, κ.α., προσαρμοσμένα πάντα στην Ελληνική & μάλιστα επαρχιώτικη μικροκλίμακα. Χαρακτηριστικά δείγματα της Art Nouveau στην Πάτρα, είναι:

1. Οικία Πραποπούλου, Κορίνθου & Αγ.Νικολάου, με χυτοσιδηρές διακοσμήσεις στις όψεις, & στοιχεία που αποπνέουν το Baroque & την Art Nouveau συνάμα.
2. Αγ. Νικολάου 34, πιο αμιγούς εμφάνισης είναι φανερή η χρήση της καμπύλης γραμμής της φυτικής διακόσμησης και γενικά της γλυπτικής απόδοσης του όγκου.
3. Κτήριο Γεροκωστοπούλου 29, του Γάλλου αρχιτέκτονα Gerard Noubaré του 1928.
4. Κτήριο Αθανασίου Διάκου & Γούναρη με στοιχεία τόσο Art Nouveau (μεταλλικά στέγαστρα, πλαστικότητα όγκων) όσο και γραφικής δυτικής αρχιτεκτονικής.

Οικία Πραποπούλου

Κτήριο Γεροκωστοπούλου 29

Κτήριο Αθ. Διάκου & Γούναρη

Σταφίδαποθήκες Μπάρρυ

(Οθωνος Αμαλίας 6)

Χαρακτηρισμένο ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο αποτελεί αξιόλογο δείγμα βιομηχανικής αρχιτεκτονικής, το οποίο στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε ως εργοστάσιο νηματοποιίας, αλευροποιίας, κλωστικής και κατεργασίας σταφίδας.

Σήμερα, ανήκει στην ευθύνη του Δήμου Πατρέων και ανακαινισμένο πλέον λειτουργεί σαν κέντρο Τεχνών και πολιτισμού φιλοξενώντας σημαντικές εκθέσεις και εκδηλώσεις.

Αχάια Κλάους (Πετροτό Πατρών)

(ώρες επισκέψεων: Οκτώβρης -Απρίλης 9.00-20.00 Μάιος- Σεπτέμβρης 11.00-20.00)

Οι εγκαταστάσεις της Αχάια Κλάους βρίσκονται ψηλά πάνω από την Πάτρα σε έναν τόπο με αμπελώνες και πλούσια βλάστηση στους πρόποδες του Ομπλού.

Το 1854, ο βουαρός Γκούσταβ Κλάους ίδρυσε το ομώνυμο οινοποιείο και σύντομα, εξήγαγε τα κρασιά του σε πολλές χώρες. Ο πύργος της Αχάια Κλάους είναι το πρώτο ελληνικό οινοποιείο που χτίστηκε το 1861 και μέχρι σήμερα παράγει μερικά από τα πιο διάσημα ελληνικά κρασιά.

Στους χώρους του ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει το καταπράσινο περιβάλλον, τα ιστορικά κτίρια, τα ξυλόγλυπτα βαρέλια παλαιώσης από το 1873 της φημισμένης Μαυροδάφνης, καθώς επίσης, στην κάβα Δανηλίδος, να δοκιμάσει μερικά από τα εκλεκτά κρασιά της ΑΧΑΙΑ ΚΛΑΟΥΣ.

ΥΗΣ «Γλαύκος»

Το πρώτο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της Ελλάδας, λειτουργεί από το 1927 ως δημοτική επιχείρηση. Σήμερα ανήκει στη ΔΕΗ έπειτα από ειδική παραχώρηση της κυβέρνησης το 1967. Βρίσκεται στην ομώνυμη περιοχή 8 χλμ νοτιοανατολικά του κέντρου της Πάτρας.

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ**Αρχαιολογικό**

Είναι από τα σημαντικά αρχαιολογικά μουσεία της Ελλάδος. Παρουσιάζονται αρχαιότητες κλασικών, ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων, ψηφιδωτά, πήλινα και γυάλινα αγγεία, χρυσά κοσμήματα κ.α. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το μαρμάρινο άγαλμα της Αθηνάς, το μεγάλο Ρωμαϊκό δάπεδο και τα κεραμικά κλασικής και ελληνιστικής περιόδου. Ανοικτό καθημερινά 8.30π.μ-3.00μ.μ εκτός Δευτέρας, τηλ. 2610 620 413

Εθνολογικό-Ιστορικό

Στεγάζεται στο Μέγαρο Λόγου και Τέχνης. Παρουσιάζονται όπλα από το 1770 και μετά, γκραβούρες, πίνακες, πολύτιμα χειρόγραφα και άλλα ιστορικά κειμήλια κυρίως της περιόδου της Επανάστασης του 1821. Ανοικτό 11.00 π.μ.-1.00μ.μ. πλην Τρίτης και Παρασκευής, τηλ. 2610 274 962

Μουσείο Λαϊκής Τέχνης

Το μουσείο περιλαμβάνει εκθέματα-έργα λαϊκής τέχνης που παρουσιάζουν τον τρόπο ζωής και παραγωγής της προβιομηχανικής κοινωνίας, τηλ. 2610 334 713.

Μουσείο Τύπου

Μέσα από τα πελοποννησιακά έγγραφα, τις εφημερίδες, τα πατρικά περιοδικά και τα βιβλία που εκτίθενται εδώ ζωντανεύει η ζωή της πόλης το 19^ο και 20^ο αιώνα. Σημαντικό έκθεμα του μουσείου είναι το επίσημο έγγραφο που έστειλε η Γ' Εθνική Συνέλευση στον πρώτο πρωθυπουργό της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια (1827).

Μουσεία Πανεπιστημίου Πατρών

Το Ζωολογικό Μουσείο αποτελεί μονάδα του τμήματος Βιολογίας, στο κτίριο του οποίου στεγάζεται, υπό την εποπτεία του τομέα Βιολογίας Ζώων. Στις δεκάδες προθήκες του εκτίθεται μεγάλος αριθμός ταριχευμένων ή συντηρούμενων σε βάζα ζώων της ελληνικής, κατά βάση, πανίδας για παρατήρησή τους και ταυτόχρονη περιληπτική ενημέρωση του επισκέπτη. Επιπλέον, επιδιώκεται η παρουσίαση διαφόρων ζώων στα φυσικά τους ενδιαιτήματα, μέσα από τη σχετική προσομοίωση σε ορισμένους χώρους ή με άλλο εποπτικό υλικό, καθώς και η ολοένα πληρέστερη πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων σε θέματα πανίδας και προστασίας της φύσης με σύγχρονα πολυμέσα.

Τέλος, υπάρχει πάντα η δυνατότητα πρόσβασης Ελλήνων ή ξένων επιστημόνων στις ειδικού ενδιαφέροντος ερευνητικές συλλογές του τομέα Βιολογίας Ζώων.

Το Βοτανικό Μουσείο στεγάζεται στο ίδιο κτίριο με το Ζωολογικό Μουσείο. Περιλαμβάνει συλλογές από 90.000 περίπου δείγματα αποξηραμένων φυτών της ελληνικής και ευρωπαϊκής χλωρίδας. Όλα αυτά τα αποξηραμένα δείγματα, τα οποία δεν εκθέτονται, είναι αποκλειστικά για επιστημονική χρήση. Σκοπός του είναι η αναζήτηση, συλλογή και συστηματική μελέτη του φυσικού πλούτου της χώρας, η χρησιμοποίηση της συλλογής για διδακτικούς σκοπούς, η εξυπηρέτηση των επιστημονικών κλάδων που συνδέονται με τα αντικείμενα του Μουσείου.

Αρχεία Δημοτικής Βιβλιοθήκης

Μια από τις μεγαλύτερες της χώρας. Διαθέτει 120.000 τόμους βιβλίων, αρχείο πατρινών εφημερίδων, ιστορικά έγγραφα, πλούσια πινακοθήκη, φωτογραφικό υλικό και γκραβούρες.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΡΙΟΥ

Το Κάστρο του Ρίου. Το 1499 έγινε η πρώτη οχύρωση του περάσματος από τον Βαγιατζήτ Β', μικρότερη σε έκταση με διπλό περίβολο και τάφρο. Το 1532 έγινε κατάληψη από τους Ισπανούς και τον Αντρέα Ντόρια και ανακατάληψη από τους Τούρκους. Το 1603, οι Ιππότες της Μάλτας προκαλούν σημαντικές καταστροφές. Το 1687 γίνεται κατάληψη από το Μοροζίνι. Γίνονται ριζικές επισκευές και παίρνει τη μορφή που έχει σήμερα: νέοι πύργοι-προμαχώνες, ενίσχυση επάλξεων. Το 1715 γίνεται κατάληψη του Κάστρου από τους Τούρκους, ενώ το 1828 το Κάστρο ύστερα από πολιορκία παραδίδεται από τους Τούρκους στο στρατηγό Μαιζών.

ΑΡΧΑΙΑ ΑΙΓΕΙΡΑ

Στα όρια των Νομών Αχαΐας και Κορινθίας, πλησίον του χωριού Αίγες του Δήμου Αιγείρας, βρίσκεται η **ακρόπολη της μυκηναϊκής πόλης**, που λεγόταν *Υπερησία* ή *Υπερησία*, οι κάτοικοι της οποίας έλαβαν μέρος στον Τρωικό Πόλεμο.

Επίσης, εκεί κοντά βρίσκονται τα ερείπια της κλασσικής - ελληνοιστικής - ρωμαϊκής Αιγείρας, της οποίας σπουδαιότερα μνημεία είναι το **Θέατρο**, **δύο Ναοί** και το **Γυμνάσιο**. Πρόσφατα στην περιοχή του δημοτικού διαμερίσματος Οάσεως βρέθηκε οικισμός του 3ου π.Χ. αιώνα.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΙΓΙΟΥ

- Το αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου

- Μυκηναϊκό Νεκροταφείο: Θαλαμοειδείς τάφοι της Μυκηναϊκής περιόδου, σώζονται και βρίσκονται στη θέση Καλλιθέα, πάνω από το Ναό Ζωοδόχου Πηγής.
- Κτίσμα Κλασσικής Περιόδου: Τμήμα δημόσιου κτιρίου του 4ου π.Χ. αιώνα, σώζεται στη διασταύρωση των οδών Σολωμού και Ρούβαλη.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΑΡΟΑΝΙΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΨΩΦΙΣ : Στα Τριπόταμα του Δήμου Αροανίας, βρίσκονται τα ερείπια της ισχυρής κατά την αρχαιότητα πόλης Ψωφίς, της οποίας είναι ορατά σήμερα τα τείχη, ενώ διάσπαρτα αρχιτεκτονικά μέλη, όπως κίονες και κιονόκρανα, σώζονται εντοιχισμένα σε νεότερης κατασκευής κτίρια. Σύντομα όμως θα αρχίσουν οι ανασκαφές για την αποκάλυψη της αρχαίας πόλης.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑ : Πλησίον του χωριού Μαμουσιά του Δήμου Διακόπτου, στη δεξιά όχθη του ποταμού Κερυνίτη, υπάρχουν τα λείψανα της πανάρχαιας πόλης Κερύνεια, που για μερικούς ερευνητές, υπήρξε η ακρόπολη της ιωνικής πόλης Ελική. Εκτός από τα τείχη της πόλης ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει και το **ελληνοιστικό ηρώο**, του οποίου η ανασκαφή ολοκληρώθηκε πρόσφατα.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΙΚΗ

Το ίχνη της αρχαίας πόλης έχουν χαθεί εδώ και χιλιάδες χρόνια. Η αρχαία Ελική καταστράφηκε στη διάρκεια ενός τρομακτικού σεισμού το χειμώνα του 373 π.Χ. και βυθίστηκε στη θάλασσα. Οι θρύλοι γύρω από τα απομεινάρια της αρχαίας Ελικής θα σας μαγέψουν. Κάποιοι ψαράδες μάλιστα ισχυρίζονται ότι όταν τα νερά ήταν ήσυχα, έβλεπαν στο βυθό τα ερείπια της πόλης. Αρχαιολόγοι και ερευνητές έχουν κατά καιρούς μάταια αναζητήσει λύση στα νερά στο μήκος της παραλίας από Τρύπια έως Νικολαίικα, ενώ οι έρευνες για την αρχαία Ελική τώρα συνεχίζονται στην ξηρά.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΛΑΡΙΣΣΟΥ

Πλησίον του Αράξου του Δήμου Λαρισσού, βρίσκεται η σπουδαιότερη Μυκηναϊκή Ακρόπολη της Δυτικής Ελλάδας.

Κατά τη μυθολογία το «**Τείχος Δυμαίων**» έχτισε ο ημίθεος Ηρακλής για την προστασία της «**Δυμαίας Χώρας**» (Ωλένος, Τευθέα, Λάρισα, Θέλπουσα, Φαιστός και άλλοι οικισμοί) από τις ληστρικές επιθέσεις των Ηλείων.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΩΛΕΝΙΑΣ

- Το «**Γυφτόκαστρο**» βρίσκεται έξω από το χωριό Άρλα του Δήμου Ωλένιας. Λέγεται και κάστρο της Άρλας. Σήμερα αποτελεί το καλύτερα διατηρούμενο. Το σχήμα του είναι πολυγωνικό και στο κέντρο του υπάρχει δεξαμενή.
- **Πόρτες**. Σπουδαίο μυκηναϊκό νεκροταφείο, του οποίου οι ανασκαφές συνεχίζονται, βρίσκεται στις Πόρτες του Δήμου Ωλένιας στα σύνορα των Νομών Αχαΐας και Ηλείας. Δίπλα από τις Πόρτες θα συναντήσετε και το Φραγκικό Κάστρο τους. Σώζονται ερείπια ενός θολωτού κτιρίου, τμήματα τειχών και διάσπαρτα ερείπια οικιών.

ΣΑΝΤΑΜΕΡΙ

Στο όρος **Σκόλις**, πάνω από το χωριό Σανταμέρι που είναι ένα από τα ωραιότερα χωριά της Δυτικής Αχαΐας, θα συναντήσετε ερείπια Κάστρου της Φραγκοκρατίας. Το Κάστρο λεγόταν Σαιντ Ομέρ, το έχτισαν Φράγκοι Φλαμανδοί άρχοντες της Θήβας στα 1273 κατά μια εκδοχή, στα 1311 κατά μια δεύτερη.

Έχει συνδεθεί με οπουδαίες φυσιογνωμίες. Η παράδοση λέει ότι εδώ πέθανε η γυναίκα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Σήμερα σώζονται ερείπια από τα τείχη, τον πύργο, εκκλησίες και άλλα κτίσματα, αλλά και υπόλοιπα ερειπωμένου μεταβυζαντινού ναού με την ονομασία «**της Παναγίας ο λάκκος**»

ΠΑΥΛΟΚΑΣΤΡΟ

Απομεινάρια από θεμέλια τειχών και υπόγειες στοές κοντά στο χωριό Τσαπλαναίικα στο δρόμο Πατρών - Χαλανδρίτσας μαρτυρούν την ύπαρξη κάστρου, το οποίο αναφέρεται για πρώτη φορά σε ιστορική πηγή το 1408 ως ένα από τα κάστρα του αρχιεπισκόπου Πατρών.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

ΑΧΑΪΚΟ ΛΕΟΝΤΙΟ : Στην ομώνυμη Κοινότητα, έχει βρεθεί οικισμός και **ιερό της Αρτέμιδος**, που χρονολογούνται τον 8ο π.Χ. αιώνα, ενώ σε διάφορες τοποθεσίες της περιοχής, όπως π.χ. στη θέση Άγιος Ιωάννης, έχουν βρεθεί **θαλαμοειδείς τάφοι της υστερομυκηναϊκής εποχής**.

Επίσης, στη θέση **Παλαιά Κτίρια**, μεταξύ άλλων, έχει ανασκαφεί και ένας **υδραγωγός**, όπως και στη θέση **Λουτρά** έχει αποκαλυφθεί **ρωμαϊκό λουτρό**.

ΑΡΧΑΙΑ (ΑΧΑΪΚΗ) ΦΑΡΡΑΙ

Μεταξύ των χωριών Πρέβεδος και Ίσωμα του Δήμου Φαρρών, έχουν αφήσει τα ίχνη τους οι αρχαίοι κάτοικοι της πόλης Φαρραί, που υπήρξε συνιδρύτρια πόλη της «Β' Αχαϊκής Συμπολιτείας», το 281 π.Χ.

Ο επισκέπτης, θα βρεθεί μπροστά σε ένα πλήθος από αρχαιολογικά ευρήματα όπως: **Ρωμαϊκό λουτρό, επιγραφές σε νεκροταφείο του Πρέβεδου, τεχνικούς τύμβους στη Σταρόλακκα και μυκηναϊκούς τάφους**.

ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΙΤΕΙΑ ή ΤΡΙΤΑΙΑ

Πλησίον του χωριού Αγία Μαρίνα του Δήμου Τριταίας υπάρχουν τα **ίχνη (τμήματα τοίχων και οικοδομήματα) της αρχαίας αχαϊκής πόλης Τρίτειας**, την οποία είχε επισκεφθεί ο περιηγητής Πausανίας.

Επίσης κοντά στο χωριό Σκιαδά του Δήμου Τριταίας, στη δεξιά όχθη του ποταμού Πείρου και στην κορφή ενός λόφου, που έχει υψόμετρο 54 μέτρα, βρίσκεται το Σγάρτσικο, αρχαία ακρόπολη που χρησιμοποιήθηκε αργότερα από τους Βυζαντινούς και τους Φράγκους. Τα τείχη και τα ερείπια από τα οικοδομήματα σώζονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Λέγεται και Κάστρο Δοξαπατρή, γιατί προφανώς είχε περιέλθει στην κατοχή του βυζαντινού αυτού στρατηγού, ο οποίος αγωνίστηκε κατά των Φράγκων το 1204.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

- **ΑΡΧΑΙΟΙ ΛΟΥΣΟΙ** : Κοντά στο χωριό Λουσικό του Δήμου Καλαβρύτων, το Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο έχει φέρει στο φως τη σπουδαία **αρκαδική πόλη Λουσοί**, ενώ οι ανασκαφικές εργασίες συνεχίζονται. Έχουν ανασκαφεί ο ναός της Αρτέμιδος Ημερησίας, χτίσμα του 3ου π.Χ. αιώνα, η αγορά της πόλης και αρκετές ιδιωτικές οικίες.

- **ΠΑΛΑΤΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑΣ**

Ένα σπάνιας ομορφιάς οικοδόμημα του 15ου αιώνα, στα Καλάβρυτα και επί της οδού Αγίου Αλεξίου, που έχει αναστηλωθεί στην πρωταρχική του μορφή, μεταφέρει τον επισκέπτη στην εποχή της ένδοξης οικογένειας των Παλαιολόγων.

ΑΡΧΑΙΟΣ (ΑΡΚΑΔΙΚΟΣ) ΚΛΕΙΤΩΡ

Μέσα σε μια οργιαστική φύση και κοντά στην Κλειτορία του Δήμου Λευκασίου, σώζονται τα ανασκαφικά ευρήματα της αρχαίας πόλης-κράτους Κλείτωρ, που πρώτη από όλες τις αρκαδικές πόλεις έκοψε νομίσματα. Εκτός των τειχών της πόλης και του θεάτρου της, η αρχαιολογική σκαπάνη έχει αποκαλύψει και πλήθος άλλων αρχαιοτήτων.

ΑΡΧΑΙΑ ΠΑΟΣ

Στο Δήμο Παίων, Β.Α. του νέου οικισμού Πάος, "αναπαύονται" τα λείψανα της αρκαδικής πόλης Πάος, στην ακρόπολη της οποίας διατηρείται μια δεξαμενή όπου καταλήγει ένας πήλινος αγωγός. Έχουν βρεθεί επίσης, θεμέλια αρχαίου οικοδομήματος (πιθανόν ανακτόρων), θεμέλια ναού των Διοσκούρων, ορθογώνιοι πύργοι και μια πύλη.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Σε ολόκληρη την Αχαΐα υπάρχουν αξιοθαύμαστα δείγματα μιας ιδιαίτερης Λαϊκής Αρχιτεκτονικής, που κυριάρχησε από τις αρχές του 18ου αιώνα, φορείς της οποίας ήταν οι φημισμένοι «Πετροπελεκητάδες» Κλουκινοχωρίτες ή Βαρβαρίτες και Αγιοβαρβαρίτες Μαστόροι.

Το όνομα τους, προερχόταν από την περιοχή προέλευσης τους, δηλαδή από τα λεγόμενα «Κλουκινοχώρια» ή «Κλουκίνες» του σημερινού Δήμου Ακράτας. Πρόκειται για τα χωριά: Αγία Βαρβάρα (γι' αυτό και «Βαρβαρίτες»), Αγρίδι, Σόλο, Περιστερά, Μεσορρούγι, Ζαρούγλα κ.ά., που βρίσκονται, αμφιθεατρικά χτισμένα, στους πρόποδες του Χελμού ή Αροανίων και σε μια απόσταση 40 χλμ. περίπου από την Ακράτα.

Πλησίον των χωριών υπήρχε, κατά την αρχαιότητα, η «Ιερά πόλις» Νώνακρως, που ανήκε στην αρχαία Αρκαδία, από την οποία προήλθε (και διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές του 13ου αιώνα) η παλαιά ονομασία «χωριά της Νώνακριδος». Επειδή όμως, μετά τη Φράγκικη κατάκτηση (1204) η περιοχή προσφέρθηκε, ως φέουδο, στο Λατίνο Αρχιεπίσκοπο Πατρών Αντέλο, ο οποίος, στη συνέχεια, την παραχώρησε, ως μετόχι, στην Παρισινή Μονή του Cluny («Κλουνού»), της οποίας ήταν μέλος, η περιοχή μετονομάστηκε σε «Κλουκίνες» και «Κλουκινοχώρια».

Η τεχνική των Βαρβαριτών μαστόρων είναι αποτυπωμένη στο Γεφύρι της Πλατανιώτισσας. Σε πολλά πυργόσπιτα και πύργους και κυρίως στους ορεινούς οικισμούς, όπου επικρατεί ο λαϊκός τύπος σπιτιών, στον οποίο οι Βαρβαρίτες έδωσαν το δικό τους, ιδιαίτερο, ύφος, που τους διαφοροποίησε από τους ανταγωνιστές τους Ηπειρώτες, Μακεδόνες και Λαγκαδινούς μαστόρους. Ως κατ'εξοχήν λαϊκοί μαστόροι, είχαν την ικανότητα να προσαρμόζουν την τεχνική τους στις οικονομικές δυνατότητες των πελατών τους, κάτι που τους επέτρεπε να αναλαμβάνουν και την ανέγερση αρχοντικών οικιών, χρησιμοποιώντας σ' αυτές τις περιπτώσεις, το ξύλο, αλλά με πέτρινα ολόσωμα ανώφλια και λαμπάδες με μεγάλα λαξευμένα αγκωνάρια.

Το κυρίως, όμως υλικό, με το οποίο χτιζόταν το παραδοσιακό σπίτι ήταν η πέτρα. «... Πέτρα, που λαξεύεται με επιμέλεια για τα αγκωνάρια, τα κεφαλάρια, τα πρέκια, τους λαμπάδες και πέτρα, που δε λαξεύεται για την τοιχοποιία. Πέτρινες, επίσης, σχιστόπλάκες καλύπτουν τη στέγη...», όπως αναλύει ο πολιτικός μηχανικός και συγγραφέας Βασ. Χριστόπουλος.

Η πέτρα, που βρισκόταν (και βρίσκεται ακόμα) σε αφθονία στο χώρο των ορεινών οικισμών, ήταν ένα υλικό - προϊόν του περιβάλλοντος, η χρήση της οποίας, όχι μόνο δεν αλλοίωσε το τοπίο αλλά αντιθέτως, συνέβαλε καθοριστικά στην τέλεια αρμονία της σύνθεσης, έτσι ώστε με δυσκολία να ξεχωρίζει το χτίσμα από το φυσικό περιβάλλον του. Η αυστηρή γεωμετρία του όγκου και η σκληράδα της πέτρας, όμοια με τη σκληράδα του τοπίου, αποτελούσαν (και βεβαίως αποτελούν) την ομορφιά του παραδοσιακού οικισμού. Η συχνή και με τρόπο εμφανή χρήση του ξύλου, που διαφοροποιούσε τους Βαρβαρίτες μαστόρους από τους ανταγωνιστές τους, εξυπηρετούσε τις ανάγκες για την αντισεισμική θωράκιση του κτιρίου, έργο που επιτυγχανόταν με πολλές ενισχυτικές οριζόντιες ζώνες. Αυτές οι ζώνες, πολλές φορές κάθε ένα μέτρο, αγκαλιάζουν, όπως παρατηρούμε σήμερα, περιμετρικά το κτίριο δίνοντας του άλλη αίσθηση. Ωστόσο, η χρήση του ξύλου ως ενισχυτικού στοιχείου της οικοδομής, όπως υποστηρίζει ο μελετητής Βασ. Χριστόπουλος, «... αντικαθιστά, κατά κάποιον τρόπο, από άποψη αντοχής, το άρτιο τελείωμα της τοιχοποιίας στους λαμπάδες και στις γωνίες με τέλεια λαξευμένους λίθους. Έτσι συνολικά, η κατασκευή βγαίνει οικονομικότερη, αλλά δε δείχνει τόσο περιποιημένη και φροντισμένη όσο των Ηπειρωτών και των Λαγκαδινών ...» Μπορούμε, όμως να ισχυριστούμε ότι τα κτίσματα των Βαρβαριτών μαστόρων, ως μικτή κατασκευή, συνδυάζουν την αντοχή της πέτρας και του ξύλου, κατά τρόπο αποτελεσματικό, όπως δείχνουν τα διασωθέντα δείγματα της τεχνικής τους.

Τα «Μπουλούκια» των μαστόρων

Οι Κλουκινοχωρίτες, που γίνονταν μαστόροι «.. υπό την επήρεια του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος των ...», όπως γράφει ο ερευνητής Αθ. Θ. Φωτόπουλος, "... ηναγκάζοντο να αναζητούν πόρους δρώντες και εργαζόμενοι μακράν των εστιών των...»,

Έτσι, αποχαιρετώντας τους δικούς τους ανθρώπους και τα χωριά τους, τα «Μπουλούκια» ή «Κομπανίες» των Κλουκινοχωριτών μαστόρων - «χτιστάδων», μετά τη γιορτή του Αγίου Φιλίππου (14 Νοεμβρίου) ή «... μετ' ολίγας ημέρας, όχι πάντως αργότερον της εορτής της Αγίας Βαρβάρας (4 Δεκεμβρίου) ...», όπως σημειώνει ο Αθαν. Θ. Φωτόπουλος, έπαιρνον τη «... στρατά της ξενιτιάς» κατευθυνόμενοι προς τις πεδινές περιοχές, όπου, λόγω των πλούσιων εδαφών τους, «... κύλαγε πολύς ασημάκης (χρήμα) ...». Φορτωμένοι χρήματα, είδη προίκας για την «τσιούπα» (κόρη) ή την ανύπαντρη αδελφή, διάφορα φτηνά δώρα για τα μέλη της οικογένειας και πολλά αγροτικά προϊόντα, οι Βαρβαρίτες μαστόροι επέστρεφαν στα χωριά τους το Μ. Σάββατο, για να κάνουν Πάσχα με το «σπίτυ» τους και, αμέσως μετά, ξανάπαιρναν το δρόμο για τα πεδινά.

Η αναζήτηση εργασίας, με την παράλληλη εξασφάλιση καλών συνθηκών εκτέλεσης της, αλλά και ικανοποιητικής αμοιβής, έχει αποτυπωθεί σ' ένα, από τα πολλά, Δημοτικά Τραγούδια, που έχει συνθέσει η Λαϊκή Μούσα και έχει διασώσει η προφορική παράδοση, για τους Κλουκινοχωρίτες μαστόρους:

«Πού πάτε μαστορόπαιδα, πού πάτε μαστοράδες; - Πάμε κατά την Αχαγιά, που βγαίνουνε παράδες. Τον Αύγουστο στην Αχαγιά μαστοροπαίδι να 'σαι, να τρως, να ηίνεις, να κερνάς και να καλοκοιμάσαι...»

Οι Ορεινοί Οικισμοί

Οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι της Αχαΐας, δηλαδή το Παναχαϊκό, ο Ερύμανθος ή Ωλενός, τα Αροάνια ή Χελμός, το Αφροδίσιο, αλλά και το Σκόλις είναι κατάσπαρτοι με οικισμούς, που διαθέτουν τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά τους, είτε ως οικιστικά σύνολα, είτε ως διατηρητέα αντιπροσωπευτικά δείγματα της τοπικής λαϊκής αρχιτεκτονικής που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Οι οικισμοί αυτοί, ασάλευτοι στο χρόνο και στις εξελίξεις, έμειναν μακριά από το οδικό δίκτυο και την ανάπτυξη, έχασαν πολλούς από τους κατοίκους τους, που μετανάστευσαν σε άλλους τόπους, ενώ ορισμένοι ερημώθηκαν τελείως.

Παραδοσιακούς οικισμούς συναντούμε, στο Παναχαϊκό, και κατ' αρχήν, στα «Χωριά της Ζουμπάτας» ή «Αρβανιτοχώρια» του Δήμου Πατρέων, δηλαδή στα χωριά *Σούλι, Μοίρα και Ζουμπάτο*. Στις πηγές του Γλαύκου ποταμού. Επίσης, βορειότερα, στο ιστορικό *Σαλμενίκο* του Δήμου Ερινεού, καθώς και στα χωριά Κρυσταλόβρυση, Πετρωτό, Καλλιθέα του Δήμου Μεσσήτιδος, όπως επίσης και στο *Λεόντιο* και *Δεμέστιχα* της Κοινότητας Λεοντίου. Παραδοσιακοί οικισμοί υπάρχουν ανάμεσα στο Παναχαϊκό και τον Ερύμανθο, στις απόκρημνες πλαγιές τους, που βρέχονται απ' τα νερά του Πείρου ποταμού, στα «Νεζεροχώρια» του Δήμου Φαρρών, δηλαδή στα χωριά *Καταρράκτης, Καλάνιστρα, Ροδιά, Κάλανος, Πλάτανος* (στην πλαγιά του Παναχαϊκού) και απέναντί τους (στην πλαγιά του Ερύμανθου) στα χωριά *Λακκόματα* και *Χρυσοπηγή*. Επίσης δυτικά από τα «Νεζεροχώρια» και στο Δήμο Φαρρών. Οικισμοί υπάρχουν και στη *Χαλανδρίτσα* (πολλά τα πέτρινα σπίτια), *Πλατανόβρυση, Βαλμαντούρα, Ελληνικό, Καλούσι* και *Κουμάνι*, ανατολικά του Ερύμανθου και στο Δήμο Τριταίας στα χωριά *Αγία Βαρβάρα, Δροσιά, Αλεποχώρι, Σκιαδάς, Σκούρα, Βελιμάχι* και *Καλέντζι* της ομώνυμης Κοινότητας. Εξαιρετικής αρχιτεκτονικής είναι το Αλεποχώρι το οποίο είναι φτιαγμένο από πέτρα και έχει χαρακτηριστεί από το 1976 ως παραδοσιακός οικισμός. Η αναγκαιότητα άμυνας στα χρόνια της Τουρκοκρατίας είναι ορατή στα σπίτια.

Οι περισσότεροι, όμως, ορεινοί οικισμοί με πραγματικό παραδοσιακό ενδιαφέρον βρίσκονται στην *περιοχή των Καλαβρύτων*. Σε ολόκληρο τον ορεινό όγκο του Χελμού πλήθος οικισμών, με ελάχιστο αριθμό κατοίκων, διατήρησαν την παραδοσιακή τους φυσιογνωμία.

Στην ανατολική πλευρά του Νομού, στην κοιλάδα του Κράθι ποταμού, υπάρχουν τα «*Μαστοροχώρια*» της Νωνάκριδας ή «*Κλουκινοχώρια*».

Βόρεια των Καλαβρύτων, στην κοιλάδα του Βουραϊκού ποταμού με το σπάνιας ομορφιάς φυσικό τοπίο, βρίσκεται η *Ζαχλωρού* και στην ίδια περίπου περιοχή (πάντα στο Δήμο Καλαβρύτων) συναντάμε τους *Ρογούς*, την *Κερπινή*, τα *Δουμενά* και το *Σκεπαστό*.

Νότια των Καλαβρύτων, ορθώνονται τα ιστορικά μεγαλοχώρια *Κέρτεζη* και *Ανω-Κάτω Λουσοί* (παλαιά Σουδενά), με έξοχα διατηρημένους οικισμούς και, νοτιότερα, στις *περιοχές Κλειτορίας, Δάφνης και Ψωφίδας*, που διασχίζει ένα πυκνό δίκτυο ποταμών και παραποτάμων, βρίσκονται οι σημαντικότεροι παραδοσιακοί οικισμοί του Νομού Αχαΐας.

Συνεχίζοντας την «ιχνηλάτηση» της πανέμορφης αυτής περιοχής, νοτιότερα, συναντάμε τα χωριά του Δήμου Λευκασίου: Φίλια, Λευκάσιο, Κρινόφυτα, Λυκούρια, Παγκράτι, όπου και το ιστορικό «κλήμα του Πausανία», καθώς και τα χωριά του Δήμου Παίων: Σκοτάνη («Κόκκοβα») και Αμυγδαλιά («Μαμαλούκα»). Επίσης, στον ίδιο Δήμο, που συνορεύει με το Νομό Αρκαδίας, συναντάμε τρία πετρόχιστα παραδοσιακά χωριά, χαρακτηρισμένα με προεδρικό διάταγμα, το Πάος (παλαιά «Σκούπυ»), το Δεχούνι και το Βεσίνι, οι κάτοικοι των οποίων μεταφέρθηκαν και δημιούργησαν το χωριό Ν. Πάος, καθώς και τα χωριά Νάσια, Πεύκο και Χόβολη.

Τελειώνοντας την «ιχνηλάτηση», συναντάμε στο Δήμο Αροανίας το ιστορικό χωριό Αλέσταινα και το χωριό Σειρές (παλαιά «Βερσίτσι») με αξιόλογα δείγματα λαϊκής αρχιτεκτονικής. Όλα είναι χτισμένα από τους γνωστούς Λαγκαδινούς μαστόρους που οργανωμένοι σε κομπανίες από την εποχή της Τουρκοκρατίας περιόδευαν στα χωριά και έχτιζαν.

Πύργοι και Πυργόσπιτα

Ένα ξεχωριστό και αξιοθαύμαστο είδος της λαϊκής αρχιτεκτονικής, στο οποίο αντανakλάται η αμυντική αναγκαιότητα μιας ιδιαίτερα ταραγμένης εποχής, όπως η περίοδος 1770 -1830, είναι τα Πυργόσπιτα και οι Πύργοι, έργα των Βαρβαριτών μαστόρων, που υπάρχουν στην Αχαΐα. Πρόκειται, για κτίσματα με διάχυτη την οχυρωματική φροντίδα, σκοπός των οποίων ήταν η προστασία των προυχόντων και των αγωνιστών από κάθε είδους αυθαιρεσία των καιρών, γι' αυτό και ήταν άμεση η σύνδεση τους με τους Εθνεγερτικούς Αγώνες.

Στα παλαιά Σουδενά (σημερινή ονομασία Κ. Λουσοί) του Δήμου Καλαβρύτων, βρίσκεται ο πύργος της ιστορικής οικογένειας Πετμεζά, που συνδυάζει την παράδοση των βυζαντινών και βενετσιάνικων κάστρων με τις ανάγκες μιας άνετης κατοικίας. Επίσης, στην Κέρτεζη των Καλαβρύτων υπάρχει ο πύργος του Χασαπόπουλου και στην Κερπινή πολλά Πυργόσπιτα της μεγάλης οικογένειας Ζαΐμη και άλλων προυχόντων της περιοχής. Στο χωριό Σόλο (της Νωνάκριδας) του Δήμου Ακρατος, είναι ο πύργος του Σολιώτη και, στην ίδια περιοχή, στο μαστοροχώρι Αγία Βαρβάρα οι πύργοι του Θεοχαρόπουλου (ιστορικό μνημείο) και του Αργυριάδη.

Στο κεφαλοχώρι Ζαρούχλα του Δήμου Ακράτας επίσης, υπήρχαν κάποτε 14 πύργοι, από τους οποίους σήμερα σώζονται δύο σε καλή κατάσταση (των οικογενειών Φωτήλα και Χαραλάμπη), καθώς και άλλος ένας σε ερειπωμένη κατάσταση που ανήκε στον Παπαδημητρόπουλο. Στο Αλεποχώρι του Δήμου Τριταίας, σε οχυρή θέση ονόματι «Τσαλαμιδαίικα», υπάρχει, σε αρκετά καλή κατάσταση, ο τεράστιος και τριώροφος πύργος του Τσαλαμιδά, που δεσπόζει επιβλητικά στο χωριό.

Στη Δάφνη υπάρχει ο Σπηλιέικος πύργος του οπλαρχηγού του 1821 Πιτσουνά – Σπηλιόπουλου.

Τέλος, οχυρά πυργόσπιτα συναντάμε στο Σοποτό, στο Αγρίδι, στη Νάσια, στη Βλασία και αλλού.

Άγνωστη Προσφορά

Εκτός της προαναφερόμενης προσφοράς, οι Βαρβαρίτες μάστορες έλαβαν μέρος και στον Αγώνα του '21, στη διάρκεια του οποίου χρησιμοποιήθηκαν για την επισκευή φρουρίων, την οχύρωση στρατηγικών θέσεων, την κατασκευή λαγουμιών για σαμποτάζ κλπ. Στα «Αρχεία του Κράτους» υπάρχουν πάμπολλες αναφορές και υπομνήματα μαστόρων, τα οποία δεν έχουν ακόμα αξιοποιηθεί, γιατί, δυστυχώς, «... η έρευνα δεν έχει ασχοληθεί ως τώρα συστηματικά με τη συμβολή των χτιστών στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας, μολονότι το μαχόμενο Έθνος τους χρησιμοποίησε επανειλημμένα στην εκτέλεση στρατιωτικών έργων ...», όπως σημειώνει ο ερευνητής Χρ. Κωνσταντινόπουλος.

Το σίγουρο, όμως, είναι ότι κάποιοι μαστόροι, μετά από υπόδειξη του Καπετάν Καρατζά, άρχισαν να δημιουργούν λαγούμι για την ανατίναξη της πύλης του κάστρου της Πάτρας, αμέσως μετά την εξέγερση των Πατρινών, στις 23 Μαρτίου 1821.

ΑΙΓΙΟ

Ο Γερμανός αρχιτέκτονας Ερνέστος Τσίλερ έβαλε τη σφραγίδα του σε ναούς της πόλης του Αιγίου. Σε δικά του σχέδια, είναι χτισμένοι ο Ναός της Παναγίας της Φανερωμένης και ο Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου. Πολλά είναι τα νεοκλασικά κτίρια που αντανakλούν την οικοδομική άνθηση της πόλης του Αιγίου την εποχή της παραγωγής και εμπορίας σταφίδας.

Η Δημοτική αγορά όπου σήμερα στεγάζονται το Αρχαιολογικό μουσείο και το Μέγαρο Παναγιωτόπουλου είναι κτίρια άψογης αισθητικής και αρχιτεκτονικής αξίας. Αλλά και η δωδεκάκρονη βρύση στην παραλία του Αιγίου είναι άξια θαυμασμού. Πίσω από αυτή, βρίσκεται και το πλατάνι του Πausανία.

ΨΑΘΟΠΥΡΓΟΣ

Την αίσθηση του παραδοσιακού ως προς την οικιστική νοοτροπία αλλά και ως προς το κλίμα και τους ανθρώπους, δημιουργεί το ψαροχώρι Ψαθόπυργος, στο Δήμο Ρίου, όπου δεν έχει ακόμη κάνει κίνηση ...ματ ο πολιτισμός. Γραφικά ταβερνάκια, ψαροκάικα και σπίτια χαμηλά, θυμίζουν νησί.

ΑΛΥΚΕΣ

Βορειοδυτικά της Κάτω Αχαΐας, βρίσκεται το χωριό Αλυκές, το οποίο αποτελεί από μόνο του ένα ονειρικό τόπο. Πρόκειται για ένα αμιγές ψαροχώρι που πήρε το

όνομα του από τις εγκαταστάσεις παραγωγής αλατιού που υπήρχαν εκεί. Τα σπίτια στις Αλυκές διατηρούν το παραδοσιακό τους χρώμα, ενώ όλα εκεί περιστρέφονται γύρω από τη θάλασσα και την αλιεία. Παλιά αντικείμενα, ήθη, έθιμα και συνήθειες είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα των Αλυκών.

ΑΧΑΪΑ ΚΛΑΟΥΣ

Οι εγκαταστάσεις της οινοποιίας της Αχάια Κλάους στο Δήμο Μεσσήτιδος αποτελούν από μόνες τους ένα μουσείο αρχιτεκτονικής. Το εργοστάσιο χτίστηκε το 1861 από τον πρόξενο της Γερμανίας Γουσταύο Κλάους.

Τα μεγαλόπρεπα πέτρινα κτίρια με τις προσθήκες που δέχθηκαν τα επόμενα χρόνια, μέσα σε ένα καταπράσινο τοπίο κάνουν την Αχάια Κλάους προορισμό πολλών επισκεπτών της Αχαΐας. Υπάρχουν ακόμη παμπάλαια αντικείμενα και βαρέλια με μαυροδάφνη του 1873, αλλά και κρασιά του 1885 και κονιάκ του 1887.

ΤΑ ΕΓΓΛΕΖΙΚΑ

Έξω από την Πάτρα, δυτικά από τις Ιτιές και στο ύψος της Παλαιάς Εθνικής Οδού στο Δήμο Παραλίας, βρίσκονται οι επαύλεις των Άγγλων (τα λεγόμενα Εγγλέζικα) που είναι χτισμένες πάνω σε νεοκλασικά αλλά και ξένης αρχιτεκτονικής γραμμής πρότυπα.

Αποτελούν κατάλοιπα της ακμαίας Κοινότητας των Άγγλων στην Πάτρα του 19ου αιώνα. Ατελείωτοι προαύλιοι χώροι και μεγαλοπρεπείς κατασκευές μοιάζουν να έχουν βγει από ταινίες εποχής. Στον ίδιο χώρο υπάρχουν οι βάσεις από τις ξύλινες προβλήτες, εξέδρες που λειτουργούσαν ως σταθμοί επιβίβασης-αποβίβασης στα θαλάσσια ταξί που έκαναν το δρομολόγιο Παραλία - Πάτρα. Ο Δήμος Παραλίας φιλοδοξεί να ανακατασκευάσει τις εξέδρες και να αναβιώσει τις θαλάσσιες περιηγήσεις με μικρά σκάφη.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ-ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΓΗΡΟΚΟΜΗΤΙΣΣΑΣ

Μία από τις παλαιότερες Μονές της Ελλάδας, που βρίσκεται στην ανατολική παρυφή της Πάτρας και στην περιοχή του προϊστορικού οικισμού της Μεσσάτιδας. Πλησίον της Μονής, κατά την αρχαιότητα, όπως αναφέρει ο περιηγητής Πausanias, υπήρχε ο περίφημος ναός της Τρικλαρίας Αρτέμιδος, ο οποίος ήταν κοινός τόπος λατρείας των κατοίκων της Αρόης, της Ανθείας και της Μεσσάτιδας, των οικισμών δηλαδή που αργότερα, με την ενοποίηση τους, αποτέλεσαν την Πάτρα.

Στο μοναστήρι που η παρουσία του ανάγεται στα 1204 διαθέτει σπουδαία αιογράφηση, σπάνια έγγραφα και πλούσια βιβλιοθήκη μεταξύ των οποίων σώζονται: ο Κώδικας της μονής, που αρχίζει το 1807, πατριαρχικά έγγραφα, η εικόνα της Παναγίας Γηροκομήτισσας που είναι έργο 16^{ου}-17^{ου} αιώνα.

Το Μοναστήρι της Παναγίας της Γηροκομίτισσας, ανέκαθεν ανδρική Μονή, Πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Στους πρόποδες του λόφου του Γηροκομείου βρίσκεται το ονομαστό γυναικείο Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Ιδρύθηκε ως παρεκκλήσιο της Ιεράς Μονής Γηροκομείου (αναφέρεται σε έγγραφο των μοναχών αυτής, του έτους 1714), αλλά καταστράφηκε από σεισμό το 1806 και από την τούρκικη μανία το 1821.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΠΑΛΑ

Γυναικείο Μοναστήρι, Β.Α. της Πάτρας, πλησίον του χωριού Μπάλα, άνω της Βούντενης. Ονομάζεται και «Παλαιομονάστερο» ή «Παλαιομονάστηρο», γιατί σύμφωνα με την παράδοση, ιδρύθηκε περί τα τέλη του 6ου αιώνα.

Στη Μονή, σώζονται αρκετά λείψανα Αγίων και Οσίων, καθώς και μικρό τεμάχιο Τιμίου Ξύλου, όπως επίσης και η θαυματουργός εικόνα του Αγίου Νικολάου. Πανηγυρίζει τρεις φορές το χρόνο 6 Δεκεμβρίου, 10 Μαΐου και 17 Μαΐου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΜΠΛΟΥ

Σε υψόμετρο 860 περίπου μέτρων και άνω του χωριού Σαραβάλι (πλησίον της Πάτρας), λειτουργεί το ιστορικό Μοναστήρι της Όμπιλ Παναγίας, κατά τους αλβανόφωνους της περιοχής, δηλαδή της Γλυκειάς Παναγίας ή του Ομπλού, όπως επικράτησε. Η Μονή θα πρέπει να ιδρύθηκε την περίοδο των Παλαιολόγων (αρχές του 15ου αιώνα), σε τοποθεσία αρκετά ασφαλή, λόγω της ύπαρξης τριγύρω τριών φρουρίων (Σαραβαλίου, Σιδηροκάστρου και Σαρακηνόκαστρου), πάνω στα ερείπια προϋπάρχοντος, από το 1315, μοναστικού ασκητηρίου.

Σήμερα στη Μονή φυλάσσονται, τρία τεμάχια Τιμίου Ξύλου, πάρα πολλά λείψανα Αγίων, αργυρός Σταυρός Αγιασμού του 1789, δύο παλιές εικόνες με την Παναγία Βρεφοκρατούσα (του 1730 και του 1817) και πολλά άλλα κειμήλια αξίας. Επίσης το Μοναστήρι διαθέτει σπάνια έγγραφα και πλούσια συλλογή παλιών βιβλίων. Πανηγυρίζει στις 21 Νοεμβρίου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΛΕΟΥΣΑΣ

Βρίσκεται πλησίον του χωριού Πιτίτσα, μισή ώρα περίπου από την Πάτρα, μέσα σε ωραιότατο δάσος, κάτω από το Σαλμενίκο, όπου υπήρχε φρούριο κατά τις αρχές του 13ου αιώνα. Αρχικά, άνω του χωριού Πιτίτσα, υπήρχε ασκητήριο μέσα στα έλατα και εντός σπηλιάς, όπου υπάρχει και σήμερα καταχωνιασμένη η Εκκλησία της Αναλήψεως. Αργότερα, μάλλον το 1510, οι μοναχοί έχτισαν τη σημερινή Μονή, η οποία λειτούργησε μέχρι το 1834, που θεωρήθηκε διαλυμένη. Δύο μοναχές όμως, το 1947, επανίδρυσαν το Μοναστήρι, το οποίο λειτουργεί μέχρι σήμερα. Πανηγυρίζει στις 23 Αυγούστου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Στο χωριό Βερίνο, (σε υψόμετρο 800 μ.) του Δήμου Συμπολιτείας, υπάρχει γυναικείο Μοναστήρι. Πιθανολογείται ότι ιδρύθηκε κατά τον 14ο αιώνα. Στις 17 Ιουλίου 1827, το Μοναστήρι πολιορκήθηκε από τον Αιγύπτιο εισβολέα Ιμπραήμ, ο οποίος, μετά από ολοήμερη μάχη κι αφού έχασε 350 στρατιώτες του, κατέλαβε τη Μονή, χωρίς όμως να την καταστρέψει. Στο Καθολικό της Μονής σώζεται μια παλιά τοιχογραφία βυζαντινής τεχνοτροπίας, μια ασημένια θήκη και Άγια λείψανα. Πανηγυρίζει 26 Σεπτεμβρίου και 8 Μαΐου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Αίγιο. Ιδρυτής της υπήρξε ο Όσιος Λεόντιος, που ασκήτεψε σε σκήτη στον απότομο βράχο του Κλωκού και σε ύψος 500 μέτρων, όπου, με την πάροδο του χρόνου και την προσέλευση πιστών, χτίστηκε το Παλαιομονάστηρο του Ταξιάρχη Μιχαήλ, μάλλον το 10ο αιώνα. Αργότερα και μετά την πυρκαγιά του 1621, η Μονή ξαναχτίστηκε σε πιο προσιτή θέση και καταστράφηκε από τους Τουρκαλβανούς το 1772.

Κατά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του '21, προσέφερε ανεκτίμητες και ανυπολόγιστες υπηρεσίες, μια εκ των οποίων ήταν η χρησιμοποίηση της ως νοσοκομείου.

Στη Μονή φυλάσσονται τα Άχραντα Πάθη του Κυρίου (τεμάχια Τιμίου Ξύλου, Χλαμύδας, Ακάνθινου Στεφάνου, Λίθοι από τον Πανάγιο Τάφο). Το Μοναστήρι πανηγυρίζει στις 8 Νοεμβρίου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΕΠΕΛΕΝΙΤΣΑΣ

Απέναντι από τη Μονή Ταξιαρχών και πλησίον του χωριού Κουνινά της επαρχίας Αιγιαλείας, με αρχική ονομασία «Ελπίς των Αηληλισμένων». Η προφορική παράδοση έχει διασώσει δύο εκδοχές για την ίδρυση της: Κατά την πρώτη εκδοχή, η Μονή χτίστηκε από τη μητέρα και την αδερφή του Όσιου Λεόντιου και κατά τη δεύτερη, από την Ελένη Παλαιολογίνα, σύζυγο του αυτοκράτορα Μανουήλ Παλαιολόγου ή την Ελένη Παλαιολογίνα, κόρη του Δεσπότη της Αχαΐας Θωμά Παλαιολόγου, που ονομαζόταν Μπέμπελ Ελενίτσα ή Μπέμπες Ελενίτσα και κατά παράφραση επικράτησε το «Πεπελενίτσα». Τιμάται στις 15 Αυγούστου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΒΟΥΡΩΝ

Χτισμένη πάνω στα ερείπια αρχαίου ναού, αφιερωμένου στη θεά Γη, πλησίον του χωριού Τράπεζα του Δήμου Διακόπτου. Το Μοναστήρι, που σήμερα είναι έρημο, θα πρέπει να ιδρύθηκε κατά τα τέλη του 14ου αιώνα.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΑΚΡΑΤΑΣ

Αρχικά, περί τα τέλη του 16ου αιώνα περίπου, η Μονή βρισκόταν στη θέση Πορί ή Κολωνίτης, όπου στο εκεί φυσικό κοίλωμα απότομου βράχου, δημιουργήθηκαν τα πρώτα ασκητήρια και διαμορφώθηκε ο Ναός των Αγίων Πάντων. Από τις αρχές του 18ου αιώνα, η Μονή μεταφέρθηκε στη σημερινή θέση της και αγιογραφήθηκε ο ναός της το 1751. Στο Μοναστήρι φυλάσσονται πολλά Άγια λείψανα, καθώς και σπάνια κεμήλια, όπως ένα Ευαγγέλιο του 1672.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΧΡΥΣΟΠΟΔΑΡΙΤΙΣΣΑΣ

Ανάμεσα στα χωριά Καλάνιστρα και Κάλανος των Φαρρών και μέσα σ' ένα μαγευτικό φυσικό περιβάλλον, βρίσκεται η Μονή της Παναγίας, που έχει «χρυσό», δηλαδή θαυματουργό πόδι και σπεύδει σε βοήθεια, όταν παρακληθεί. Κατά μια άλλη εκδοχή, η ονομασία οφείλεται στη θεραπεία, από την Παναγία, του ποδιού ενός πιστού.

Τη Μονή επισκέπτονταν συχνά, για διάφορους λόγους, ο Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανός και, κατά την Εθνεγερσία, μετατράπηκε σε κέντρο ανεφοδιασμού του αχαϊκού στρατοπέδου. Γιορτάζει στις 23 Αυγούστου. Το αξιόλογο ανδρικό Μοναστήρι είναι περικυκλωμένο από αιωνόβια δέντρα και κήπους. Πριν από την ίδρυση του υπήρχαν ασκητήρια στην περιοχή και μάλιστα ο πρώτος ναός λειτούργησε μέσα σε σπήλαιο με σταλαγμίτες. Στα τοιχώματα του σπηλαίου σώζονται αγιογραφίες.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΜΑΚΕΛΛΑΡΙΑΣ

Στη δεξιά όχθη του ποταμού Σελινούντα και κοντά στο χωριό Λαπαναγοί του Δήμου Καλαβρύτων, ορθώνεται το Μοναστήρι της Παναγίας της Μακελλαριάς που κατά την παράδοση χτίστηκε από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό Βελισσάριο. Αίσθηση προκαλεί η Εικόνα της Θεοτόκου, που βρίσκεται στο Καθολικό της Μονής, γιατί από οποιαδήποτε θέση κι αν κοιτάξει ο προσκυνητής - επισκέπτης την Εικόνα, τα μάτια της Παναγίας θα είναι στραμμένα πάνω του. Η Παναγία Μακελάρισσα γιορτάζει στις 15 και 23 Αυγούστου. Πολλοί πιστοί συγκεντρώνονται για να προσκυνήσουν την εικόνα και να πάρουν το θαυματουργό λάδι της.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Πλησίον του χωριού Βελμάχι της Τριταίας και περιτριγυρισμένο από θαυμάσιο δάσος, λειτουργεί το ομώνυμο μοναστήρι, η ανέγερση του οποίου συνδέεται με θρύλους και παραδόσεις. Στην αρχή η Μονή χτίστηκε εκεί όπου είναι σήμερα η Μονή Ταξιαρχών στη ρίζα του Ερύμανθου. Οι δύσκολες καιρικές συνθήκες εξανάγκασαν τους μοναχούς να κατέβουν προς τα κάτω και έχτισαν τη Μονή στη θέση Άγιος Αντώνιος απέναντι από τη σημερινή της θέση. Αλλά και η νέα θέση δε συνέβαλε στην ομαλή λειτουργία της Μονής.

Η σημερινή Μονή θα πρέπει να οικοδομήθηκε μεταξύ των ετών 1715 - 1728 από τον ιερομόναχο Νεκτάριο, στον οποίο οι παραδόσεις αποδίδουν σπουδαίες ικανότητες, ακόμα και θαυματουργικές.

Λίγο μετά την ίδρυση της (1748), η Μονή αναγνωρίστηκε ως σταυροπηγιακή. Με το πέρασμα του χρόνου, απέκτησε πνευματικούς δεσμούς με το Μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης του Σινά. Το 1755 της παραχωρήθηκε το Μετόχι του Αγίου Γεωργίου. Οι ελάχιστοι καλόγηροι από το Σινά που μόναζαν στο Μετόχι έφυγαν το 1777. Μετά από παρέμβαση των Σιναϊτών μοναχών κατά μια παράδοση προστατεύθηκε η Μονή από τις τοπικές τουρκικές αρχές, με διάταγμα του Σουλτάνου. Βέβαια για το θέμα της προστασίας της Μονής από το Σουλτάνο υπάρχουν διάφορες παραδόσεις. Η Μονή πανηγυρίζει την Κυριακή των Αγίων Πάντων.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΝΟΤΕΝΩΝ

Πλησίον του Σκιαδά του Δήμου Τριταίας σε μία από τις πλαγιές του Ερύμανθου, είναι χτισμένη η Μονή που έλαβε το όνομα της, κατά μια εκδοχή, από την οικογένεια Νότηδων, η οποία συνέδραμε στην ανέγερση της, ή από την τοποθεσία της, δηλαδή στο νότιο άκρο του βουνού, κατά τη δεύτερη εκδοχή.

Το Μοναστήρι των Νοτενών, χτίστηκε στην αρχή πάνω στην κορυφή του Ερύμανθου πάνω στα ερείπια ειδωλολατρικού ναού, πιθανόν του Απόλλωνα. Αργότερα λόγω των κακών καιρικών συνθηκών οι μοναχοί έχτισαν το Μοναστήρι στη θέση που είναι σήμερα.

Λίγο πιο πάνω από τον περίβολο της Μονής είναι το σπήλαιο στο οποίο ασκήτευε και αγίασε ο Άγιος Ιωακείμ από το Σκιαδά Τριταίας. Στο χώρο του σπηλαιού χτίστηκε ναός προς τιμή του Αγίου. Η Παναγία Νοτενιώτισσα γιορτάζει στις 23 Αυγούστου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΑΡΙΤΣΑΣ – ΦΙΛΟΚΑΛΗ

Ανάμεσα Ελαιοχωρίου και Σανταμερίου, στο πλάτωμα του όρους Μόβρη και πλησίον του φράγκικου κάστρου της Άρλας ή «Γυφτόκαστρου» βρίσκεται η Μονή, που είναι αφιερωμένη στην Αγία Μαρίνα. Το σημερινό Μοναστήρι επανοικοδομήθηκε, στις αρχές του 18ου αιώνα, πάνω στα θεμέλια παλαιότερης μονής, ιδρυτής της οποίας φέρεται ο Θεόδωρος Β' Παλαιολόγος, το 1430. Με την παρέμβαση του Παλαιών Πατρών Γερμανού, το 1819, η Μονή αναστηλώθηκε, μετά τις λεηλασίες και τις καταστροφές που είχε υποστεί το προηγούμενο έτος από τούρκικες επιδρομές. Πλησίον της Μονής και του χωριού Ριόλος, βρίσκεται το Μοναστήρι Φιλοκάλη, το οποίο είναι μετόχι της Μονής Μαρίτσης και είναι αφιερωμένο στο Γενέσιο της Θεοτόκου.

Το όνομα το έλαβε από Βυζαντινό τοπωνύμιο, γιατί η περιοχή ανήκε στην αρχοντική οικογένεια Φιλοκάλη, μέλος της οποίας αναδείχθηκε στη θέση του στρατηγού του «Θέματος» Κρήτης. Το Μοναστήρι όμως, δημιουργήθηκε πολύ αργότερα, κατά τις αρχές του 18ου αιώνα.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΠΑΤΑ

Βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό του Δήμου Λαρίσσου αλλά υπάγεται εκκλησιαστικά στη Μητρόπολη Ηλείας. Με αφορμή την εύρεση θαυματουργής εικόνας, που η παράδοση την τοποθετεί στα χρόνια της εικονομαχίας, χτίστηκε εκκλησάκι για τους προσκυνητές στις αρχές του 19ου αιώνα και αργότερα (1875) άλλο μεγαλύτερο στη θέση του. Σήμερα έχει μεταβληθεί σε μια μοναστική κοινότητα με πολλαπλή φιλανθρωπική δράση, κέντρο λατρείας για Αχαιούς και Ηλείους. Υπάρχει και ορφανοτροφείο.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Ένα από τα πιο παλιά και ιστορικά Μοναστήρια της Ελλάδας, που βρίσκεται σε απόσταση 11 χλμ. από την πόλη των Καλαβρύτων και είναι "κολλημένο" στη δυτική, γυμνή και κατακόρυφη πλευρά του Χελμού.

Κατά την παράδοση, ιδρυτές της Μονής είναι οι Θεσσαλονικείς αδελφοί μοναχοί Συμεών και Θεόδωρος, οι οποίοι, αφού μόνασαν στο Άγιο Όρος και προσκύνησαν στα Ιεροσόλυμα και στο Σινά, καθοδηγούμενοι από την Παναγία και με τη βοήθεια της βοσκοπούλας Ευφροσύνης, ανακάλυψαν στο απρόσιτο Σπήλαιο την Εικόνα της Παναγίας, που είχε φιλοτεχνήσει ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Τότε, το 362, το Μοναστήρι πήρε την πρώτη του μορφή με τη συνοδεία πλήθους θρύλων. Η Μονή διαθέτει μεγάλο πλούτο κειμηλίων, μεταξύ των οποίων εξαιρετική θέση κατέχει η εικόνα της Παναγίας, που φιλοτέχνησε ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Επίσης, διαθέτει ένα σπάνιο λάβαρο με τις μορφές τριών βυζαντινών αυτοκρατόρων, ένα πολύτιμο σταυρό με Τίμιο Ξύλο, λειψανοθήκες, Ευαγγέλια σε περγαμηνές κλπ. Διαθέτει επίσης βιβλιοθήκη με περισσότερους από 3.000 τόμους, καθώς και πλήθος χειρογράφων, πέντε από τα οποία κοσμούνται με αξιοθαύμαστες μικρογραφίες. Πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου και πλήθος πιστών από όλη την Ελλάδα επισκέπτονται τη Μονή.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

Δυτικά των Καλαβρύτων και σε απόσταση έξι χιλιομέτρων από αυτά, βρίσκεται, η ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας που ιδρύθηκε το 961 μ. Χ.

Η Μονή έγινε το κέντρο της Εθνεγερσίας του 1821, με την ύψωση του Λαβάρου της Επανάστασης και την ορκωμοσία των αγωνιστών από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό, γεγονός που το πιστοποιεί ο τότε αρχιδιάκονος του Μητροπολίτη Γερμανού και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Θεόφιλος Βλαχοπαπαδόπουλος, ενώ το αναφέρει στην «ιστορία του» και ο Γάλλος πρεσβευτής Φρ. Πουκεβύλ.

Δεν άργησε, η Μονή να γίνει στόχος των κατακτητών, οι οποίοι την πυρπόλησαν στις 4 Μαΐου του 1826, χωρίς να τη λαφυραγωγήσουν, γιατί οι μοναχοί έγκαιρα μετέφεραν μακριά κάθε πολύτιμο αντικείμενο.

Νέες διώξεις, εκτελέσεις και καταστροφές, γνώρισε η Μονή, το σκληρό Δεκέμβριο του 1943, από τους Γερμανούς κατακτητές.

Ωστόσο, παρά τις ανυπέρβλητες δυσκολίες, οι ιερομόναχοι της Μονής κατάφεραν να διασώσουν, εκτός από το Λάβαρο της Επανάστασης, όπου εικονίζεται η Κοίμηση της Θεοτόκου και κατασκευάστηκε στη Σμύρνη στα τέλη του 16ου αιώνα, και την κάρα του Αγίου Αλεξίου, η οποία δωρίστηκε στη Μονή από τον Μανουήλ Κομνηνό το 1359. Επίσης, στο Μοναστήρι φυλάσσονται, μεταξύ πολλών άλλων κειμηλίων, ένα αδαμαντοποίκιλο Ευαγγέλιο, δώρο της αυτοκράτειρας της Ρωσίας Αικατερίνης, λειψανοθήκες Αγίων, δύο Ευαγγέλια χειρόγραφα σε μεμβράνη, το ένα του 11ου και το άλλο του 14ου αιώνα, αρχιερατικά άμφια, παμπάλαιες εικόνες, μια λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου, κλπ. Ακόμα, σώζονται πολύτιμοι κώδικες με ιστορικό και λαογραφικό περιεχόμενο, κώδικες με έργα αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, διάφορα βυζαντινά, ενετικά κλπ. έγγραφα, καθώς και πλούσια βιβλιοθήκη. Η Μονή πανηγυρίζει στις 15 Αυγούστου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΛΑΣΙΑΣ

Πάνω από το χωριό Βλασία σε υψόμετρο 950 μέτρων και στην κορυφή ενός κωνοειδούς λόφου, κατάφυτου από έλατα, ορθώνεται το δημιούργημα του μοναχού Αρσένιου, ο οποίος υπήρξε συνασκητής του ιδρυτή της Μονής της Αγίας Λαύρας Ευγένιου. Μετά από πολλές καταστροφές, δυστυχώς, στη Μονή διασώθηκαν και φυλάσσονται λιγοστά κειμήλια. Μεταξύ αυτών μια εικόνα του Αγίου Νικολάου, του έτους 1115, η οποία επισκευάστηκε το 1709, όπως αναφέρει σχετική επιγραφή.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΦΙΛΙΩΝ

Η Μονή του Αγίου Αθανασίου βρίσκεται κοντά στο χωριό Φύλια του Δήμου Λευκασίου στη νότια πλευρά του βουνού Θισβετίου. Η ημερομηνία ίδρυσης της Μονής δεν είναι ιστορικά εξακριβωμένη. Εικάζεται, όμως, ότι είναι η σύγχρονη της Αγίας Λαύρας και του Αγίου Νικολάου Βλασίας και δεν πρέπει να ξεπερνά τα 350 έτη. Ένα τριώροφο κτίσμα, με μήκος 70 μέτρων, φτιαγμένο από πέτρα με πλακόστρωτο προαύλιο και ευρύχωρη πλατεία, δηλώνει ρωμαϊκή περίοδο. Έχει 50 κελιά μοναχών και 10 αποθήκες.

Γιορτάζει στις 2 Μαΐου και πολλοί πιστοί, όχι μόνο των Φιλιών αλλά και των γύρω χωριών παρευρίσκονται για να τιμήσουν τη μνήμη του Αγίου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ ΑΡΘΑΝΙΑΣ

Βορειοδυτικά του Σοποτού και στην πλαγιά του βουνού Ζέμπι, σε υψόμετρο 1 000 μέτρων, βρίσκεται το Μοναστήρι, που ίδρυσε ο μοναχός Συμεών, τα 1724. Η Μονή, αναδείχτηκε σε σπουδαίο πνευματικό κέντρο και μάλιστα, κατά τα χρόνια της τούρκικης τρομοκρατίας, διέθετε «Κρυφό Σχολείο», το οποίο χρησίμευε και ως μυστική εκκλησία. Την περίοδο της Επανάστασης του '21, το Μοναστήρι ήταν καταφύγιο για τους καταδιωκόμενους, όπως ο Θ. Κολοκοτρώνης, αλλά και νοσηλευτήριο για τους τραυματίες του πολέμου.

Ο κεντρικός ναός της Μονής είναι βυζαντινού ρυθμού, αφιερωμένος στους Αγίους Θεοδώρους.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ

Σε μικρή απόσταση από τη Μονή Αγίων Θεοδώρων, λειτουργεί το Μοναστήρι της Φανερωμένης, οι ιστορικές καταβολές του οποίου φτάνουν μέχρι τα τέλη του 16ου αιώνα. Στο πέρασμα του χρόνου, γνώρισε ακμή και παρακμή: Ερήμωση το 1836, κατάρρευση το 1922, και επαναδραστηριοποίηση το 1928, με τη συμβολή της Μονής των Αγίων Θεοδώρων.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΔΑΦΝΗΣ

Κοντά στη Δάφνη βρίσκεται το βυζαντινό Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας όπου σώζονται όμορφες αγιογραφίες. Η Μονή χτίστηκε κατά τον 11^ο - 13^ο αιώνα πάνω από τη Στρέζοβα στις πλαγιές του Αφροδίσιου Όρους (Κορακοφωλιά), όπου χωριό και Μοναστήρι διέγραψαν μια παράλληλη πορεία, λόγω των προνομίων που είχαν τα μοναστήρια επί Τουρκοκρατίας.

Η Μονή κάηκε το 1826 από τον Ιμπραήμ και ξαναχτίστηκε το 1830. Στον Εθνικό αγώνα του '21 επετέλεσε το καθήκον της. Όλοι οι οπλαρχηγοί Κολοκοτρώνης -

Πετμεζαίοι - Δεληγιανναίοι - Ζαϊμηδες, διήρχοντο από τη Μονή για πληροφορίες, τροφοδοσία κλπ. (Ο Κανέλλος Δεληγιάννης με το ξέσπασμα της Επανάστασης έκρυψε εδώ την οικογένεια του). Η Μονή διαλύθηκε το 1854. Πρόσφατα άνοιξε πάλι και είναι γυναικείο μοναστήρι, όπου πρόσχαρα οι μοναχές δέχονται και φιλοξενούν τους επισκέπτες. Απέχει 2,5 χλμ. από τη Δάφνη με καλό δρόμο. Πανηγυρίζει στις 25 Μαρτίου.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΜΙΝΤΙΛΟΓΛΙΟΥ

Βυζαντινό αυτοκρατορικό Μοναστήρι από το 700 μ.Χ. που βρίσκεται σε μια ειδυλλιακή θέση στο δημοτικό διαμέρισμα Μιντιλογλίου, με υπέροχη θέα προς τον Πατραϊκό Κόλπο. Το Μοναστήρι είναι πέτρινο με αξιοθαύμαστη αρχιτεκτονική και τόξα. Διαθέτει όλες τις απαραίτητες υποδομές και χώρο για εκδηλώσεις. Σήμερα λειτουργεί ο Ιερός Ναός της Μονής και πανηγυρίζει της Αναλήψεως, ενώ γίνονται πολλές τελετές Θρησκευτικού χαρακτήρα.

** Εκτός των παραπάνω Μοναστηριών, το μοναστικό καμβά της Αχαΐας συμπληρώνουν κι άλλες Μονές, όπως:

Της Αγίας Τριάδας Λειβαριτζίου, πλησίον του ομώνυμου χωριού του Δήμου Αροανίας, η οποία ιδρύθηκε το 1650 και σήμερα είναι ερημωμένη.

Της Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παπουλάκου) στο χωριό Άρμπουνας του Δήμου Λευκασίου και «αθέατη» από τα πανύψηλα έλατα, βρίσκεται η Μονή του Χριστόφορου Παναγιωτόπουλου, του λεγόμενου Παπουλάκου, που την έχτισε με τα χέρια του το 1830. Σήμερα δε λειτουργεί.

Του Αγίου Γεωργίου, πλησίον του χωριού Μάνεσι των Καλαβρύτων, που χτίστηκε το 1824, από κάποιον αγύρτη Ιθακήσιο, ονόματι Ευγένιο, τον καλούμενο και Αγιοπατέρα ή Παπουλάκη ο οποίος είχε άδοξο και τραγικό τέλος από το σπαθί του Ιμπραήμ πασά, στα Τριπόταμα τρία χρόνια αργότερα. Η ζωή της Μονής ήταν σύντομη. Πιστές γυναίκες όμως, τελευταία, την ανακαίνισαν και τη λειτουργούν.

Των Αγίων Αποστόλων, σε μικρή απόσταση από το χωριό Περιθώρι του Δήμου Αίγειρος, χωρίς όμως να είναι γνωστός ο χρόνος ίδρυσης της. Ωστόσο, στη Μονή υπάρχουν τοιχογραφίες από το 1621. Στο Μοναστήρι αυτό έχει χειροτονηθεί μοναχός ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Δοσίθεος Σκαρπέτης από τη σημερινή Εξοχή. Στη Μονή και στις γύρω εκκλησίες γίνεται αντιγραφή εκκλησιαστικών βιβλίων από τους μοναχούς.

Του Αγίου Βασιλείου Αμπελοκήπων, του Δήμου Αιγείρας, Μοναστήρι γυναικών είναι κατασκευασμένο μέσα στον ομώνυμο βράχο του Αγίου Βασιλείου σε υψόμετρο 800 μέτρων όπου κατά τη περίοδο της Τουρκοκρατίας λειτουργούσε σχολείο.

ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

Παλαιός Ι.Ν. Αγίου Ανδρέα

Στην Πάτρα σώζονται αρκετές παλιές εκκλησίες με σπουδαιότερη του Πολιούχου της πόλης του Αγίου Ανδρέα, που δίδαξε τον Χριστιανισμό και σταυρώθηκε εδώ, το 67μ.Χ. Στην παράκτια ζώνη της πόλης, στο άλσος και στο νέο λιμάνι, βρισκόταν ναός, στη θέση του μαρτυρίου του, πάνω στα ερείπια του αρχαίου ιερού της Δήμητρας. Για ασφάλεια από τις πειρατικές επιδρομές της εποχής, είχε οχυρωματικό τοίχος με πύργους στις γωνίες του και ήταν ορατός από μεγάλη απόσταση. Αν και δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς κτίστηκε ο σημαντικός αυτός ναός, για την ύπαρξη του μας πληροφορεί ο επίσκοπος Κρεμόνας Λιουτπράνδος το 968 μ.Χ, που τον είδε από μακριά περνώντας με πλοίο από τον Πατραϊκό Κόλπο. Ο παράλιος ναός του Αγίου Ανδρέα ισοπεδώθηκε και λεηλατήθηκε από τους Τουρκαλβανούς το 1770, κατά την περίοδο των Ωρλωφικών. Στην ίδια θέση, κατασκευάστηκε στη μεσοβυζαντινή περίοδο, ανοικοδομήθηκε εκ βάθρων τελευταία φορά με ρυθμό βασιλικής στα χρόνια 1836-1843 με σχέδια του αρχιτέκτονα Λύσανδρου Κανταντζόγλου, ο παλαιός άγιος Ανδρέας, στη νότια πλευρά του οποίου, θέση όπου μαρτύρησε, είναι η είσοδος του αγιάσματος του Αγ. Ανδρέα.

Στο ναό φυλάσσονται Άγια λείψανα του Πρωτόκλητου, ενώ δεξιά και μπροστά στον κυρίως ναό, κοντά στο Άγιο Βήμα, βρίσκεται ο μαρμάρινος Τάφος του Αποστόλου. Ήταν καθεδρικός ναός Πάτρας (1845-1856). Δίπλα του υψώνεται ο μεγαλοπρεπής νέος ναός του Πολιούχου.

Νέος Ι.Ν. Αγίου Ανδρέα

Ο νέος μεγαλοπρεπέστατος Βυζαντινού ρυθμού ναός είναι από πιο ενδιαφέροντα αξιοθέατα της Πάτρας. Πρόκειται για μια από τις επιβλητικότερες εκκλησίες ολόκληρης της Ελλάδας, χυτός από τα θεμέλια ως την κορυφή από σιδηροπαγές σκυροκονίαμα. Θεμελιώθηκε το 1908 και εγκαινιάστηκε το 1974.

Είναι ο μεγαλύτερος ιερός ναός των Βαλκανίων και ένας από τους μεγαλύτερους της Ευρώπης, καθώς η χωρητικότητά του είναι τουλάχιστον 5.500 άτομα. Το ύψος του τρούλου είναι 46μ. και υπάρχουν 38 ηλεκτρονικές καμπάνες. Οι τρεις χτυπάνε το συνηθισμένο ήχο των καμπανών και οι 35 ήχους μελωδικούς.

Μαζί με τα μεγάλα και τα μικρά τόξα, τα πολλά παράθυρα, τις σκαλιστές μαρμάρινες κολόνες των τρούλων και των λοιπών εξωτερικών χώρων, το πλούσιο αρχιτεκτονικό σχήμα του, εξαιτίας του μεγέθους, αλλά και για τα σκαλιστά μάρμαρα του τέμπλου, του άμβωνα και του δεσποτικού θρόνου, τα πολύχρωμα παράθυρα, τα ψηφιδωτά του κεντρικού δαπέδου από χρωματιστά κομμάτια μαρμάρου, που απεικονίζουν το Δικέφαλο Αετό, περιτριγυρισμένο από χριστιανικά σύμβολα.

Στο εσωτερικό του Ναού φυλάσσεται σε πολυτελή θήκη η Τιμία Κάρα του Αποστόλου Ανδρέα, καθώς και τμήμα του σταυρού στον οποίο μαρτύρησε, ανεκτίμητα «στολίδια» του και ιερά προσκυνήματα.

Μητροπολιτικός Ναός

Ο Μητροπολιτικός Ναός Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Πάτρα, κέντρο της Επισκοπικής Καθέδρας, έργο που φέρει την αρχιτεκτονική σφραγίδα του Ερνέστου Τσίλλερ, είναι το πρώτο δημόσιο κτίριο που κτίστηκε στη «Νέα» ή «Κάτω Πόλη» μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους (1828). Θεμελιώθηκε στα 1842 και εγκαινιάστηκε στα 1846, ενώ από το 1856 μέχρι σήμερα είναι ο Καθεδρικός Ναός των Πατρών.

Κατατάσσεται στα νεοκλασικά κτίρια της πατραϊκής belle époque, με αναγεννησιακή απλότητα και χάρη.

Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα του ένδον χώρου είναι μεγαλοπρεπής και κατανοητική. Συμβάλλουν σε αυτό οι ιταλογερμανικής επιρροής τοιχογραφίες (του Κων. Πρινόπουλου) και πίνακες των σημαντικών ζωγράφων της εποχής και του ακαδημαϊκού Επ. Θωμόπουλου, καθώς και οι ξυλόγλυπτες συνθέσεις του Ι. Μαγιάση. Αίσθηση προκαλούν τόσο ο περίτεχνος κεντρικός πολυέλαιος με το ανακτορικό στέμμα της κορυφής του, ένδειξη βρετανικής προελεύσεως, ο όμοιος του με τα μασίφ μανουάλια του σολέως, όσο και οι λοιποί, ρωσικής τέχνης πολυέλαιοι, οι κανδήλες, το Μέγα Ευαγγέλιο, και οι επίχρυσες εικόνες που εισήχθησαν από την Οδησό, καθώς και ο βαρύτιμος μοσχοβίτης Επιτάφιος.

Ο ναός της Ευαγγελιστρίας έχει υποστεί σοβαρές ζημιές από τους σεισμούς του 1993.

Ι.Ν Παντοκράτορας

Στην άνω πόλη, κοντά στο Ρωμαϊκό Ωδείο και το Κάστρο της πόλης υψώνεται ο μεγαλοπρεπέστατος ναός του Παντοκράτορα, μνημείο που αξίζει τον κόπο μιας επίσκεψης. Η εκκλησία αυτή παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους εξής λόγους: έχει εντυπωσιακό μεγάλο τρούλο, με αξιόλογη εικονογράφηση και μοναδική ιστορία. Ο πρώτος ναός χτίστηκε γύρω στο 900 μ.Χ στη θέση που στην αρχαιότητα υπήρχε

ο ναός του Ολύμπιου Δία. Κατά την Τουρκοκρατία μεταβλήθηκε σε τζαμί. Από τη μολυβένια σκεπή κατασκεύαζαν το 1821, σφαίρες για τον απελευθερωτικό αγώνα. Το 1828 χρησιμοποιήθηκε σαν νοσοκομείο του Γαλλικού στρατού του Μαιζόν, οι Γάλλοι απελευθέρωσαν την Πάτρα. Μετά την απελευθέρωση χτίστηκε ο σημερινός ναός με σχέδια αντίγραφα του ναού της Αγ. Σοφίας της Κωνσταντινούπολης. Υπήρξε ο πρώτος καθεδρικός ναός της Πάτρας.

Αγγλικανική Εκκλησία (Αγ. Ανδρέας)

Βρίσκεται στη διασταύρωση των οδών Αγίου Διονυσίου και Σατωβριάνδου. Θεμελιώθηκε το 1872 από την αγγλική προτεσταντική παροικία της Πάτρας και τελείωσε το 1878. Είναι νεογοθτικού ρυθμού με δίρριχτη στέγη και στενές αντιρίδες στις γωνίες. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα τοξοτά οξυκόρυφα παράθυρα και το καμπαναριό, αλλά και η είσοδος με το θολωτό πρόπυλο. Είναι χτισμένη με γρανιτένιες πέτρες που ήρθαν με πλοία από τη Σκωτία. Τα τελευταία χρόνια, ο χώρος του ναού έχει χρησιμοποιηθεί και ως εκθεσιακή και συναυλιακή αίθουσα. Λειτουργεί ανάλογα με τις εκδηλώσεις.

Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου

Κοντά στον Παντοκράτορα, στην οδό του Αγίου Δημητρίου 89 και Γεωργίου Ρούφου, βρίσκεται ο ναός του Αγίου Δημητρίου που ξεχωρίζει για το αρχιτεκτονικό σχέδιο, την πλούσια αγιογράφηση, το θαυμάσιο εσωτερικό διάκοσμο. Ο σημερινός ναός άρχισε να κτίζεται το 1877. Χρησιμοποιήθηκε και μέρος επισκοπικού οικήματος που υπήρχε εκεί. Στο Άγιο Βήμα φυλάσσεται η εικόνα της Παναγίας της Σκουπιώτισσας.

Ι.Ν. Αγίου Νικολάου

Ο ιστορικός Ναός του Αγίου Νικολάου χτίστηκε για πρώτη φορά από τους Λατίνους τον 14^ο αιώνα ως μοναστήρι, εκεί που σήμερα αρχίζουν οι σκάλες, στο τέρμα της ομώνυμης οδού (συνοικία Βλατερό). Στα τέλη της φραγκοκρατίας ήταν μητροπολιτικός ναός. Το 1811 καταστράφηκε από την έκρηξη της μπαρουταποθήκης του Κάστρου μετά από πτώση κεραυνού. Επαναλειτούργησε το 1818. Ο παλιός ναός, η κτίση του οποίου είναι άγνωστη, κατεδαφίστηκε το 1980 και στη θέση του κτίστηκε νέος.

Ι.Ν. Παντανάσσης

Στη διασταύρωση των οδών Αλεξ. Υψηλάντη και Παντανάσσης, στα Ν.Α. της κεντρικής πλατείας Αγίου Γεωργίου, βρίσκεται ο Ι.Ν. Παντανανάσσης, σε νεοκλασικό ρυθμό βασιλικής. Θεμελιώθηκε το 1848, σε σχέδια του αρχιτέκτονα Κ. Φρεαρίτη (πρώτου πρύτανη του πολυτεχνείου Αθηνών). Εγκαινιάσθηκε 11 χρόνια αργότερα. Έχει μήκος 40μ., πλάτος 32μ. και ύψος 28μ., ενώ στη δυτική πλευρά του ναού υψώνονται δύο επιβλητικά καμπαναριά.

Η εσωτερική διακόσμηση είναι έργο του Κ. Πρινόπουλου, ενώ ορισμένες αγιογραφίες του τέμπλου έγιναν από τον Σ. Χατζηγιαννόπουλο. Οι ξυλόγλυπτοι θρόνοι, το μαρμάρινο τέμπλο με το χρυσοποίκιλτο διάκοσμο, οι εικόνες του σε φυσικό μέγεθος, η ξυλόγλυπτη Ωραία Πύλη, ο Δεσποτικός Θρόνος από ολόλευκο πεντελικό μάρμαρο, οι δύο ορειχάλκινοι πολυέλαιοι, ρωσικής τεχντροπίας, ο μαρμάρινος σκαλιστός Άμβωνας και ο ασημένιος επιτάφιος εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη. Έχει και πνευματικούς θησαυρούς, ανεκτίμητους και σπάνιους, όχι μόνο για την καλλιτεχνική τους αξία αλλά και για τη θαυματουργική τους χάρη.

Καθολικός Ναός Αγ. Ανδρέα

Η πρώτη σημαντική καθολική κοινότητα απαρτίστηκε από Ιταλούς αλιείς που έφθασαν μετά την Απελευθέρωση. Οι εργασίες ανέγερσης του ναού σε σχέδια του μηχανικού Καραβέλλα άρχισαν το 1925 και είχαν δύο φάσεις. Στην πρώτη κατασκευάστηκε το εμπρόσθιο μέρος του και το 1937 άρχισαν οι εργασίες ολοκλήρωσής του όλου έργου. Η νέα κατασκευή δεν πείραζε το Πρεσβυτέριο και τις ενοριακές αίθουσες που είχαν ανεγερθεί μετά το 1870. Στο νέο ναό τοποθετήθηκαν εικόνες και ιερά σκεύη από τον παλαιό. Έτσι βλέπουμε μέχρι σήμερα την περίφημη εικόνα του Αγίου Ανδρέα δωρεά του Καρδινάλιου Fransoli (1843), την εικόνα της Παναγίας της Πονεμένης (1890), επίσης δύο μικρές καμπάνες που κτυπούν μέχρι σήμερα κ.α. Στη νέα εκκλησία η γύψινη οροφή είναι έργο τέχνης του Πατρινού ενορίτη Πασχάλια Αλληγκρέπι, οι δύο εικόνες της Παναγίας και του Αγίου Ιωσήφ στα μικρά Βήματα, έργα του Α. Βαρούχα (1925) και οι δύο εικόνες στο Ιερό, έργα του Πατρινού καλλιτέχνη Νικ. Ατζαρίτη (1956). Οι δύο μεγάλες καμπάνες, η μια είναι προσφορά των ενοριτών και η άλλη δώρο του τότε Υπουργού Εξωτερικών και μετέπειτα Δημάρχου Πατρέων Βασιλείου Ρούφου.

Ι.Ν. Αγίου Διονυσίου

Βόρεια του κέντρου της Πάτρας, στη διασταύρωση των οδών Αγίου Διονυσίου και Τόφαλου, είναι ο ναός του Αγίου Διονυσίου, βυζαντινού ρυθμού. Θεμελιώθηκε το 1912 και εγκαινιάστηκε το 1927. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του ναού είναι η ιδιαίτερη μουσικότητα που έχει ο ήχος των καμπανών του.

Παναγία Τρυπητή στο Αίγιο

Στην παραλία του Αιγίου και άνω του παλαιού εργοστασίου της ξακουστής Χαρτοποιίας, σκαρφαλωμένη σ' ένα βράχο, βρίσκεται η Εκκλησία "προσκύνημα" της Παναγίας Τρυπητής, που εορτάζει της Ζωοδόχου Πηγής. Η Παναγία Τρυπητή είναι ένας περικαλλής, μεγαλοπρεπής και επιβλητικός ναός, που φαντάζει από μακριά σαν μια μεγάλη ζωγραφιά κολλημένη στο βράχο. Εκτός της εικόνας της Παναγίας, στο ναό φυλάσσεται και η μεγάλη αρχαιολογικής αξίας εικόνα του Αγίου Γεωργίου, έργο αγνώστου, αναπαριστά τον άγιο πεζό κι όχι έφιππο, όπως συνιθίζεται. Στην είσοδο του ναού αναβλύζει από τα σπλάχνα του βράχου μια πηγή που στάζει λιγοστό ιαματικό νερό (αγίασμα) και έχει στην πρόσοψη την επιγραφή «ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ

ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ», η οποία, ως γνωστόν, διαβάζεται και αντιθέτως. Η πολιούχος του Αγίου γιορτάζει την Παρασκευή του Πάσχα.

Άγιος Νικόλαος στο Πλατάνι (Δήμος Ρίου)

Ένα από τα σπουδαιότερα και παλιότερα εκκλησιαστικά βυζαντινά κτίσματα, ορθώνεται επί 10 περίπου αιώνες, στο χωριό Πλατάνι του Δήμου Ρίου. Πρόκειται, για το μονόκλιτο τρίκογχο Ναό του Αγίου Νικολάου, του οποίου η τεχνική χτισίματος λέγεται «πλινθοπερίβλητος» και είναι ο πλέον χαρακτηριστικός τύπος των βυζαντινών μνημείων της Ελλάδας.

Το εσωτερικό του ναού είναι κυκλικό και το εξωτερικό του, αν και πολυγωνικό, έχει το σχήμα του Σταυρού, ενώ ο τρούλος του είναι κατασκευασμένος από τούβλα και κατά τις εκτιμήσεις των αρχαιολόγων, θα πρέπει να είναι μεταγενέστερος.

Πλησίον της θέσης του σημερινού Ναού, υπήρχε το αρχαίο λιμάνι του Πάνορμου, στο οποίο είχε μεταφερθεί (από το Ρίο) το ιερό του Ποσειδώνα, που ίσως αργότερα αντικαταστάθηκε με το Ναό του Αγίου Νικολάου.

Θεοτόκου στην Πλατανόβρυση (Δήμος Φαρρών)

Στην Πλατανόβρυση (Μέτζαινα) του Δήμου Φαρρών και σε πολύ μικρή απόσταση από το δημόσιο δρόμο Πατρών-Καλαβρύτων, βρίσκεται ο βυζαντινός Ναός της Θεοτόκου, η ανέγερση του οποίου εικάζεται ότι έγινε το 1400.

Ο κυρίως Ναός έχει σχήμα τετράγωνο, το οποίο διαιρείται σε τρία άνισα κλίτη. Ο χωρισμός γίνεται με δύο τοίχους, αλλά στο μέσον του κάθε τοίχου έχουν τοποθετηθεί δύο κίονες. Η στέγη και των τριών κλιτών ήταν ξύλινη, με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος, τύπος ο οποίος ονομάζεται «τρίκλιτη βασιλική».

Άγιος Αθανάσιος στη Χαλανδρίτσα (Δήμος Φαρρών)

Πάνω από τη Χαλανδρίτσα υπάρχει από το 1100 ο Ναός του Αγίου Αθανασίου, ο οποίος, κατά τον ερευνητή Λ. Κ. Καρνάρο, είναι «...ένα από τα κυριότερα θρησκευτικά μνημεία και προσκυνήματα που έχει να επιδείξει, όχι μόνο η Χαλανδρίτσα αλλά ολόκληρος ο Νομός Αχαΐας...».

Στο ιερό Βήμα, απέναντι από την Αγία Τράπεζα, υπάρχει εικόνα του Αγίου Αθανασίου, ξύλινη, η οποία φέρει χτυπήματα από βόλια Τουρκαλβανών του έτους 1772. Ακόμα και σήμερα μέσα στο ξύλο, υπάρχει βόλι, που δεν κατέστη δυνατόν να εξαχθεί.

Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαλανδρίτσας (Δήμος Φαρρών)

Τεράστιας ιστορικής σημασίας Ναός για την περιοχή, καθώς οι τελευταίες έρευνες απέδειξαν ότι πρόκειται για διατηρητέο μνημείο του 13ου - 14ου αιώνα. Πρόκειται για Ναό ρυθμού Βασιλικής, που έχει θολοσκεπή με οκταγωνικό τρούλο.

Άγιος Δημήτριος Μπάδα Πετροχωριού (Δήμος Δύμης)

Πρόκειται για βυζαντινό Ναό του 12^{ου} αιώνα που ανακαινίστηκε το 1750. Το σχέδιο του είναι ελεύθερος σταυρός με μεταγενέστερο νάρθηκα και τρούλο. Κοντά στο Ναό υπάρχει σπήλαιο με πολύ παλιό ναύδριο, το οποίο κατά την παράδοση ήταν κρυφό σχολείο στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Οι τοιχογραφίες είναι του 18ου αιώνα, ενώ οι πολεμίστρες μαρτυρούν τον τότε πολεμικό του προορισμό.

Προσκύνημα Παναγίας Πλατανιώτισσας (Δήμος Καλαβρύτων)

Σε μία καταπράσινη και μαγευτική τοποθεσία, με άφθονα και κρύα νερά, που απέχει 30 χλμ. από το Αίγιο, 8 χλμ. από την Πτέρη του Δήμου Αιγίου και στο χωριό Πλατανιώτισσα του Δήμου Καλαβρύτων βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγίας της Πλατανιώτισσας που έχει σχηματιστεί μέσα στο κοίλωμα ενός πλατάνου. Πρόκειται για φυσικό εκκλησάκι, που έχει σχηματιστεί μέσα στο κοίλωμα (κουφάλα) ενός υπερμεγέθους πλατάνου, ο οποίος προήλθε από τρία πλατάνια, που φύτεψαν μαζί και, με την πάροδο του χρόνου, ενώθηκαν και δημιούργησαν το αξιοθαύμαστο αριστούργημα της φύσης.

Το ιστορικό αυτό πλατάνι, έχει ύψος 25 μ. περίπου, περίμετρο στη βάση του 16 μ. και στο μέσον του 12,65 μ., ενώ το εκκλησάκι, που είναι άγνωστο το πότε δημιουργήθηκε, έχει χωρητικότητα για 15 μόνο προσκυνητές. Διαθέτει, όμως, ένα μικρό τέμπλο με δύο μικρούς κίονες, οι οποίοι σχηματίζουν την Ωραία Πύλη. Η εικόνα της Παναγίας Βρεφοκρατούσας είναι αποτυπωμένη πάνω στο πλατάνι, σε ύψος 3 μέτρων από το έδαφος,

εντός φυσικού κοιλώματος (0,37 x 0,37μ.) και σε βάθος 0,25 μ. Ο Ναός γιορτάζει στις 8 Σεπτεμβρίου.

** Εκτός των προαναφερθέντων Ναών, στο νομό Αχαΐας υπάρχουν διάσπαρτοι πάμπολλοι άλλοι αξιόλογοι Ναοί, εκ των οποίων ξεχωρίζουν:

Ο Ναός του Αγίου Νικολάου, απέναντι από τη Μονή Ταξιαρχών πλησίον του **Αιγίου**, που είναι κτίσμα της εποχής των Παλαιολόγων.

Στο χωριό Αγρίδι του **Δήμου Ακράτας**, η Εκκλησία του **Αγίου Νικολάου**, σταυροστέγη, με λαμπρές τοιχογραφίες του 13^{ου} αιώνα.

Στο χωριό Σάλος του **Δήμου Ακράτας** η Εκκλησία του **Αγίου Γεωργίου**, κτίσμα του 15^{ου} αιώνα, βυζαντινή, με διάκοσμο πιθανά νεότερο. Ο επισκέπτης θα παρατηρήσει όλα τα σύμβολα των Φυλικών και το θρόνο του οπλαρχηγού Νικόλαου Σολιώτη.

Στη Ζαρούγλα του **Δήμου Ακράτας**, η μονόχωρη Εκκλησία της **Αγίας Τριάδας**, με λαϊκές τοιχογραφίες του 14^{ου} αιώνα.

Στην περιοχή της Κάτω Αχαΐας του **Δήμου Δύμης**, η Εκκλησία του **Αγίου Δημητρίου**, η οποία αναγέρθηκε στα μέσα περίπου του 12^{ου} αιώνα.

Στο χωριό Αγράμπελα του **Δήμου Αροανίας**, το Εκκλήσακι του **Αγίου Δημητρίου**, που χτίστηκε μάλλον τον 10^ο αιώνα.

Στη Δάφνη του **Δήμου Παϊών** ο **Ναός Γενεθλίου Θεοτόκου Δάφνης** ρυθμού βασιλικής μετά τρούλου, στην οποία σώζονται αξιόλογες αγιογραφίες. Θεωρείται ένα από τα παλαιότερα θρησκευτικά μνημεία της περιοχής και δεσπόζει στο πάνω μέρος της Δάφνης.

Ο Ναός Αγίου Χαραλάμπους Δάφνης, βυζαντινού ρυθμού με σπάνια υπέρθυρα και γωνιόλιθους από λαξευτή πέτρα.

Ο Ιερός Ναός Αναλήψεως Σειρών, ρυθμού Βασιλικής χωρίς τρούλο. Οικοδομήθηκε περί το 1850. Έχει χωρητικότητα 1.500 ατόμων. Το τέμπλο του κατασκευάστηκε το 19ο αιώνα από ξύλο καρυδιάς. Θαυμάσιας αρχιτεκτονικής είναι το καμπαναριό και οι τοίχοι στην είσοδο του Ναού.

ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ

Ο μύθος στην Αχαΐα έγινε κάποτε παράδοση και η παράδοση βρήκε δρόμο να περάσει στο σήμερα μέσα από εκδηλώσεις αναμνήσεων, γλέντια με καταβολές και εορταστικές εκφράσεις χαράς, που άλλοι τις λένε πανηγύρια και άλλοι φεστιβάλ.

Η λύπη στην ορεινή πλευρά της Αχαΐας δίνει τόπο στο ασυγκράτητο γλέντι και η σύγχρονη μορφή της τέχνης στις αυθόρμητες γιορτές του παρελθόντος που παραπέμπουν σε ήθη και έθιμα, συνήθειες και αδιάρρηκτες σχέσεις ζωής.

Καρναβάλι

Το Πατρινό Καρναβάλι έχει το δικό του ιδιότυπο χαρακτήρα τον οποίο δε συναντά κανείς πουθενά στον κόσμο. Έχει τις ρίζες της ιδιομορφίας του σε κάποιες διασκεδάσεις και χοροεσπερίδες της τοπικής αστικής τάξης του 19^{ου} αιώνα.

Με την ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα έχουμε εισροή του επτανησιακού στοιχείου με δυτικές καταβολές και στη Πάτρα με άμεσες συνέπειες στη μορφή του Πατρινού Καρναβαλιού (καρναβαλικές παρελάσεις).

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εμφανίζονται τα πρώτα κομιτάτα (οργανωτικές επιτροπές) για το καρναβάλι και δημιουργούνται μουσικές συνθέσεις με θέμα το Καρναβάλι που ακούγονται ακόμη και σήμερα.

Στην μεταπολεμική Πάτρα το Καρναβάλι κινείται φιλόδοξα σε δύο άξονες, την παρέλαση και τους ιδιωτικούς χορούς.

Το 1966 εισήχθη στο Καρναβάλι, το παιχνίδι «Κρυμμένος Θησαυρός» το οποίο μέχρι και σήμερα σημειώνει μεγάλη επιτυχία και έχει αυξανόμενη συμμετοχή κάθε χρόνο.

Το Πατρινό Καρναβάλι αποτελεί σήμερα ένα θεσμό ο οποίος εμπλουτίζεται και ανανεώνεται διαρκώς με καινούρια «δρώμενα», γλέντια γεμάτα φαντασία και νεύρο με αποκορύφωμα τη μεγάλη παρέλαση την Κυριακή της Αποκριάς.

Το Πατρινό Καρναβάλι δεν περιγράφεται αλλά μόνο βιώνεται!!!

Καραγκιόζης

Ο ελληνικός Καραγκιόζης σημαντικό κομμάτι της λαϊκής μας τέχνης, έχει πατρίδα του την Πάτρα. Στον πατρινό Μίμαρο, τον μεγάλο Δημήτριο Σαρδούνη (1865-1912) χρεώνουν όλοι την ελληνοποίηση του Καραγκιόζη.

«Ο Καραγκιόζης είναι ο μόνος που μπορεί να λέει ελεύθερα την αλήθεια συνοδεία γέλωτος και όχι κλάματος των θεατών του» γράφει ο Γιάννης Σκαρίμπας, ο μεγάλος της ελληνικής πεζογραφίας.

Τα τελευταία χρόνια ο Καραγκιόζης εντάχθηκε στο πρόγραμμα του Καρναβαλιού και το 2002 διεξήχθη διαγωνιστικό Φεστιβάλ Ελληνικού Θεάτρου Σκιών στην Πάτρα.

Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας

Το Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας έχει καταγραφεί πλέον ως ένας σημαντικός πολιτιστικός θεσμός. Με μια ιστορία σχεδόν 15 χρόνων, το Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας έχει φιλοξενήσει τα σημαντικότερα ονόματα του Διεθνούς και Ελληνικού καλλιτεχνικού χώρου και έχει παρουσιάσει εικαστικές δημιουργίες μέσα από σημαντικές εκθέσεις που έχουν οργανωθεί. Οι χώροι που φιλοξενούν τις εκδηλώσεις του Διεθνούς Φεστιβάλ Πάτρας είναι το Ρωμαϊκό Ωδείο, το Κάστρο της Πάτρας, η Δημοτική Πινακοθήκη, το Παλιό Δημοτικό Νοσοκομείο κ.α.

Δημοτική Πινακοθήκη

Η Δημοτική Πινακοθήκη της Πάτρας ιδρύθηκε το 1988. Στεγάζεται στο ισόγειο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και είναι διαμορφωμένη και εξοπλισμένη κατάλληλα για να φιλοξενεί εκθέσεις υψηλού επιπέδου.

Η μόνιμη συλλογή της Πινακοθήκης αριθμεί πάνω από 300 έργα τέχνης και περιλαμβάνει πίνακες ζωγραφικής, χαρακτηριστικής, γλυπτά και πλούσιο φωτογραφικό υλικό.

Πολιτιστικό Κέντρο Εθνικής Τράπεζας

Το Πολιτιστικό Κέντρο της Εθνικής Τράπεζας είναι δημιούργημα του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας. Στεγάζεται σ' ένα αναπαλαιωμένο νεοκλασικό κτίριο επί της πλατείας Γεωργίου στο κέντρο της Πάτρας.

Φιλοξενεί διάφορες εκθέσεις.

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Πάτρας ιδρύθηκε το 1988 καθιερώνοντας μια μόνιμη θεατρική σκηνή στην πόλη. Καθιέρωσε από τον πρώτο χρόνο της λειτουργίας του ένα πλούσιο σε ισορροπία και εναλλαγές ρεπερτόριο. Στη σκηνή του εναλλάσσονται κλασσικά και σύγχρονα έργα του παγκόσμιου και νεοελληνικού ρεπερτορίου. Διαθέτει 2 θεατρικές σκηνές, την κεντρική του δημοτικού θεάτρου ΑΠΟΛΛΩΝ και τη σκηνή του θεάτρου «ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ».

Από τις πιο σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις του Νομού είναι και τα "Ανθεστήρια" στο **Δήμο Αιγίου**, τα οποία αναβιώνουν μετά από πολλά χρόνια και αποτελούν έναν ύμνο στη φύση που κάθε Μάη οργιάζει και «αναλύεται» σε υπέροχα χρώματα και μυρωδιές. Άνθινα άρματα, εκδηλώσεις για το μύθο των

λουλουδιών και φυσικά συναυλίες συνιστούν το τριήμερο των Ανθεστηρίων στην πόλη του Αιγίου.

Στο τέλος Ιουλίου με 20 Αυγούστου οι επισκέπτες μπορούν να παρακολουθήσουν και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις στα πλαίσια των «Ελικείων», τα οποία πήραν το όνομα τους από την Αρχαία Ελίκη που χάθηκε στο βυθό της θάλασσας. Το Αίγιο πανηγυρίζει της Ζωοδόχου Πηγής στην Παναγία την Τρυπητή, με σειρά θρησκευτικών εκδηλώσεων στη Χάρη Της.

Στο Δήμο Αιγείρας ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα Αρχαία Αιγειράτεια στο Λαμπινού (Αιγών) και το Πολιτιστικό Καλοκαίρι του Δήμου, όπου συμμετέχουν ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αιγείρας, το Θεατρικό Εργαστήρι, η Φιλαρμονική, καθώς και το αθλητικό σωματείο του Δήμου «Η ΘΥΕΛΛΑ» με πολιτιστικές εκδηλώσεις διάρκειας δύο μηνών (1 Ιουλίου - 31 Αυγούστου).

Γιορτή κρασιού διοργανώνεται κάθε χρόνο, στους Αμπελόκηπους το δεύτερο δεκαήμερο του Αυγούστου.

Ο Δήμος τιμά τον πολιούχο του Άγιο Παντελεήμονα στις 27 Ιουλίου με διήμερο πανηγύρι, καθώς και όλους τους προστάτες των Δημοτικών Διαμερισμάτων : Αγίους Αναργύρους, Αγίους Αποστόλους, Άγιο Δημήτριο, Αγία Μαρίνα και Παναγία.

Ο Δήμος Ακράτας έχει να επιδείξει την εξαιρετική του φιλαρμονική και το δραστήριο πολιτιστικό του σύλλογο "Αναγέννηση" (ιδρύθηκε το 1924). Στην Ακράτα δραστηριοποιείται και το πολιτιστικό Ίδρυμα Μάνου Χατζηδάκι - Νίκου Γκάτσου, με πανελλήνιας εμβέλειας εκδηλώσεις και δράσεις. Το Ίδρυμα στεγάζεται σε ένα όμορφο νεοκλασικό κτίριο. Ο Δήμος πανηγυρίζει στις 10 Φεβρουαρίου ανήμερα του προστάτη της Ακράτας Αγίου Χαραλάμπους.

Ο Δήμος Αροανίας έχει το δικό του έθιμο που αφορά στο «ΟΧΙ» του Μεταξά το 1940. Ανήμερα της 28^{ης} Οκτωβρίου οι κάτοικοι συγκεντρώνονται σε ανοιχτό χώρο και φτιάχνουν με εύφλεκτα υλικά ένα μεγάλο «ΟΧΙ» το οποίο στη συνέχεια ανάβουν, πυροβολώντας ταυτόχρονα στον αέρα.

Τα πανηγύρια του καλοκαιριού στην Αροανία έχουν πληθώρα τοπικών προϊόντων. Η μεγάλη εμποροπανήγυρη στην περιοχή γίνεται από τις 31 Αυγούστου έως τις 2 Σεπτέμβρη στα Τριπόταμα, ενώ πανηγύρια πραγματοποιούνται της

Αυγούστου) στο Λεχούρι και στα Αγράμπελα, του Αγίου Πνεύματος στο Λειβάρτζι και της Αναλήψεως στις Σειρές.

Εξαήμερο πολιτιστικών παραδοσιακών εκδηλώσεων διοργανώνει ο **Δήμος Βραχναϊκών**, κάθε Αύγουστο, ενώ τον Ιούλιο δίνονται θεατρικές παραστάσεις από τα αξιόλογα θεατρικά τμήματα του Δήμου στο αίθριο του θαυμάσιου, ανακαινισμένου κτιρίου του σιδηροδρομικού σταθμού. Επίσης στο δήμο δραστηριοποιείται και αξιόλογο χορευτικό τμήμα.

«Ελίχεια - Ποσειδώνεια» είναι ο τίτλος των κεντρικών θερινών πολιτιστικών εκδηλώσεων του **Δήμου Διακοπτού**, που διοργανώνονται στα τέλη Ιουλίου με αρχές Αυγούστου σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα και "προσφέρουν" μουσική, χορό, θεατρικές παραστάσεις, παραστάσεις Καραγκιόζη κ.ά.

Ο πολιούχος του Δήμου είναι ο Άγιος Τρύφοντας, στη μνήμη του οποίου γίνεται πανηγύρι την 1η Φεβρουαρίου.

Ο **Δήμος Δύμης** διοργανώνει την περίοδο του Καρναβαλιού δεκαήμερο καρναβαλικών εκδηλώσεων και μεγάλη παρέλαση. Έχει όμως να επιδείξει και σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων με τίτλο «Δύμια» (από την Αρχαία Δύμη) το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου, με ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, συναυλίες κλπ. Την Καθαρή Δευτέρα διοργανώνονται από το Δήμο Κούλουμα με το πέταγμα του χαρταετού στην παραλία της Κάτω Αχαΐας. Το μεγάλο πανηγύρι της περιοχής γίνεται στις 14 Σεπτεμβρίου στην Κάτω Αχαΐα προς τιμήν της Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού, ενώ άλλη μια εμποροπανήγυρη διοργανώνεται στις 24 Ιουνίου στη γιορτή του Αγίου Ιωάννη.

Στις αρχές Αυγούστου «πίνει» πολύ ...κρασί ο Δήμος Ερινεού στη γιορτή κρασιού της Άνω Ζήριας. Ο Δήμος διοργανώνει τα "Ρυτικά" κάθε Ιούλιο και Αύγουστο. Πρόκειται για σειρά πολιτιστικών εκδηλώσεων που πήραν το όνομα τους από τις αρχαίες Ρύπες. Λαμβάνουν μέρος παραδοσιακά συγκροτήματα.

Στο **Δήμο Καλαβρύτων** αναπτύσσεται σημαντική πολιτιστική δραστηριότητα κυρίως μέσω της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης – Ποιότητα Ζωής (ΔΕΠΑΠΟΖ) Καλαβρύτων, στην οποία λειτουργούν η Φίλαρμονική των Καλαβρύτων, μουσικά τμήματα κιθάρας, πνευστών οργάνων, πιάνου, χορωδίας. Τμήματα χορού και ρυθμικής γυμναστικής. Αξιόλογες πολιτιστικές δραστηριότητες περιλαμβάνει ο Πολιτιστικός Αύγουστος, ετήσια διοργάνωση της ΔΕΠΑΠΟΖ με παρουσίαση μουσικών, χορευτικών και θεατρικών παραστάσεων στην έδρα και την περιφέρεια του δήμου, ενώ σημαντικές επίσης εκδηλώσεις πραγματοποιεί η ΔΕΠΑΠΟΖ καθόλη τη διάρκεια του χρόνου (εκδηλώσεις για την υποδοχή του νέου έτους, την Καθαρή Δευτέρα, την Πρωτομαγιά, ημερίδες, συνδιοργανώσεις

αθλητικών και λοιπών εκδηλώσεων). Το Μουσικό Κέντρο της ΔΕΠΑΠΟΖ πραγματοποιεί κάθε χρόνο το Διεθνές Σεμινάριο Πνευστών Οργάνων με συμμετοχές μουσικών και σπουδαστών από όλο τον κόσμο. Σημαντική είναι επίσης η δραστηριότητα και η πολιτιστική προσφορά των Εκπολιτιστικών Συλλόγων της περιοχής του Δήμου (αξιοσημείωτη η δραστηριότητα του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Έκεπαστού με τη λειτουργία χορευτικών τμημάτων) και φορέων όπως ο ΣΟΧΑΚ του διοργανώνει ετησίως σε συνεργασία με το Δήμο και λοιπούς φορείς το καθιερωμένο Πέρασμα του Φαραγγιού του Βουραϊκού, ο ΣΕΠΟΚΕ με τη συχνή διοργάνωση Πρωταθλημάτων Σκακιού κι ο Θεατρικός Όμιλος «Γάνος Μίχος» με την παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων και τη συμμετοχή του στην αναπαράσταση των δρώμενων της επανάστασης του '21. η αναπαράσταση αυτή παρουσιάζεται στις 21 Μαρτίου στο κέντρο της πόλης με παράλληλη παρουσίαση αναπαράσταση της κατάληψης της πόλης και της σύλληψης του Τούρκου Διοικητή Αρναούτογλου και στις 25 Μαρτίου στην Ιστορική Μονή της Αγίας Λαύρας μπροστά στον Ιστορικό Ναό.

Στις 17 Μαρτίου εορτάζεται η μνήμη του Πολιούχου των Καλαβρύτων Αγίου Αλεξίου και στις 8 Σεπτεμβρίου εορτάζεται το Γενέσιο της Παναγίας της Πλατανιώτισσας. Κάθε χρόνο στις 21 Σεπτεμβρίου πραγματοποιείται στα Καλάβρυτα μεγάλη εμποροπανήγυρι.

Στις επετειακές εκδηλώσεις του Δήμου περιλαμβάνονται ο εορτασμός της επετείου της απελευθέρωσης της πόλης των Καλαβρύτων από τον Τουρκικό ζυγό στις 21 Μαρτίου στα Καλάβρυτα και της εθνικής μας επετείου στις 25 Μαρτίου στο Ιστορικό Μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, η τέλεση μνημόσυνου για τα θύματα του βομβαρδισμού των χωριών Τρεχλό, Λαπάτα, Μάνεσι στις 29 Ιουλίου 1943, ο εορτασμός της 28^{ης} Οκτωβρίου, η τέλεση των μνημοσύνων για τους εκτελεσθέντες στις 8 Δεκεμβρίου του 1943 στα χωριά Ρογοί, Κερπινή και Κάτω Ζαχλωρού, οι Εκδηλώσεις Μνήμης για το Καλαβρυτινό Ολοκαύτωμα της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1943 και λοιπές επετειακές εκδηλώσεις σε δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου.

Στο **Καλέντζι** δραστηριοποιείται από το 1980 πολιτιστικός σύλλογος ο οποίος διοργανώνει πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις ιδίως τον Αύγουστο.

Κάθε χρόνο τον Ιούλιο διοργανώνεται εκδήλωση για τον άνθρωπο και τον πολιτικό Ανδρέα Παπανδρέου,

Η παράδοση φέρνει στο σήμερα τον απόηχο του μύθου της βασιλοπούλας και του βασιλιά που ζούσαν στη βορειοανατολική άκρη του Βασιλικού, στο Γελαδινό και στο λόφο Παλατάκι της **Κοινότητας Καλεντζίου**. Μέσα στο λόφο αυτό υπάρχει ένα παλιό οικοδόμημα υπόγειο. Η βασιλοπούλα, λέει η παράδοση, πνίγηκε σε κοντινή πηγή και ο βασιλιάς διέταξε και βούλωσαν την πηγή με μαλλιά. Το νερό βγήκε έτσι στο Χαντζούρι και στη θέση «Αβυσσος».

Στις 26 Ιουλίου εορτή της Αγίας Παρασκευής τελείται θρησκευτικό πανηγύρι με δημοτική μουσική και παραδοσιακά φαγητά.

Στο **Δήμο Λαρισσού** ο εκπολιτιστικός σύλλογος **Λακκόπετρας** διοργανώνει κάθε καλοκαίρι **γιορτή σαρδέλας** σε μεγάλο υπαίθριο χώρο. Ο Δήμος πανηγυρίζει στις 10 Μαΐου στην εορτή του Αγίου Νικολάου του δημοτικού διαμερίσματος **Σπάτα** που συγκεντρώνει πλήθος προσκυνητών, πολλοί από τους οποίους το έχουν τάμα να φτάνουν μέχρι εκεί με τα πόδια έπειτα από πολλές ώρες πεζοπορίας.

Για περισσότερο από μια εβδομάδα διοργανώνεται μεγάλη εμποροπανήγυρη η οποία «επιστρέφει» μετά από λίγες ημέρες στην εορτή του Αγίου Πνεύματος. Στη Μονή Φιλοκάλη γιορτάζεται κάθε χρόνο η ημέρα της Παντανάσσης (8 Σεπτεμβρίου), και την εκκλησία ανοίγουν οι καλόγριες.

Στο **Δήμο Λευκασίου** την Πανσέληνο του Αυγούστου δίνεται σχολική θεατρική παράσταση στο θέατρο του **Αρχαίου Κλειτορα** και στις 16 Μαρτίου τελείται μνημόσυνο στη θέση **Χελωνοσπηλιά** στο σημείο που στις 16 Μαρτίου 1821 έγινε η πρώτη επαναστατική σύγκρουση, προάγγελος της Επανάστασης του 1821. Μια εβδομάδα διαρκεί η **εμποροπανήγυρις στην Κλειτορία** κάθε Σεπτέμβρη. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη που διοργανώνεται στην περιοχή της ορεινής Αχαΐας και συνεχίζει την παλαιά παράδοση που ήθελε στην Κλειτορία να γίνεται μεγάλο εμπορικό παζάρι από την εποχή της τουρκοκρατίας και πρωτότερα.

Στις 2 Μαΐου γιορτάζεται η ανακομιδή των λειψάνων στην Ιερά Μονή Αγίου Αθανασίου, ενώ στις 15 Αυγούστου στην Κλειτορία γίνεται μεγάλο πανηγύρι προς τιμή της Παναγίας.

Στην **Κοινότητα Λεοντίου** ανθούν οι μύθοι και οι παραδόσεις. Μία από αυτές κάνει λόγο για το «Αχνάρυ» του Αγίου Ανδρέα, εκεί όπου συνελήφθη ο Απόστολος Ανδρέας από τους Ρωμαίους, ενώ στο ομώνυμο ξωκκλήσι υπάρχει προσκυνητάρι με αποτυπώματα του αριστερού του ποδιού, καθώς κατά τη φυγή έχασε το σανδάλι του. Άλλη παράδοση αναφέρεται στο «στοιχείο» στα Βραγιάννικα, όπου είχε το λημέρι του ο ληστής Βαριάννης. Ο «ζούδιαρης», απόηχος της λατρείας του θεού Πάνα και τα αγωνίσματα στα Λαμπρόγιορτα με τους αγώνες στη λιθοβολία είναι επίσης στοιχεία της λαογραφίας του Λεοντίου. Στο πανηγύρι της Παναγίας, στις 15 Αυγούστου, ανταμώνουν κάθε χρόνο οι απανταχού Λεοντίτες και ζωντανεύουν το παραδοσιακό γλέντι.

Ο **Δήμος Μεσσάτιδος** φημίζεται για τη μεγάλη διήμερη γιορτή κρασιού με τίτλο «**Διαδρομές Κρασιού**» που διοργανώνει στην Καλλιθέα (περιοχή με παράδοση στην αμπελουργία) το δεύτερο δεκαήμερο του Σεπτέμβρη, με δωρεάν κρασί, συναυλίες και χορευτικά συγκροτήματα, εκθέσεις φωτογραφίας και λαογραφίας.

Ο Δήμος Μόβρης διοργανώνει την περίοδο της αποκριάς καρναβαλικές εκδηλώσεις με την παρέλαση δημοτικού άρματος και μασκαράδων στην έδρα του και στα γειτονικά χωριά.

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται πανηγύρια σε όλο το Δήμο Μόβρης, ανάλογα με τις τοπικές εορτές (το δεκαπεντάγουστο, του Προφήτη Ηλία, της Παντανάσσης κ.τ.λ.) με μεγαλύτερο όλων, το φημισμένο πανηγύρι της Κλεφτουριάς που πραγματοποιείται κάθε χρόνο στη θέση Ράχη, πλησίον των Σαγαϊκίων.

Στο Δήμο Παϊών το πρώτο Σαββατοκύριακο μετά της Παναγίας (15 Αυγούστου) και για τρεις μέρες διοργανώνονται πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις του Δήμου, που περιλαμβάνουν τραγούδι, θέατρο, συναυλίες, γιορτή παραδοσιακού γλυκού κ.λπ.

Το μεγάλο πανηγύρι γίνεται στη Δάφνη για το τριήμερο 8, 9 και 10 Σεπτεμβρίου με εμποροπανήγυρη και γλέντι.

Ο Δήμος Παραλίας χωρίζει τις πολιτιστικές του εκδηλώσεις σε τρεις ενότητες: α) «Ο τόπος μας, η θάλασσα» β) «Οι ρίζες μας» γ) «Ο τόπος μας, η γη μας». Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν ιστιοπλοϊκούς αγώνες, αναβίωση της τράτας, διαγωνισμό στο πυροφάνι και θαλάσσιο γλέντι, ενώ διοργανώνονται και εκδηλώσεις που υπογραμμίζουν την ταυτότητα των κατοίκων του Δήμου που προέρχονται από τα Καλάβρυτα, τη Σμύρνη, τη Λευκάδα, την Ηλεία και την Ήπειρο. Στην ενότητα «ο τόπος μας, η γη μας» παρουσιάζεται έκθεση γεωργικών μηχανημάτων και οικιακών σκευών που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι πριν από τον εκμηχανισμό της αγροτικής παραγωγής. Επίσης εκτίθενται τοπικά προϊόντα (σιτάρι, κρασί, λάδι κ.λ.π.) ενώ γίνεται και παραδοσιακό γλέντι.

Ο Δήμος Ρίου διοργανώνει κάθε χρόνο την τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου Φεστιβάλ μαθητικού θεάτρου στο ατμοσφαιρικό Ενετικό του Κάστρο με τη συμμετοχή σχολείων από όλο το Νομό Αχαΐας, συνάντηση παραδοσιακών χορών στο Κάτω Καστρίτσι, κύκλο εκδηλώσεων με τίτλο "Νύχτες Πολιτισμού" που περι-

λαμβάνουν βραδιά Πανσέληνου με δωρεάν είσοδο στο Κάστρο την Πανσέληνο του Αυγούστου και «Πολιτεία για παιδιά» με τριήμερο εκδηλώσεων που τα αφορούν (ζωγραφική, μουσική, Καραγκιόζης κ.λπ.).

Η Αχαΐα είναι από τους Νομούς που γιορτάζουν δεόντως και για τους καρπούς της φύσης.

Στο Δήμο Ρίου διοργανώνεται κάθε χρόνο το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουνίου μεγάλη γιορτή **Κερασιού** στο **Άνω Καστρίτσι** που συγκεντρώνει πολλούς εραστές του πετροκέρασου το οποίο ευδοκιμεί στην περιοχή. Δωρεάν κεράσια, μουσική και χορό για δύο ημέρες, περιλαμβάνει η γιορτή του κερασιού που διοργανώνεται για περισσότερα από 13 χρόνια.

Τα μεγάλα πανηγύρια του Δήμου γίνονται της Αγίας Κυριακής (7 Ιουλίου) στον Άγιο Βασίλειο, της Αγίας Μαρίας (17 Ιουλίου) στα Σελλά και της Αγίας Τριάδας στο Ακταίο.

Οι εκδηλώσεις στο **Δήμο Συμπολιτείας** έχουν «άρωμα σταφίδας» και μάλιστα Κορινθιακής. Η **γιορτή της σταφίδας** που διοργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Γρηγόρι» του δημοτικού διαμερίσματος Γρηγορίου είναι η μοναδική αφιερωμένη στην Κορινθιακή σταφίδα στην Ελλάδα και οι εκδηλώσεις που κρατούν μια εβδομάδα περίπου, συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον όχι μόνο των Αχαιών, αλλά και συλλόγων άλλων νομών που ασχολούνται με τη σταφίδα και τα γευστικά και όχι μόνο ατού της.

Δωρεάν διανομή σταφίδας, βραβείο για όσους προσκομίσουν στους κριτές την πιο βαριά σταφίδα, μουσική, χορός και εκδηλώσεις που αφορούν την ιστορία, την πολιτιστική και οικονομική διάσταση του προϊόντος και του εμπορίου του, περιμένουν τους επισκέπτες του Δήμου Συμπολιτείας, το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου, ενώ λίαν προσφάτως εξεδήλωσε ενδιαφέρον στήριξης της προσπάθειας και το Υπουργείο Γεωργίας. Η παραλία της **Άκολης** το πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου γίνεται τόπος διαγωνιστικής συνάντησης αθλητών του beach volley και του beach soccer, ενώ μια μέρα πριν από το δεκαπενταύγουστο μεγάλη εκδήλωση κλείνει με τις βραβεύσεις, τον κύκλο της αγωνιστικής περιόδου.

Στο χώρο της **Αρχαίας Τριταίας** πραγματοποιούνται κάθε χρόνο είτε το Μάιο είτε τον Ιούνιο οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του ομώνυμου Δήμου, ενώ ξακουστή είναι η ζωοπανήγυρις που διοργανώνεται στη **Βουντούγλα** στις 15 Οκτωβρίου και προκαλεί το μεγάλο ενδιαφέρον των μικροπωλητών.

Στο **Δήμο Τριταίας** διοργανώνονται θρησκευτικά πανηγύρια των Αγίων Πάντων στο Βελμάχι και στο Μοναστήρι των Νοτενών στις 23 Αυγούστου, καθώς και σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα προς τιμή των Αγίων που τιμούν οι ενορίες τους.

Η αγροτική ζωή και παράδοση στην Αχαΐα δεν φιλοξενείται μόνο στα πολλά λαογραφικά της μουσεία και στις εμποροπανηγύρεις, εκτίθεται κιόλας και μάλιστα σε μια μοναδική στο Νομό **Έκθεση Γεωργικών Μηχανημάτων**, που διοργανώνεται στο τέλος Αυγούστου και για ένα τριήμερο στο δημοτικό διαμέρισμα **Χαλανδρίτσας** του Δήμου **Φαρρών**. Ο αγροτικός πληθυσμός μπορεί έτσι να ενημερώνεται για τις εξελίξεις στην αγροτική τεχνολογία ενώ υπάρχει προοπτική και για αναβάθμιση της έκθεσης σε άλλους τομείς όπως η προβολή ντόπιων αγροτικών προϊόντων. Τριήμερο πολιτιστικών εκδηλώσεων διοργανώνει ο Δήμος το μήνα Αύγουστο. Κάποτε στην περιοχή γινόταν μεγάλη ζωοπανήγυρις και η έκθεση αυτή αποτελεί για πολλούς τη σύγχρονη συνέχεια της. Μεγάλα πανηγύρια, γίνονται σε πολλά χωριά όπως του Προφήτη Ηλία (20 Ιουλίου) στο Φαρραί και του Αγίου Νικολάου (10 Μαΐου) στα Λακκώματα και την Αγριλιά.

Στη θέση «Κορίτσια» του δημοτικού διαμερίσματος Μιτόπολης του Δήμου Ωλένιας πραγματοποιούνται και γαϊδουροδρομίες στο παραδοσιακό γλέντι, με φαγητό που βράζει επιτόπου σε μεγάλα καζάνια. Η εκδήλωση γίνεται προς τιμή του Αγίου Ιωάννη μεταξύ 20 και 25 Ιουνίου. Στα Σουδεναίικα επίσης γίνεται γιορτή αφιερωμένη στη σταφίδα στις αρχές Σεπτεμβρη. Στην Ωλένια αναβιώνει ένα παλιό έθιμο ανήμερα του Λαζάρου. Άνδρες τυλίγονται με σεντόνια και γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι και στα καφενεία τραγουδώντας τα κάλαντα του Λαζάρου και προκαλώντας σχετικό ντόρο.

Η Αχαΐα κρατάει ακόμη τις δικές της παραδοσιακές και πολιτισμικές άμυνες στο χρόνο. Τα γραφικά καφενεία στα χωριά της, με τους σταθερούς θαμώνες που ανταλλάσσουν απόψεις και επιδίδονται στα παραδοσιακά επιτραπέζια σπορ όπως η πρέφα και το τάβλι, η τήρηση των εορταστικών εθίμων όπως τα Κούλουμα από όλους σχεδόν τους Δήμους που διοργανώνουν μαζικές υπαίθριες εκδηλώσεις, η πιστή ακολουθία των λατρευτικών εκδηλώσεων των μεγάλων εορτών όπως τα Χριστούγεννα, τα Φώτα και το Πάσχα, η αντοχή των Καλάντων και η μετάδοση τους από γενιά σε γενιά, αλλά και οι ίδιες οι σχέσεις των ανθρώπων η αρχή της συντροφικότητας και του ενδιαφέροντος για το γείτονα και της φιλοξενίας για τον επισκέπτη, δείχνουν ότι εδώ τηρείται ακόμη ένας κώδικας τιμής και ανθρωπιάς, που πολύ δύσκολα μπορεί να διαταραχθεί από τις όποιες «επιδρομές» των νέων ηθών και μύθων.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΦΥΣΗΣ

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Το «**Σπήλαιο των Λιμνών**» βρίσκεται κοντά στο χωριό Καστριά του Δήμου Λευκασίου, επί του επαρχιακού δρόμου Πατρών - Καλαβρύτων -Κλειτορίας - Τριπόλεως. Απέχει περίπου 17 χλμ από την πόλη των Καλαβρύτων, 9 χλμ. από την Κλειτορία και 60 χλμ. από την Τρίπολη (σήραγγα Αρτεμισίου). Το Σπήλαιο είναι ένα σπάνιο δημιούργημα της φύσης. Εκτός από τους λαβυρινθώδεις διαδρόμους, τις μυστηριώδεις στοές και τους παράξενους σταλακτιτικούς σχηματισμούς, το «Σπήλαιο Λιμνών» έχει κάτι το αποκλειστικά δικό του, που δεν υπάρχει σε άλλα γνωστά σπήλαια.

Είναι οι αλλεπάλληλες κλιμακωτές και μάλιστα σε τρεις ορόφους λίμνες του, που το καθιστούν μοναδικό στο είδος του στον κόσμο. Πρόκειται για παλιά κοίτη υπόγειου ποταμού με εξερευνημένο μήκος 1.980 μέτρων.

Το χειμώνα που λιώνουν τα χιόνια το Σπήλαιο μετατρέπεται σε υπόγειο ποταμό με φυσικούς καταρράκτες. Κατά τους θερινούς μήνες ένα τμήμα του ξηραίνεται και αποκαλύπτονται πρωτότυπες δαντελωτές λιθωματικές λεκάνες και φράγματα ύψους μέχρι 4 μέτρα. Το υπόλοιπο Σπήλαιο διατηρεί μόνιμα νερά σε δεκατρείς λίμνες.

Το αξιοποιημένο μήκος του Σπηλαιίου, το οποίο προσφέρεται και για επίσκεψη, ανέρχεται σε 500 μέτρα.

Ο επισκέπτης μπαίνει στο Σπήλαιο από τεχνητή σήραγγα που καταλήγει κατευθείαν στο δεύτερο όροφο. Οι διαστάσεις του τμήματος αυτού προκαλούν δέος, έκσταση, θαυμασμό. Η διάβαση των λιμνών γίνεται από υπερυψωμένες τεχνητές γεφυρούλες.

ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ

Από το φαράγγι του Βουραϊκού περνά ακόμη ο μύθος που θέλει τον Ηρακλή να τραβά μια μαχαιριά με τα σπαθί του στη θέση «Πόρτες» κόβοντας στα δύο το βράχο που του έκλεινε το πέρασμα για να φτάσει κατ' άλλους στον Ευρυσθέα, κατ' άλλους στην αγαπημένη του Βούρα την κόρη της Ελίκης.

Στον κάτω όροφο του Σπηλαιίου βρέθηκαν απολιθωμένα οστά ανθρώπου και διάφορων ζώων μεταξύ των οποίων και ιπποπόταμου.

Από τη Βούρα, πήρε το όνομα του ο Βουραϊκός, που οι αρχαίοι τον έλεγαν Ερασίνο. Άλλο όμως ο μύθος και άλλο ο νόμος της φύσης που δίνει στο μοναδικό αυτό φαινόμενο αζεπέραστη ομορφιά και στην περιοχή χιλιάδες τουρίστες.

Η κοιλάδα του Βουραϊκού ήταν λίμνη όπως και όλη η περιοχή γύρω από τα Καλάβρυτα. Τα νερά της "αναζήτησαν" διέξοδο προς τη θάλασσα και «έπλασαν» το μεγαλόπρεπο αυτό φαράγγι το οποίο αργότερα παραδόθηκε στην ορμή του ομώνυμου ποταμού που το βαθαίνει χρόνια τώρα με τρόπο που θα ζήλευε και ο μεγαλύτερος γλύπτης.

Το φαράγγι του Βουραϊκού ξεκινά 3 χλμ. βόρεια του χωριού Κάτω Ζαχλωρού σε υψόμετρο 730 μέτρων και συνεχίζει παράλληλα με το ποτάμι διανύοντας απόσταση 20 χιλιομέτρων για να καταλήξει στο χωριό Διακοπτό.

Καταρράκτες χειμάρρων, σπήλαια με σταλακτίτες και σταλαγμίτες, η πλούσια εναλλασσόμενη βλάστηση από πλατάνια, έλατα, ελιές και πικροδάφνες φτιάχνουν ένα πρωτόγονης ομορφιάς τοπίο μοναδικό στην Ελλάδα.

Αυτό το απροσπέλαστο μέρος το «δάμασε» με απόλυτο σεβασμό στη μοναδικότητα του, η τεχνολογία στις 10 Μαρτίου του 1896, όταν άρχισε το ταξίδι του ο οδοντωτός σιδηρόδρομος. Την κατασκευή του αποφάσισε ο Χαρίλαος Τρικούπης το 1889 οπότε και άρχισε να κατασκευάζεται το έργο και το κόστος του έφτασε τα 3.900.000 χρυσές δραχμές. Το τρενάκι συνεχίζει το ταξίδι του στο χρόνο χαρίζοντας υπέροχες στιγμές στους επιβάτες ξεκινώντας από το Διακοπτό και περνώντας από κροκαλοπαγή πετρώματα που προκαλούν ρίγη και δέος, μέσα από γέφυρες και σήραγγες αλλά και από μέρη όπου η γαλήνη απλώνεται κάτω από το αργόσυρτο αγκομαχητό του οδοντωτού. Τα στενότερα και ωραιότερα σημεία του φαραγγιού είναι στις θέσεις Νιάματα, Πόρτες, Τρικλιά, Σιφώνι και το "δικαστήριο», μια σπηλιά με

σταλαγματικούς βράχους που μοιάζουν με αίθουσα δικαστηρίου. Ποτέ στη διάρκεια λειτουργίας του Οδοντωτού δεν έχει σημειωθεί ατύχημα.

ΔΑΣΟΣ ΣΤΡΟΦΥΛΙΑΣ- ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ-ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΟΥ - ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΚΟΤΥΧΙΟΥ

Ένα μοναδικής οικολογικής αξίας οικοσύστημα απλώνεται γύρω από το υπέροχο δάσος της Στροφυλιάς, που είναι και ένα από τα μεγαλύτερα δάση της Μεσογείου, έκτασης των 20.000 στρεμμάτων, του δάσους με τα «ομπρελοειδή» πεύκα, τα κουκουνάρια, τις μυρτιές, τα ρείκια και τα βελανίδια, που απλώνεται λίγα χιλιόμετρα δυτικότερα του Αράξου, σε ζώνη παράλληλη με το γαλανό ατελές της θάλασσας της Καλογριάς.

Ανάμεσα στα πυκνά δέντρα της Στροφυλιάς «συνωμοτούν» κουνάβια, νυφίτσες, κούκοι, ξεφτέρια, νανόμπουφοι, καρδερίνες, κουρούνες, καρακάξες, χουχουριστές και άλλα σπάνια είδη ορνιθοπανίδας στην Ευρώπη που προστατεύονται από τη διεθνή συνθήκη Ραμσάρ.

Η περιοχή αποτελεί πόλο έλξης χιλιάδων επισκεπτών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Στις αμμουδιές της Καλογριάς γεννούν τα αυγά τους οι χελώνες καρέτα-καρέτα.

Το δάσος της Στροφυλιάς χωρίζει σαν λωρίδα από κουκουνάρια τη λίμνη του Πρόκοπου από το Ιόνιο πέλαγος. Λοφίσκοι από άμμο κατά μήκος της ακτής «φτιαγμένου» από το κύμα και τα θαλάσσια ρεύματα δεν αφήνουν τα γλυκά νερά των χειμάρρων να βγουν στη θάλασσα. Έτσι σχηματίστηκαν η λίμνη του Πρόκοπου και η λιμνοθάλασσα Κοτύχι. Τα γλυκά νερά των εξαιρετικών για την Ευρώπη αυτών βιότοπων έλκουν πολλά σπάνια είδη από υδρόβια και παροδικά πουλιά που φθάνουν να ξεχειμωνιάσουν, πολλά αμφίβια και ερπετά αλλά και σπάνια φυτά.

Η περιοχή είναι φυσικά ιχθυοτροφείο με λαβράκια, κέφαλους και χέλια και προστατεύεται από τη συνθήκη Ραμσάρ (1971).

Στις όχθες της λίμνης υπάρχει παρατηρητήριο πουλιών.

Το σύμπλεγμα της Στροφυλιάς, της λιμνοθάλασσας Κοτυχίου και της λίμνης του Πρόκοπου που εκτείνεται σε μήκος 15 χλμ. συμπληρώνει η λιμνοθάλασσα του Πάπα, η οποία αποτελεί από παλιά πολύ σημαντικό φυσικό ιχθυοτροφείο. Το όνομα Πάπας δεν βγήκε τυχαία. Λέγεται ότι επί Ενετοκρατίας το Βατικανό τροφοδοτείτο από εδώ με λαχταριστές τσιπούρες. Για τους πεζοπόρους υπάρχουν πολλές διαδρομές που περνούν από διάφορων τύπων βιότοπους.

Στην περιοχή υπάρχουν και μικρά χαμηλά υψώματα με πιο σημαντικά τα Μαύρα Βουνά (ύψος 240 μέτρα).

ΒΡΑΧΟΣ ΕΒΡΟΣΤΙΝΑΣ

Ο βράχος αυτός είναι του όρους Εβροστίνα που χωρίζει τους Νομούς Αχαΐας και Κορινθίας. Κάτω από το βράχο «σπρνάει» η υδροδότηση της αρχαίας πόλης της Αιγείρας. Το ύψος του είναι πάνω από 500 μέτρα.

ΔΑΣΟΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ – ΖΑΡΟΥΧΛΑΣ

Το δάσος αυτό είναι ενοποιημένο με το δάσος της Ζαρούχλας και είναι το μεγαλύτερο του Νομού Αχαΐας, με μαύρη πεύκη, έλατα και καστανιές. Το δάσος ξεκινά από τη Σελιάνα και απλώνεται έως Σαραντάπηχο, Περιθώρι, Ταρσό, Ζαρούχλα και Αγία Βαρβάρα.

ΔΑΣΟΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΣ

Κοντά στο χωριό Νάσια στο Αφροδίσιο βουνό βρίσκεται το δάσος της Μπαρμπούς που με την τροπική του βλάστηση αποτελεί μια πραγματικά αξιοθαύμαστη ορεινή όαση. Αιωνόβιες καστανιές, από την εποχή της Ενετοκρατίας, κρυνιές και βελανιδιές προσφέρουν τη δροσιά και τα κλαδιά τους σε σπάνια πουλιά και ζώα, ιδίως αγριογούρουνα.

ΔΑΣΟΣ ΚΑΝΙΣΚΑΣ

Δασική έκταση 12.860 στρεμμάτων στο δημοτικό διαμέρισμα Μ. Πόντια του Δήμου Καλαβρύτων. Το μεγαλύτερο δρυόδασος του Νομού με πλούσια φυσική ομορφιά το

οποίο συντηρεί πληθυσμούς διάφορων ζωικών ειδών και αγοράστηκε πρόσφατα από τη Δημοτική Επιχείρηση «Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων» προσφέρεται για την ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων (Mountain bike, αθλημάτων βουνού) και ήπιων μορφών τουρισμού, ενώ η σχεδιαζόμενη αξιοποίηση του θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.

ΚΛΗΜΑ ΠΑΥΣΑΝΙΑ

Ο Πausανίας το έκρινε ως «φαινόμενο αξιοπερίεργο» και το συμπεριέλαβε στα «Αρκαδικά» του, ο λαός όμως είχε όρεξη για ακόμη πιο στενή σχέση μεταξύ του Κλήματος που βρίσκεται στο χωριό Παγκράτι και του περιηγητή. Η παράδοση μάλιστα «έβαλε» τον Πausανία να το φυτεύει κιόλας ο ίδιος με τα χέρια του.

Το Κλήμα όμως αυτό το περιέλαβε και η μυθολογία που το ανέμειξε σε πολλούς και διάφορους μύθους με προεξάρχοντα έναν άλλο, του Ηρακλή, ο οποίος κυνηγούσε τη χρυσόκερο κερυνίτιδα έλαφο και έφτασε μέχρι το Κλήμα στο οποίο μπερδεύτηκαν τα μακριά μαλλιά της ελάφου και τη συνέλαβε. Εξ ου και το όνομα της θέσης «Κυνηγάρυ».

Εικάζεται λοιπόν ότι η ηλικία του Κλήματος βάσει του μύθου πρέπει να ξεπερνά τα 3.000 χρόνια. Η Κληματαριά έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο της φύσης και είναι επιβλητική, μπερδεμένη στις πετρόμαντρες και κρεμασμένη σε αιωνόβιες πουρνάρες, σε μια τεράστια επιφάνεια στο προαύλιο του Ναού του Αγίου Νικολάου.

ΥΔΑΤΑ ΤΗΣ ΣΤΥΓΟΣ

Στη βραχώδη και επιβλητική Νεραϊδόρραχη του όρους Χελμός και σε υψόμετρο 2.100 μέτρων βρίσκονται τα Ύδατα της Στύγος.

Τα νερά σχηματίζουν έναν εντυπωσιακό καταρράκτη σε ύψος 200 μέτρων περίπου και εισβάλλουν στην κοίτη του Κράθι ποταμού.

Η μυθολογία έπιασε μολύβι και χαρτί και ξέχασε να σταματήσει το γράψιμο.

Οι Αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν ότι τα νερά της Στύγας φρουρούσαν τον Άδη και τρομοκρατούσαν θεούς και θνητούς που ορκίζονταν ψέματα.

Με τη Στύγα έχουν καταπιαστεί ο Ησίοδος, ο Όμηρος, ο Ηρόδοτος, ο περιηγητής Πausανίας που διατείνεται ότι ο Μέγας Αλέξανδρος δηλητηριάστηκε με Στύγιο Ύδωρ, ενώ οι αδερφές του μάλλον πιο έξυπνες, λούστηκαν με αυτό το νερό και έγιναν αθάνατες.

Η πρόσβαση είναι οδική και αρκούντως ανηφορική από το χωριό Περιστέρα και κατηφορική από την κορυφογραμμή του Χελμού. Σήμερα η εν λόγω πηγή ονομάζεται και Μαυρονέρι.

ΛΑΔΩΝΑΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Ο Λάδωνας είναι ο υδάτινος «δεσμός» των Νομών Αχαΐας και Αρκαδίας, και ένας από τους αρχαιότερους ποταμούς που η μυθολογία τον ήθελε «δράκοντα», τόπο για θεϊκά ραντεβού και μάχες αναρίθμητες από τις οποίες έχει παρελάσει όλο το δωδεκάθεο. Ξεχωρίζει το επεισόδιο μεταξύ Δάφνης και Λεύκιππου.

Το μήκος του ξεπερνά τα 60 χιλιόμετρα και το «σώμα» του στο χάρτη μοιάζει με φίδι που ελίσσεται. Καθ' οδόν εμπλουτίζεται με τα νερά του Αροανίου και μαζί φτάνουν μέχρι τα σύνορα των δύο Νομών για να απλώσουν τη δροσιά τους στην υπέροχη τεχνητή λίμνη, με τα νερά της οποίας λειτουργεί το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο.

Οι πηγές του Λάδωνα βρίσκονται πριν από το χωριό Λυκούρια. Ο ποταμός αναφέρεται από τον Πausανία ο οποίος ταξιδεύοντας στα μέρη μας (περίπου το 174 μ.Χ.) έγραψε στα «Αχαϊκά» του «Κάλλους γαρ μεν ένεκα ουδενός ποταμού δεύτερος ούτε των βαρβαρικών εστί ούτε Έλληνας» δηλ. «δεν υπάρχει άλλος ποταμός πιο ωραίος ούτε στην Ελλάδα ούτε αλλού».

Ο Λάδωνας των αρχαίων, έχει γίνει εσχάτως ο ποταμός των σπορ, (ράφτινγκ, καγιάκ, ψάρεμα, πεζοπορία). Ονομαστός είναι ο υδροβιότοπος του Λάδωνα και της λίμνης του, με σπάνια πουλιά, ψάρια και φυτά.

ΠΗΓΕΣ ΑΡΟΑΝΙΟΥ-ΛΑΔΩΝΟΣ (Πλανητέρο-Λυκούρια)

Στις πηγές του Αροανίου, ο οποίος είναι υδροδότης του Λάδωνα και 7.5 χλμ από την Κλειτορία μυρίζει πέστροφα. Ο λόγος; Το ιχθυοτροφείο που λειτουργεί στην περιοχή του Πλανητέρου κάτω από την προστατευτική ομπρέλα των πλατάνων και το ψιθυριστό του νερού. Εδώ έχει αρχίσει ακόμη και η παραγωγή σολομού, ποικιλίας του Ειρηνικού Ωκεανού. Από την αρχαιότητα ακόμη ήταν φημισμένο το ψάρι του Αροανίου και του Λάδωνα, αφού ο Πausανίας κάνει αναφορά σε ψάρια που αντιθέτως με το ρητό «σιγή ιχθύος» έβγαζαν φωνή πουλιού τσίχλας το ηλιοβασίλεμα, πράγμα που όπως ο ίδιος σημειώνει δεν είχε ακούσει με τα αυτιά του. Πολλοί ήταν αυτοί πάντως που απέδιδαν από τότε το φαινόμενο των «φθεγγόμενων ιχθύων» στις πέστροφες.

Το τοπίο εδώ είναι ειδυλλιακό ενώ στην περιοχή υπάρχουν παλιές νεροτριβές και νερόμυλοι.

Μετά από 7,5 χλμ. από τις πηγές του Λάδωνα, φτάνει κανείς στο χωριό Λυκούρια, που είναι χτισμένο στα 745 μέτρα και πλημμυρισμένο από τα έλατα των βουνών Φράγκο - Μαλμιίγκα. Είναι χτισμένο στη θέση της αρχαίας Λυκουρίας και φημίζεται για το υπέροχο κλίμα του.

ΚΡΑΘΙΣ ΠΟΤΑΜΟΣ - ΚΛΟΥΚΙΝΟΧΩΡΙΑ

Ο Κράθις βρέχει τα περίφημα Κλουκινοχώρια (Ζαρούχλα, Αγία Βαρβάρα, Σόλο, Περιτέρα, Μεσορούγι και Βουνάκι, έχει ως βασικό υδροδότη του τα νερά της Στύγας και τη λίμνη του Τσιβλού και καταλήγει στον Κορινθιακό Κόλπο.

Ο Κράθις δρόσιζε τους ξακουστούς Βαρβαρίτες μαστόρους που έδρασαν εδώ φτιάχνοντας υπέροχους αμυντικούς πύργους.

Ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας ξάφνιαζε και τον Πausανία ο οποίος αναφέρει ότι ρέουν δύο ποταμοί, ο ένας υπέργειος και ο άλλος υπόγειος.

ΑΡΟΑΝΙΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Ο Αροάνιος έχει τις πηγές του καλά προστατευμένες στους πρόποδες του Χελμού στα όρια του Πλανητέρου, διασχίζει την κοιλάδα της Κατσάνας και δίνει στη ροή του «ραντεβού» με το χείμαρρο Κλείτορα και τον αρχαιότερο των πελοποννήσιων ποταμών το Λάδωνα με τον οποίο ενώνεται για να φτάσει στην τεχνητή λίμνη της Δάφνης.

Όλη η περιοχή που δροσίζεται από τον Αροάνιο χαρακτηρίζεται από βλάστηση που θρηγιάζει και έχει χαρακτηριστεί μνημείο της φύσης.

Υπεραιωνόβια πλατάνια, πεντακάθαρα νερά, νεροτριβές και νερόμυλοι υψηλής αρχιτεκτονικής αισθητικής, συντροφεύουν τον Αροάνιο των δεκάδων μύθων και παραδόσεων.

ΤΕΥΘΕΑΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Πηγάζει απ' την καρδιά του Ερύμανθου, κάτω από τις ψηλότερες κορυφές του βουνού. Στον άνω ρου διαρρέει ορμητικά τη βαθιά εντυπωσιακή χαράδρα μεταξύ Ωλονού (2.221 μ.) και Προφήτη Ηλία (2.124 μ.) κρατώντας μόνιμα νερά πολύ ψηλά ακόμη και το καλοκαίρι.

Μεγάλοι καταρράκτες σχηματίζονται στην κοίτη του ποταμού και στά ρέματα που κινούνται σ' αυτόν από την πλευρά του απόκρημνου όγκου του Προφήτη Ηλία.

Πιο κάτω από το Αλεποχώρι το ποτάμι εξελίσσεται σε τοπίο με ηπιότερο ανάγλυφο και οι όχθες συχνά καλύπτονται από πυκνά πλατάνια, για να συμβάλει τελικά με τον Πείρο στη ΒΙ.ΠΕ. Πατρών κοντά στον Άγιο Στέφανο.

ΚΡΙΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ

Ο Κριός πηγάζει από το δάσος Περιθωρίου και Σαραντάπηχου, διασχίζει όλο το Δήμο Αιγείρας από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα δίνοντας ζωή στα γύρω χωριά του Δήμου.

ΛΙΜΝΗ ΛΑΔΩΝΑ

Νοτιοδυτικά της Δάφνης, «ακουμπά» το Δήμο Παϊών η τεχνητή λίμνη του Λάδωνα. Πρόκειται για μια λίμνη που προβάλλει ανέλπιστα μέσα από τον καταπράσινο ορεινό όγκο που καθρεφτίζεται στα νερά της. Προσφέρεται για κολύμπι, ψάρεμα και περυσυλλογή. Ο Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Δάφνης, αξιοποιεί τη λίμνη του Λάδωνα όπως και τον ίδιο τον ποταμό με εγκαταστάσεις καγιάκ, ρόφτινγκ και κωπηλασίας.

ΛΙΜΝΗ ΤΣΙΒΛΟΥ

Είναι ίσως από τις πιο βαθιές αναπνοές που παίρνει το τοπίο στην ορεινή Αχαΐα, η αλπική λίμνη του Τσιβλού που με την αναπάντεχη παρουσία της συναγωνίζεται και σχεδόν ξεπερνά σε ομορφιά το περίφημο ελατοδάσος της Ζαρουχλας που περιβάλλει με πράσινα «τσίνορα» το βαθύ της μπλε.

Η Τσιβλού βρίσκεται σε υψόμετρο 800 μέτρων και είναι από τις ελάχιστες που υπάρχουν στην ορεινή Πελοπόννησο.

Αιτία για όλη αυτή την ομορφιά ήταν ένα λάθος της φύσης, μια κατολίσθηση που έγινε το 1912 όταν φράχτηκε ο αρχαίος ποταμός Κράθις, που ...γουργουρίζει ακόμα και σήμερα δίπλα της.

ΤΑ ΒΟΥΝΑ

Ο Νομός Αχαΐας καλύπτεται σε μεγάλο μέρος από λόφους και βουνά που τα συνοδεύουν θρύλοι, μύθοι, παραδόσεις αλλά και πλούσια ιστορία καθώς αποτέλεσαν ορμητήρια των ασυμβίβαστων κατοίκων της περιοχής που έκαναν στόχο της ζωής τους να δουν την Ελλάδα ελεύθερη.

Τόσο επί Τουρκοκρατίας όσο και επί Γερμανικής κατοχής τα βουνά αυτά φιλοξένησαν το ασίγηστο πάθος των Αχαιών να απελευθερώσουν τον τόπο τους.

Τα βουνά της Αχαΐας όμως αποτελούν και ένα υπέροχο «μωσαϊκό» χλωρίδας και πανίδας αλλά και πεδίο έκφρασης μιας ενδιαφέρουσας παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ
ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ	1.926μ.
ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ	2.224μ.
ΧΕΛΜΟΣ (ή ΑΡΘΑΝΙΑ)	2.355μ.
ΚΑΩΚΟΣ	1.777μ.
ΑΦΡΟΔΙΣΙΟ	1.445μ.
ΣΚΟΛΙΣ	960μ.
ΣΚΙΑΛΟΒΟΥΝΙ	1.466μ.
ΜΟΒΡΗ	692μ.

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ (1.926 μ.)

τη «βιτρίνα» του Νομού για τον ταξιδιώτη που έρχεται δια θαλάσσης και φθάνει στο λιμάνι της Πάτρας, δεσπόζει ο Παναχαϊκός με υψόμετρο 1.926 μ.

Ο ποταμός Γλαύκος και Σελινούντας αποτελούν τα φυσικά σύνορα του όρους καθώς ρέχουν τους πρόποδες των δυο πλευρών του. Παλιά το βουνό το έλεγαν και Βοϊδιάς, τότε είχε και πλούσια βλάστηση και δάση, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων κλοντίστηκε να καταστρέψει η ανεξέλεγκτη υλοτομία και η υπερβόσκηση. Επόμενο ήταν να επέλθει διάβρωση και να ακολουθήσουν κατολισθήσεις στα ασταθή εδάφη του.

Η μοίρα της χλωρίδας είχε και η πανίδα που δέχτηκε μεγάλο πλήγμα από το ανεξέλεγκτο κυνήγι. Ευτυχώς όμως διασώθηκαν περιοχές με όμορφα δάση αλλά και γεωμορφολογικά στοιχεία της χλωρίδας και πανίδας του βουνού.

Ρακίτα, το Μικρόνι, το Πρασούδι είναι μερικές απ' τις τοποθεσίες που μαρτυρούν το «ένδοξο» παρελθόν του βουνού αλλά και καθιστούν ελκυστικό το παρόν του.

Γεωλογικά ανήκει στη ζώνη Ωλενού - Πίνδου και αποτελείται κυρίως από φλύσες (μαμμιτικές μάργες και κροκαλλοπαγή με αργίλους, κατά τόπους ασβεστόλιθο). Το βουνό χαρακτηρίζει η εναλλαγή των δύο τύπων βιότοπων (θαμνοτόπια - ορεινά βράδια) και των δύο τύπων εδαφών (ασβεστόλιθοι με γκρεμούς, χαράδρες και φλύσες με ομαλές κορφές, ρυάκια κ.λπ.)

Από πουλιά στον Παναχαϊκό συναντώνται κυρίως γκιώνηδες, κουκουβάγιες, βλάχους, κοκκινόσπιζες, κούκους, ποντικογερακίνες. Από θηλαστικά συναντώνται κυρίως καντζόχοιροι και αλεπούδες, αλλά και ασβοί, κουνάβια και λίγοι λαγοί, πελέκια, κόντικια και αρουραίοι.

Ο Παναχαϊκός προσφέρει στους φίλους της πεζοπορίας και ορειβασίας ουκ ολίγες προκλήσεις απόλαυσης. Έχει ενταχθεί στο δίκτυο «NATURA 2000» για τη διατήρηση των οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας του.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΥ

Παλαβό: Γνωστή και ως «Πύργος του Παλαβού» εξαιτίας του παράτολμου εγχειρήματος κάποιου να χτίσει εκεί ένα σπίτι, η κορυφή Παλαβό, είναι η υψηλότερη εκδοχή του Παναχαϊκού και ανεβάζει το βλέμμα μας στα 1.926 μέτρα.

Βοϊδιάς: Είναι αυτός που έχει πολύ νερό. Η κορυφή αυτή του Παναχαϊκού που είναι η πιο διάσημη, είναι και η πλέον εύκολα προσβάσιμη, αλλά και αυτή που μπορεί να διακρίνει αμέσως κανείς κοιτώντας το Παναχαϊκό από την Πάτρα. Το χειμώνα είναι καλυμμένη χιόνι. Τα δημοτικά τραγούδια την έχουν τιμήσει με το παραπάνω, και το υψόμετρο της είναι 1.836 μ.

Βουνό Γιώργη: Η τρίτη ως προς το υψόμετρο κορυφή του Παναχαϊκού, είναι γνωστή με το μικρό της όνομα. Βρίσκεται στα 1.804 μέτρα και προσεγγίζεται από το χωριό Ανω Καστρίτσι.

Μπάριμπας: Βρίσκεται στην Κοινότητα Λεοντίου στην περιοχή της Ρακίτας και σε υψόμετρο 1.613 μ. Εδώ βόσκουν τα κοπάδια της Δυτικής Αχαΐας.

Κρασιά: Στα 1.304 μέτρα υψόμετρο ανατολικά του Σελινούντα, βρίσκεται ο ορεινός όγκος της Κρασιάς που είναι ορατός από τον επαρχιακό δρόμο Πατρών-Καλαβρύτων. Εδώ βρίσκονται δύο ξεχασμένοι οικισμοί, ο Μεγάλος και ο Μικρός Πόντιας, ενώ κυριαρχούν τα δάση της βελανιδιάς. Στο Σελινούντα σχηματίζονται ενδιαφέροντες βιότοποι για άγρια ζώα.

ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (2.224 μ.)

Στα σύνορα με το Νομό Ηλείας, εκεί που χαμηλώνει ο Χελμός, ψηλώνει το όρος Ερύμανθος. Οι Δήμοι Αροανίας, Καλαβρύτων, Τριταίας και Φαρρών μοιράζονται τις ομορφιές του.

ΧΕΛΜΟΣ ή ΑΡΟΑΝΙΑ (2.355 μ.)

Κοντά στα σύνορα με το Νομό Αρκαδίας, στην περιοχή των Καλαβρύτων στέκεται αγέρωχος ο Χελμός με υψόμετρο 2.355 μ. Στα σλαβικά το όνομα του σημαίνει χιονισμένο βουνό αν και τον λένε και Αροανία εκ του Αροάνιου ποταμού που πηγάζει στο Πλανητέρο, μια θαυμάσια περιοχή στην πλαγιά του όρους.

Από τη Νεραϊδόραχη ως τα Ύδατα της Στυγός, από το Πλανητέρο ως το Χιονοδρομικό Κέντρο των Καλαβρύτων, από το Ελατόφυτο ως το Σούβαρδο, εκατοντάδες είναι τα σημεία που προκαλούν το θαυμασμό του επισκέπτη,

Οι μύθοι, οι θρύλοι αλλά και η ιστορία είναι σαν να βρήκαν ένα ιδανικό καταφύγιο να «φωλιάσουν» εδώ για να εντυπωσιάσουν τον επισκέπτη και να προκαλούν τους ιστορικούς ερευνητές. Δασωμένες πλαγιές με δάση Κεφαλληνιακής ελάτης και Μαύρης Πεύκης, απόκρημνοι ασβεστολιθικοί βράχοι, η λίμνη «Μαυρολίμνη» παγετωνικής προέλευσης, η εντυπωσιακή χαράδρα της Στύγας είναι κάποια απ' τα κύρια χαρακτηριστικά που συνθέτουν το τοπίο του βουνού.

Ο σταυρομίτης είναι το πουλί που απολαμβάνει τους κουκουναρόσπορους που απλόχερα του προσφέρει ο Χελμός. Ένας ακόμα σπάνιος επισκέπτης του βουνού είναι ο δεντρογέρακας που εντοπίζεται κυρίως στα δάση της Ζαρούχλας. Στην οικογένεια των

ωκτικών εντοπίζεται ο νάνος κριαετός που μοιάζει με ποντίκι. Και από σαρκοφάγα, φράκια, κουρούνες, αλεπούδες, κουνάβια οργάνουν τους βιότοπους της περιοχής. Χάλα το περιβάλλον του Χελμού ομορφαίνουν κάποιες σπάνιες πεταλούδες που αναντώνται μόνο σ' αυτό το βουνό απ' όλη την Ευρώπη. Στα χαμηλότερα σημεία του βουνού συναντάμε και τις μπλε πεταλούδες.

Ο δίκτυο «NATURA 2000» έχει ενταχθεί και ο Χελμός.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΕΣ ΤΟΥ ΧΕΛΜΟΥ

Ψηλή Κορφή: Όνομα και πράγμα η συγκεκριμένη κορυφή καθώς δεν είναι απλώς η ψηλότερη του Χελμού αλλά και ολόκληρου του Αχαϊκού ορεινού όγκου. Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.355 μέτρων.

Προφήτης Ηλίας: Στα νότια της Ψηλής Κορυφής υψώνεται ο Προφήτης Ηλίας στο υψόμετρο 2.282 μέτρων.

Νεραϊδόραχη: Η Νεραϊδόραχη, λίαν συντόμως θα είναι η πιο διάσημη κορυφή της Αχαΐας, καθώς εδώ θα εγκατασταθεί ένα από τα μεγαλύτερα και πλέον σύγχρονα τηλεοπτικά πύργους της Ευρώπης. Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.238 μέτρων και τα πλεονεκτήματά της ως προς την αστρονομία έχουν να κάνουν με το γεγονός ότι είναι μια από τις σκοτεινότερες περιοχές της Ευρώπης τη νύχτα, ενώ πολλές φορές «τρυπάει» τα σύννεφα.

Μαυροβούνια: Η κορυφή έχει υψόμετρο 2.182 μέτρων και βρίσκεται Ν.Α της Ψηλής Κορυφής.

Μαυροβούνια: Το όνομα της κορυφής σε προϊδεάζει αμέσως για το σχήμα της που είναι ωοειδές. Βρίσκεται Β.Δ της Νεραϊδόραχης σε υψόμετρο 2.138 μέτρων.

Μαυροβούνια: Το όνομα της δεν είναι ότι κολακευτικότερο, η κορυφή όμως προσφέρει υπέροχη θέα. Έχει το ίδιο όνομα με πολλές κορυφές στην Ελλάδα και βρίσκεται στα βόρεια του Χελμού σε υψόμετρο 1.980 μέτρων.

ΑΦΡΟΔΙΣΙΟ (1.445 μ.)

Με πλάτη στην Αρκαδία, μεταξύ Τριποτάμων και Δάφνης ορθώνεται το Αφροδίσιο Όρος σε υψόμετρο 1.445 μ. Εκεί σκαρφάλωσαν και τα όμορφα πέτρινα χωριά Βεσίνι και Βεσίνι που αποτελούν παραδοσιακούς οικισμούς και νοτιότερα η Δάφνη (Στρέζοβα) με

το Βυζαντινό Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας. Ο Σειραιάς, ποταμός δίνει τη δροσιά του στους πρόποδες του βουνού. Το βουνό ονομάστηκε έτσι από τα περίφημα λουτρά της Αφροδίτης.

Πάνω στο Αφροδίσιο όρος, βρίσκεται το μοναδικό δάσος της Μπαρμπούς με τις αιωνόβιες καστανιές που είναι χαρακτηρισμένο ως μνημείο της φύσης. Σ' όλο το βουνό, βρίσκουν καταφύγιο και τροφή κοπάδια από αγριογούρουνα. Την περίοδο του κυνηγιού, γίνονται οργανωμένες εξορμήσεις κυνηγών.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΕΣ ΤΟΥ ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΥ

Μαύρη Βρύση: Πρόκειται για το ψηλότερο σημείο του Αφροδίσιου όρους, σε υψόμετρο 1.445 μέτρων και βρίσκεται στα όρια της Αχαΐας και της Αρκαδίας. Οι υπόλοιπες ψηλότερες κορυφές του όρους, είναι ο Αη Λιάς, τα Λακκώματα, η Κορακοφωλιά (όπου δεσπόζει το βυζαντινό, εν λειτουργία γυναικείο μοναστήρι της Ευαγγελίστριας Δάφνης) και η Φτελιά.

ΚΛΩΚΟΣ(1.777μ.)

Ανάμεσα στο Παναχαϊκό και στο Χελμό η φύση εγκατέστησε τον Κλωκό με χαμηλότερο ύψος (1.777 μ.) αλλά όχι λιγότερη ομορφιά.

Του έβαλε και το Βουραϊκό και τον Σελινούντα να τον βρέχουν γύρω - γύρω, τον στόλισε με κάποια ελατοδάση αλλά και ένα εκτεταμένο πουρναροτόπι και το όρισε να στέκεται καταμεσής της Αχαΐας.

Ο Κερυνίτης ποταμός, τον χωρίζει από το Ρούσκιο (1.457 μ.) και του δίνει από μακριά την όψη μονοκόρυφου βουνού. Είναι ενδιαφέρον βουνό και προσεγγίζεται εύκολα μέσω Αιγίου, από το χωριό Πτέρη (υψόμετρο περίπου 1.000 μέτρα). Πάνω απ' το χωριό Πτέρη βρίσκεται ένα πανέμορφο ελατόδασος.

Στις ανοιχτές εκτάσεις του Κλωκού θα συναντήσουμε τον κοκκινοκεφαλά. Περί πουλιού πρόκειται, όχι συνηθισμένου. Η εντυπωσιακή βραχοκορυφογραμμή του Πεπελενίκου (1,405μ.) είναι ένα από τα σημεία συνάντησης, την εποχή της αναπαραγωγής, δεκάδων χιλιάδων πασχαλιτσών. Η κορύφωση του μεγαλείου της φύσης.

ΣΚΟΛΙΣ (960 μ.)

Η πεδινή Δυτική Αχαΐα έχει το δικό της «βουναλάκι» που το ανακάλυψαν οι αναρριχητές αλλά και οι ανεμοπτεριστές και περνούν θαυμάσια σκαρφαλώνοντας ή πετώντας. Μόλις 960μ. υψόμετρο το βουνό αυτό και η ομορφιά του εντοπίζεται στους γυμνούς και απόκρημνους βράχους του. Οι παλιοί λένε ότι μόλις συννεφιάσει η βουνοκορφή του («πιάσει κατσούλα»), η βροχή είναι θέμα ωρών.

Το όρος Σκόλις βρίσκεται δυτικά του Ερύμανθου και η ψηλότερη κορυφή του είναι ο Προφήτης Ηλίας σε υψόμετρο 960 μέτρων. Το βουνό, το λένε πολλοί και Σανταμέρι, στο διάστημα που καλύπτει πάνω από το ομώνυμο χωριό αλλά και Πορτέικο, στο διάστημα που βρίσκεται πάνω από το χωριό Πόρτες.

ΜΟΒΡΗ (692 μ.)

είναι η προέκταση του όρους Σκόλις στα Δυτικά της Αχαΐας και το ύψος του μόλις του αγγίζει τα 692 μέτρα.

Παλαιότερα ονομαζόταν Μαυρονέρι επειδή οι κάτοικοι της Αχαΐας, "ενοχοποιούσαν" το βουνό για τα μαύρα σύννεφα που έρχονταν από αυτό και έφερναν βροχή. Από το Μαυρονέρι πήραν το όνομα τους και τα Μαύρα Βουνά του Αράξου. Οι Φράγκοι παρελαβαν την ονομασία, και κατά την εκφορά της Μαυντε την έκαναν Μόβρη.

ΣΚΙΑΔΟΒΟΥΝΙ (1.466μ.)

είναι σαν προέκταση του Ερύμανθου στα αριστερά του. Με πλάτη στο Νομό Ηλείας και μήκος 1.466 μ. «βλέπει» προς την περιοχή της Τριταίας.

ΟΙ ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Οι παραλίες της Αχαΐας συνδέονται δυτικά με τα νερά του Ιονίου Πελάγους, ανατολικά με τον Πατραϊκό και Κορινθιακό Κόλπο. Παραλίες με αμμουδιά, βότσαλο, αμμοβότσαλο, φαλάγγες στις σκιές των βουνών και λόφων, παραλίες με όρμους, απόμερες, ομοιοπολίτικες, γραφικές, ήρεμες, ατίθασες. Για όλα τα γούστα. Και δίπλα στη θάλασσα, εκεί που σκάει το κύμα, πλήθος από μπαρ, καφετέριες, εστιατόρια, ταβέρνες. Καφέ, ποτό, ούζο, φαγητό με θαλασσινές λιχουδιές.

Από την Αιγείρα ως το Ρίον, η θάλασσα και οι παραλίες έχουν λίγο πολύ κοινά χαρακτηριστικά. Νερά πεντακάθαρα, αρκετά δροσερά, με βυθό για εξερευνήσεις. Από βότσαλο και αμμοβότσαλο οι παραλίες, έχουν μέσο πλάτος 3 - 5 μέτρα.

Από το Ρίον έως τα Καμίνια τα νερά συνεχίζουν να είναι δροσερά αλλά κυριαρχεί πια το αμμοβότσαλο. Και εδώ πάντως ίδιο το σκηνικό. Παραλίες πλάτους 3 - 5 μέτρων, με κενά για ήλιο και δεκάδες ταβερνάκια εκεί που σκάει το κύμα.

Από την Κάτω Αχαΐα και έως την Καλογριά, οι παραλίες είναι αμμουδερές. Εδώ τα νερά είναι πιο ζεστά και η θάλασσα πιο ξέβαθη. Πολυσύχναστες, οργανωμένες παραλίες (Λακκόπετρα, Νιφορέικα, Καλαμάκι, Καλογριά) πλάτους άνω των 10 μέτρων. Προσφέρονται για ηλιοθεραπεία αλλά και παιχνίδια. Ρακέτες, beach soccer, τρέξιμο στην παραλία.

Δε θα μπορούσε βέβαια να λείπει και η διεθνής αναγνώριση για τις όμορφες και καθαρές παραλίες του Νομού. Έτσι, γαλάζιες σημαίες απονεμήθηκαν στις παραλίες Καλογριάς, Λακκόπετρας, Ροδοδάφνης (Αβύθου), Σελιαντικών, Λόγγου.

Όλες οι παραλίες έχουν εύκολη πρόσβαση από τις Παλαιές Εθνικές Οδούς Κορίνθου - Πατρών και Πατρών - Πύργου.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΑΠΟ ΑΙΓΕΙΡΑ ΕΩΣ ΡΙΟ	ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΑΠΟ ΡΙΟ ΕΩΣ ΑΛΙΣΟ
Αιγείρας	Αγιάς
Οικονομαϊκών - Μαυρεντίου	Παραλίας
Ακράτας	Ροϊτικών
Ποροβίτσας	Μονοδενδρίου
Κρουνερίου	Τσουκαλαϊκών
Γδατάνου	Καμινιών
Τράπεζας	Αλισσού
Διακόπτου	
Ελαιόνα	
Ροδιάς	
Νικολαϊκών	
Βαλμιτικών	ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΑΠΟ Κ. ΑΧΑΪΑ ΕΩΣ ΚΑΛΟΓΡΙΑ
Τεμένης	
Διγελιστικών	Κάτω Αχαΐας
Ακολης	Αλικών
Σελιαντικών	Νιφορέτικων
Λόγγου	Καλαμακίου
Λαμπίρι	Μαύρης Μύτης
Πεντηγοπούλας	Γιαννισκάρι
Καμάρον	Καλογριάς
Κάτω Ρόδινης	
Ψαθοπύργου	
Αραχοβιτικών	
Αγίου Βασιλείου	
Ακταίου	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΒΟΥΝΟΥ

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΑ

Το χιόνι που «παγώνει» τους ώμους του Χελμού, δίνει το ... εισιτήριο στους σκιέρ, για να αφεθούν στην απόλαυση που προσφέρει η ισορροπία πάνω στον πάγο. Ο επισκέπτης της Αχαΐας μπορεί άφοβα να πάρει μαζί του τα πέδιλα του σκι. Θα βρει τρόπο να τα χρησιμοποιήσει και μάλιστα σε πίστες που είναι από τις καλύτερες και ασφαλέστερες στην Ελλάδα.

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Το 1988 άρχισε να λειτουργεί το Χιονοδρομικό Κέντρο στη θέση Ξηρόκαμπος, σε απόσταση 14 χλμ. από τη μαρτυρική πόλη των Καλαβρύτων. Ο ορεινός αυτός τόπος αξιοποίησε το πλεονέκτημα του που ήταν το χιόνι και τις θαυμάσιες βουνοπλαγιές του Χελμού, σε μεγάλη έκταση είναι καλυμμένες από ελατοδάση. Η λειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου αντέστρεψε τη φθίνουσα πορεία της περιοχής και την έθεσε σε ανιούσα αναπτυξιακή τροχιά. Πλέον τα Καλάβρυτα έχουν εξελιχθεί σ'ένα Τουριστικό Κέντρο με δεκάδες ξενοδοχειακές μονάδες, ανάλογο αριθμό καταστημάτων αναψυχής (καφέ, ταβέρνες, μπαρ) και χιλιάδες

επισκέπτες κάθε χρόνο. Το Χιονοδρομικό Κέντρο βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Χελμού και σε υψόμετρο από 1.650 έως 2.340 μέτρα.

Λειτουργούν επτά (7) αναβατήρες (2 αργαρίων, 2 τύπου καρέκλας και 3 συρόμενοι) με συνολική δυνατότητα μεταφοράς 5.000 ατόμων ανά ώρα, που εξυπηρετούν 12 πίστες όλων των επιπέδων συνολικού μήκους 20 χιλιομέτρων. Ακόμα διαθέτει πίστες cross country ski, μονοπάτια ορειβατικού σκι και μονοπάτια πορείας και ορειβασίας.

Υπάρχουν τρία κτίρια υποδοχής χιονοδρόμων και επισκεπτών για ξεκούραση, καφέ ή φαγητό. Οι χώροι στάθμευσης είναι άνετοι, ενώ διαθέτει σταθμό Α' Βοηθειών, καταστήματα ενοικιάσεως εξοπλισμού και σχολή σκι.

Το Χιονοδρομικό Κέντρο λειτουργεί καθημερινά κατά την χειμερινή περίοδο η οποία διαρκεί από τα μέσα Δεκεμβρίου έως τα τέλη Απριλίου. Οι επισκέπτες του κέντρου φθάνουν τους 100.000 κατά τη χειμερινή περίοδο και είναι στην πλειοψηφία τους νεαρής ηλικίας και όλων των επιπέδων γνώσης του σκι.

ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ – ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ

Παρακάτω αναφέρω διαδρομές πεζοπορίας και ορειβασίας μέσα σε τοπία ειδυλλιακά.

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ (1926 μ.)Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψαρθί) - Βουνό του Γιώργη (1.806μ.) -Ανω Καστρίτσι

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.256μ. (650μ.-1.806μ.-500μ)

Διάρκεια πορείας: 8 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο Ψαρθί- Κορυφή

Υψομετρική διαφορά: + 1,224μ (Αφετηρία: 700 μ., Κορυφή: 1.924 μ.)

Διάρκεια Πορείας: (κορυφή) 5 ώρες

Ανω Καστρίτσι - Πηγή Πασχανιάνων - Δρίτσελο - Πρασούδι

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.094μ. (500μ.-1.594μ.)

Διάρκεια πορείας: 4 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψαρθί) – Βοδιάς -Καταφύγιο Πρασουδίου- Παλαβού Πύργος

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.276μ. (650μ. - 1.926μ.)

Διάρκεια πορείας: 6 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (2,224μ.)Μίγα (Τσαπουρνιά) - Μουγγίλα - Ωλενός

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.224μ. (1.000μ.- 2.224μ.)

Διάρκεια πορείας: 7 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια-δύσκολη

Καλέντζι - Προφήτης Ηλίας - Ερύμανθος

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.224μ. (900μ. – 2.124μ.)

Διάρκεια πορείας: 3,5 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια – δύσκολη

Αλεποχώρι - Καταρράκτης - Μονή Ταξιαρχών

Υψομετρική διαφορά: περίπου 500μ. (500μ.-1.000μ.)

Διάρκεια πορείας: 2 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: εύκολη

Μετόχι Βλασίας - Καλλιφώνιο

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.096μ. (900μ.1.996μ.)

Διάρκεια πορείας: 5 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια-δύσκολη

Περιγραφή άλλων διαδρομών στον Ερύμανθο.

Από τα Γρεβενά, μπορεί να γίνει μία κοπιαστική ανάβαση στην κορυφή Προφήτη Ηλία (2.124μ.) ανεβαίνοντας με δρόμο μέχρι τα 1.300μ. και από εκεί, σε πλαγιά με μεγάλη κλίση, συνεχίζουμε προς την κορυφή. Διάρκεια 4 ωρών και πλέον.

Από το χωριό Λακκώματα μπορεί να γίνει ανάβαση προς την ψηλή κορυφή του Ωλενού. Στην αρχή ακολουθώντας δρόμο και μονοπάτι μέσα σε ρεματιά, μέσω της θέσης Σκάλα φτάνουμε σε περίπου 4 ώρες στο διάσελο Ωλενού -Μουγγίλας (1.850μ.).

Στο Καλλιφώνιο η ανάβαση μπορεί να γίνει και από την Α. Βλασία. Στην αρχή και για αρκετή ώρα ακολουθούμε το δασικό δρόμο Βλασίας - Λεχουρίου και αργότερα ακολουθώντας ασαφές μονοπάτι δίπλα σε ρεματιά, βγαίνουμε στο διάσελο Βλασίας - Λεχουρίου όπου συναντάμε πάλι το δρόμο (1500μ.). Από εδώ με Β-ΒΑ κατεύθυνση, σε ασαφή πάλι μονοπάτια βγαίνουμε στην κορυφή (1998μ.). Διάρκεια διαδρομής 4 ώρες.

Από το χωριό Κέρτεζι μπορεί να γίνει ανάβαση στην κορυφή Τρεις Γυναίκες (1.795μ.), ακολουθώντας μια ρεματιά που βγάζει στην κορυφογραμμή και στην κορυφή σε δύομισυ ώρες περίπου.

Άλλη διαδρομή, όχι σε κορφές, αλλά στη ρίζα του Ερύμανθου, είναι αυτή από το χωριό Πλάτανος. Ακολουθώντας έναν κακό χωματόδρομο μας κατεβάζει στον ποταμό Πείρο. Αφού περάσουμε παλιό τοξωτό γεφύρι φτάνουμε στη Μονή ΧρυσόΠοδαρίτισσας σε πανέμορφη θέση. Διάρκεια διαδρομής 1 ώρα. Στο μοναστήρι οδηγεί και χωματόδρομος από τα Λακκώματα. Αλλά το καλύτερο είναι από τα Λακκώματα να πάρουμε το μονοπάτι που κατεβάζει μέσα στον ποταμό Πείρο σε χαρακτηριστικό νερόμυλο. Από εκεί, ακολουθώντας την κοίτη του ποταμού, φτάνουμε στο γεφύρι του μοναστηριού (2 ώρες σύνολο).

Το Σκιαδοβούνι (1.446μ.) είναι η ΝΔ προέκταση του Ερύμανθου. Σε απόσταση 1-1 ½ ώρας, ακολουθώντας χωματόδρομο από το χωριό Σκιαδά και αφήνοντας δεξιά το κάστρο Σγάρτσικο φθάνουμε στο μοναστήρι των Νοτενών (600μ.). Από εκεί εύκολα με μονοπάτι σε άλλο τόσο χρόνο φτάνουμε στο χωριό Κακοτάρι του Νομού Ηλείας.

ΧΕΛΜΟΣ (2.355μ.)

Χιονοδρομικό Κέντρο - Ορειβατικό Καταφύγιο - Νεραϊδοράχη - Ψηλή Κορφή -
Μαυρολίμνη - Ύδατα Στυγός

Υψομετρική διαφορά: περίπου 430μ. (1.670μ. - 2.100μ.)

Διάρκεια πορείας: 7 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: δύσκολη

Περιστέρα ή Σόλο - Ύδατα Στυγός

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.100μ. (1.000μ.-2.100μ.)

Διάρκεια πορείας: 3,5 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Σήμανση: κίτρινο τρίγωνο

Πτέρη Αγίου - Κορυφή Κλωκός

Υψομετρική διαφορά: περίπου 977μ. (800μ. - 1.777μ.)

Διάρκεια πορείας: 2,5 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: εύκολη

Σήμανση : κόκκινα σημάδια

E4: Διακοπτό - Ζαγλωρού - Καλάβρυτα - Κάτω Λουσοί
Πλανητέρο - E4 - Άρμπουνας - Αγ. Νικόλαος - Τουρλάδα -
Κρινόφυτα - Λυκούρια

Υψομετρική διαφορά: περίπου 760μ. (100μ. - 860μ)

Διάρκεια πορείας: 2 ημέρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Σήμανση: E4

Κάτω Λουσοί - Ψηλή Κορφή - Κάτω Κάμπος - Κεφαλόβρυσο -Ελατόφυτο -
Πλανητέρο - E4

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.218μ. (1.100μ. - 2.318μ. -700μ.)

Διάρκεια πορείας: 9 ώρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Άλλες διαδρομές

Μονοπάτι Παλαιών Πατρών Γερμανού

Αγία Κλάους (Πάτρα) -Μοίρα - Ζουμπάτα (1.100μ.) - Λεόντιο - Λαπαναγοί - ποτάμι
Σελινούντα - Μονή Μακελλαριάς - Δάσος Ποντία - Φλάμπουρα -Καλάβρυτα

Υψομετρική διαφορά: περίπου 900μ.

(200μ. - 1.100μ.-750μ.)

Διάρκεια πορείας: 2 ημέρες

Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Μονοπάτι ΠausανίαΑγία Κλάους (Πάτρα) Καταράκτης - Κομπηγάδι - Ανω Βλασία - Ψηλές Κορυφές (1.500μ.) - Λεχούρι - Τριπάταμα

Υψομετρική διαφορά: περίπου 1.300μ. (200μ. - 1.500μ. - 700μ.)
 Διάρκεια πορείας: 2 ημέρες
 Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

ΑΦΡΟΔΙΣΙΟ (1.446 μ)Νάσια (700 μ.) - Δάσος Μπαρμπούς - Κοκκινόβρυση - Ξηροκαρίταινα - Λίμνη Λάδωνα (500 μ.)

Υψομετρική διαφορά: περίπου 330 μ. (930 μ. - 600 μ.)
 Διάρκεια πορείας: 2 ώρες
 Δυσκολία διάσχισης: εύκολη

Πηγές Λάδωνα-Παγκράτιο-Κλήμα Πausανία

Υψομετρική διαφορά: περίπου 360μ. (500μ. - 860μ.)
 Διάρκεια πορείας: 2 ώρες
 Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

Σκεπαστά - Παναγία Πλατανιώτισσα - Μονή Μακελλαριάς

Υψομετρική διαφορά: περίπου 300μ. (700μ. - 1.000μ.)
 Διάρκεια πορείας: 7 ώρες
 Δυσκολία διάσχισης: μέτρια

ΚΛΩΚΟΣ (1.777μ.)Πτέρη - Παναγία Κλωκοβιτισσα - Κορυφογραμμή Πεπελενικου

Υψομετρική διαφορά: περίπου 777 μ. (1.000 μ. - 1.777 μ.)
 Διάρκεια πορείας: 2 ώρες και 10 λεπτά

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Τα ορεινά σπορ, χρειάζονται και το καταφύγιο τους. Λίγο μακριά από τον τρέχοντα πολιτισμό, με σόμπες πετρελαίου, μεγάλη χωρητικότητα και ατμόσφαιρα σχεδόν κινηματογραφική, τα καταφύγια χρησιμεύουν για τους ορειβάτες αλλά και για τους ρομαντικούς, Σίγουρα πάντως αποτελούν καλή λύση για όσους ξαφνικά τα βρίσκουν... σκούρα με τον καιρό.

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ

Τοποθεσία: Ψαρθί (1.420 μ.)
 Ονομασία: Γεροκωστόπουλος
 Χωρητικότητα: 50 άτομα
 Θέρμανση: 2 σόμπες πετρελαίου
 Κουζίνα: οργανωμένη
 Τουαλέτες: εντός καταφυγίου
 Πληροφορίες: Ε. Ο. Σ. Πατρών, Παντανάσσης 29. Τ.Κ.25225 Πάτρα. Τηλ. 2610 273912

Προσπέλαση: Από Πάτρα, Ρωμανό μέσω Ζάστοβας και Κοκκινόβρυσης, (10 χλμ. χωματόδρομος). Από χωριό Πουρναρόκατρο, μονοπάτι σηματοδοτημένο (2 ώρες και 30 λεπτά)

ΧΕΛΜΟΣ

Ονομασία Καταφυγίου: Β. Λεοντόπουλος
 Χωρητικότητα: 12- 16 άτομα
 Θέρμανση: 1 σόμπα πετρελαίου, τζάκι
 Υδροδότηση: Από πηγή σε απόσταση 200 μέτρα
 Πληροφορίες: ΣΟΧ Καλαβρύτων, Τ.Κ.250 01 Καλάβρυτα. Τηλ. 26920 226
 Προσπέλαση: Από Καλάβρυτα άσφαλτος 15 χλμ έως το Χιονοδρομικό Κέντρο και από εκεί συνεχίζουμε σε χωματόδρομο 5 χλμ έως την πηγή Του Πουλιού και με παράκαμψη 300 μ βγαίνουμε στο καταφύγιο. Από το Χιονοδρομικό Κέντρο μονοπάτι (μισή ώρα πορεία) οδηγεί στο καταφύγιο. Από πάνω Λουσούς μονοπάτι με σήμανση (μια ώρα και 30 λεπτά πορεία) οδηγεί στο καταφύγιο.

Αναρρίχηση στην Αχαΐα**ΠΕΔΙΟ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ ΑΛΕΠΟΧΩΡΙΟΥ**

Η φύση το τοποθέτησε στους πρόποδες του Ερύμανθου και... αποφάσισε να το δροσίζουν τα νερά του Τευθέα, παραπόταμου του Πείρου. Ανήκει στο Δήμο Τριταίας, απέχει από το Σταυροδρόμι (έδρα του Δήμου) 27,8 χλμ. και από την Πάτρα 40 χλμ. Ο δρόμος που οδηγεί στο χωριό και στο πεδίο είναι ασφαλτοστρωμένος.

Περιλαμβάνει 5 πίστες που προσφέρουν 60 διαδρομές ενώ υπάρχουν δυνατότητες για ακόμα πιο πολλές διαδρομές. Το τοπίο είναι αλπικό και τα βράχια πανέμορφα, με πολλά χρώματα και σταλακτιτικό διάκοσμο. Υπάρχουν πίστες με ανατολικό αλλά και πίστες με δυτικό προσανατολισμό, όπερ σημαίνει ότι ακόμα και σε συνθήκες έντονης ηλιοφάνειας υπάρχουν πίστες υπό σκιά.

Οι αναρριχητικές διαδρομές είναι έως 25 μ. και έχουν γενικά αρνητική κλίση.

Υπάρχουν διαδρομές με βαθμολογία από VI έως X, αλλά κυριαρχούν σε ποσότητα και ποιότητα, οι διαδρομές 9^{ου} βαθμού.
Η πρόσβαση στις πίστες είναι άμεση και εύκολη (έως 5').

ΠΕΔΙΟ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ ΚΑΛΟΓΡΙΑΣ

Βρίσκεται σε μια περιοχή που η φύση υπήρξε απλόχερη μαζί της, κοντά στη θαυμάσια θάλασσα της Καλογριάς, απέναντι από το μοναδικό δάσος της Στροφυλιάς και τη λίμνη του Πρόκοπου και δίπλα από το Τείχος των Δυμαίων. Ανήκει στο Δήμο Λαρίσσου, απέχει από το Μετόχι (έδρα του Δήμου) 17,5 χλμ. και από την Πάτρα 45 χλμ.

Ο δρόμος που οδηγεί στο πεδίο είναι ασφαλτοστρωμένος.

Περιλαμβάνει πέντε πίστες που προσφέρουν είκοσι παραδοσιακές διαδρομές με βαθμολογία από V έως VIII, εξήντα αθλητικές διαδρομές με βαθμολογία από V έως X και είκοσι.

Η θέα από τις κορυφές των βράχων είναι εκπληκτική καθώς συνδυάζει θάλασσα, βουνό και λίμνη.

Ο προσανατολισμός του πεδίου είναι νότιος γι' αυτό και η ιδανική περίοδος για αναρρίχηση είναι οι μήνες από Οκτώβριο έως Απρίλιο.

Η πρόσβαση στις πίστες είναι άμεση και εύκολη (2' - 15')

ΠΕΔΙΟ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ ΣΠΑΡΤΙΑΣ (ΓΡΕΒΕΝΟΥ)

Μια ανάσα πάνω απ' το Αλεποχώρι, στους δυτικούς πρόποδες του Ερύμανθου, στις παρυφές ενός μεγάλου ελατοδάσους βρίσκεται η Σπαρτιά, σε υψόμετρο 800 μέτρων.

Ανήκει στο Δήμο Τριταίας και απέχει από το Σταυροδρόμι (έδρα του Δήμου) 18,5 χλμ. και από την Πάτρα 50 χλμ.

Ο δρόμος που οδηγεί στην περιοχή είναι ασφαλτοστρωμένος.

Κατακτώντας τις κορυφές του βράχου διακρίνεται ο Ολενός και τη κορυφογραμμή του Ερύμανθου.

Ο προσανατολισμός είναι βορειοδυτικός.

Υπάρχουν δέκα διαδρομές μεσαιάς έως υψηλής δυσκολίας. Η πρόσβαση στο πεδίο είναι άμεση και εύκολη (έως 5').

ΠΕΔΙΟ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΣΚΟΛΙΣ

Αυτή η πρόκληση για τους αναρριχητές, βρίσκεται στη Δυτική Αχαΐα, κοντά στο χωριό Σανταμέρι. Ανήκει στο Δήμο Ωλένιας και απέχει από τα Λουσικά (έδρα του Δήμου) 17,5 χλμ. και από την Πάτρα 45 χλμ. Ο δρόμος που οδηγεί στην περιοχή είναι ασφαλτοστρωμένος.

Διακρίνουμε δύο συγκροτήματα σε αντίστοιχες πλευρές του όρους Σκόλις.

A) Χατζούρι (κατεύθυνση προς το χωριό Πόρτες)

Ο ανατολικός του προσανατολισμός το καθιστά ιδανικό για τους καλοκαιρινούς μήνες.

Εδώ υπάρχουν δύο πίστες. Η πρώτη έχει κάθετα συμπαγή βράχια έως 80μ. (διαθέτει 8 διαδρομές 7ου έως 8ου βαθμού) ενώ η δεύτερη είναι μια τεράστια σπηλιά με κάποιες δύσκολες διαδρομές ακόμα και για τα διεθνή δεδομένα.

Η πρόσβαση είναι άμεση και εύκολη (5' και 15' αντίστοιχα).

B) Σανταμέρι

Βρίσκεται λίγο πιο πάνω από το χωριό Σανταμέρι και αποτελείται από 4-5 μικρές πίστες που έχουν δυτικό προσανατολισμό.

Διαθέτει 15 διαδρομές με βαθμολογία από VII- έως IX+.

ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ ΠΛΑΓΙΑΣ

Είτε ερασιτεχνικά, είτε με διάθεση πρωταθλητισμού οι πτήσεις στον ουρανό της Αχαΐας συγκινούν τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο κόσμο. Οι θέσεις που διαθέτει η Αχαΐα για Αλεξιπτώτο Πλαγιάς είναι πολλές, καθιστώντας την ιδανική για τους εραστές του αθλήματος.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να έχουν πληροφόρηση και χρήσιμες συμβουλές από τη δραστήρια Λέσχη Αλεξιπτωτιστών Πάτρας που ιδρύθηκε το 1990 και σήμερα αριθμεί περισσότερα από 100 μέλη. Είναι μέλος της Ελληνικής Αεραθλητικής Ομοσπονδίας και υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (τηλ.2610621 494).

Εν συνεργασία με τη Λέσχη, εντοπίσαμε τους χώρους αεραθλητισμού και σας προτείνουμε:

ΣΑΝΤΑΜΕΡΙ

Πρόκειται για οροσειρά μήκους 6 χιλιομέτρων περίπου με ιδανικές συνθήκες ανεμοπορίας από τον Μάιο έως και τον Οκτώβριο, καθώς αναπτύσσονται θερμικά ανοδικά ρεύματα σε συνδυασμό με την επικρατούσα αύρα κοιλάδας.

Ενδεικτικό των ευνοϊκών συνθηκών που επικρατούν είναι το γεγονός ότι διοργανώνονται ετησίως αγώνες πρωταθλήματος και κυπέλλου αλεξιπτώτου πλαγιάς. Μάλιστα έχει σημειωθεί και ρεκόρ ανεμοπορίας (πλέον των 40 χιλιομέτρων συνεχόμενα).

Η υψομετρική διαφορά απογείωσης και προσγείωσης είναι 280 μέτρα.

Από το 1999 λειτουργεί το Αεραθλητικό Κέντρο Σανταμερίου (τηλ. 6977 674080) παρέχοντας τη δυνατότητα πτήσεων σε αρχάριους και προχωρημένους.

Το Σανταμέρι απέχει 35 χλμ. από την Πάτρα.

ΣΚΙΑΔΑ

Με υψομετρική διαφορά απογείωσης και προσγείωσης 800 μέτρων και σε απόσταση 58 χιλιομέτρων από την Πάτρα, το βουνό Σκιαδοβούνι προσφέρεται για ανεμοπορία από τον Μάιο μέχρι και τον Οκτώβριο, χάρη στα οργανωμένα θερμικά που επικρατούν στην περιοχή.

Το Σκιαδοβούνι είναι ιδανικό για διάνυση μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων, με σημειωθέν ρεκόρ αυτό των 50 και πλέον χιλιομέτρων.

Όπως στο Σανταμέρι έτσι και στο Σκιαδοβούνι διοργανώνονται Πανελλήνιοι αγώνες.

ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ

Με ευνοϊκές συνθήκες για ανεμοπορία εξαιτίας των θερμικών ανοδικών ρευμάτων που αναπτύσσονται από τον Μάιο και μέχρι τον Οκτώβριο. Το βουνό απέχει 10 χιλιόμετρα από την Πάτρα και έχει υψομετρική διαφορά απογείωσης - προσγείωσης 800 μέτρων.

ΓΙΑΝΝΙΣΚΑΡΙ

Ιδανικό για πτήσεις πάνω από τη θάλασσα, το Γιαννισκάρι, βρίσκεται στο Ακρωτήριο του Αράξου, απέχει περίπου 30 χιλιόμετρα από την Πάτρα και έχει υψομετρική διαφορά απογείωσης - προσγείωσης 100 μέτρων.

Τα θερμικά ανοδικά ρεύματα που αναπτύσσονται από τον Μάιο μέχρι και τον Οκτώβριο σε συνδυασμό με τη θάλασσα αύρα δημιουργούν εξαιρετικές συνθήκες για μια πτήση με θέα τη θάλασσα.

ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ

Απέχει περίπου 45 χλμ. από την Πάτρα και βρίσκεται στη θέση Αλώνια Καλεντζίου.

Έχει υψομετρική διαφορά απογείωσης - προσγείωσης 950 μέτρα. Ιδανικότερη περίοδος για ανεμοπορία είναι από Μάιο μέχρι Οκτώβριο.

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ

Απογειώσεις γίνονται στο Χιονοδρομικό Κέντρο, στις κεραίες, με κατεύθυνση προσγειώσης είτε προς την κοιλάδα των Λούσων, είτε προς τα Καλάβρυτα και το Ηρώο.

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

Ο Νομός Αχαΐας προσφέρεται για ποδηλασία και μάλιστα ορειβατική. Η ορεινή περιοχή των Καλαβρυτών με τα θαυμάσια δάση της, η περιοχή της Τριταίας (μεταξύ των χωριών Αλεποχώρι και Καλέντζι), ο Λάδωνας ποταμός και η ομώνυμη λίμνη, το όρος Μόβρη στη Δυτική Αχαΐα, προτείνουν θαυμάσιες διαδρομές μέσα στη φύση. Δύο από τις πιο ενδιαφέρουσες διαδρομές είναι:

Α) Γύρος του όρους Λαμπείας

Διαρκεί δύο μέρες και για την διανυκτέρευση μπορείτε να επιλέξετε και αντίσκηνο.

Ξεκινώντας από το χωριό Λάμπεια κατευθύνεστε μέσω δασικών δρόμων (με χώμα και άσφαλτο) στα χωριά Αστρά, Πλατανίτσα, Κρυόβρυση, Καλύβια, Τσίπιανα και Σπαρτουλιά και επιστρέφετε στην αφετηρία σας.

Β) Χωριό Ξηρόκαμπος, Σούβαρδο, Λίμνη Τσιβλού

Μπορεί η διαδρομή αυτή να είναι μικρότερη, διαρκεί μόνον τρεις ώρες, είναι όμως εξίσου συναρπαστική.

ΙΠΠΑΣΙΑ

Σε απόσταση μόλις δέκα λεπτών από τη Πάτρα και σε μια καταπράσινη έκταση 12 στρεμμάτων, ο Ιππικός Όμιλος Πατρών (Σχολή Ιππασίας), προσφέρει τις άρτια εξοπλισμένες εγκαταστάσεις του σε αρχάριους και προχωρημένους αναβάτες αλλά και στους απλούς ... καλοφαγάδες που μπορούν να απολαύσουν παραδοσιακά εδέσματα στο εστιατόριο του Ομίλου, περιτριγυρισμένοι από δεκάδες άλογα.

Δύο προπονητές αναλαμβάνουν την εκπαίδευση των αρχαρίων με άλογα «σχολής» και των πεπειραμένων που θέτουν ως στόχο τη συμμετοχή σε Πανελλήνιους αγώνες, με «αθλητικά» άλογα. Αλλά διοργανώνονται και εκδρομές με γκρουπ στη γύρω περιοχή.

Ο Όμιλος ιδρύθηκε το 1979, βρίσκεται στη θέση Κουρλαμπά του Δήμου Φαρρών και η πρόσβαση είναι εύκολη από το δρόμο Πατρών-Χαλανδρίτσας. Για πληροφορίες απευθυνθείτε στα τηλέφωνα : 2610 427 152 (πρωινές ώρες) και 2610 590 344 (απογευματινές ώρες).

Και για παραθαλάσσια ιππασία ενδείκνυται όμως η Αχαΐα. Στην περιοχή της Καλογριάς και σε έκταση τεσσάρων στρεμμάτων δραστηριοποιείται η Activity center με στίβους ιππασίας για αρχάριους και προχωρημένους. Δίνεται επίσης η δυνατότητα για ... έφιππες βόλτες στην παραλία και στο δάσος. Πληροφορίες στο τηλέφωνο: 2610 221 007

ΤΖΙΠ ΣΑΦΑΡΙ

Με ένα τζιπ οι διαδρομές στην Αχαΐα αποκτούν εξερευνητικό χαρακτήρα. Για ένα ημερήσιο σαφάρι μία, από τις πολλές επιλογές που προσφέρονται, είναι η διαδρομή με αφετηρία το Δερβέني και προορισμό την Ακράτα αφού πρώτα διασχίσετε τον Φενεό, τη Ζαρούγλα και τον Τσιβλό.

ΚΥΝΗΓΙ

Η χαρά του κυνηγού είναι η Αχαΐα καθώς οι οκτώ χιλιάδες οργανωμένοι κυνηγοί του νομού έχουν να επιλέξουν από μια μεγάλη γκάμα θηραμάτων. Ξεκινώντας από λαγούς, πέρδικες, αγριογούρουνα, τρυγόνια, φάσσες, ορτύκια και τσίχλες μέχρι μπεκάτσες, κότσυφες, μπεκατσίνια, καλιμάνια και τέσσερα υδροβιακά είδη, η πανίδα του νομού είναι πλουσιοπάροχη.

Η κυνηγετική περίοδος διαρκεί από τις 20 Αυγούστου μέχρι και τις 28 Φεβρουαρίου, με χρονικούς περιορισμούς όμως για το κυνήγι του λαγού, της πέρδικας και του αγριογούρουνου.

Στο Νομό λειτουργούν επτά Κυνηγετικοί Σύλλογοι (Πατρών, Καμάρων, Αιγίου, Ακράτας, Καλαβρύτων, Κάτω Κλειτορίας και Κάτω Αχαΐας). (Για πληροφορίες: τηλ. 2610 274 275).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΑ ΠΟΤΑΜΙΑ

ΚΑΓΙΑΚ - ΡΑΦΤΙΝΓΚ - ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ ΣΤΟ ΛΑΔΩΝΑ ΠΟΤΑΜΟ

Ο ποταμός Λάδωνας μπορεί να θεωρείται από τους πιο δύσκολους στην Ελλάδα, προσφέρεται όμως και για αρχάριους. Σε συνδυασμό με το συναρπαστικό άγριο τοπίο η περιοχή συγκαταλέγεται στις προνομιούχες για καγιάκ και ράφτινγκ. Οι έμπειροι εκπαιδευτές του Ναυτικού Αθλητικού Ομίλου Δάφνης (Ν. Α. Ο.Δ. - Τηλ. 6937 952 787) εγγυώνται την ασφαλή κατάβαση σας. Οι περιοχές στο Λάδωνα ποταμό και στη Λίμνη του Λάδωνα προσφέρονται και γιo Ποδηλασία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Ν.Α.Ο.Δ.

Εκμάθηση αθλητών - επισκεπτών Καγιάκ.

Κατάβαση ποταμού Λάδωνα με Ράφτινγκ διαρκείας δύο ωρών.

Κατάβαση ποταμού Λάδωνα με Καγιάκ και Ράφτινγκ με άφιξη στη λίμνη μία φορά το μήνα (γιγαντιαία).

Ποδηλατική διαδρομή δίπλα στο ποτάμι μέσα σε πλατανόδασος διάρκειας 1-2 ωρών.

Μαθήματα τοξοβολίας

Κωπηλασία στην λίμνη του Λάδωνα.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ Ν.Α.Ο.Δ.

Στο χωριό Δάφνη στην κορυφή του λόφου του Αη Νικόλα λειτουργεί ξενώνας χωρητικότητας 24 ατόμων, με αποθήκη εξοπλισμού, αποδυτήρια ανδρών - γυναικών με ντους, κοινόχρηστους χώρους και «εντευκτήριο» όπου προσφέρεται στους επισκέπτες πρόχειρο φαγητό δίπλα στο τζάκι.

ΒΑΡΤΙΝΟ ΣΤΟΝ ΕΡΥΜΑΝΘΟ

Ο ποταμός Ερύμανθος.. τρέχει όλο το χρόνο ασταμάτητα. Μαζί του, τρέχουν και οι αθλητές του rafting που ξεκινώντας από τα Τριπόταμα του Δήμου Αροανίας φτάνουν μέχρι την Αρχαία Ολυμπία διανύοντας 40 χιλιόμετρα... μέσα από ένα μοναδικής ομορφιάς τοπίο. Η ωραιότερη διαδρομή είναι από τα Τριπόταμα έως τη θέση Βιδιάκι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ

Οι έμπειροι ιστιοπλόοι χαρακτηρίζουν τον Πατραϊκό Κόλπο ως μια από τις ιδανικότερες περιοχές για ιστιοπλοϊκές εξορμήσεις εξαιτίας της ύπαρξης αερίων ρευμάτων χωρίς όμως ανάλογους ισχυρούς κυματισμούς.

Από τον Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Πατρών (Ι.Ο.Π.) διοργανώνονται δέκα τοπικοί αγώνες ετησίως ενώ στις αρχές Αυγούστου στον Πατραϊκό και το Ιόνιο πραγματοποιείται Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα με διεθνείς συμμετοχές.

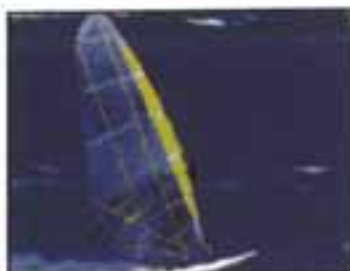
Για τους επίδοξους ιστιοπλόους η Πάτρα διαθέτει δύο Σχολές αναγνωρισμένες από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού:

-Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πάτρας (Ι.Ο.Π.)
Μαρίνα Τερψιθέας - Ηρώων Πολυτεχνείου
Τηλ. 2610 423 939, 2610 435905

Λειτουργεί σχολή ανοιχτής θάλασσας με σκάφη 30 και 34 ποδών και σχολή κλειστής θάλασσας σε έκταση 7 στρεμμάτων για κατηγορίες Optimist (6 ετών και άνω), Laser Europe και σκάφη 4,7 μέτρων.

-Αχαϊκή Σχολή Ιστιοπλοίας
 Β. Βράχος
 Ηρώων Πολυτεχνείου 92 Τηλ. 2610429698, 2610453642

ΙΣΤΙΟΣΑΝΙΔΑ

Ήταν στα τέλη της δεκαετίας του '70 όταν οι πρώτοι «windsurfers» έκαναν την εμφάνισή τους στις ακτές της Αχαΐας. Σήμερα η ιστιοσανίδα στην περιοχή έχει αποκτήσει αμέτρητους φίλους κυρίως λόγω των πολύ καλών καιρικών συνθηκών που επικρατούν. Η μεγάλη ένταση των ανέμων και η εξίσου μεγάλη περίοδος ηλιοφάνειας, καθιστούν αρκετές από τις παραλίες της Αχαΐας ιδανικές για τους windsurfers.

Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν η πλαζ του ΕΟΤ στην Πάτρα όταν επικρατούν βόρειοι ή βορειανατολικοί άνεμοι και η παραλία του Δρέπανου στους δυτικούς ή βορειοδυτικούς ανέμους. Για τους πεπειραμένους *wind surfers* ενδείκνυται η παραλία «Μαύρη Μύτη» στην περιοχή του Αράξου (με ισχυρούς ανατολικούς ανέμους) και η παραλία της Αλυκής στο Αίγιο (με δυτικούς - νοτιοδυτικούς ανέμους),

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στο Ναυτικό Όμιλο Πατρών (Τηλ. 2610 275 919).

ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ

Η παραλία της Παναγοπούλας δεν είναι γνωστή μόνο για τα πεντακάθαρα νερά της, αλλά και ως τόπος συγκέντρωσης όλων, όσων επιθυμούν να ανακαλύψουν τα μυστικά του βυθού της θάλασσας. Στην Πάτρα λειτουργούν πολλές σχολές για άσους που θέλουν να μνηθούν στα μυστικά των καταδύσεων.

BEACH VOLLEY

Όλες οι αμμώδεις παραλίες της Δυτικής Αχαΐας προσφέρονται για beach volley. Τα σκήπτρα όμως στο άθλημα διατηρεί η παραλία της Καλογριάς όπου ο Δήμος Λαρίσου διοργανώνει κάθε χρόνο τουρνουά.

ΨΑΡΕΜΑ

Πλήθος τα φυσικά λιμανάκια επιτρέπουν εξορμήσεις για ψάρεμα με πετονιά, παραγάδια και δίχτυα.

ΟΙ ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
125.420	167.602 κάτοικοι

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	2610.966200
• Γραφείο Εξυπηρέτησης του Πολίτη	2610.240632
• Κέντρο πληροφόρησης	2610.461740-1
• Αστυνομία	2610.623061
• Τουριστική Αστυνομία	2610.451893
• Περιφερειακό Πανεπιστ. Νοσοκομείο	2610.999111
• Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο	2610.223812
• Νοσοκομείο Παιδών	2610.270880
• Νοσοκομείο Νοσ. Θώρακος	2610.623535
• Ερυθρός Σταυρός	150
• Δημερεύοντα και διυνηκτερεύοντα φαρμακεία	107
• ΕΛΤΑ	2610.623388
• ΕΟΤ	2610.620353
• ΚΤΕΛ (Δρομολόγια προς Αθήνα- Θεσσαλονίκη-άλλες πόλεις της Ελλάδας-άλλες πόλεις-κωμοπόλεις και χωριά της Αχαΐας)	2610.623886-8
• Σταθμός Πατρών (Δρομολογια προς Αιτωλ/νία-Βόνιτσα-Λευκάδα)	2610.421205

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ. (2610)
ΑΧΑΪΑ BEACH ACROPOLE	B	165	ΜΠΟΖΑΪΤΙΚΑ	991801
ADONIS	C	64	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 32	279809
SAINT GEORGE ASTIR	C	107	ΠΑΤΡΑ- ΖΑΪΜΗ 9 & ΚΑΨΑΛΗ	224213
DELFINI	C	37	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ 73	225092
	A	222	ΠΑΤΡΑ-ΑΓ. ΑΝΔΡΕΟΥ 16	277502
	C	135	ΠΑΤΡΑ-ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 102	421001
BYZANTINO	A	52	ΠΑΤΡΑ-ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ106	622150
EL GRECO	C	43	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ.ΑΝΔΡΕΟΥ 145	272931
GALAXY	B	98	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ 9	275981
MARIE PALACE MEDITERANE E	A	48	ΠΑΤΡΑ-ΓΟΥΝΑΡΗ 6	331302
OLYMPIC	C	165	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ 18	279602
PATRA PALACE PRIMAROLIA	C	75	ΠΑΤΡΑ- ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ 46	224103
	A	120	ΠΑΤΡΑ-ΘΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 15	623131
	DE- LUX	14	ΠΑΤΡΑ-ΘΘΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ 33	624900
RANNIA	E C	54	ΠΑΤΡΑ-ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 53	220114
TZAKI	B	96	ΜΠΟΖΑΪΤΙΚΑ	453960

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (2610)
Παπαδάτος Παναγιώτης	C	45	ΠΑΤΡΑ- ΠΑΤΡΕΩΣ 3	623757

ΚΑΜΠΙΝΓΚ		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΚΑΝΟΥΡΙ	ΑΓΥΙΑ	2610.422145

Η πρωτεύουσα του νομού, η Πάτρα, η τρίτη σε μέγεθος πόλη της Ελλάδας και η σπουδαιότερη της Πελοποννήσου, συνδυάζει εξαιρετική ομορφιά, πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και ο γεμάτος ζωντάνια σύγχρονος ρυθμός ζωής της, της δίνουν έναν ξεχωριστό χαρακτήρα.

Ευνοημένη με ένα εύκρατο ήπιο κλίμα, πλαισιωμένη από εύφορη γη, διάσπαρτη με μνημεία μεγάλης πολιτισμικής αξίας, αποτελεί πόλο έλξης και τις 4 εποχές του χρόνου. Η πόλη που σήμερα αριθμεί πάνω από 250.000 κατοίκους περίπου, και το λιμάνι της θεωρείται η δυτική πύλη που συνδέει την Ελλάδα με τη Ευρώπη, αποτέλεσε πόλο έλξης για πολλούς κατακτητές. Γαλάτες, Ρωμαίοι, Φράγκοι, Ενετοί και Τούρκοι κατέκτησαν διαδοχικά την περιοχή και άφησαν την προσωπική τους σφραγίδα στα δεκάδες εντυπωσιακά μνημεία που κοσμούν την πόλη και της δίνουν το ιδιαίτερο ύφος και το χρώμα που τη χαρακτηρίζει.

Με μεγάλα συνεδριακά κέντρα, θέατρα, μουσεία, χώρους οργάνωσης εμπορικών εκθέσεων, με αθλητικές υποδομές που συγκεντρώνουν το ευρωπαϊκό και παγκόσμιο ενδιαφέρον στις μεγάλες διοργανώσεις, με πλούσια πολιτιστική ζωή με αποκορύφωμα το Διεθνές Φεστιβάλ της πόλης, που κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί αξιόλογα δείγματα καλλιτεχνικής έκφρασης, το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο της πόλης, με τη δραστήρια παρουσία του εκκράζουν τις βαθιές καλλιτεχνικές παραδόσεις των Πατρινών και τέλος το Καρναβάλι της, γνωστό για την φαντασία, το αστείρευτο κέφι, τη ζωντάνια και την αδιάκοπη διασκέδαση που παρασύρει τους «ανυποψίαστους» επισκέπτες σε μια ξέφρενη γιορτή, η Πάτρα είναι μια πόλη η οποία εξελίσσεται διαρκώς και προκαλεί ανακαλύψεις. Η πολύπλευρη προσωπικότητά της ξεδιπλώνεται σιγά-σιγά στον γοητευμένο επισκέπτη, ο οποίος στα στενά καλντερίμια της παλιάς πόλης και στα πανέμορφα νεοκλασικά κτίρια, μάρτυρες της παλιάς αίγλης, θα ανακαλύψει μια άλλη Πάτρα. Την Πάτρα της ιστορίας και της μοναδικής ομορφιάς.

ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Ο όμορφος **λόφος του Γηροκομείου** με πλούσια βλάστηση, νερά και ωραία εστιατόρια προσφέρει ηρεμία, καθαρό αέρα και θέα προς τον Άραξο και το Ιόνιο Πέλαγος.

Ο πνεύμονας της Πάτρας, το **Παναχαϊκό**, σε μικρή απόσταση από την πόλη προσφέρει στον επισκέπτη την μαγική παραμυθένια ατμόσφαιρα του βουνού με εκπλήξεις κρυμμένες στις κοιλάτες του, πηγές με άφθονα κρύα νερά, ελατόδασος, πανέμορφα οροπέδια και ποτάμια με όμορφους καταρράκτες.

Στο Παναχαϊκό υπάρχουν δύο από τα παλαιότερα ορειβατικά καταφύγια της Ελλάδας.

Στους πρόποδες του βουνού δίπλα στον **ποταμό Γλαύκο** λειτουργεί το πρώτο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο. Η ευρύτερη καταπράσινη περιοχή του Γλαύκου προσφέρεται για πεζοπορία.

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Η Πάτρα συνδυάζει ιδανικά το βουνό και τη θάλασσα.

Το **Δασύλλιο** είναι ένας λόφος πάνω από την πόλη που προσφέρεται για περίπατο ή για τζόκιν χάριν στις διαδρομές του με ωραία θεά τον Πατραϊκό Κόλπο και τις απέναντι κορφές της Βαράσοβας και της Παληοβούνας.

Παραλιακά στη βόρεια πλευρά συναντούμε το **Έλος της Αγνιάς**. Πρόκειται για προστατευόμενη περιοχή, με ενδιαφέρον οικοσύστημα, ενώ νότια συναντούμε τον ανακατασκευαζόμενο **Φάρο** και τον **Ιερό Ναό του Αγίου Ανδρέα**.

Ο Φάρος

Ο **πεζόδρομος της Αγίου Νικολάου** είναι ένας θαυμάσιος, φιλόξενος πεζόδρομος γεμάτος καφέ, εστιατόρια, σινεμά και εμπορικά καταστήματα. Λαμπερή, πολύχρωμη, ενίοτε πολύβουη, γεμάτη κόσμο όλες τις ώρες της ημέρας και της νύχτας, η Αγίου Νικολάου και οι δρόμοι που την τέμνουν (Μαιζώνος, Ρήγα Φεραίου, Αγίου Ανδρέου).

Ο **Πεζόδρομος Ραδινού** είναι το πιο hot νεανικό στέκι της πόλης, μέρα και νύχτα. Βρίσκεται παράλληλα της οδού Αγίου Νικολάου και μεταξύ των οδών Ρήγα Φεραίου και Μαιζώνος. Το βράδυ επικρατεί το αδιαχώρητο. Τραπεζάκια έξω, δυνατή μουσική, trendy νεαρές και νεαροί, καλοντυμένοι κύριοι, κυρίες με βραδινά φορέματα, όλοι περνούν μια βόλτα από τον πεζόδρομο Ραδινού, πριν συνεχίσουν τη διασκέδασή τους σε κάποιο από τα μεγάλα κλαμπ ή τις μεγάλες «πίστες» της πόλης. Η **Πλατεία Όλγας**, ο πράσινος πνεύμονας της πόλης προσφέρεται για ανάπαυλα και παιχνίδι των παιδιών.

Ο **πεζόδρομος της Γεροκωστοπούλου και της Ηφαίστου** με τα πολλά σοκάκια είναι πλυμμυρισμένος με δεκάδες μπαράκια και μεζεδοπωλεία.

Η μεγάλη ιστορική **πλατεία των Υψηλών Αλωνίων** με όμορφους κήπους, σιντριβάνια και παιδική χαρά είναι τόπος που δεν κοιμάται ποτέ. Περιμετρικά της, συνυπάρχουν μοντέρνα καφέ με παραδοσιακά καφενεία και εστιατόρια

γρήγορου φαγητού που συγχρωτίζονται αρμονικά με ψησταριές που πωλούν το παραδοσιακό σουβλάκι. Στέκι της νεολαίας, αλλά και πολλών Πατρινών μεγαλύτερης ηλικίας. Προσφέρει καταπληκτική θεά από το «**Ηλιακό Ρολόι**», στο κάτω μέρος της πλατείας. Στο κέντρο της πλατείας δεσπόζει το **άγαλμα του Παλαιών Πατρών Γερμανού**, του ηγούμενου της Ι.Μ. Αγίας Λαύρας Καλαβρύτων, που ύψωσε το λάβαρο της Επανάστασης κατά των Τούρκων στις 25 Μαρτίου 1821. Σε ένα μικρότερο τμήμα της πλατείας, στη νοτιοανατολική της πλευρά, βρίσκεται την **προτομή του μεγάλου Έλληνα ποιητή Κωστή Παλαμά**, ο οποίος γεννήθηκε στην Πάτρα. Η πλατεία είναι και στέκι πολλών μικρών Πατρινών. Πλάι από το καταπληκτικό σιντριβάνι υπάρχει ένας πλήρης παιδότοπος. Επιπλέον θαυμάσια είναι η βλάστηση. Ξεχωρίζουν τα πεύκα και οι τεράστιοι φοίνικες που δίνουν μια κοσμοπολίτικη νότα στην περιοχή. Γύρω από την πλατεία, υπάρχουν αρχιτεκτονικά κομψοτεχνήματα, όπως το θαυμάσιο **νεοκλασικό της «Αλάμπρας»** και το κτίριο που προορίζεται για Ρωσικό Προξενείο, στη βορινή πλευρά.

Ακριβώς κάτω από την πλατεία Υψηλών Αλωνίων βρίσκεται η πεζοδρομημένη **πλατεία Τριών Ναυάρχων**, η μεγαλύτερη σε μήκος πλατεία της πόλης, με τις καταπράσινες νεραντζιές. Εδώ βρίσκεται και το 2^ο Γυμνάσιο Πατρών, το σχολείο από το οποίο αποφοίτησαν τέσσερις Έλληνες Πρωθυπουργοί.

Veso Mare

Μετά το ναό του Αγίου Ανδρέα, στην Ακτή Δυμαίων 17 βρίσκετε η Veso Mare. Ένα σύγχρονο κέντρο ψυχαγωγίας και διασκέδασης, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τον πολυκινηματογράφο "Ster Cinemas" με οκτώ αίθουσες 2.000 θέσεων συνολικά, ένα από τα μεγαλύτερα Bowling της Ελλάδας με 16 διαδρόμους, εστιατόρια, καφέ, μπαρ, καταστήματα παιχνιδιών και τουριστικών ειδών, αλλά και μια τράπεζα και τρία ΑΤΜ.

Σκάλες Γεροκωστοπούλου

Νεανικό στέκι για όλες τις ώρες της ημέρας και της νύχτας. Μοντέρνα καφέ και νάιτ κλαμπ συγχρωτίζονται αρμονικά με ένα καταπληκτικό από αρχιτεκτονικής και οικιστικής πλευράς περιβάλλον. Στον πρώτο παράλληλο δρόμο, στην οδό Ερμού, άλλοτε ήταν ο «Μαρκάτος», η παλιά αγορά της πόλης με καταστήματα που πουλούσαν ελαιόλαδο, αγροτικά προϊόντα και αποικιακά είδη.

Στην επάνω πλευρά της πλατείας Βασ. Γεωργίου Α ήταν το **Ρωμαϊκό Στάδιο** ενώ νότια από το επάνω μέρος από τις Σκάλες Γεροκωστοπούλου υπάρχει το ξακουστό Αρχαίο Ωδείο της Πάτρας, για το οποίο, το 170 μ. Χ. ο Πausanίας είχε γράψει ότι «έχει την ωραιότερη διακόσμηση που είδα ποτέ μου, αν εξαιρέσει βέβαια κανείς αυτό της Αθήνας»

Στο κέντρο ακριβώς της πόλης η ιστορική πλατεία Βασ. Γεωργίου, που έχει ακούσει όλους τους ηγέτες της Ελλάδας, φυλάσσεται από τα λιοντάρια πίδακες. Στο κέντρο της Βόρειας πλευράς δεσπόζει το αριστούργημα του Τσίλλερ, το ιστορικό θέατρο «ΑΠΟΛΛΩΝ».

Παλιά Πάτρα

Θα χρειάζονταν πολλά κεφάλαια για να περιγράψει κανείς την ομορφιά και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της Παλιάς Πάτρας ή Άνω Πόλης, όπως συνηθίζουν να αποκαλούν οι Πατρινοί. Είναι η περιοχή που απλώνεται κάτω από το Κάστρο της Πάτρας, φτάνοντας, από τη μια της πλευρά, ως το Αρχαίο Ωδείο και, από την άλλη, ως την πλατεία Ταμπάχανων.

Δίπατα νεοκλασικά οικήματα, πεζοδρόμια με τις χαρακτηριστικές καμάρες, το άρωμα της γειτονιάς και της παρέας, μπαλκόνια με γεράνια και βασιλικό, μια ολόκληρη περιοχή που αξίζει κανείς να περπατήσει, εισπνέοντας τον αέρα μιας άλλης εποχής, χαραγμένης στα κτίρια, στους δρόμους και στα σοκάκια της Άνω Πόλης. Το Ρωμαϊκό Ωδείο, ο Ιερός Ναός του Παντοκράτορα, το Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο που χρησιμοποιείτε σήμερα ως χώρος Τέχνης, το Κάστρο, το Υδραγωγείο, το θεατράκι της οδού Γερμανού, η πλατεία Αγίου Γεωργίου, η θέα από την κορυφή στις Σκάλες της Αγίου Νικολάου είναι άξια επίσκεψης.

Ηρώων Πολυτεχνείο – Μαρίνα

Η Πάτρα συνεχίζει τη θαλασσινή Ιστορία της, φτιάχνοντας και συντηρώντας τα σκαριά της στο παραδοσιακό καρνάγιο δίπλα ακριβώς στη Μαρίνα και στις σύγχρονες εγκαταστάσεις του Οργανισμού Λιμένος Πάτρων. Η οδός Ηρώων Πολυτεχνείου (περιοχή «Πελεκάνος» την αποκαλούν οι Πατρινοί) θυμίζει κάτι από Γαλλική Ριβιέρα. Από νωρίς το πρωί ως αργά τη νύχτα, τα καφέ, τα μεζεδοπωλεία και τα εστιατόρια γεμίζουν από κόσμο.

Η οδός ξεκινά από το Σταθμό Υποδοχής «Μελίνα Μερκούρη», στο λιμάνι και καταλήγει ως το Κολυμβητήριο της Αγυιάς. Περίπου στο μέσο, βρίσκεται η Μαρίνα, εκεί που ελλιμενίζονται πολυτελείς θαλαμηγοί, ιστιοφόρα και ταχύπλοα, χαρίζοντας στην Πάτρα κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα.

Για τους λιλιπούτειους επισκέπτες

Παιδικές χαρές σε πλατείες ή οργανωμένοι παιδότοποι είναι οι χώροι στους οποίους μπορούν να περάσουν την ώρα τους ή να απασχοληθούν τα παιδιά. Οι καλύτερες ανοικτές παιδικές χαρές βρίσκονται στα δύο άκρα της πόλης, στη βόρεια και τη νότια πλευρά της παραλίας. Η μία είναι στην αρχή της Ακτής Δυμαίων, στην περιοχή του Φάρου. Και η άλλη στη Μαρίνα δίπλα στο «θεατράκι». Πολλά παιδιά παίζουν και στις «κούνιες» στα Υψηλά Αλώνια, την ωραιότερη πλατεία της Πάτρας. Οι παιδότοποι στεγάζονται σε εσωτερικούς, κλιματιζόμενους χώρους, με ειδικευμένο προσωπικό, που επιβλέπει, απασχολεί δημιουργικά τα παιδιά, και διάφορες δυνατότητες για παιχνίδι.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σκι στα Καλάβρυτα

Το χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά του Χελμού και σε υψόμετρο 1.700μ. (Ξερόκαμπος) έως 2.340μ. (Νεραϊδοράχη). Απέχει 14χλμ. από τα Καλάβρυτα, 74 χλμ. Από την Πάτρα και 203 χλμ. από την Αθήνα.

Το Κέντρο λειτουργεί καθημερινά, κατά τη χειμερινή περίοδο (από το Δεκέμβριο έως τον Απρίλιο) από τις 09.00 έως τις 16.00. Τιμή ημερήσιου εισιτηρίου για Σαββατοκύριακα και αργίες: 24 €.

Απαραίτητη αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο.

Τηλ. 26920 24451-2. <http://www.kalavrita-ski.com>

Δοκιμάστε την τύχη σας

Αν θέλετε να συναντήσετε τη θεά Τύχη, υπάρχει Καζίνο, που λειτουργεί στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου «Porto Rio», στο Ρίο λειτουργεί σε 24ωρη βάση. Η είσοδος είναι 12 € και περιλαμβάνει δωρεάν αναψυκτικά και δείπνο σε μπουφέ (22.00-03.00). Τα ποτά είναι δωρεάν για όσους παίζουν σε «τραπέζι». Τηλ. 2610 993997. <http://www.portoriohotel.gr>

Διασκεδάστε με καρτ

Το μήκος της πίστας είναι 1.025μ. με πλάτος 8-9,5μ. Έχει φορά ανάποδη των δεικτών του ρολογιού. Το μήκος των μεγαλύτερων ευθειών είναι 121 και 103μ. Τηρεί όλες τις προδιαγραφές για το πρωτάθλημα Ελλάδος. Υπάρχουν θέσεις 800 θεατών. Για τα παιδιά 6-12 ετών υπάρχουν 100cc με σκοπό να αποκτήσουν αρχές κυκλοφοριακής αγωγής. Για τους μεγαλύτερους διατίθενται ενοικιαζόμενα καρτ 270cc. Τις καθημερινές, οι πιο έμπειροι μπορούν να ενοικιάσουν αγωνιστικό δίχρονο καρτ 125cc υδρόψυκτο. Τέλος, υπάρχει και διπλό καρτ για να απολαύσετε τη διασκέδαση που προσφέρουν τα καρτ.

Για τους θεατές των αγώνων ή για τη χαλάρωση των οδηγών, στο συγκρότημα λειτουργεί πλήρως εξοπλισμένη καφετέρια, με θεά στην πίστα των αγώνων.

Τηλ. 2610 670242, 2610 272925. <http://www.kartmania.gr>

Κόστος Συμμετοχής

Ενήλικες: 10,50 € & Παιδιά: 3 €

Τα Κρασιά της Πάτρας

Μακρά παράδοση διατηρεί η πόλη των Πατρών στην οινοποιία. Στην πόλη που στο τέλος του 19^{ου} αιώνα έζησε στιγμές ιδιαίτερης ακμής καθώς ήταν το ευρωπαϊκό κέντρο παραγωγής και εξαγωγής σταφίδας, δεν μπορούσε να μην αναπτυχθεί η παραγωγή κρασιού, ούζου και άλλων αλκοολούχων ποτών με βάση το σταφύλι. Πάνω από την πόλη των Πατρών, στις πλαγιές του όρους Παναχαϊκού, καλλιεργούνται οι ποικιλίες Ροδίτης, Ασπρούδες και Λαγόρθι. Από τις ποικιλίες αυτές παράγονται δημοφιλείς ετικέτες και πρωτοποριακά, εμπνευσμένα κρασιά. Επίσης καλλιεργούνται και γαλλικής προελεύσεως κρασιά, ποικιλίες όπως Chardonnay, Cabernet Sauvignon, Cabernet Franc, Merlot. Γύρω από την πόλη καλλιεργούνται φθίνουσες εκτάσεις με την ποικιλία Μαυροδάφνη. Η αμπελουργική ζώνη που εκτείνεται από την παραλία του Ρίου προς την πόλη των Πατρών παράγει αρωματικά γλυκά και λιαστά κρασιά, που προέρχονται από την ποικιλία σταφυλιού Μοσχάτο. Πιο πρόσφατα, αμπελώνες της περιοχής φυτευτήκαν με τις ποικιλίες Ασύρτικο και Αθήρι. Τέλος, τα κρασιά που παράγονται στους λοφώδεις αμπελώνες της Λιγυαλίας προέρχονται από την καλλιέργεια της ποικιλίας Ροδίτης σε βόρεια και βορειανατολικά «μπαλκόνια» στραμμένα προς τον Κορινθιακό Κόλπο.

Τα φημισμένα κρασιά της Πάτρας παράγουν οι:

Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πατρών «Πατραϊκή», Αμπελώνες Αντωνόπουλου, Β.Γ. Σπηλιόπουλος, Καρέλας, Οινοθήκη, Καμπέρος, Σοφόπουλος, Κυμοθήη, Αχάια Κλάους, Κοτρότσος, Αμπελώνες Φλεριανού, Καβίνο, Σπανός, Κολύπερας.

Τεντούρα

Το ηδύποτον τεντούρα, το αλκοολούχο ποτό με βάση εκχυλίσματα μπαχαρικών (κανέλλα, γαρύφαλλο και μοσχοκάρυδο) πρωτοπαρασκευάστηκε και είναι αποκλειστικότητα της Πάτρας. Πίνεται μετά το γεύμα σαν χωνευτικό λικέρ, σκέτο ή με σόδα ή τόνικ, αλλά και παγωμένη (σφηνάκι), σκέτη ή με κρέμα γάλακτος και τριμμένη κανέλλα. Συνοδεύεται με αποξηραμένα φρούτα, καρύδια και λουκουμάδες.

Η Μαυροδάφνη

Η Μαυροδάφνη είναι μια έγχρωμη ελληνική ποικιλία οινοποιίας που καλλιεργείται κυρίως γύρω από την περιοχή της Πάτρας, και σε ορισμένα Ιόνια Νησιά. Η αναβίωση ενός θρύλου, αφού δεν είναι συνηθισμένη η κυκλοφορία ενός κρασιού από 100% μαυροδάφνη, που παλαιώσε για 20 χρόνια σε βαρέλια 500-1.500 λίτρων στα καταπληκτικά κελάρια του Γουστάβου Κλάους. Πολύπλοκη «μύτη», γεμάτη με καφέ, σοκολάτα, σταφίδα, φρούτα σε αλκοόλ και καβουρντισμένα αμύγδαλα.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΟΔΡΑΣΕΙΣ

Η Γεωγραφική θέση της Πάτρας προσφέρεται για ημερήσιες αποδράσεις. Σε απόσταση μιας ώρας βρίσκεται η Ολυμπία ενώ σε δύο ώρες φθάνει κανείς στους Δελφούς ή στις Μυκήνες. Σε λιγότερο από δύο ώρες μπορείς να βρίσκεσαι στο χιονοδρομικό κέντρο του Χελμού, στα Σπήλαια Καστριών, στην Κλειτορία ή στο γραφικό Γαλαξίδι. Σε 45 λεπτά φθάνεις εύκολα στην Ναύπακτο ή στις θαυμάσιες παραλίες της Ακράτας.

Όμορφα ψαροχώρια όπως το Μοναστηράκι, το Αιτωλικό και η Βασιλική στην απέναντι όχθη ή ο Ψαθόπυργος και οι Αλυκές βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με την Πάτρα.

Οι ομορφιές του Αιγίου και ο Βιότοπος της Στροφυλιάς με τη μοναδική παραλία της Καλογριάς προσφέρονται για βόλτες ή θαλασσινή απόλαυση.

Αλλά και οι απόβαση στη Ζάκυνθο ή την Κεφαλλονιά και την Ιθάκη είναι προσιτή χάρις στα σύγχρονα ταχύτατα πλοία που ξεκινούν από Πάτρα ή Κυλλήνη με πολλά δρομολόγια ημερησίως.

Η μαγεία της ροής του ποταμού και η πλούσια βλάστηση «απέχει μια ώρα για τα Τριπόταμα της Αχαΐας ή τον Εύηνο της Αιτωλοακαρνανίας.

Δίπλα ακριβώς όμως στην Πάτρα περιμένει και μια από τις πιο ενδιαφέρουσες περιοχές της Ελλάδας. Η όμορφη φύση και το παραδοσιακό οινοποιείο της Αχάια Κλάους με την όμορφη θέα και την προκλητική μαυροδάφνη.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Πατρών

Βρίσκεται στην Πανεπιστημιούπολη Πατρών. Διαθέτει μικρές και μεγάλες αίθουσες για συνέδρια, σεμινάρια, κονσέρτα, παραστάσεις και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Το Συνεδριακό Κέντρο περιλαμβάνει μια κύρια αίθουσα 1080 θέσεων, ένα αμφιθέατρο 250 θέσεων, τέσσερις αίθουσες παράλληλων συνεδριάσεων, οχτώ

αίθουσες σεμιναρίων, μία αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, άνετους χώρους υποδοχής και λοιπούς αναγκαίους χώρους για τη λειτουργία του.

Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πατρών

Έχει έκταση 2. 500 τμ. Περιέχει δύο αμφιθέατρα, το μεγάλο έχει χωρητικότητα 370 άτομα και το μικρό 130. Διαθέτει έναν εκθεσιακό χώρο και 10 παράλληλες αίθουσε χωρητικότητας 15- 130 ατόμων. Επίσης διαθέτει μεταφραστικούς θαλάμους, οπτικοακουστικά συστήματα. Επιπλέον διαθέτει χώρους στάθμευσης και διοικητικές εγκαταστάσεις.

Αστήρ Hotel

Το ξενοδοχείο ΑΣΤΗΡ διαθέτει ειδικά διαμορφωμένους και εξοπλισμένους χώρους για συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις συνολικής χωρητικότητας 1000 θέσεων. Οι χώροι μπορούν να διαμορφωθούν σύμφωνα με τις ανάγκες των συνεδρίων.

Achaia Clauss

Στις εγκαταστάσεις της παραδοσιακής οινοβιομηχανίας ACHAIA CLAUSS έχει διαμορφωθεί συνεδριακός χώρος χωρητικότητας 500 θέσεων.

Porto Rio Hotel

Το ξενοδοχείο PORTO RIO διαθέτει δύο συνεδριακούς χώρους, πλήρως εξοπλισμένους, χωρητικότητας 300 και 80 θέσεων αντίστοιχα. Προσφέρεται για συνέδρια, επαγγελματικές συναντήσεις και άλλες εκδηλώσεις.

ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΪΡΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
103.646	4.503 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΪΡΑΣ http://www.aigeira.gr Email: aigeira@otenet.gr	26960.31618, 39000.39030 FAX: 26960.39010 26960.31111
• Υγειονομικός Σταθμός Αιγείρας	26960.32322
• Ιατρείο Αμπελόκηπων	26960.32222
• Ιατρείο Μοναστηρίου	26960.31794
• Φαρμακεία Αιγείρας Αναστασόπουλος Νικ. Κουτρούλης Γεωρ.	26960.31140
• Κτηνιατρείο Αιγείρας	26960.33644
• ΕΛΤΑ	26960.31616
• ΚΤΕΛ	26960.31221
• Εθνική Τράπεζα	26960.31931
• ΤΑΞΙ	26960.32453

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΑΙΝΕΣ	Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ. (2610)
*Τουριστική μονάδα & χώρος πολλαπλών χρήσεων- συνεδρίων	C	12	Δ.Δ. Αμπελο -κήπων	670.736

*Καταλύματα Leader

Ο Δήμος Αιγείρας γειτνιάζει με το Νομό Κορινθίας στα ανατολικά και με το Δήμο Ακράτας στα δυτικά. Η ανατολή του έχει φόντο το όρος Εβροστίνα και ο νότος του, τα βουνά Ξεροβούνα και Μαστραγκίνη. Ο Κορινθιακός Κόλπος βρέχει τα βόρεια άκρα του. Την περιοχή καλύπτουν κατά το ήμισυ δάσος πεύκης και θάμνοι, ενώ το υπόλοιπο τμήμα «καταλαμβάνουν» εσπεριδοειδή, ελιές και σταφίδα.

Ο Δήμος Αιγείρας αποτελείται από τα Δημοτικά Διαμερίσματα Αιγείρας (παραλιακή ζώνη), Αιγών (τέως Βλωβοκά), Βελάς, Εξοχής (τέως Ράχωβα, που είναι το ορεινότερο σημείο), Μοναστηρίου (τέως Βεργουβίτσα), Οάσεως (τέως Σβυρού), Περιθωρίου, Σελιάνας, Συνεβρού, Αμπελοκήπων (τέως Αρφαρά), και Χρυσανθίου (τέως Βαρσοβά). Έδρα του Δήμου, είναι η Αιγείρα, ενώ όλος ο Δήμος εκτείνεται στις όχθες του ποταμού Κριού. Η γραφικότητα των χωριών που ξεπροβάλλουν αναπάντεχα μέσα στο τοπίο, είναι αδιαμφισβήτητη και το ανέβασμα στο όρος Εβροστίνα (1,264 μέτρα υψόμετρο) υπόσχεται αξέχαστη θέα.

Ο Δήμος που έχει παράδοση στην αγροτική και την κτηνοτροφική ζωή, έχει φροντίσει να αναπτύξει παραλιακό και ορεινό τουρισμό, προσφέροντας ομορφιά και ιστορία.

Η Αιγείρα έχει στον κατάλογο των προτερημάτων της το αρχαίο λιμάνι της, τον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό του ΟΣΕ, τα παραδοσιακά της σπίτια και τις γραφικές της ακρογιαλιές, τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Αιγείρας (4ος π.Χ. αιώνας), τον εντυπωσιακό κάθετο βράχο της Εβροστίνας, παραδοσιακό νερόμυλο, βρύσες και πέντε γραφικές εκκλησίες.

Παραδοσιακά αρχοντικά σπίτια, βρύσες, εκκλησίες, αλλά και απέραντα λιβάδια προσφέρουν τα διαμερίσματα Βέλα και Εξοχή. Στη δεύτερη, βρίσκεται και το κτίριο της πρώτης Θεολογικής σχολής επί Καποδίστρια.

Στο Περιθώρι, συναντάμε την οικία του αγωνιστή του 1821 Κορδή, υπέροχο δάσος, νερόμυλους, βρύσες, εκκλησίες, λιβάδια, παλιά σπίτια και τη Μονή των Αγίων Αποστόλων. Στο διαμέρισμα Σελιάνα πρωταγωνιστούν τα απομεινάρια της Αρχαίας Φελλόης, το παλιό δημοτικό σχολείο (Συγγρού 1901), τα παλιά σπίτια, το υπέροχο γεφύρι και οι νερόμυλοι. Η Αρχαία Πελλήνη, νεροτριβή και νερόμυλος είναι η πρόταση του Συνεβρού. Στους Αμπελόκηπους βρίσκουμε την οικία του έμπορου Καννέλου (1500 μ.Χ.), βράχοσπηλιές (Ενετικό Φρούριο), το σπίτι του αγωνιστή του 1821 Γκολφινόπουλου, αναμνήσεις από τη μάχη στη θέση Κακκό (15-3-1821), τη Μονή Αγίου Βασιλείου και παραδοσιακά σπίτια. Βράχοσπηλιές υπάρχουν και στο Μοναστήρι, όπως και νερόμυλοι και δέκα εκκλησίες ενώ στην Όαση ένας μεγάλος πλάτανος σας υποδέχεται, και ένας αρχαίος οικισμός του 3ου αιώνα π.Χ., καθώς και ένα παραδοσιακό ελαιοτριβείο διεκδικούν την προσοχή σας.

Μεγάλο μέρος της περιοχής καλύπτεται από το μοναδικό σε ομορφιά δάσος Περιθωρίου - Ζαρούγλας που αποτελεί ένα πραγματικό μνημείο της φύσης.

ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
151.101 στρέμματα	27.141 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ	26910
• Ταχ.διακθ. Αγ. Μελετίου 11	22200
• Αστυνομία	26910
	23333
• Λιμεναρχείο	26910
	28888
• Νοσοκομείο	26910
	22222
• Αρχαιολογικό Μουσείο Αιγίου	26910
	21517
• Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Αιγίου	26910
	66106
• ΟΤΕ	26910
	29999
• ΕΛΤΑ	26910
	22493
• ΚΤΕΛ (δρομολόγια προς Αθήνα - Πάτρα, κομμοπόλεις και χωριά Αιγιάλειας)	26910
	22424
• ΟΣΕ	26910
	22385
• ΤΑΞΙ	26910
	26126

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	Δ/ΣΗ	ΤΗΛ. (26910)
GALLINI	C	59	ΑΙΓΙΟ ΒΑΣ.ΓΕΩΡΓΙΟΥ35	26150, 26152
TELIS	C	64	ΑΙΓΙΟ- ΚΟΡΙΘΟΥ 98	28200, 23140
FTERI	C	17	ΠΤΕΡΗ	98223

Οι πεδιάδες κυριαρχούν στο Δήμο Αιγίου, το δεύτερο σε πληθυσμό Δήμο του Νομού Αχαΐας του οποίου η πρωτεύουσα το Αίγιο αποτελεί ιδανικό τόπο για τουριστικές εξορμήσεις προς Δελφούς, Κόρινθο, Αργολίδα και Ρούμελη.

Ο Δήμος Αιγίου σήμερα αποτελείται από τα διαμερίσματα Αιγίου (τέως Βοστίτσα), Βαλμιτικών, Δαφνών (τέως Κακοχώρι), Διγελιωτικών, Κουλούρας, Κούμαρη, Κουνινάς, Μαυρικού (τέως Μαυρίκιο - Βόδοβα), Μελισσιών, Παρασκευής, Πτέρης, Σελινούντα (τέως Κρόκοβα), Τεμένης και Χατζή.

Η σύγχρονη πόλη του Αιγίου είναι χτισμένη αμφιθεατρικά με μοναδική θέα στον Κορινθιακό Κόλπο, στην ίδια ακριβώς θέση με την ομηρική προγονό της, και η αρχαιολογική σκαπάνη, έχει φέρει στο φως, κομμάτια από Μυκηναϊκά νεκροταφεία (βορείως του δημοτικού γυμναστήριου), αλλά και ευρήματα των κλασικών χρόνων στην κορυφή του λόφου της σημερινής πόλης, και Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής Εποχής πίσω από το παλιό εργοστάσιο της χαρτοποιίας Λαδόπουλου. Οι πρόποδες του Χελμού και του Παναχαϊκού και οι ποταμοί Σελινούντας και Μεγανίτης είναι τα φυσικά όρια της περιοχής. Νεοκλασικά αρχοντικά όπως η Δημοτική Αγορά, όπου σήμερα φιλοξενείται το Αρχαιολογικό μουσείο της πόλης και το Μέγαρο Παναγιωτόπουλου, φτιάχνουν το σύγχρονο αρχιτεκτονικό τοπίο του Αιγίου, το οποίο έχει και τα θρησκευτικά του κοσμήματα: Τον Ιερό Ναό "προσκύνημα" της Παναγίας της Τρυπητής, καθώς και τους Ναούς της Φανερωμένης και των Εισοδίων της Θεοτόκου, σε σχέδια του Ερνέστου Τσίλερ, ο οποίος έχει βάλει την υπογραφή του σε πολλά κτίρια της Αχαΐας. Στην πόλη του Αιγίου λειτουργεί και Δημοτικό Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο.

Η πλατεία Υψηλών Αλωνιών, προσφέρει πανοραμική θέα προς τη Στερεά Ελλάδα, αλλά είναι και σημείο αναφοράς για κοσμικές συναντήσεις ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες όπου τα καφέ που βρίσκονται περιμετρικά της πλατείας, σφύζουν από ζωή.

Ο πλάτανος του Πausανία και οι 12 βρύσες στο λιμάνι του Αιγίου είναι εγγύηση δροσιάς.

Γεύσεις ροδοζάχαρης που παρασκευάζουν, από καλλιέργειες ροδώνων οι μοναχοί της ιστορικής Ιεράς Μονής Ταξιαρχών που βρίσκεται σε απόσταση 15 χλμ, από το Αίγιο, αποτελούν τη σπешιαλιτέ της Αιγιάλειας, ενώ ο υδροβιότοπος της Αλυκής στην ανατολική ακτή του Αιγίου γίνεται φωλιά για τα άγρια πουλιά και τόπος για να ξεκουράζονται τα μάτια τους οι επισκέπτες.

Η Κουνινά έχει να επιδείξει την ιστορική Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ενώ τα Δεγελιώτικα και η Τεμένη παίζουν με τις ομορφιές της φύσης, προσφέροντας άρωμα από λεμονιές και πορτοκαλιές, ίσκιο από ελιές και απέραντες γραφικές παραλίες.

Ο τουρισμός κάνει στάση στα Βαλμιίτικα, βρίσκει όμως και τόπο να αναπαυτεί σ' όλο το Δήμο ο οποίος έχει αναπτύξει σημαντικές τουριστικές υποδομές.

ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
180. 169 στρέμματα	6.871 κάτοικοι.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• Δήμος Ακράτας	26960.29000,
Ταχ. Διοθ.	29001, 22585
Ακράτα	FAX:
• Τ.Κ 25006	26960.22582
• Αστυνομία	26960.22100
• Κέντρο Υγείας	26960.22222
• Πυροσβεστική	26960.23199
• ΟΤΕ	26960.22.699
• ΕΛΤΑ	26960.22.628
• ΚΤΕΛ	26960.22513
ΟΣΕ- Σταθμός Κραθίου- Ακράτας	26960.31291

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	Δ/ΣΗ	ΤΗΛ. (26960)
ΑΚΡΑΤΑ BEACH AMS HOTEL	C	56	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	31.180
ΑΡΟΑΝΙΑ ΖΑΡΟΥΧΛΑΣ HOTEL	B	43	ΑΚΡΑΤΑ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΜΗΛΟΥ	33.661/4
SILVER BEACH ΔΡΥΑΔΕΣ	B	12	ΖΑΡΟΥΧΛΑ ΖΑΡΟΥΧΛΑ	35.090/2 33.934
	C	65	ΚΡΑΘΙΟ	31.663/4
	C	20	ΖΑΡΟΥΧΛΑ	34.840

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΑΔΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	Κ	ΚΛΙ	Δ/ΣΗ	ΤΗΛ.
Αναγνωστοπού όλου Παυλίδου *«Στης Έλενας»	B	6	ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ	33.988
Κραθίου	C	12	ΖΑΡΟΥΧΛΑ	35.083
Κραθίου	B	11	ΚΡΑΘΙΟ	31.964
Σταυρόπουλος Αντώνιος	A	30	ΣΥΛΙΒΑΝΙΩΤΙ ΚΑ	31.102, 82.339
Ζιδρόπουλος Γεώργιος	B	8	ΣΟΛΟΣ	33.991
Ψαριάδη Ελένη	C	17	ΖΑΡΟΥΧΛΑ	54.311, 52.243

ΚΑΜΠΙΝΓΚ		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ.(26960)
ΑΚΤΙ ΑΚΡΑΤΑ	ΑΚΡΑΤΑ	31988
ΚΡΙΟΝΕΡΙ - THEODOROU NIKOLAOS	ΑΚΡΑΤΑ (Παραλία Ποροβίτσας)	31405

Από το βουνό μέχρι την παραλία απλώνει τα μάγια του ο Δήμος της Ακράτας που εκτείνεται μέχρι τον Χελμό «φλερτάρει» με τις εκβολές του ποταμού Κράθι και αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Ακράτας, Νωνάκριδος, Αμπέλου (τέως Βαλκουβίνα), Βαλιμής, Βουτσίμου, Καλαμιάς, Παραλίας Πλατάνου και Πλατάνου. Έδρα του Δήμου είναι η Ακράτα.

Τα ορεινά και παραλιακά της θέρετρα είναι υπέροχα, με πλέον δημοφιλές τη **Ζαρούγλα** η οποία αποτελεί προορισμό πολλών θαυμαστών του βουνού, χειμώνα – καλοκαίρι. Στην **Ακράτα**, εκτός από την ομορφιά του τοπίου και τις τουριστικές υποδομές, ενδιαφέρον και είναι η **Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας** (1715) με τις θαυμάσιες τοιχογραφίες, το χειρόγραφο του Ευαγγελίου του 1672 και τα κελιά της που είναι χτισμένα στη θέση αρχαίων ερειπίων.

Η **λίμνη Τσιβλού** είναι χρόνια τώρα «στόχος» του ορεινού τουρισμού και η φυσική της ομορφιά αδιαπραγμάτευτη, ενώ ο Δήμος Ακράτας χρωστάει πολλά και στη μυθολογία καθώς το **Ύδατα της Στυγός** έλκουν τον τουρισμό που ψυχανεμίζεται τα μυστικά των θεών του Ολύμπου.

Η φυσική ομορφιά του φαραγγιού του **Κράθι ποταμού** είναι ασυναγώνιστη, ενώ τα καθαρά νερά της Ακράτας και τα εσπεριδοειδή της έλκουν τους επισκέπτες.

Στο Δήμο Ακράτας, ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1999, Δημοτική Επιχείρηση του Υδροηλεκτρικού Σταθμού Τσιβλού που πωλεί ρεύμα στη ΔΕΗ και καλύπτει τις ανάγκες του Δήμου.

Ξενοδοχεία, κάμπινγκς, εστιατόρια και καφέ θα βρείτε σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη του Δήμου Ακράτας, ενώ για τις πολιτιστικές ανησυχίες των κατοίκων μεριμνά το Ίδρυμα Μάνου Χατζιδάκι - Νίκου Γκάτσου που ιδρύθηκε το 1998 και ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Αναγέννηση» που ιδρύθηκε το 1924.

ΔΗΜΟΣ ΑΡΟΑΝΙΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
173.804 στρέμματα	2542 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• Δήμος Αροανίας E-mail: aronesia@otenet.gr – Site: www.aronesia.gr	26920.51555, 51347
• Αστυνομικός Σταθμός Αροανίας	26920. 61234
• Αστυνομικός Σταθμός Λειβαρτζίου	26920.51233
• Αγροτικό Ιατρείο Αροανίας	26920.51296
• Αγροτικό Ιατρείο Λειβαρτζίου	26920.61214
• Αγροτικό Ιατρείο Ψωφίδας	26920.51219
• ΚΤΕΛ	26920.51229

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
TARTARIS	E	13	ΑΡΟΑΝΙΑ	61213

Οι κατάφυτες δασικές εκτάσεις του, τα παραδοσιακά του κτίσματα, τα παιχνίδια των ποταμών Ερύμανθου, Σειραίου και Αροάνιου, αλλά και η ίδια η θέση του Δήμου Αροανίας που τον εγκαθιστά στα όρια τριών Νομών (Αχαΐας, Ηλείας και Αρκαδίας) συναγωνίζονται μεταξύ τους σε σπουδαιότητα, για να καταλήξουν σε έναν τόπο που αξίζει τον κόπο να σταθείς. Οι κάτοικοι αρέσκονται να λένε ότι ο τόπος βρίσκεται εκεί που χαμηλώνει ο Χελμός και ψηλώνει ο Ερύμανθος.

Ο Δήμος Αροανίας αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγραμπέλων (τέως Πορετσό), Αγριδίου, Αλεσταινής, Αναστάσεως (τέως Αναστάσοβα), Αροανίας (τέως Σοποτό, Άγιος Παύλος), Δεσινού, Καμενιάνων, Λεχουρίου, Λειβαρτζίου, Πλάκας (τέως Μουρόχοβα), Σειρών (τέως Βερσίτσι) και Ψωφίδος. Έδρα του Δήμου είναι η Ψωφίδα, ο σημαντικός αρχαιολογικός χώρος που βρίσκεται στη συμβολή των ποταμών Αροανίου, Ερύμανθου και Σειραίου.

Η ίδια η θέση της πρωτεύουσας του Δήμου, (ανάμεσα σε τρεις Νομούς και τρία ποτάμια) είναι και το καλύτερο χαρτί που έχει να επιδείξει στην υπόθεση τουρισμός.

Κάθε του διαμέρισμα όμως έχει τη δική του συλλογή αξιοθέατων, αρχής γενομένης από τις ιστορικές Μονές όπως η **Μονή Αγίας Τριάδας στο Λειβάρτζι**, η **Μονή των Αγίων Θεοδώρων στην Ανάσταση**.

Ο ιστορικός πλάτανος του Πανσανία στους πρόποδες του Αφροδίσιου όρους, οι **δεκάδες πηγές**, το **ελατόδασος του Λεχουρίου**, είναι κάποια από τα φυσικά πλεονεκτήματα της περιοχής.

Το Λειβάρτζι στους πρόποδες του Ερυμάνθου λουσιμένο στα νερά ιστορείται από το 1460 και έχει αναδείξει μεγάλους εφευρέτες αλλά και σημαντικούς επιστήμονες.

Εδώ θα βρείτε **νερόμυλους και ταμπακόμυλους**. Μάλιστα στο παρελθόν υπήρχε και εξαγωγική δραστηριότητα ταμπακού.

Το κατάφυτο **Σοποτό - Αροανία**, που υπήρχε πριν από το 1600 είναι γεμάτο **παραδοσιακά κτίσματα και αρχοντικά της εποχής της Τουρκοκρατίας**.

Στο Αγρίδι που χτίστηκε το 14ο αιώνα, συναντάμε παραδοσιακούς νερόμυλους και στα Αγράμπελα το υπέροχο ελατόδασος.

Στα **Τριπόταμα** συναντάμε το ιχθυοτροφείο, και η πίστα του Ερύμανθου ανοίγει το δρόμο για ενίσχυση του αθλητικού τουρισμού.

ΔΗΜΟΣ ΒΡΑΧΝΑΙΪΚΩΝ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
37.211 στρέμματα	5.049 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΔΗΜΟΣ ΒΡΑΧΝΑΙΚΩΝ E-mail: dimosvach@otenet.gr	2610 671.142 Fax: 2610 672.295
• Αγροτικό Ιατρείο	2610 670.691, 671.289
• Φαρμακεία	2610 670.434
• ΕΛΤΑ	2610 670.474

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ. (2610)
DROSIA	D	10	ΚΑΜΙΝΙΑ	670.629, 978.453
ΚΙΡΟΣ	D	22	ΚΑΜΙΝΙΑ- Π.Ε.Ο ΠΑΤΡΩΝ- ΠΥΡΓΟΥ	670.464
POSEIDON	C	93	ΚΑΜΙΝΙΑ	671.602
POSEIDON PALACE STUDIOS	A	120	ΚΑΜΙΝΙΑ	241.313

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (2610)
*Ζησιμόπουλος Σταμάτης	A	14	Τσουκαλικά	670.736
*Παπαδόπουλος Νικόλαος	A	12	Βραχναϊκά	670.564, 335.358
*Παπούλιας Γεώργιος	A	8	Μονοδένδρι	670.448
Πεταλούδα	C	15	Καμίνια	670.453
*Ρίζος Βασίλειος	A	16	Τσουκαλικά	316.498, 670.464

*Καταλόματα Leader

Μόλις 15 χιλιόμετρα δυτικά της Πάτρας, ο **Δήμος Βραχναϊκών**, αποτελεί την κατεξοχήν ειδυλλιακή θερινή απόδραση των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής, καθώς συνδυάζει τη **γραφικότητα του παραλιακού τοπίου και τη γαλήνη της θάλασσας** με την έντονη κίνηση που καλύπτει πληθώρα επιλογών για όλα τα γούστα: ψαροταβέρνες, εξοχικά κέντρα, πολυάριθμα μπαρ και καφέ.

Γραφικά ψαροκάικα, βαρκούλες και θορυβώδη μπαρ συνυπάρχουν αρμονικά. Ο Δήμος Βραχναϊκών αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Βραχναϊκών (τέως Άγιος Βασίλειος), Θεριανού, Καμινιών, Μονοδενδρίου και Τσουκαλαϊκών (τέως Τσουκαλά).

Τα Βραχναϊκά που είναι η έδρα του Δήμου πήραν το όνομα τους από το χωριό Βραχνί Καλαβρύτων, αφού οι κάτοικοι του ήταν αυτοί που δημιούργησαν το νέο οικισμό το 1850.

Η ιστορικότητα της περιοχής μαρτυρείται από τους μυκηναϊκούς τάφους και τα ευρήματα των Ρωμαϊκών χρόνων.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Βραχναϊκών ανήκει και ο **οικισμός Δρεσθενών στον οποίο υπάρχει περίφημη πηγή που αποτελούσε σημείο άντλησης νερού αλλά και συνάντησης των χωρικών στο παρελθόν**, γεγονός που έχει την έκφραση του και στο τοπικό τετράστιχο «καλό χωριό τα ΔρέσθENA με το νερό στο ρέμα, παν' τα κορίτσια για νερό, γυρίζουν φιλημένα».

Επίσης, **το χωριό Θεριανό**, χτισμένο πάνω στο λόφο προσφέρει **περίοπτη θέα στη θάλασσα**.

Πασιγνωστα για τα εργαστήρια κεραμοποιίας και τουβλοποιίας που υπάρχουν από το 1816, είναι τα Καμίνια όπου και σήμερα δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις κεραμικής.

Τα Καμίνια, τα έχτισαν κάτοικοι της Ζαρούχλας (βρίσκεται στο σημερινό Δήμο Ακράτας).

Εξαιρετικά θέρετρα με πλούσια βλάστηση και υπέροχη θέα, είναι τα Τσουκαλαϊκά και το Μονοδένδρι, στα οποία έχουν βρεθεί και τα κατάλοιπα των ελληνιστικών και μυκηναϊκών χρόνων.

Οι τοπικές καλλιέργειες επικεντρώνονται σε ελιές, εσπεριδοειδή, αμπέλια και κηπευτικά.

Στα Βραχναϊκά άξιο θαυμασμού προκαλεί το ανακαινισμένο **κτίριο του σιδηροδρομικού σταθμού στο οποίο σήμερα ο Δήμος στεγάζει τις υπηρεσίες του**, καθώς και στην παραλία την έπαυλη του γαιοκτήμονα Σωτηριάδη.

ΛΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
103.932 στρέμματα	7.073 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ	26910 43247, 41.270, 43.445
• Αστυνομία	26910 41.203
• Ιατρείο Διακοπτού	26910 41.260
• Ιατρείο Ελίκης	26910 81.219
• ΟΤΕ	26910 43.377
• ΕΛΤΑ	26910 41.343
• ΟΣΕ(πληροφορίες για τα δρομολόγια του Οδοντωτού)	26910 43.201
• ΤΑΞΙ	26910 41.202

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26910)
AFRICA	C	37	ΕΛΛΙΩΝΑΣ	41.751
CHELMOS	D	15	ΔΙΑΚΟΠΤΟ	41.236
CHRIS PAUL	C	46	ΔΙΑΚΟΠΤΟ	41.715
CHRYSSELEN	C	23	ΕΛΛΙΩΝΑΣ	42.135
EDEN BEACH	B	48	ΡΟΔΙΑ	81.195
LEMONIES	D	19	ΔΙΑΚΟΠΤΟ	41.229
PANORAMA	C	39	ΔΙΑΚΟΠΤΟ	41.614/5
POSEIDON BEACH	B	168	ΝΙΚΟΛΑΪΚΑ	81.400
THEMISTO	C	37	ΝΙΚΟΛΑΪΚΑ	81.888

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26910)
Δημητρόπουλος Ανδρέας	B	24	ΕΛΛΑΔΩΝΑΣ	41.212
Σπηλιωτόπουλος Άγγελος	C	40	ΕΛΛΑΔΩΝΑΣ	23.239
Χριστοπούλου Αικατερίνη	C	21	ΤΡΑΠΕΖΑ	41.472

Οι παραλίες έχουν τον πρώτο λόγο στο **Δήμο Διακοπτού**, αν και πρόκειται για Δήμο ημιορεινό που έχει να αντιπαρατάξει και άλλα καλή πέρα από αυτά των πεντακάθαρων νερών του.

Ο Δήμος Διακοπτού, αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Άνω Διακοπτού (τέως Πέρα Μαχαλάς), Διακόπτου (τέως Διακοπτίτικα), Ελαιώνος (τέως Τρύπια), Ελίκης (τέως Ζευγολατιών), Ζαχλωριτικών, Καθολικού, Κερύνειας, Μαμουσιάς, Νικολαιικών, Ριζομύλου, Ροδιάς και Τραπέζης (τέως Νέα Βούρα).

Έδρα του Δήμου είναι το **Διακοπτό**. Πρόκειται για μια όμορφη κωμόπολη με πολλά λουλούδια και ωραίους κήπους. Τα σπίτια βρίσκονται ανάμεσα σε περιβόλια με πορτοκαλιές και λεμονιές που κατά την ανθοφορία τους απλώνουν το άρωμα τους σε όλη την περιοχή. Στην ελκυστική παραλιακή ζώνη υπάρχουν ουκ ολίγα μαγαζιά καφέ και ταβέρνες, ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Από το Διακοπτό ξεκινάει τη διαδρομή του και ο μοναδικός Οδοντωτός Σιδηρόδρομος που μέσα από το εκπληκτικής ομορφιάς φαράγγι του Βουραϊκού, φτάνει στα Καλάβρυτα σε διάστημα 70 λεπτών καλύπτοντας απόσταση 22 χλμ. Στην πλατεία που βρίσκεται ο σιδηροδρομικός σταθμός υπάρχει η **παλιά ατμομηχανή του Οδοντωτού**, που ονομαζόταν «Μουντζούρης».

ΔΗΜΟΣ ΔΥΜΗΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
71.553 στρέμματα	10.955 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΔΥΜΗΣ	26930 22.400, 22.076
• Αστυνομία	26930 23.333
• Κέντρο Υγείας	26930 23.760-3
• Κ.Τ.Α.Δ.Α	26930 25.300
• ΟΤΕ	26930 22.099
• ΕΛΤΑ	26930 22.070
• ΚΤΕΛ	26930 22.021
• ΟΣΕ	26930 22.578

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26930)
ΑΛΙΚΕΣ- ΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ GEORGIOS	ΝΙΦΟΡΑΙΚΑ	22.730, 22.652
GOLDEN SUNSET CAMPING	ΑΝΩ ΑΛΙΣΣΟΣ	71.276, 71.590
ΚΑΤΟ ΑΛΙΣΣΟΣ- NTEMIRIS KONSTANTINOS	ΚΑΤΩ ΑΛΙΣΣΟΣ	71.248/9
ΝΙΦΟΡΕΙΚΑ ΑΚΤΙ- ΑΦΟΙ ANDRIKOΠΟΥΛΟΙ	ΝΙΦΟΡΑΙΚΑ	23.539, 22.890

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ. (26930)
ΑΧΑΪΑ	C	29	Κ.ΑΧΑΪΑ- ΛΘΗΝΑΣ 30	22.678
ΑΧΕΟΣ	B	126	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ	25.370
ΔΥΜΙ	C	11	Κ.ΑΧΑΪΑ- ΑΡΑΞΟΥ & ΟΙΒΩΤΑ 3	25.310
ΝΙΦΟΡΕΙΚΑ BEACH	C	120	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ	25.370
ΡΑΥΛΙΝΑ	A	168	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ	24.040
TARANTELLA	C	62	ΚΑΤΩ ΑΛΙΣΣΟΣ	71.205
WHITE CASTLE	C	91	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ	23.390

ΚΑΜΠΙΝΓΚ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26930)
*Ανδρικόπουλος Νικόλαος	A	18	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ	24.860
*Ανδρικόπουλος Νικόλαος	A	14	ΝΙΦΟΡΑΪΚΑ (Παραλία)	22.685
*ΟΕ Παταδοπούλου	A	38	ΑΛΙΣΣΟΣ (Παραλία)	71.477, 71.209

*Καταλύματα Leader

Κατεζοχήν πεδινός ο Δήμος Δύμης αποτελείται από τα Δημοτικά Διαμερίσματα Αγιοβλασιτικών (τ. Σπαρτούλα), Αλισσού, Άνω Αχαΐας Ελαιοχωρίου(τ.Αλησούμπαση), Κάτω Αλισσού, Νιφοραϊκών και Πετροχωρίου (τ. Δραγανόν).

Πρόκειται για περιοχή με πλούσια ιστορία, φυσικές ομορφιές και συνεχή τουριστική ανάπτυξη. Έδρα του Δήμου είναι η Κάτω Αχαΐα που αποτελεί εμπορικό και διοικητικό κέντρο.

Οι θαυμάσιες παραλίες του Δήμου, Νιφοραϊκά, Αλυκές, Κάτω Αχαΐα και Αλισσός απλώνονται σε μήκος 4 χλμ. διαθέτουν υπέροχες αμμουδιές, καθαρή θάλασσα, αλλά και παραθαλάσσια ξενοδοχεία, ψαροταβέρνες, ψησταριές κ.τ.λ.

Σημαντικός αριθμός μεγάλων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων λειτουργούν στην περιοχή και αναπτύσσουν έντονη τουριστική δραστηριότητα. Αλλά και η αρχαιότητα έχει τη δική της θέση στην περιοχή.

Η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως λείψανα της ελληνιστικής πόλης, τείχος και θεμέλια κτιρίων, τμήμα νεκροταφείου στην έξοδο της Κάτω Αχαΐας με επτά κεραμοσκεπείς τάφους και πήλινα αγγεία. Επίσης δάπεδα οικιών με ψηφίδες, αγωγούς νερού και αργυρά νομίσματα.

Στο Ελαιοχώρι έχει πραγματοποιηθεί μεγάλη αρχαιολογική ανασκαφή στη θέση Καλαμάκι. Πλούσια είναι και η βυζαντινή παράδοση καθώς ο Δήμος είναι διάσπαρτος από θρησκευτικά μνημεία όπως:

Ο Ιερός Ναός Μεταμόρφωσης Σωτήρος στα Αγιοβλασίτικα, ο Ιερός Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου στην Άνω Αχαΐα, οι Ιεροί Ναοί Αγίου Νικολάου και Αγίου Ιωάννη στο Ελαιοχώρι, ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου στην Καμενίτσα (Κάτω Αχαΐα), ο Ιερός Ναός του Αγίου Λουκά με υπολείμματα τοιχογραφιών του 18ου αιώνα, ο Ιερός Ναός του Αγίου Νικολάου στα Νιφοραίικα και ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου Μπάδα στο Πετροχώρι. Ο τελευταίος είναι βυζαντινός ναός του 18ου αιώνα και ανακαινίστηκε το 1750. Κοντά στο ναό, αλλά τοπογραφικά υψηλότερα, υπάρχει σπήλαιο και πολύ παλιό ναύδριο εντός αυτού, το οποίο κατά την παράδοση ήταν **κρυφό σχολειό**. Στο Δήμο Δύμης βρίσκεται και το σπίτι του Σαΐτ-Αγά. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό κτίριο του 19ου αιώνα, στο οποίο διέμενε ο Τούρκος Σαΐτ-Αγάς κατά τη διάρκεια της Τουρκικής κατοχής στην Ελλάδα.

Σπίτι με γλυπτά συναντάμε στο Ελαιοχώρι. Πρόκειται για παραδοσιακό κτίριο του 19ου αιώνα, με γλυπτά στο εξωτερικό του διακόσμου.

ΔΗΜΟΣ ΕΡΙΝΕΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
99.760 στρέμματα	3.911 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΕΡΙΝΕΟΥ	26910 32.131/2
• Αστυνομία	26910 31.113
• Αγρονομία	26910 31.054
• Ιατρείο Καμαρών	26910 31.130
• ΕΛΤΑ	26910 31.156

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26910)
Μαζαράκης Ανδρέας	Α	16	ΛΑΜΠΙΡΙ	31.270

ΚΑΜΠΙΝΓΚ		
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ARION BEACH- LAGARI CHAIIDO	ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΑ	2610 421.480, 26910 31.301
TSOLIS- TSOLIS KONSTANTINOS	ΛΑΜΠΙΡΙ	26910 31.469 26910 31.621

Πλούσια η ιστορία του Δήμου Ερινέου, που έχει πάρει το όνομα του από τον όρμο που χρησίμευε σαν λιμάνι στην αρχαιότητα για την αρχαία πόλη Ρύπες και είχε σχήμα μισοφέγγαρου.

Ο Δήμος Ερινέου αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Ερινεού (τέως Λαμπίριον), Αρραβωνίτσης, Δαμακινίου και Σαλμενίκου.

Στην περιοχή όπου βρίσκονταν οι αρχαίες Ρύπες, βρίσκεται σήμερα η όμορφη κωμόπολη Καμάρες της οποίας η γη, έχει φέρει κατά καιρούς στο φως θεμέλια αρχαίων κτισμάτων και τάφων καθώς και νομίσματα.

Τα λείψανα ενός μεγαλοπρεπούς λουτρού με υπέροχα ψηφιδωτά και θολωτά κτίρια κάτω και πάνω από τα οποία περνούσε νερό, μέσω αψιδωτών θόλων, είναι ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα, ενώ πιθανολογείται ότι οι Καμάρες πήραν το όνομα τους από αυτούς τους θόλους. Δίπλα από τα λουτρά, βρίσκονται και μαρμάρινες κολώνες, βάσεις και κιονόκρανα ιωνικού ρυθμού.

Άξιο προσοχής είναι και το Κάστρο του διαμερίσματος Σαλμενίκου χτισμένο το 1300 από τους Φράγκους, σε απόκρημνο βράχο και ύψος 230 μέτρων. Το **Κάστρο της Ωριάς**, όπως λέγεται στο Άνω Σαλμενικό έχει και το θρύλο του, βάσει του οποίου στο βάθος της ρεματιάς βρίσκεται θαμμένη η βασιλοπούλα που σκότωσε ένας προδότης για να κατακτήσει το Κάστρο της.

Στα αξιοθέατα του Δήμου Ερινεού, συγκαταλέγεται και η Μονή Αγίας Ελεούσης, μέσα σ' ένα καταπράσινο τοπίο, καθώς και πολλά ιστορικά γεφύρια στο Άνω Σαλμενικό. Επίσης το καταφύγιο στο Δαμακίни και ο παλαιός σταθμός του τρένου στο Νέο Ερινεό.

Η έδρα του Δήμου το Λαμπίρι, είναι ιδανικό τουριστικό θέρετρο, με κάμπινγκς, ψαροταβέρνες, καφετέριες, μπαρ και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Λίγο πιο πάνω από το Λαμπίρι βρίσκεται η Ζήρια που αποτελεί σημείο συνάντησης πνευματικών ανθρώπων. Είναι μια όμορφη περιοχή με μεγάλη παραγωγή λαδιού, πορτοκαλιών, λεμονιών, σταφίδας και κρασιού.

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
531.797 στρέμματα	8.609 κάτοικοι

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
<ul style="list-style-type: none"> • ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ Ταχ. Διευθ.: Ευσεβίου Κηπουργού 6- Τ.Κ.25001 Καλάβρυτα E-mail:dimos-kalavriton@pat.forthnet.gr E-mail:kalavr@otenet.gr Site:www.kalavrita.gr 	26920 22.390, 24.410, 24.411 Fax: 26920 23.330
• Αστυνομία	26920 23.333, 22.213
• Νοσοκομείο	26920 22.724, 22.222
• Χιονοδρομικό Κέντρο Site: www.kalavrita-ski.com	26920 24.234
• Δημοτική Πολιτιστική Επιχείρηση (Δ.Ε.Π.Α.Π.Ο.Ζ) E-mail: deparoz@kalavrita.gr	26920 23.646, 22.380
• Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος	26920 23.880
• Δημακοπούλειος Βιβλιοθήκη	26920 22.418
• ΕΟΤ (Γραφείο Πληροφοριών)	26920 22.346
• ΟΤΕ	26920 22.225
• Σ.Ο.Χ.ΑΚ.	26920 22.127
• ΕΛΤΑ	26920 22.174, 22.415
• ΚΤΕΛ	26920 22.245
• ΟΣΕ (για δρομολόγια Οδοντωτού)	26920 23.189
• ΤΑΞΙ	26920 22.224
• Σταθμός Κ. Ζαχλωρούς	26920 24.442

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΗΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
ΒΙΛΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	B	16	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.712
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	B	48	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.422
ΜΑΡΙΑ	C	29	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.296
*ΣΤΥΓΑ	C	20	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.535
ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	D	12	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.221
ΑΝΕΣΙΣ	E	22	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.070
*ΞΥΛΙΝΟ ΣΑΛΕ	C	16	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.900
ΡΟΜΑΝΤΖΟ	C	18	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	24.777
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ	D	20	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	22.303
LEDA	C	20	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	24.787

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
Αφροδίτη	A	14	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.600, 22.783
Βαρδακαστάνης	A	8	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.305, 23.459
Δρυάδες	A	25	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.840, 34.840
Γεροπούλου Β.	A	8	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.487
Θέτις	A	10	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.605
Καράμπλας	A	10	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.189
*Μαγκαφάς (Κρήνιδες)	A	9	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.143, 22.507
*Λερούνης (Φυντά)	A	6 Σουίτες	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.552
Μητσοπούλου Ερρικέτη	B	12	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.481
Παπαγεωργίου Παναγ.	B	8	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.141, 23.051
Σταυροπούλου Χαρ.	A	8	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.292
Σφαραγγούλιας	A	12	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.609, 23.382
Τζόβολος	A	18	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.292, 23.024
Τσαβάλας Αλ.	A	14	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.015
Φαναράς	A	25	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.665
Χρύσα	A	14	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.443
* «Μονταζ» Τουρ. Καταλύματα	A	16	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.700
«Αρχοντικά» Ζαφειροπούλου	A	19	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.500
Γ & Π Θεολόγος Ο.Ε.	A	18	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	23.079
«Ζαχλωρού»	B	16	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	22.789
Εμπορική Τουριστική Καλ/των ΕΠΕ	B	8	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	23.447
Φαράγγι Ζαχλωρούς	C	8	ΖΑΧΛΩΡΟΥ	23.470
Κούρτης Π.	B	10	ΚΕΡΤΕΖΗ	81.214
Πετροπούλου Π.	A	9	ΚΑΤΩ ΛΟΥΣΣΟΙ	83.332
«Το Μανιτάρι»	B	9	ΣΚΕΠΑΣΤΟ	22.774
Σπερχός	B	11	ΑΝΩ ΛΟΥΣΣΟΙ	6944542413
Απεταδα	B	20	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.777
Leda	B	24	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	24.784
Παράδεισος	B	23	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	22.221

*Καταλύματα Leader

Ταχύτατα αναπτυσσόμενος τουριστικά ο Δήμος Καλαβρύτων, είναι διάσπαρτος από μνημεία που θυμίζουν τη μακρά ιστορική του διαδρομή από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα με ενδιάμεσο φωτεινό σταθμό τη σπίθα που άναψε εδώ για την Επανάσταση του 1821, και θλιβερή σελίδα το ολοκαύτωμα της πόλης από τους Γερμανούς, το Δεκέμβριο του 1943.

Ο Δήμος Κλαβρύτων με έδρα τη Μαρτυρική πόλη των Καλαβρύτων αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα: Καλαβρύτων, Άνω Βλασίας, Άνω Λουσών (τ. Σουδενά ή Θεοτόκος), Βάλτα (τ. Βάλτσα), Βιλιβίνης, Γουμένισσας (τ. Βρυσάριο, τ. Κάτω Γουμένισσα), Δουμενών, Δροσάτου (τ. Άνω Γουμένισσα), Καλλιφωνίου (τ. Σαβανή ή Σαβανούς), Κανδάλου, Κάτω Βλασίας, Κάτω Ζαχλωρούς, Κάτω Λουσών (τ. Σουδενά, Άγιος Βασίλειος), Κερπινής, Κέρτεζης, Κορφών (τ. Κυρίτσοβα), Κούτελης, Κρουνερίου (τ. Ασάνιον), Λαγοβουνίου, Λαπαναγών, Μανεσίου, Μικρού Ποντιά, Πετσάκων, Πλατανωτίσσης (τ. Κλαπατσούνα), Πριολίθου (τ. Συρμπάνι), Προφήτη Ηλία (τ. Γκέρμπεζι), Ρογών, Σιγουνίου, Σκεπαστού (τ. Βισοτιά ή Βισοκά), Τρεχλού (τ. Τρεκλίστρα ή Τρεκλίτσα) και Φλαμπούρων και αναπτύσσεται σε ορεινή γεωγραφικά περιοχή.

Σημαντικά αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία συναντά κανείς στην περιοχή του Δήμου Καλαβρύτων, όπως: τον Αρχαιολογικό Χώρο των Αρχαίων Λουσών με τους Μυκηναϊκούς τάφους και το ναό της Αρτέμιδος, τον Τόπο Θυσίας των Καλαβρυτινών με το γλυπτό της Καλαβρυτινής Μάνας, το ιστορικό Δημοτικό σχολείο, την Ιερά Μονή της Αγίας Λαύρας όπου υψώθηκε το λάβαρο της επανάστασης '21, την Ιερά Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, την Ιερά Μονή Μακελλαριάς, την Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Βλασίας, το Εκκλησάκι της Παναγίας της Πλατανιώτισσας, που είναι κτισμένο μέσα σε κουφάλα αιωνόβιου πλατάνου και δεκάδες άλλα μικρά και μεγάλα μνημεία της αρχαιότητας και των νεότερων χρόνων.

Το ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς Φαράγγι του Βουραϊκού και ο Οδοντωτός Σιδηρόδρομος που το διασχίζει, αλλά και το Χιονοδρομικό Κέντρο του Χελμού έχουν ανοίξει το δρόμο στον τουρισμό ο οποίος ανταποκρίνεται τα μέγιστα στην πρόκληση.

Σύγχρονες τουριστικές μονάδες, δεκάδες ενοικιαζόμενα δωμάτια, καφέ, μπαρ και ρεστοραν ανταποκρίνονται στις ανάγκες του όλου και αυξανόμενου τουριστικού ρεύματος.

Μπορεί ο Δήμος να είναι ορεινός, αλλά μόλις μισή ώρα από τα Καλάβρυτα βρίσκονται οι θαυμάσιες παραλίες του Κορινθιακού, δίνοντας έτσι στον επισκέπτη τη δυνατότητα να συνδυάσει το βουνό με τη θάλασσα.

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
225.729 στρέμματα	8.858 κпт.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΟΥ	26930 31.866
• Αστυνομία	26930 23.413
• Κέντρο Υγείας	26930 23.760
• Κέντρο Οικοτουρισμού-Βιότοπου Λαρίσσης	26930 31.651
• ΟΣΕ	26930 31.208

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26930)
CHRISTINA BEACH	B	84	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	31.469
GRECOTEL ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ BEACH	A	385	ΛΑΚΚΟΠΕΤΡΑ	51.713
IONIAN BEACH	B	150	ΛΑΚΚΟΠΕΤΡΑ	51.300
ΚΑΛΟΓΡΙΑ BEACH (1)	B	182	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	31.380/1
ΚΑΛΟΓΡΙΑ BEACH (2)	D	156	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	31.276

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26930)
* «ΑΜΑΛΙΑ» Σκόδρας Γερ.	C	24	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	31.025, 31.761
*Αχαγιώτη Κωνσταντίνα	A	14	ΚΑΛΟΓΡΙΑ	31.780
*Βυθούλας Πέτρος	A	8	ΜΕΤΟΧΙ	31.556
Γουναρίδου- Τσάφου	A	10	ΑΡΑΞΟΣ	51.209, 23.435
Ουρ.	A	14	ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ	24.030
*Κολιόπουλος Δημήτριος	A	14	ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ	2610 275.311
Σπηλιόπουλος Πέτρος	A	10	ΑΡΑΞΟΣ	51.929, 23.435

Ένα υπέροχο δάσος και υδροβιότοποι προστατευμένοι από διεθνείς συνθήκες (RAMSAR), είναι το μεγάλο φυσικό «ατού» του Δήμου Λαρίσσου που αποτελεί το δυτικό άκρο του Νομού Αχαΐας και το σύνορο του με το Νομό Ηλείας.

Ο Δήμος Λαρίσσου αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίου Νικολάου Σπάτων, Απιδεώνος, Αράξου (τ. Παραλιμνη, τ.Γκέρμπεσι), Βελιτσών, Καγκαδίου, Λακκόπετρας, Ματαράγκα, Μετοχίου (τ. Περαιμέτοχι), Μιχοΐου, Πέτα και Ριόλου.

Έδρα του είναι το Μετόχι και ο Δήμος στο μεγαλύτερο μέρος του είναι πεδινός με δύο ημιορεινά δημοτικά διαμερίσματα. Στα βόρεια βρέχεται από τον Πατραϊκό Κόλπο και δυτικά από τον Κόλπο της Κυλλήνης.

Στα αξιοθέατα του, περιλαμβάνονται το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου στα Σπάτα, η Μονή της Παναγίας στα Μαύρα Βουνά, το Μοναστήρι Φιλοκαλίου, το Τείχος Δυμαίων (μυκηναϊκής εποχής), τα Ιαματικά Λουτρά του Αράξου, η πανέμορφη παραλία Γιαννισκάρι, το μοναδικής ομορφιάς πευκοδάσος της Στροφυλιάς, η «ατέλειωτη» παραλία της Καλογριάς, η λιμνοθάλασσα του Πάπα, η λίμνη του Πρόκοπου, ο υγρότοπος Κοτυχίου και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Λάπλα. Ευρήματα αρχαία πόλης υπάρχουν στο Καγκάδι και στο Λάπλα. Ερείπια Φράγκικου Φρουρίου υπάρχουν στον Ριόλο, καθώς και δεξαμενές και απομεινάρια τάφων.

Τα τοπικά προϊόντα είναι εκτός από το κηλευτικά, τα τυροκομικά, τα γαλακτοκομικά και τα ψάρια από το φυσικό ιχθυοτροφείο του Πάπα και του Πρόκοπου

ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΣΙΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
253.221 στρέμματα	3.876 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

<ul style="list-style-type: none"> • ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΣΙΟΥ Ταχ. Διευθ.: Κλειτορία - Τ.Κ.25007 Site: www.kastriacave.gr 	26920 31294, 32372 Fax: 26920 31830
• Αστυνομία	26920 31206, 31889
• Κέντρο Υγείας	26920 31207, 31617
• ΟΤΕ	26920 31270
• ΕΛΤΑ	26920 31286
• Σπήλαια Λιμών	26920 31001, 31588

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
ΑΡΘΑΝΙΟΣ	C	22	ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ	31308
ΑΧΑΪΣ	C	10	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ	31608
ΜΟΝΤ ΧΕΛΜΟΣ	B	38	ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ	31221

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
Γεωργάκιον	C		ΦΙΛΙΑ	36258
Καραμάνου Γεωργία	A	4	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ	31689
*Γ.Μηλιτσόπουλος &Σια	C	10	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ	31831, 31835

*Καταλόμια Leader

Ο Δήμος Λευκασίου δεν έχει σε τίποτα να ζηλέψει τις φυσικές ομορφιές της υπόλοιπης ορεινής Αχαΐας. Αντιθέτως, έχει να προβάλει ένα μοναδικό μνημείο της φύσης, το **Σπήλαιο των Λιμνών - Καστριών**, από τα ομορφότερα στο είδος του που έχει γίνει πόλος έλξης πολλών επισκεπτών.

Ο Δήμος Λευκασίου είναι ορεινός και αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίου Νικολάου, Άνω Κλειτορίας (τ. Καρνέση), Άρμπουνα, Γλάστρας (τ. Βρόστενα, ή Βρόστενα, ή Βρέστενα), Δρυμού (τ. Μοστίτσιον), Καστελλίου, Καστριών, Κλειτορίας (τ. Μαζαΐικα), Κλείτορος, Κρινοφύτων, Λευκασίου (τ. Τσορωτά), Λυκούριας, Παγκρατίου, Πλανητέρου, Τουρλάδας και Φιλίων.

Έδρα του Δήμου είναι η Κλειτορία η οποία διαθέτει **Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Λαογραφικό Μουσείο, νερόμυλους, νεροτριβές αλλά και ωραία ξενοδοχεία και πολυγευστικά εστιατόρια στα οποία σερβίρονται οι πέστροφες που εκτρέφονται στο ιχθυοτροφείο του Πλανητέρου.**

Ο χώρος των πηγών του Αροανίου είναι ιδανικός και από πλευράς φυσικής ομορφιάς. Τα πανύψηλα πλατάνια που ανάμεσα τους κυλούν ασταμάτητα τα νερά του Αροανίου ποταμού, δημιουργούν ένα μοναδικό τοπίο.

Στα αξιοθέατα του Δήμου Λευκασίου περιλαμβάνονται ο αρχαιολογικός χώρος του Αρχαίου Κλείτορα, μέσα σε μια φύση που οργιάζει, η Σκήτη (Μονή) του Παπουλάκου στον Άρμπουνα, ο Ναός της Παναγίας με το λύκο στη Γλάστρα, η γέφυρα του Αμπίμπαγα, η Χελωνοσπηλια στο δρόμο προς τα Λυκούρια, η Ιερά Μονή του Αγίου Αθανασίου στα Φύλια και φυσικά το Σπήλαιο στα Καστριά που προαναφέραμε, με τις δεκατρείς κλιμακωτές λίμνες και τους ποικιλόμορφους σταλακτίτες και σταλαγμίτες

ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΑΤΙΔΟΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
66.366 στρέμματα	11.765 κάτοικοι

Η Μεσσήτιδα είναι ο τρίτος συνοικισμός μετά την Αρόη και την Άνθεια που αποτέλεσαν κατά τον Πausανία τον κορμό της Πάτρας.

Ο **Δήμος Μεσσήτιδος** αποτελείται από τα Δημοτικά Διαμερίσματα Αγίου Νικολάου Θέας (τ. Τσαπλαναίικα), Καλλιθέας (τ. Καλλιθεόκαμπος), Κρήνης (τ. Βελίζι), Κρυσταλλόβρυσης (τ. Μπαρδικώστα), Οβρυάς, Πετρωτού (τ. Βαλατούνα), Σαραβαλιού. **Έδρα** του Δήμου είναι ο οικισμός **Οβρυά**.

Ο Δήμος βρίσκεται νοτιανατολικά της Πάτρας και καταλαμβάνει πεδινές, καλλιεργήσιμες περιοχές αλλά και ορεινά εδάφη.

Ο Πausανίας λέει ότι η περιοχή ήταν γεμάτη αμπέλια και υπήρχε ιδιαίτερη λατρεία στο θεό Διόνυσο.

Στα αξιοθέατα της περιοχής περιλαμβάνεται η **οινοποιία Αγία Κλάους** στο Πετρωτό η οποία ιδρύθηκε το 1861.

Κάθε χρόνο επισκέπτονται την Αγία Κλάους περίπου 100.000 άτομα και πραγματοποιούνται πολλά συνέδρια και εκδηλώσεις στους χώρους των εγκαταστάσεων με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Σημαντικά ευρήματα υπάρχουν στο **Σαραβάλι** στη δυτική άκρη του οποίου σώζονται **ερείπια φρουρίου** το οποίο φαίνεται ότι συντελούσε στην άμυνα της ευρύτερης περιοχής των Πατρών.

Ο Δήμος προσφέρει στον επισκέπτη μια θαυμάσια ευκαιρία για ξενάγηση στο χθες και το σήμερα προτείνοντας μοναδικές φυσικές ομορφιές. Η **Μονή του Ομπλού** (14ος αιώνας) έχει πλούσια ιστορία και τα **μυκηναϊκά ευρήματα και ο τάφος του 15ου αιώνα π.Χ. στο Πετρωτό** δείχνουν ότι η περιοχή έχει ιστορία που χάνεται στα βάθη των αιώνων.

ΔΗΜΟΣ ΜΟΒΡΗΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
86.484 στρέμματα	5.132κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΜΟΒΡΗΣ Ταχ. Διευθ.: Κλειτορία - Τ.Κ.25007 Site:www.kastriacave.gr	26930.41500, 41291 FAX: 26930.41000
• Αστυνομία	26920 31206, 31889
• Κέντρο Υγείας	26920 31207, 31617

Ο Δήμος Μόβρης βρίσκεται στη Δυτική Αχαΐα.

Ο Δήμος προήλθε από τη συνένωση έξι πρώην Κοινοτήτων (Καραίικα, Κρίνος, Μύρτος, Φράγκα, Σαγαίικα, Λιμνοχώρι) που τώρα αποτελούν τα αντίστοιχα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου και συνορεύει βόρεια και ανατολικά με το Δήμο Δύμης, βόρεια βρέχεται από τον Πατραϊκό κόλπο, δυτικά και νότια συνορεύει με το Δήμο Λαρίσου και ανατολικά με το Δήμο Ωλένιας.

Η έδρα του Δήμου Μόβρης είναι τα **Σαγαίικα**, το δε Δημαρχείο στεγάζεται στο κτίριο της πρώην Κοινότητας Σαγαϊικών.

Το έμβλημα του Δήμου είναι η θεά Δήμητρα, λόγω του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής.

Στο Δήμο δεν υπάρχουν οργανωμένα τουριστικά καταλύματα. Όμως επειδή στην περιοχή υπάρχουν τοποθεσίες αξιόλογης φυσικής ομορφιάς (το όρος Μόβρη και η παραλιακή ζώνη του Δήμου) γίνονται προσπάθειες για αξιοποίηση τους.

Ο Δήμος Μόβρης, είναι περιοχή έντονου αγροτικού χαρακτήρα. Οι κυριότερες καλλιέργειες της περιοχής είναι: πατάτες (είναι φημισμένες οι πατάτες Σαγαϊικών), βιομηχανική τομάτα, δημητριακά, ελιές, καρπούζια, κηπευτικά,

ελιές, αμπέλια κ.λπ. Όλα τα αγροτικά προϊόντα του Δήμου είναι αρίστης ποιότητας και τροφοδοτούν ανελλιπώς τις αγορές της Πάτρας και της Αθήνας.

Πολλοί κάτοικοι ασχολούνται και με την κτηνοτροφία (πρόβατα, πουλερικά, μοσχάρια, χοίροι), τα δε κτηνοτροφικά προϊόντα της περιοχής (κρέατα, αυγά, γαλακτοκομικά προϊόντα) είναι άριστα και ανόθευτα, γεγονός σπάνιο στους δύσκολους καιρούς των μεταλλαγμένων προϊόντων.

Ο επισκέπτης μπορεί εύκολα να μεταβεί στο Δήμο Μόβρης. Η απόσταση από την Πάτρα είναι μικρή (30 χλμ.). Η μετάβαση στο Δήμο είναι εύκολη μέσω της Ν.Ε.Ο, Πατρών-Πύργου ή από την Ε.Ο. Κ. Αχαΐας - Αράξου (μέσω Κάτω Αχαΐας). Η έδρα του Δήμου βρίσκεται σε κομβικό σημείο (επί της Ν.Ε.Ο. Πατρών -Πύργου) και το καλό οδικό δίκτυο ευνοεί τις μετακινήσεις από τη θάλασσα έως το όρος Μόβρη.

Οι επισκέπτες με αθλητικές ανησυχίες μπορούν να αθληθούν στα γήπεδο της περιοχής. Γήπεδα ποδοσφαίρου υπάρχουν στα Σαγαίικα, στον Κρίνο και στο Λιμνοχώρι, ενώ γήπεδα μπάσκετ σε κάθε σχεδόν οικισμό. Παράλληλα οι πιο «ανήσυχου» μπορούν να επιδοθούν σε πεζοπορία ή σε μηχανοκίνητο αθλητισμό (4Χ4, εντουρο) στις όμορφες διαδρομές του όρους Μόβρη, καθώς και σε θαλάσσια αθλήματα (σκι, ιστιοσανίδα) στις κρυστάλλινες παραλίες του Καλαμακίου.

ΔΗΜΟΣ ΠΑΪΩΝ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
99.325 στρέμματα	2.788 κάτοικοι

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΠΑΪΩΝ Ταχ. Διευθ.: Δάφνη - Τ.Κ.25004 Site:www.paion.gr	26920.71201,71886 FAX: 26920.71201
• Αστυνομία	26920.71202
• Υγειονομικός Σταθμός	26920.71204
• ΕΛΤΑ Δάφνης	26920.71216

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
ΔΑΦΝΙ	Ε	18	ΔΑΦΝΗ	71217

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26920)
*Μακαρίτης Πέτρος	Β	12	ΠΕΥΚΟ	71105

*Καταλύματα Leader

Και αρχαία ευρήματα και σύγχρονα σπορ όπως το καγιάκ και το ραφτινγκ, το trekking και το ψάρεμα στον **ποταμό Λάδωνα**. Και **παραδοσιακές θολωτές βρύσες** και αθλητικός τουρισμός με πολλές υποσχέσεις και πεδίο δράσης τα νερά του Λάδωνα.

Λίγο πολύ έτσι σκιαγραφείται ο Δήμος Παϊών, που αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Δάφνης (τ. Στρέζοβα), Αμυγδαλέας (τ. Μαμαλούκα), Μασιών, Πάου (τ. Σκούπι), Πεύκου (τ. Τσαρούχλι), Σκοτάνης (τ. Κόκοβα) και Χόβολης.

Πρόκειται για ημιορεινό Δήμο του Νομού Αχαΐας που η έδρα του η Δάφνη, ιστορείται σε γραπτές πηγές από το 1265 κιόλας, αλλά διατηρεί ακόμη το γραφικό της χαρακτήρα, τα παραδοσιακά της κτίρια και τις υπέροχες θολωτές της βρύσες που είναι έργο των περίφημων Λαγκαδινών μαστόρων.

Αρχαία κτίσματα όλων των περιόδων, από την αρχαιότητα έως τη βυζαντινή, τη φραγκική και την τουρκική περίοδο υπάρχουν πολλά σ' όλο το μήκος του Δήμου. Χαρακτηριστικός ο **Σπηλιέικος Πύργος στη Δάφνη**, κατοικία του οπλαρχηγού του 1821 Πιτσουνά Σπηλιόπουλου.

Επιβλητικό το **Μοναστήρι της Ευαγγελίστριας** που βρίσκεται στις πλαγιές του Αφροδίσιου Όρους (Γυναικεία Μονή που φιλοξενεί πρόσχαρα τους προσκυνητές). Το υπέροχο δάσος από δρύες, καστανιές και ακρανιές των **Νασιών (Μπαρμπούς)**, από μακριά τα απομεινάρια της **ακρόπολης της Αρχαίας Πάου** με τη δεξαμενή που σώζεται και στην οποία καταλήγει πήλινος αγωγός. Έχουν βρεθεί θεμέλια Αρχαίου Ναού. Συναντούμε τους **παραδοσιακούς οικισμούς Σκούπι, Δεχούνη και Βεσίνη** με τα όμορφα πέτρινα σπίτια. Η μαγευτική κωμόπολη της Δάφνης είναι κτισμένη σε μια καταπράσινη πλαγιά στους πρόποδες του Αγίου Μαμά και σε υψόμετρο 620 μέτρα. Υπάρχουν ταβέρνες, καφενεία, μπαρ, ένα ξενοδοχείο και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Το μέλλον της περιοχής συναρτάται και από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων ραφτινγκ και καγιάκ καθώς έχει ήδη αναπτυχθεί μια ενδιαφέρουσα υποδομή από την τουριστική αξιοποίηση του Λάδωνα και της τεχνητής λίμνης.

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
11.978 στρέμματα	9.156κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΙΑΣ Ταχ. Διευθ.: Πατρών - Πύργου 60 Τ.Κ. 26333	2610.528585, 528531 FAX:2610.528534
• Αγροτικό Ιατρείο	2610.522430,671070
• ΤΑΞΙ	1300

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (2610)
ΥΙΟΤΙΣ	C	18	ΠΑΡΑΛΙΑ-25 ^{ης} Μαρτίου	522244

Ο Δήμος Παραλίας φημίζεται για ένα μοναδικό φυσικό φαινόμενο: το ειδυλλιακό και πανέμορφο ηλιοβασίλεμα του με τα υπέροχα κατακόκκινα χρώματα που παίρνει ο ουρανός όταν ο ήλιος γέρνει προς τη δύση του.

Ο **Δήμος Παραλίας** αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Μιντιλογίου, Παραλίας και Ροϊτικών. Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός **Παραλία** και η θέση του βρίσκεται στα δυτικά της Πάτρας.

Πρόκειται για Δήμο πεδινό ενώ δύο δημοτικά διαμερίσματα, αυτά της Παραλίας και των Ροϊτικών είναι παραλιακά.

Αξιοθέατα είναι τα αρχοντικά νεοκλασικά κτίρια γνωστά ως «**Εγγλέζικα**» στην παραλιακή ζώνη, όπου επίσης υπάρχουν πολλά νυχτερινά κέντρα διασκέδασης.

Το όμορφο χωριό Μιντιλόγλι σε αμφιθεατρική θέση κοντά στη θάλασσα δίνει την ευκαιρία στον επισκέπτη να θαυμάσει τη θέα προς τον Πατραϊκό Κόλπο και τα βουνά της Αιτωλοακαρνανίας. Γύρω από το Μιντιλόγλι απλώνονται καταπράσινες πλαγιές με ελαιόδενδρα και αμπέλια, ενώ σε μικρή απόσταση βρίσκονται δύο γραφικές Μονές. **Η Μονή Μεταμόρφωσης Σωτήρος και η Μονή της Αναλήψεως** η οποία χτίστηκε πριν από το 699 και ανακαινίστηκε το 1703.

Τα Ροϊτικά βρίσκονται στο δυτικό άκρο του δήμου με ελαφρά διείδυση στο θαλάσσιο ανάγλυφο, που τους προσδίδει ομορφιά σε συνδυασμό με το καταπράσινο τοπίο.

ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
97.973 στρέμματα	13.291 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ	2610.910133-6
• Λιμενικός Σταθμός	2610.991203
• Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο	2610.999111
• ΟΣΕ	2610.991244

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (2610)
APHRODITE	D	19	ΡΟΔΙΝΗ	931450
APOLLON	B	27	ΡΙΟΝ-ΣΟΜΕΡΣΕΤ 14	990426
CASTELLO	B	48	ΡΙΟΝ	992957
FLORIDA BEACH	B	156	ΨΑΘΟΠΥΡΓΟΣ	931279
GEORGIOS	C	26	ΡΙΟΝ -ΙΩΝΙΑΣ 9	992627
PORTO RIO	A	456	ΡΙΟΝ	992102
RION BEACH	C	162	ΡΙΟΝ-ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ	991421
RODINI	B	86	ΡΟΔΙΝΗ	931300

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (2610)
Ζαχαροπούλος Ζαχαράτος	C	23	ΑΡΑΧΩΒΙΤΙΚΑ	931853
Κουμπουρλής Αντώνιος	A	12	ΡΙΟΝ-ΣΟΜΕΡΣΕΤ 13	991212

«Γείτονας» της Πάτρας, με μεγάλη πληθυσμιακή αύξηση τα τελευταία χρόνια, ο Δήμος Ρίου αναμένεται να έχει τα μεγαλύτερα οφέλη από το μεγάλο εθνικό έργο της ζεύξης Ρίου - Αντιρρίου. Αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίου Βασιλείου (τ. Γουναριάνικα), Ακταίου (τ. Βερναδέικα), Ανω Καστριτσίου, Αραχοβιτικών, Αργυράς (τ. Άβερνα), Δρέπανου, Κάτω Καστριτσίου, Πιτίτσης, Πλατανιού, Ρίου, Σελλών και Ψαθόπυργου.

Τα 2/3 των εδαφών του Δήμου Ρίου, που έχει έδρα το Ρίο, είναι πεδινά και το 1/3 ορεινά ή ημιορεινά.

Το σίγουρο είναι ότι η παραλιακή ζώνη του Δήμου (Ρίο, Άγιος Βασίλειος, Αραχοβίτικα, Δρέπανο, Ψαθόπυργος, Ρόδινη,) είναι μια από τις πλέον ενδιαφέρουσες τουριστικά στο Νομό.

Παραλίες κυρίως από βότσαλο και αμμοβότσαλο, καθαρή θάλασσα και ταβέρνες, καφέ και μπαρ δίπλα στο κύμα, αποτελούν τον τόπο θερινής απόδρασης χιλιάδων κατοίκων της περιοχής αλλά και επισκεπτών.

Στο Ρίο βρίσκονται το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Πανεπιστημιακό Περιφερειακό Νοσοκομείο της Πάτρας, ενώ υπάρχει και πληθώρα εστιατορίων και κέντρων ψυχαγωγίας.

Στο Ρίο συναρπάζει το **Κάστρο του** (1499), που βρέχεται τριγύρω από τα νερά τα οποία σχηματίζουν νοερά μια μικρή λίμνη δίπλα στη θάλασσα. Εδώ υπάρχει και το Πορθμείο για τα φέρι-μπόουτ της γραμμής Ρίου - Αντιρρίου.

Ο Άγιος Βασίλειος δίνει θέα προς τον Πατραϊκό, στα Αραχοβίτικα υπάρχει η Ιαματική Πηγή με το χλωρό νατριούχο νερό, το Δρέπανο είναι ο ιδανικός τόπος για σέρφινγκ, το Ψαθόπυργος παρουσιάζει το γραφικό τοπίο με τα ψαροκάικα και τη νησιώτικη φυσιογνωμία του, τα Σελλά προτείνουν πληθώρα γαστρονομικών προτάσεων, το Καστρίτσι προσφέρει θέα, κεράσια και κρύο νερό από τις πηγές.

Στο Πλατάνι υπάρχει ο τρίκογχος ναός του Αγίου Νικολάου (11 ος αιώνας), από τους από τους ελάχιστους αυτού του ρυθμού που διασώζονται στην Αχαΐα

ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
85.505 στρέμματα	7.634 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ	26910.74455, 74019
• Ιατρείο Ροδιόφωνης	26910.72222
• ΟΣΕ	26910.72290

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26910)
A - B PLAZ	B	30	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	71117
ΚΑΝΕΛΙ	C	68	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	72213
LONG BEACH	B	267	ΛΟΓΤΟΣ	72196
PANAGIOTIS	C	18	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	71840
PLAGE	C	48	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	72206
SPEY BEACH	C	72	ΛΟΓΤΟΣ	71724

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26910)
Δήμου Θεόδωρος	A	34	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	72467
Καφρίτσας Δημήτριος	B	12	ΛΟΓΤΟΣ	71577
Τσαγκάρη Άννα	A	12	ΛΟΓΤΟΣ	22791

Ιδανικός τόπος για επισκέπτες που προτιμούν τη θάλασσα, είναι ο **Δήμος Συμπολιτείας** ο οποίος σήμερα αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίου Κωνσταντίνου (τ. Αγριδαίικα), Άλσους (τ. Αραγόζενα), Βερίνου, Γκραίικα, Γρηγόρι, Δημητροπούλου, Δουκαναϊκών, Κρήνης (τ. Αράχοβα ή Ράχοβα), Λάκκας (τ. Γρόπα), Λόγγου, Μάγειρα, Μυρόβρυσης, Νερατζιών, Ροδοδάφνης (τ. Μουρλά), Σελιανιτικών και Τούμπα. **Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός Ροδοδάφνη.**

Ο Δήμος Συμπολιτείας έχει τόσο ορεινές, όσο και πεδινές εκτάσεις.

Αυτές που κάνουν θραύση πάντως είναι οι θαλάσσιες, ενώ η γεωφυσική ποικιλία του Δήμου δεν αφήνει κανένα στεναχωρημένο καθώς "παντρεύεται" όμορφα το βουνό με τη θάλασσα. Η Ροδοδάφνη, η Άκολη, τα Σελιανίτικα, ο Λόγγος σφύζουν από ζωή κάθε καλοκαίρι και διαθέτουν όλες τις ανέσεις που μπορεί να φανταστεί ο παραθεριστής.

Ενοικιαζόμενα δωμάτια, καφέ, υποδομές για θαλάσσια σπορ υπάρχουν παντού, ενώ στα Σελιανίτικα υπάρχει ακόμη και θερινός κινηματογράφος.

Στα ορεινά, **στο Βερίνο**, υπάρχει το **Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου** που ιδρύθηκε το 14ο αιώνα και σήμερα ζουν εκεί είκοσι μοναχές.

Από το χωριό Κρήνη (Αράχοβα) αρχίζουν όμορφες ορεινές διαδρομές στο Παναχαϊκό, με προορισμό τους **κατάφυτους οικισμούς Ρακίτα, Μικρόνι**. Ακολουθώντας χωματόδρομους η περιοχή συνδέεται μέσω του Παναχαϊκού τόσο με την περιοχή Καλαβρύτων όσο και με το Δήμο Φαρρών. Στα **Σελιανίτικα** υπάρχουν και **Ιαματικά λουτρά**.

ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΤΑΙΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
244.798 στρέμματα	5.477 κατ.

• ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΤΑΙΑΣ E-mail: tritaia@otenet.gr	26940.51643, 51644-5 FAX: 26940.51644
• Αστυνομία	26940.22170, 22202
• Αγρονομία	26940.31288
• Κέντρο Υγείας Ερυμάνθειας	26940. 31301-2
• Ιατρείο	26940.51390
• Κτηνιατρείο	26940.31211
• ΕΛΤΑ	26940.31270

Ο Δήμος Τριταίας σήμερα αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίας Βαρβάρας, Αγίας Μαρίνας, Αλεποχωρίου, Βελψαχίου, Δροσιάς, Ερυμάνθειας, Κάλφα, Μανεσίου, Ρουπακιάς, Σκιαδά, Σκούρα, Σπαρτιάς, Σταυροδρομίου, Χιόνας. **Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός Σταυροδρόμι.** Ο Δήμος Τριταίας χαρακτηρίζεται ως ημιορεινή και ορεινή περιοχή. Τα σύνορα του Δήμου ορίζονται Β.Α. με τον ορεινό όγκο του Ερύμανθου και δυτικά από το όρος Σκόλις.

Στις περιοχές Χιόνα, Άγιο Δημήτριο και Αγία Μαρίνα υπάρχουν δάση από χαλέπιο πεύκη. Στη Σπαρτιά και σε υψόμετρο 1.200 μ. υπάρχουν συστάδες βουνοκυπαρισσιού ενώ ελατοδάση συναντάς στη Σπαρτιά, το Καλέντζι και τη Δροσιά.

Ο Δήμος χαρακτηρίζεται από υψηλή ποιότητα ζωικών προϊόντων.

Το χωριό Αλεποχώρι διαθέτει αναρριχητικές πίστες στις οποίες για να φτάσεις διανύεις μια μοναδική διαδρομή, συναντώντας και την πλατανόφυτη κοιτή του ποταμού Τευθέα, ενώ το χωριό Σκιαδά με την υπέροχη θέα του προσφέρει τη δυνατότητα σπορ με ανεμόπτερο - αλεξίπτωτο πλαγιάς από τη ράχη του Σκιαδοβουνίου.

Στην περιοχή της Τριταίας έχουν εντοπιστεί πολλά σημάδια της αρχαιότητας. Η Αρχαία Τριταία στο χωριό Αγία Μαρίνα, στην Ερυμάνθεια ίχνη κυκλώπειων τειχών, στο Μάνεσι αρχαία νομίσματα μεγάλης αξίας, στη Δροσιά Μυκηναϊκό Νεκροταφείο, στο Σκιαδά ένα χάλκινο βραχιόλι γεωμετρικών χρόνων αλλά και η Αρχαία Ακρόπολη Σγάρτσικο.

Οι Ιερές Μονές των Αγίων Πάντων στο Βελμάχι, των Ταξιαρχών στο Αλεποχώρι, των Νοτενών στο Σκιαδά και του Αγίου Ιωάννου Θεολόγου στο Γρεβενά αποτελούν θρησκευτικά μνημεία που προκαλούν το ενδιαφέρον του επισκέπτη.

ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΡΩΝ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
236.748 στρέμματα	6.262 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΡΩΝ Ταχ. Διευθ.: Χαλανδρίτσα- Τ.Κ. 25008	26940.22800, 22822 FAX: 26940.22877
• Αστυνομία	26940.22170
• Κέντρο Υγείας	26940.22222, 22298
• Πυροσβεστικός Σταθμός	26940.22881
• Κτηνιατρείο	26940.22290
• ΟΤΕ	26940.22121
• ΕΛΤΑ	26940.22241

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Γαλανοπούλου Δήμητρα	B	20	ΜΙΧΑΣ	26940.91332 2610.220339
Ζαχαράκης	C	20	ΜΙΧΑΣ- ΤΣΑΠΟΥΡΝΙΑ	26940.91355 2610.330505
Τσίγκας Γεώργιος	B	24	ΜΙΧΑΣ	26940.22240 2610.324962

Βουνά και πεδιάδες «φτιάχνουν» το **Δήμο Φαρρών** ο οποίος αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Βασιλικού (τ. Μπρακουμάδιον), Ελληνικού (τ. Μπούμπα), Ισώματος (τ. Ίσαρι), Καλάνιστρας, Καλανού Καλουσίου, Καταρράκτου (τ. Λόπεσι), Κριθαρακίων, Λακκωμάτων, Μιραλίου, Νέου Κομπηγαδίου, Πλατανόβρυσης (τ. Μέτζαινα), Σταροχωρίφου (τ. Λάλουσι), Φαρών (τ. Λαλικώστα), Χαλανδρίτσας και Χρυσοπηγής (τ. Σποδιάνα).

Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός **Χαλανδρίτσα** που απέχει από την Πάτρα 22 χλμ.

Ο Δήμος Φαρρών που βρίσκεται Β.Δ. του όρους Ερύμανθος και διασχίζεται από τον **ποταμό Πείρο**, είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε έκταση Δήμους της Αχαΐας, αλλά και ένας από τους ιστορικότερους, αφού υπήρχε από το 1835 και μέχρι τη διάλυση του το 1912 περιελάμβανε 35 χωριά.

Κατά τη μυκηναϊκή περίοδο (1600-1100 π.Χ.) η περιοχή των Φαρρών βρισκόταν σε εξαιρετική ακμή και αίγλη.

Τελευταία ανακαλύφθηκε στη Χαλανδρίτσα, **στη θέση Σταυρός μυκηναϊκός οικισμός**, ενώ **στη θέση Αχούρια σώζεται ο πύργος του φράγκικου κάστρου που χτίστηκε γύρω στο 1216.**

Κοντά στο φραγκικό πύργο σώζεται σε άριστη κατάσταση αλλά με νεότερες προσθήκες ο **Βυζαντινός Ναός του Αγίου Αθανασίου του 15ου αιώνα.**

Μεγάλη ιστορική σημασία για την περιοχή έχει ο **Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου**. Πρόκειται για ιστορικό διατηρητέο μνημείο του 13ου -14ου αιώνα που βρίσκεται στο κέντρο του παραδοσιακού οικισμού της Χαλανδρίτσας.

Στη Χαλανδρίτσα υπάρχουν αναπαλαιωμένη νεοτρισφή και νερόμυλος ο οποίος εσωτερικά διαμορφώθηκε κατάλληλα για να λειτουργεί σαν Μουσείο Λαϊκής Τέχνης. Κάθε χρόνο στο τέλος του καλοκαιριού διοργανώνεται με μεγάλη επιτυχία **Έκθεση Γεωργικών Εργαλείων και Μηχανημάτων.**

Ανάμεσα στα χωριά Καλάνιστρα και Κάλανο συναντάμε την **Ι.Μ. Χρυσοποδαρίτσα** που είναι πολιούχος του Δήμου Φαρρών, ενώ στη Χρυσοπηγή, **τον Αγιάνη της Σποδιάνας**. Πρόκειται για ενδιαφέροντα θρησκευτικά μνημεία.

Η Πλατανόβρυση απέχει 20 χλμ. από την Πάτρα. Διαθέτει καταπράσινο περιβάλλον Η Πλατανόβρυση απέχει 20 χλμ. από την Πάτρα. Διαθέτει καταπράσινο περιβάλλον, πλατάνια και άφθονο τρεχούμενο νερό. Σημείο αναφοράς της περιοχής ο Ναός της Αγίας Παρασκευής, το παρεκκλήσι του οποίου βρίσκεται μέσα σε σπήλαιο, η Μονή Μπαμπιώτη και ο Ναός της Παναγίας της Μέτζαινας. Στις Φαρές υπάρχει Αρχαία Αχαϊκή Πόλη.

Ο επισκέπτης θα βρεθεί μπροστά σε ένα πλήθος από αρχαιολογικά ευρήματα όπως **Ρωμαϊκό Λουτρό, Τεχνικούς Τύμβους στη Σταρόλακκα και Μυκηναϊκούς Τάφους.**

Στο Καλούσι μέσα σε καταπράσινο περιβάλλον λειτουργεί το εκτροφείο θηραμάτων, ενώ υπάρχει και διαμορφωμένος βράχος για αναρρίχηση και ανεμοπτερισμό.

Ο παραθεριστικός οικισμός Μίχα - Τσαπουρνιά, 45 χλμ. από την Πάτρα, είναι πνιγμένος κυριολεκτικά στο πράσινο με αιωνόβια δέντρα και έλατα.

Αποτελεί πόλο έλξης χιλιάδων τουριστών από όλο τον κόσμο και όλο το χρόνο.

Στην περιοχή υπάρχει πάρκο αναψυχής με θέσεις πικ-νικ, ενώ είναι ιδανικό ορμητήριο προς τον Ερύμανθο.

Ξεχωρίζει και το χωριό Κούμανι που βρίσκεται μέσα στα έλατα όπου φιλοξενούνται τουρίστες κάθε ηλικίας.

Βεβαίως δε λείπουν τα εστιατόρια, τα εξοχικά κέντρα, οι ταβέρνες, τα ψητοπωλεία, τα ζαχαροπλαστεία με παραδοσιακή κουζίνα και παραδοσιακά γλυκίσματα.

ΔΗΜΟΣ ΩΛΕΝΙΑΣ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
236.748 στρέμματα	6.262 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΔΗΜΟΣ ΩΛΕΝΙΑΣ	26930.61776, 61708 FAX: 26930.61900

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
*Κωνσταντακόπουλος Ν.	Α	12	ΣΑΝΤΑΜΕΡΙ	2610.622736
*Ζαφείρης Κ. Ο.Ε				
*Μπεθιμούτης Ανδρέας	Α	6	ΦΩΣΤΑΙΝΑ	26930.61343

Ο Δήμος πήρε το όνομα του από την αρχαία πόλη Ωλενο και στην αρχαιότητα η πόλη βρισκόταν εκεί που τώρα βρίσκεται ο βυθός της θάλασσας. Ο Δήμος Ωλενίας σήμερα αποτελείται από τα δημοτικά διαμερίσματα Αγίου Νικολάου Κράλι, Αγίου Στεφάνου (τ. Περιστερά), Άνω Σουδεναιίκων, Άρλας, Αχαϊκού (τ. Μπεδρόνι ή Μπερδόνι), Λουσικών (τ. Σουδεναιίκα), Μιτοπόλεως, Πόρτων, Σανταμερίου, Φλόκα, Φωσταινής, Χαϊκαλίου, Χαραυγής (τ. Χατζούρι), καθώς

Κοινότητας Μαζαρακίου. Έδρα του Δήμου είναι ο οικισμός Λουσικά. Τα εδάφη της Ωλενίας είναι πεδινά και ημιορεινά, και βρίσκεται νοτιοδυτικά της Πάτρας. Στην Άρλα υπάρχει το Γυφτόκαστρο το πιο καλοδιατηρημένο μεσαιωνικό κάστρο της Αχαΐας, ενώ στις Πόρτες συναντάμε τον Αρχαιολογικό Χώρο που ανασκάπτεται. Ερείπια οχυρών υπάρχουν στη Μιτόπολη και ερείπια παλιών χωριών στη Νεραϊδότρυπα. Πέντε χιλιόμετρα μετά το Σανταμέρι υπάρχει η ιστορική Μονή της Μαρίτσας που χτίστηκε το 18ο αιώνα.

Οι πλαγιές του όρους Σκόλις αποτελούν τόπο συνάντησης ανεμοπτεριστών.

Στο Δήμο Ωλενίας υπάρχουν οι εγκαταστάσεις της Βιομηχανικής Περιοχής (ΒΙ.ΠΕ). Από θάλασσα δε βρέχεται ο Δήμος Ωλενίας, αλλά οι θαυμάσιες παραλίες της Δυτικής Αχαΐας απέχουν λίγα χιλιόμετρα.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
23.907 στρέμματα	657 κατ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

• ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ	26940.313495

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΚΑΤ.	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ (26940)
ΞΕΝΙΑ	C	43	ΚΑΛΕΝΤΖΙ	31240, 31378

Η Κοινότητα Καλεντζίου είναι μία από τις δύο κοινότητες στο Νομό και έχει έδρα τον Άγιο Γεώργιο. Κατεξοχήν ορεινό παραθεριστικό χωριό, αμφιθεατρικά χτισμένο στις δυτικές πλαγιές του Ερύμανθου, σε υψόμετρο 950 μέτρα, προσφέρει απέραντη πανοραμική θέα προς γτο Ιόνιο Πέλαγος, τον Πατραϊκό Κόλπο και τα βουνά της Ρούμελης. Αποτελείται από 4 οικισμούς: τον Άγιο Γεώργιο, το Αβράμι, τα Μπαντζαίικα, και το Καλέντζι.

Στα αξιοθέατα του χωριού συγκαταλέγονται η Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου στο συνοικισμό Βασιλικό, τα απομεινάρια από μεγαλοπρεπές αρχαίο οικοδόμημα στο νότιο άκρο του Βασιλικού και το ιστορικό κτίριο του πρώην δημοτικού σχολείου που έχει μεταρραπεί σε Λαογραφικό Μουσείο, καθώς και σε μουσείο που «στεγάζει» την ιστορία της οικογένειας Παπανδρέου.

Το Καλέντζι ως χωριό αναφέρεται για πρώτη φορά στους τούρκικους φορολογικούς καταλόγους του 1461-63.

Λειτουργεί ξενοδοχείο «ΞΕΝΙΣΑ» και τουριστικό περίπτερο της Κοινότητας.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

ΕΚΤΑΣΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
47.544 στρέμματα	727 κστ.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ	
• ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ Ταχ. Διευθ.: Λεόντιο Αχαΐας - Τ.Κ. 25008	26940.42573
• Ιατρείο	26940.41222

Η Κοινότητα Λεοντίου προέρχεται από τη συγχώνευση των κοινοτήτων Δεμέστιχων και Λεοντίου (τ. Γουρζούμισα), καθώς και από τα συνοικισμό Ανω Μαζαρακίτης Κοινότητας Μαζαρακίου. Έδρα της είναι ο οικισμός Λεόντιο. Η κοινότητα Λεοντίου χαρακτηρίζεται ως ορεινή περιοχή. Στην ιστορική του διαδρομή ο οικισμός ονομαζόταν Γουρζούμισα αλλά μετά το 1923 επανέκτησε το αρχικό του όνομα Λεόντιο. Στο βορειότερο άκρο του

οροπεδίου της Ρακίτας στο Παναχαϊκό όρος ανασκάπτεται από το 1379 υστερογεωμετρικός περίπτερος αφιδωτός ναός και ο αποθέτης του. Ο ναός ήταν αφιερωμένος στη θεά Αρτεμη είχε διαστάσεις 35 χ 11 μέτρα και βρίσκεται δίπλα στον αρχαίο δρόμο που οδηγεί από το Αίγιο προς την Αρκαδία μέσω Λεοντίου, Καλαβρύτων, Λούσων.

Τα τοπικά καφεπαντοπωλεία λειτουργούν και σαν μεζεοπωλεία-ψητοπωλεία όπου φιλόξενα οι κάτοικοι προσφέρουν στον επισκέπτη παραδοσιακούς μεζέδες και γλυκίσματα.

Προς το Κεφαλόβρυσο και τη Ρακίτα λειτουργούν ταβέρνες μέσα στο καταπράσινο περιβάλλον και τα γάργαρα νερά. Η περιοχή είναι εύφορη, πλούσια σε σπυρολαχανικά, σιτηρά, καλαμπόκι και αμπέλια όπου γίνεται παραδοσιακά η επεξεργασία Μαυροδάφνης και Ροδίτη. Επίσης καλά κρατεί και η κτηνοτροφία με την εκτροφή 1.500 -1.700 αιγοπροβάτων.

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ιστορική πρωτεύουσα της Δυτικής Ελλάδας, εκμεταλλεζόμενη και το θεσμό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας του 2006, πρέπει να αναδειχθεί ως ένας πολύμορφος και ποιοτικός προορισμός πολιτισμικού τουρισμού, με έμφαση στην ιστορία, τον πολιτισμό, τη θρησκεία και τις παραδόσεις αλλά και την πλούσια πολιτιστική παραγωγή. Έτσι είναι βέβαιο ότι θα βρεί τον πραγματικό της ρόλο, που δεν είναι άλλος από το να οδηγήσει, μέσα από τη δική της ανάπτυξη, τη Δυτική Ελλάδα στην Οικονομική και Πολιτιστική πρωτοπορία.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ INSKEEP (1988)

1. ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Α) Εκτέλεση έργων υποδομής στην Πάτρα και την ευρύτερη περιοχή, όπως:

- Κατασκευή καλών δρόμων,
- Κατασκευή χώρων στάθμευσης,
- Αναβάθμιση του σταθμού υποδοχής και των χώρων του Τελωνείου του Λιμένα Πατρών,
- Κατασκευή μεγάλης και σύγχρονης μαρίνας,
- Επέκταση του αεροδρομίου του Αράξου με ταυτόχρονη διάνοιξη του δρόμου Αράξου-Κάτω Αχαΐας.

B) Εύκολη πρόσβαση σε τουριστικούς προορισμούς, δηλαδή:

- Χάρτες,
- Ταξιδιωτικοί οδηγοί,
- Λειτουργία επανδρωμένων γραφείων πληροφόρησης επισκεπτών,
- Σηματοδότηση με πινακίδες για τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια κλπ.

2. ΑΛΛΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ:

- Νοσοκομεία
- Ξενοδοχεία

3. ΕΘΝΙΚΗ & ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΓΟΡΑ:

- Αυξημένη τιμή πετρελαίου
- Μειωμένη τουριστική κίνηση
- Αξιοθέατα και δραστηριότητες

4. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ & ΧΡΗΣΗ ΠΟΡΩΝ

- Φυσική κατασκευή,
- Ανθρώπινη παρέμβαση,
- Φεστιβαλ.

5. ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

- Εμπυολογικό εργατικό δυναμικό,
- Καταρτισμένο προσωπικό παραγωγής,
- Εξειδίκευση,
- Κύκλος ζωής προορισμού.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ ΑΞΙΟΘΕΑΤΟ

Κατ' αρχήν να καθορίσουμε την έννοια της λέξης «αξιοθέατο». Σημαίνει τα αξιόλογα από ιστορική και αισθητική άποψη μέρη ενός τόπου. Δηλαδή μπορεί να είναι αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, μνημεία, κτίρια, οικισμοί, δάση, ποτάμια, φαράγγια, σπηλιές, ναοί – μοναστήρια, κατασκευές κλπ. Παραπάνω αναφέρω όλα τα αξιοθέατα που βρίσκονται στο ν. Αχαΐας.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η προσέγγιση και αξιοποίηση των τουριστικών δυνατοτήτων του νομού Αχαΐας και της Πάτρας ειδικότερα είναι ένα ζήτημα ιδιαίτερης σπουδαιότητας για την εν γένη αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιοχής. Ο ρόλος του τουρισμού έχει αναγνωριστεί σε όλη του την έκταση ως ένας καταλυτικός παράγοντας ανάπτυξης με θετικές επιδράσεις σε πολλούς κλάδους της παραγωγής. Από το 1995 και μετά διαπιστώνει κανείς μια αξιοσημείωτη κινητικότητα στον τομέα του τουρισμού, η οποία εκφράζεται προς δύο βασικές κατευθύνσεις. Κατά πρώτον, στην οργάνωση και στον εμπλουτισμό των τουριστικών υπηρεσιών και κατά δεύτερον στην προβολή τους.

Είναι σημαντικό γεγονός ότι η Αχαΐα από εκεί που μονίμως απουσίαζε από τις διεθνείς τουριστικές συναντήσεις, σήμερα έχει καταφέρει με τις συνεχείς συμμετοχές της να μπει στους προτεινόμενους προορισμούς μεγάλων ταξιδιωτικών οργανισμών του εξωτερικού.

Επίσης, καταγράφεται μια αξιόλογη αύξηση επισκεπτών που επιλέγουν την Αχαΐα ως τόπο διακοπών τους.

ΟΙ ΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

« Η φύση αποδείχθηκε γενναιόδωρη με την Αχαΐα» είναι το σύνθημα ενός εκ των εντύπων που εκδόθηκαν για την τουριστική προβολή του ν. Αχαΐας. Παρόλα αυτά η υπάρχουσα τουριστική ανάπτυξη της Πάτρας, καλύπτει μικρό μόνο μέρος από τις υφιστάμενες δυνατότητες της περιοχής και η οποία με σωστό σχεδιασμό μπορεί να αποδώσει πολλά οικονομικά οφέλη για τους κατοίκους της, αλλά συγχρόνως να βελτιώσει και την ποιότητα ζωής τους. Πρέπει να πάψει ο τουρίστας να είναι διερχόμενος και να γίνει επισκέπτης.

Τι θα μπορούσε να συγκρατήσει τον τουρίστα σήμερα στην πόλη μας;

Η απάντηση είναι απογοητευτική. Το Αρχαίο Ωδείο, η Achaia Clauss και ο Άγιος Ανδρέας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του. Το Δασσύλιο, παρά τη διαμόρφωσή του, δεν είναι αρκετό από μόνο του να προκαλέσει ξένους επισκέπτες. Έτσι, λοιπόν προτείνω:

- Να δημιουργηθεί μια πολιτιστική και τουριστική ζώνη στην Άνω Πόλη που θα εκτείνεται από την πλατεία Αγίου Γεωργίου μέχρι το Δασσύλιο και θα αναδεικνύει τη φυσιογνωμία της περιοχής.
- Ίδρυση Μουσείου Φυσικής Ιστορίας στο εγκαταλελειμένο πρώην «Καραμανδάνειο» Νοσοκομείο παιδών. Ένα τέτοιο μουσείο στο οποίο θα εκτίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα της πανίδας, της χλωρίδας και των γεωλογικών στοιχείων της χώρας μας, θα αποτελέσει εκπαιδευτικό κέντρο και

και πόλο έλξης για πολυάριθμους επισκέπτες, εγχώριους και ξένους, ευαισθητοποιημένους στα θέματα περιβάλλοντος.

- Πεζοδρόμηση των τμημάτων οδών της περιοχής. Έτσι στη ζώνη αυτή ο επισκέπτης θα ξεκινά από την πλατεία Αγίου Γεωργίου, το Αρχαίο Ωδείο, θα συνεχίζει στο ανακαινισμένο παλαιό Νοσοκομείο, Καραμανδάνειο, Κάστρο, Δασύλιο ή και αντίθετα. Διαμορφώνεται έτσι μία ιστορική διαδρομή η οποία θα αναδεικνύεται με νυκτερινό φωτισμό και σήμανση. Εδώ έρχεται το θέμα για το «τρενάκι» της Αγίου Νικολάου.
- Δημιουργία μουσείου όπου θα εκτίθενται τα αρχαιολογικά ευρήματα των διαφόρων περιοχών και που με το κατάλληλο πληροφοριακό υλικό, ο επισκέπτης –τουρίστας θα παρακινηθεί να επισκεφτεί και τον ίδιο το χώρο. Τα μουσεία από τη φύση τους δεν πρέπει να είναι εκθετήρια προβολής αρχαίων έργων τέχνης ενός μεμονωμένου και συγκεκριμένου χώρου, αλλά και ιστορικό βιβλίο στο οποίο να έχουν θέση τα ευρήματα μιας ευρύτερης περιοχής, μεταξύ των οποίων και τα αντικείμενα της καθημερινής ζωής, ώστε να ανασυντίθεται η ιστορία μιας μεγαλύτερης και συγκεκριμένης πολιτιστικής ενότητας.
- Δημιουργία Τεχνολογικού Μουσείου στο χώρο του εργοστασίου Λαδόπουλου, που μπορεί να παίξει το ρόλο εξειδικευμένου Τεχνολογικού Μουσείου Χάρτου και Δημοσιογραφίας. Η μελέτη του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι αν λειτουργήσει ο χώρος αυτός παραγωγικά, τότε πρέπει να διαφυλαχτεί ως χώρος Μουσείου & Εκπαίδευσης με πολλά οφέλη για την τουριστική ανάπτυξη. Μια πλειάδα από ξένες χώρες και μάλιστα Ευρωπαϊκές, όπου είχαν προβλήματα με τη βιομηχανία τους, μετέτρεψαν παρόμοιους χώρους σε τεράστια Τεχνολογικά Μουσεία διαφυλάσσοντας την κάθε λεπτομέρεια της παραγωγικής διαδικασίας «ως κόρη οφθαλμού».
- Ίδρυση πινακοθήκης ως πόλος έλξης τουριστών αλλά και αφετηρία προσέλκυσης τουρισμού για το ετήσιο, θεσμικό εικαστικό ραντεβού.
- Διάσωση του εργοστασίου μαραγκών «ο δίκαιος Ιωσήφ» με όλο τον εξοπλισμό του, στην ίδια θέση όπως βρίσκεται σήμερα και αυτό να μετατραπεί σε χώρο νεολαίας όπου θα υπάρχουν βιβλιοθήκες κλπ, μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον που θα τους προτρέπει στην εμπλοκή τους με την παραγωγική διαδικασία.
 - Τα αποτελέσματα που περιμένουμε είναι συνοπτικά:
 - Αύξηση της τουριστικής κίνησης.
 - Δημιουργία θέσεων εργασίας εξειδικευμένου προσωπικού αλλά και απλών θέσεων.

κλπ. με τα μουσεία θα έχει σαν αποτέλεσμα την πρακτική εξάσκηση και την αναθέρμανση της ανύπαρκτης βιομηχανίας.

▪ Έλος Αγυιάς. Μια άλλη περιοχή της Πάτρας που μπορεί να αξιοποιηθεί οικολογικά, καθώς αποτελεί ένα υποβαθμισμένο υγροβιότοπο. Στο έλος της Αγυιάς απαντάται μια ίριδα που φύεται στους υγροβιότοπους, και από όλη την περιοχή μόνο στο συγκεκριμένο έλος υπάρχει. Στην υγροτοπική βλάστηση συμπεριλαμβάνονται και οι φτελιές, οι οποίες είναι ένα απομεινάρι από τα παραποτάμια δάση τα οποία υπήρχαν στον Μείλιχο και στο Χάραδρο, που έφταναν μέχρι το Προάστιο, αλλά έχουν απομείνει μόνο μερικές συστάδες. Από αυτό υποδηλώνεται η πίεση του έλους της Αγυιάς από καλλιέργειες. Όλο και περισσότερες από αυτές τις εκτάσεις σιγά-σιγά καλλιεργούνται, διότι το έδαφος είναι εξαιρετικό γόνιμο, αυξάνονται συνεχώς προς το έλος τα Αγυιάς. Κάποιες άλλες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις που υποβαθμίζουν την περιοχή είναι τα χαλίκια, τα μπάζα που έχουν μεταφερθεί στην περιοχή. Προτείνω τη ζωνοποίηση της περιοχής με δημιουργία στο κέντρο, πυρήνα αλώβητου με ανασύσταση της χλωρίδας της περιοχής, περιφερειακά δημιουργία αισθητικού άλσους και στην ακραία ζώνη ήπιες παρεμβάσεις π.χ. δημιουργία υπαίθριου ή ημιυπαίθριου εκθεσιακού χώρου.

▪ Πατραϊκός Κόλπος. Είναι το μεγάλο θέμα που ταλανίζει τους Πατρινούς τις τελευταίες δεκαετίες. Η Πάτρα είναι η μοναδική παραθαλάσσια πόλη της Ελλάδας που οι πολίτες της δεν μπορούν να προσεγγίσουν και να χαρούν τη θάλασσά της. Αντίθετα, η θάλασσα, με τη λειτουργία του λιμανιού και την αποβολή των πάσης φύσεως απορριμμάτων σ' αυτή, αποτελεί σήμερα σοβαρό επιβαρυντικό παράγοντα για την ποιότητα ζωής (ηχορύπανση, καυσαέρια, χημική ρύπανση, μικροβιακή μόλυνση κλπ.). Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να τονιστεί η πολύ θετική παρέμβαση στην αισθητική εικόνα τμήματος του λιμένας που πραγματοποιήθηκε με τη χορηγία του Οργανισμού Λιμένος και η οποία μπορεί να εξυπηρετήσει σε ικανοποιητικό βαθμό τις πολιτιστικές και ψυχαγωγικές ανάγκες των πολιτών. Είναι σημαντικό όταν γίνεται κάτι καλό να επαινούμε την προσπάθεια ώστε να γίνεται συνέχεια. Είναι γεγονός ότι ο Πατραϊκός Κόλπος είναι ρυπασμένος αλλά όχι νεκρός. Λειτουργεί ο βιολογικός καθαρισμός και στόχος είναι η αναβάθμισή του σε τρίτοβάθμιο καθαρισμό για να περιορισθεί η χημική ρύπανση του Κόλπου.

Προϋπόθεση για την επίτευξη των όποιων αναπτυξιακών στόχων της οποιασδήποτε αρχής είναι να τηρηθούν κάποιοι δεδομένοι κανόνες διαχείρισης σχεδίων ανάπτυξης. Σύμφωνα με αυτούς, αρχικά τίθενται οι στόχοι και ακολουθεί ο σχεδιασμός. Στο σημείο αυτό είναι σημαντική και η συμμετοχή των πολιτών, όπου ο σχεδιασμός τίθεται υπόψη των κατοίκων της περιοχής και γίνονται συμμετοχοί και κοινωνοί των όποιων σχεδίων ανάπτυξης, καταγράφονται τυχόν αντιρρήσεις και εδώ γίνεται η προσπάθεια. Η εκείνη θα

μας πείσουν ότι έχουν δίκιο ή εμείς, οπότε με συναίνεση προχωρούμε σε όποιο σχέδιο ανάπτυξης. Αποτέλεσμα αυτού οι όποιες σγλήσεις μπορεί να προκληθούν από οποιοδήποτε έργο ανάπτυξης να γίνονται ανεκτές πολύ καλύτερα από την τοπική κοινωνία. Ακόμα, απαραίτητη προϋπόθεση για να υλοποιησει η τοπική κοινωνία τα σχέδιά της είναι να υπάρχει μια υποδομή που θα τις επιτρέψει να τα χτίσει. Δεν είναι δυνατό να μιλάμε για μεγαλόπνοα σχέδια για την Αχαΐα και να αναρωτιόμαστε γιατί ο επισκέπτης δεν μένει στην Πάτρα, όταν κάποιος περνάει ή κατεβαίνει από το πλοίο.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ

Αρχαιολογικοί χώροι της Πάτρας

Το Κάστρο της Πάτρας, μάρτυρας όλης της ιστορίας της πόλης, παρουσιάζει δείγματα της τέχνης και τεχνικής όλων των περιόδων από το β' μισό του 6^{ου} αιώνα που κτίστηκε πάνω στα ερείπια της αρχαίας ακρόπολης και από το οικοδομικό υλικό των κτισμάτων της, από την περίοδο της Φραγκοκρατίας, την περίοδο των Βενετών, των Παλαιολόγων και της τουρκοκρατίας. **Τρόποι αξιοποίησής του:**

- Αξιοποίηση των κτισμάτων με την απόδοση κάποιων χρήσεων, ή ένα μικρό μουσείο ή εκθεσιακό χώρο,
- Ο αύλειος χώρος του θα μπορούσε να αξιοποιηθεί σαν χώρος ειδικών εκδηλώσεων.
- Δημιουργία τουριστικού περιπτέρου με γκραβούρες, σχετικά έντυπα, βιβλία, κάρτες που θα αναφέρονται στο κάστρο και την γύρω περιοχή.
- Να ενταχθεί σ' έναν ευρύτερο σχεδιασμό ανάδειξης της περιοχής, της πάνω πόλης και των αξιόλογων κτισμάτων της π.χ τα τουρκικά χαμάμ. Παραπάνω αναφέρω και την επαναλειτουργία του «τρενάκι» ως μέσο ανάδειξης αυτών.

Το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο. Οι περισσότεροι γνωρίζουν μόνον τις λίγες καμάρες, που μετά βίας ακόμη στέκονται κάτω από το κάστρο και προς την πλευρά της Αρόης. Αλλά η αλήθεια δεν είναι αυτή. Οι πηγές του υδραγωγείου βρίσκονται πολύ μακρύτερα, στη Νερομάννα του Ρωμανού, όπου συναντώνται τα πρώτα κτίσματα του υδραγωγείου. Μετά από μια συνεχή διαδρομή 6 χλμ. Περίπου, με υπόγειους αγωγούς ή κτιστές καμάρες, το υδραγωγείο καταλήγει στην Αρόη. Έτσι λοιπόν προτείνω:

- Ανασκαφή του μνημείου και ανάπλαση του περιβάλλον χώρου του για να δημιουργηθεί ένας αρχαιολογικός περίπατος, επάνω σε χαμηλά υψώματα, μέσα σε μικρές χαράδρες και ποταμάκια ή μέσα σε αγρούς, σε ένα περιβάλλον ειδυλλιακό.

Το Ρωμαϊκό Ωδείο, έχει καταπονηθεί υπέρμετρα από τις δεκάδες των παραστάσεων που δίδονται κάθε χρόνο και χρειάζεται, αν θέλουμε να σωθεί για άλλα 2.000 χρόνια, να παραμείνει κάποιο διάστημα κλειστό, για να γίνουν οι απαραίτητες εργασίες. Οι εργασίες αυτές μπορούν να γίνουν μόνο καλοκαίρι, μια και μόνον τότε στεγνώνουν οι οπτόλιθοι, από τους οποίους έχει κατασκευαστεί, και που προπάντων χρειάζονται συντήρηση.

Για το **Ρωμαϊκό Αμφιθέατρο ή Στάδιο**, η ΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων έχει δώσει τις θέσεις που θα πρέπει να γίνουν οι ανασκαφές. Για να αρχίσουν όμως θα πρέπει να ολοκληρωθεί η απαλλοτρίωση της περιοχής.

Για τη **δίτοξη Ρωμαϊκή Γέφυρα** της οδού Αρέθα, θα πρέπει να γίνει διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, μιας και είναι ένα μνημείο στην είσοδο της πόλης, που θα προϋπαντεί τον επισκέπτη της.

Το Μυκηναϊκό Νεκροταφείο της Βούντενης. Όταν ολοκληρωθεί η αποκάλυψη των εκατοντάδων τάφων που είναι λαξευμένοι στο μαλακό πέτρωμα, θα έχει η Πάτρα τις δικές της Μυκήνες, που θα αποτελέσουν έναν από τους σπουδαιότερους αρχαιολογικούς και τουριστικούς χώρους.

Επιπλέον, σ' αυτό το σημείο, θα ήθελα να επισημάνω την ύπαρξη και άλλων αρχαιολογικών χώρων οι οποίοι βρίσκονται διάσπαρτοι στην πόλη της Πάτρας όπως για παράδειγμα δίπλα από πολυκατοικίες και εκτός του ότι δεν είναι επισκέψιμοι αλλά χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους και σαν σκουπιδότοποι.

Μερικοί από αυτούς βρίσκονται:

- Ρωμαϊκό Ταφικό Μνημείο, στη Νόρμαν 80,
- Χαριλάου Τρικούπη 28-30,
- Ερμού 86-89.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΟΥ ΡΙΟΥ

Το Κάστρο του Ρίου, χιλιάδες μάτια το αγναντεύουν από τα Ferry Boat, ελάχιστοι όμως το επισκέπτονται, εκτός από τα καλοκαιρινά βράδια με τις συναυλίες ή τις άλλες εκδηλώσεις που φιλοξενεί. Το Κάστρο σε συνάρτηση με τη γέφυρα Ρίου –Αντιρρίου, έχει πολλές προοπτικές αν αξιοποιηθεί σωστά ο περιβάλλον χώρος του. Οι τρόποι αξιοποίησής του είναι οι εξής:

- Δημιουργία τουριστικού περιπτέρου με γκραβούρες, σχετικά έντυπα, βιβλία, κάρτες που θα αναφέρονται στο κάστρο και την γύρω περιοχή.
- Εκθέσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

Η τουριστική ανάπτυξη της Αχαΐας σήμερα περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά από το σημαντικότερο αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας, του ν. Ηλείας, παρά την ύπαρξη μεγάλου αριθμού αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, θαυμάσια τοπία και ικανοποιητική κατάσταση του οδικού δικτύου. Ποιος όμως τα ξέρει; ποια προβολή έχουν; ποιος επισκέπτης θα ξεκινήσει να κάνει 40 ή 50 ή 70 χιλιόμετρα για να δει έναν άγνωστο αρχαιολογικό χώρο, γιατί τον βλέπει σημειωμένο στο χάρτη ή βλέπει μια ταμπέλα στο δρόμο; Και δεν εννοώ ότι χρειάζονται τουριστικοί οδηγοί, όπου οι περισσότεροι είναι κακογραμμένοι. Χρειάζεται τουριστική οργάνωση και προβολή. Χρειάζεται ομαδοποίηση των αξιοθέατων και των μνημείων σε μια διαδρομή, είτε διαχρονικά, είτε θεματικά και η αντίστοιχη προβολή τους σε τουριστικό πακέτο, που θα περιλαμβάνει και κάποια άλλα ελκυστικά στοιχεία σχετικά με τον τοπίο, τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, κάποια χαρακτηριστικά προϊόντα, στοιχεία που θα κινητοποιούν το ενδιαφέρον και θα πείθουν ότι αξίζει κανείς να χάσει κάποιες ώρες, μία μέρα, ένα Σαββατοκύριακο, ότι αξίζει να μείνει στην περιοχή για να την περιηγηθεί. Τονίζω ξανά πως πρέπει στον κάθε αρχαιολογικό χώρο να υπάρχει σωστή ενημέρωση, κάρτες, μπροσούρες, πληροφοριακό υλικό σε πολλές γλώσσες για να μαθαίνει ο επισκέπτης – τουρίστας την ιστορία της περιοχής. Σ' αυτούς τους χώρους μπορούν να δημιουργηθούν μικρά μουσεία, όπου θα εκθέτονται, αν δεν υπάρχουν ευρήματα, κάποιο φωτογραφικό υλικό από το πώς πιστεύεται ότι ήταν ο χώρος στην αρχαία εποχή, κατά τις ανασκαφές... κ.λ.π. Επίσης μπορούν να εκθέτονται οι τοπικές ενδυμασίες της περιοχής.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Συνήθως στα μουσεία που υπάρχουν στην Ελλάδα, στα ευρήματα υπάρχει μια πλακέτα η οποία μας εξηγεί τι είναι αυτό που βλέπουμε. Δεν μας αναφέρει την ιστορία ή τον τρόπο λειτουργίας του καθετί αλλά βλέπεις τα διάφορα ευρήματα και προσπαθείς να καταλάβεις την ιστορία μόνος σου. Πιστεύω πως σε όλα τα μουσεία, η Ελλάδα θα πρέπει να λειτουργήσει όπως και η υπόλοιπη Ευρώπη. Για παράδειγμα, αναφέρω τη Γαλλία, όπου στα μουσεία τους, υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι που σε μεταφέρουν μέσα σε μια εικονική πραγματικότητα στο παρελθόν του τι γινόταν, πως ζούσαν οι κάτοικοι κ.λ.π. επιπλέον έχουν διαμορφώσει χώρους και έχουν δημιουργήσει

πληροφοριακό υλικό για άτομα με ειδικές ανάγκες. Για παράδειγμα αν κάποιος είναι τυφλός, υπάρχει ειδική αίθουσα με ακουστικό υλικό, και ειδικά βιβλία, μπροσούρες. Αν είναι κουφός, υπάρχει αίθουσα με οπτικό υλικό αλλά και ξεναγοί που γνωρίζουν τη νοηματική γλώσσα. Τέλος για κάποιον που μπορεί να κινείται με αναπηρικό καροτσάκι, η πρόσβασή του στο μουσείο να γίνεται εύκολα.

Τα μουσεία πρέπει να έχουν παιδευτικό χαρακτήρα, που επιτυγχάνεται μέσω της μετάδοσης των ιστορικών πληροφοριών που αντλούμε από τα αρχαία αντικείμενα. Και η ιστορική πληροφόρηση επιτυγχάνεται μέσα από τη σύνθεση των επιμέρους πληροφοριών του κάθε μικρότοπου σε ενιαία εικόνα του ευρύτερου ιστορικού χώρου. Η σύγχρονη Μουσειολογία προτείνει μεγάλα κεντρικά Μουσεία, στα οποία η ιστορία συντίθενται, και όχι μικρά, τοπικά και απόμακρα, όπου κυριολεκτικά αυτή αποσυντίθενται, μια και τα εκτεθειμένα εκεί αρχαία αποκόπτονται από το ιστορικό ευρύτερο περιβάλλον τους και το ιστορικό γίνεσθαι.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αυτά τα παλιά κελύφη μπορούν να αξιοποιηθούν εκ νέου, αποδίδοντας νέες χρήσεις και να μην παραμείνουν μόνον ως τουριστικά αξιοθέατα. Μπορούν να γίνουν κέντρα πληροφόρησης, ξενώνες, γκαλερί, ακόμη αίθουσες συναυλιών, αν πληρούνται βέβαια οι προϋποθέσεις ακουστικής, εξυπηρετήσεων, κλπ.

Όσον αφορά την Αχαΐα Κλάους μπορεί να αξιοποιηθεί με τη δημιουργία μουσείου του οίνου.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

Η τουριστική αξιοποίηση αυτού του πλούτου σε συσχετισμό με τους φιστάμενους αρχαιολογικούς χώρους, το αξιόλογο φυσικό τοπίο, την ιδιαιτερότητά τους, τα ήπια κλιματολογικά δεδομένα και το ανάγλυφο του εδάφους που έλκουν τους επισκέπτες έχουν αποβεί ένας ιδιαίτερα σημαντικός πόρος της εθνικής μας οικονομίας. Η περιοχή του Ν. Αχαΐας είναι ιδιαίτερα φυσικού κάλλους, πλούσια σε είδη πανίδας και χλωρίδας με μεγάλο αριθμό οικισμών που διατηρούν ακόμη την παραδοσιακή τους φυσιογνωμία.

Η παράδοση και η τουριστική ανάπτυξη όχι μόνο είναι δυνατόν να συνυπάρξουν, αλλά το ένα χρειάζεται το άλλο. Η μεν παράδοση γιατί αποτελεί πόρο για την τουριστική ανάπτυξη, η δε τελευταία γιατί μπορεί να γίνει το μέσον για να αναβιώσει και να μην χαθεί η παράδοση που μόνη της φαίνεται ότι δεν μπορεί να διατηρηθεί. Καταδείχτηκε ότι η σύγκρουση του ιστορικού και του σύγχρονου είναι φαινομενική, και ότι το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον μπορούν να επαχθούν σε ένα σύνολο λειτουργικό, βιώσιμο και αποδεκτό. Για τη διατήρηση δηλαδή της παράδοσης δεν φτάνει μόνο η

προστασία της, αλλά κύρια η αναβίωση της. Δηλαδή η ένταξη τους ως σύγχρονο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό γίνεσθαι. Η λειτουργική ένταξη του παραδοσιακού χώρου στις σύγχρονες ανάγκες είναι εφικτή μεν αλλά δεν είναι πάντα απλή. Απαιτεί κατ' αρχήν η ανάπτυξη να είναι ελεγχόμενη, τόσο ως προς τις μορφές όσο και ως προς το ρυθμό της. Αυτό σημαίνει πως η προστασία τους και η ένταξη τους ως ζωντανών παραγωγικών οργανισμών στο σύγχρονο περιβάλλον πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ενός τοπικού αναπτυξιακού προγράμματος. Ένα τέτοιο προγραμματικό σχέδιο λειτουργικής ένταξης σε μία ελεγχόμενη, βιώσιμη ανάπτυξη, θα έλεγα, προϋποθέτει όχι μόνο αποδοχή της τοπικής κοινωνίας, αλλά και τη συμμετοχή και αυτοοργάνωση των κατοίκων και των κοινωνικών ομάδων που συνδέονται με τους οικισμούς. Προτείνω λοιπόν την επιλογή νέων ήπιων μορφών τουριστικής ανάπτυξης, που θα σέβονται το φυσικό περιβάλλον και τον ανθρώπινο παράγοντα, θα συμβάλλουν στη διάσωση της φυσιογνωμίας των παραδοσιακών οικισμών και την αποκατάσταση του κοινωνικού ιστού. Σ' αυτή την κατεύθυνση πρωταρχικής σημασίας είναι η ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών από τις ενδιαφερόμενες τοπικές αυτοδιοικήσεις, οι οποίες θα πρέπει να ξεπεράσουν τα τοπικά τους στενά όρια και να προωθήσουν ένα σχήμα συνεργασίας μεταξύ τους και με άλλους πιθανά φορείς, με στόχο το σχεδιασμό της περιοχής. Έχει διαπιστωθεί εξάλλου ότι υπάρχουν νέες τάσεις στο τουριστικό ρεύμα, που δείχνουν ότι εγκαταλείπεται, σε ένα βαθμό, ο μαζικός τουρισμός, με στροφή στην αναζήτηση ενός νέου τύπου τουρισμού με περιεχόμενο, με ουσιαστικότερη προσέγγιση και γνώριμια των τόπων και των ανθρώπων. Η διαπίστωση αυτή και το δεδομένο ότι οι αγροτικές περιοχές προσφέρονται περισσότερο για την ικανοποίηση αυτών των τάσεων, έχουν ήδη προκαλέσει και σε ευρωπαϊκή κλίμακα ενδιαφέρον για την πραγματοποίηση πολλών προγραμμάτων με στόχο μία αρχή: δηλαδή έναν τουρισμό, που να βρίσκεται στην υπηρεσία της αγροτικής ανάπτυξης και να σέβεται την πολιτιστική ταυτότητα και το περιβάλλον. Στα πλαίσια αυτά, τα μέτρα και οι δράσεις ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν και να εξειδικευτούν

- 1) Στη στήριξη πρώτον της τοπικής οικονομίας και την αξιοποίηση και εμπορία των τοπικών προϊόντων, για την υλοποίηση έργων υποδομής και πολεοδομικών επεμβάσεων τέτοιων ώστε να αναπλαστούν τα οικιστικά σύνολα, καθώς και θεσμοθέτηση ειδικών όρων δόμησης για τους ορεινούς οικισμούς.
- 2) Στην αποκατάσταση και επανάχρηση του κτιριακού αποθέματος, με σκοπό την κάλυψη νέων χρήσεων και αναγκών, αλλά και τη διάσωση και προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- 3) Στη συντήρηση, προστασία και προβολή των ιστορικών μνημείων και των ιστορικών τόπων, που βρίσκονται γύρω και μέσα σ' αυτούς τους οικισμούς.
- 4) Στην προστασία τον φυσικού περιβάλλοντος από ανεξέλεγκτες καταστροφικές δραστηριότητες.

- 5) Στην ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος με χάραξη μονοπατιών, ορειβατικών διαδρομών, για τις ανάγκες περιηγητικού, αθλητικού, εξερευνητικού τουρισμού, με ήπιες παρεμβάσεις και μετά από ολοκληρωμένη διαχειριστική μελέτη.
- 6) Στην ενημέρωση, επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού δυναμικού, ώστε να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις.
- 7) Στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, που είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο για τους ορεινούς οικισμούς και τέλος στην διαφήμιση και τη σωστή προβολή της περιοχής με στόχο την προσέλκυση τέτοιου είδους τουρισμού.

Για να μπορέσουμε να έχουμε το αναμενόμενο αποτέλεσμα πρέπει κατ' αρχήν να ενεργοποιηθεί και να εμπλουτιστεί το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, για την εφαρμογή του οποίου είναι απαραίτητο να υπάρξουν σωστά στελεχωμένες διοικητικές και κρατικές υπηρεσίες και ιδιαίτερα δημοτικές. Όλες αυτές οι διαδικασίες, εκτός από την αποτελεσματικότητα που θα έχουν για τον σχεδιασμό και τον έλεγχο θα έχουν και ένα σημαντικό έμμεσο στόχο, να πείσουν τους κατοίκους ότι έχουν στα χέρια τους έναν εν δυνάμει θησαυρό, πηγή πλούτου γι' αυτούς τους ίδιους, που πρέπει να σέβονται και να διατηρούν. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους όσους δραστηριοποιούνται τουριστικά ότι υπάρχει ένα γενικότερο συμφέρον στο οποίο εντάσσεται και το ατομικό συμφέρον κάθε κατοίκου που σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό. Δηλαδή να γίνει κοινά αντιληπτό ότι στρατηγικό στόχος, θα πρέπει να είναι η αναβάθμιση, διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, διαδικασία που είναι στενά δεμένη και με προστασία των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που έχει σαν σύνολο ο κάθε παραδοσιακός οικισμός.

Οδηγούμαστε έτσι στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως τον πολιτιστικό, τον ιστορικό, τον περιηγητικό, τον αθλητικό και άλλους, που απευθύνονται σε νέα στρώματα τουριστικής πελατείας, τα οποία σήμερα, κατά τεκμήριο, δεν μας επισκέπτονται διότι ενδιαφέρει το προσφερόμενο και διαφημιζόμενο τουριστικό προϊόν μας.

Μια διαφημιστική εκστρατεία που θα πληροφορεί για την ιστορία και τον πολιτισμό του νομού που θα προβάλλει μία νέα διαφορετική εικόνα, πρέπει να αποτελέσει κύρια προτεραιότητα. Είναι ανάγκη η δραστηριοποίηση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των φορέων της. Είναι καθοριστικός ο ρόλος που καλείται να παίξει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι αναπτυξιακές επιχειρήσεις που πρέπει να συνταθούν από τους ΟΤΑ, σε στενή δημιουργική συνεργασία με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού και του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Αυτή η συνεργασία μπορεί να οδηγήσει σε πρότυπα αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων σε επιλεγμένες περιοχές που θα

λειτουργήσουν σαν σημεία αναφοράς και μίμησης για τους ιδιώτες που προτίθενται να εκτελέσουν παρεμφερείς εργασίες.

Τελειώνοντας πιστεύω ότι κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν θα υπάρξουν και αρνητικές επιπτώσεις από τον τουρισμό στους παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς. Το θέμα είναι να δουλέψουμε προς κάθε κατεύθυνση ώστε να αναιρέσουμε στο μέγιστο δυνατό αυτές τις αρνητικές επιπτώσεις, ορίζοντας με σαφήνεια τους κανόνες του παιχνιδιού δημιουργώντας τουριστική παιδεία και εξασφαλίζοντας την κοινωνική αποδοχή του στόχου.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΞΙΟΘΕΑΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΦΥΣΗΣ

Στην ενδοχώρα υπάρχουν γεφύρια, νερόμυλοι, λιοτριβιά, παλιά σχολεία που δεν λειτουργούν και όλα αυτά μπορούν να ενταχθούν σε τουριστικό περίπατο, αρχαιολογικό περίπατο, περιπατητικό- εκδρομικό περίπατο, και αξιοποίηση του υπάρχοντος οδικού άξονα, του Οδοντωτού ή του απλού τρένου.

Όσον αφορά τα βουνά, τους ποταμούς, τις λίμνες, τις θάλασσες μπορούν να αξιοποιηθούν ανάλογα με τις δραστηριότητες, που ανέφερα σε προηγούμενο κεφάλαιο, αναπτύσσοντας έτσι ήπιες μορφές τουρισμού, με παρεμβάσεις που θα γίνονται σύμφωνα με την αειφόρο ανάπτυξη, προστασία περιβάλλοντος αλλά και πολιτιστικής κληρονομιάς. Μπορούν να φτιαχθούν μονοπάτια, να σηματοδοτηθούν, να υπάρχουν εκπαιδευμένα άτομα που θα ασχολούνται με την ξενάγηση των τουριστών και θα τους βοηθούν.

Όσον αφορά τα βουνά

Μερικοί πιθανόν να συνδέουν την ανάπτυξη μιας περιοχής με κατασκευή δρόμων, τελεφερίκ, οδοντωτά τρενάκια κ.λ.π.. Όμως η ανάπτυξη μιας περιοχής δεν είναι αυτό. Στην Ευρώπη για παράδειγμα, που το έχουν κάνει αυτό στα βουνά τους, έχουν τώρα μετανιώσει πολύ, και έχουν αρχίσει μάλιστα να ξηλώνουν τελεφερίκ. Γιατί έχουν φτάσει σε ένα σημείο να πηγαίνουν στο βουνό και πλέον να βλέπουν μπροστά τους την τεχνολογία και όχι τη φύση. Και έρχονται εδώ στην Ελλάδα, βλέπουν το δικά μας βουνά, που εμείς τα θεωρούμε υποανάπτυκτα και χαίρονται να δουν ακριβώς αυτό.

Η ανάπτυξη του ορεινού όγκου, είναι συνδεδεμένη, θα έλεγα μόνο με την κατασκευή κάποιων μονοπατιών, την οργάνωση κάποιων διαδρομών, τη σωστή σήμανση και όσον αφορά την επίσκεψη κάποιων βιοτόπων με το να φτιαχτούν κάποιοι κανόνες για το πώς να πηγαίνει κάποιος εκεί. Υπάρχει πολλές φορές η αντίδραση οικολόγων, όπου φτάνουν στην άλλη άκρη, να αρνούνται τελείως την "εκμετάλλευση" κάποιων βιοτόπων. Ωστόσο εάν φτιαχτούν κάποιοι κανόνες, ποιες ώρες μπορεί να πηγαίνει κάποιος, ποιες είναι ο μέγιστος αριθμός κάποια συγκεκριμένα μονοπάτια, πάνω στα οποία περπατούν επισκέπτες και δεν θα πρέπει να βγουν πουθενά έξω από αυτά τα μονοπάτια κ.λ.π., τότε ούτε οι βιότοποι μπορούν ενοχληθούν, ούτε η ζωή, η

γλωρίδα, η πανίδα, που υπάρχει σε αυτούς. Παράλληλα μπορούν ν' αποτελέσουν ένα πόλο έλξης για κάποιον εξειδικευμένο τουρισμό. Στα βουνά μπορεί να αναπτυχθεί ο ορεινός τουρισμός με τα ακόλουθα ορεινά αθλήματα.

Τζιπ σαφάρι, κυνήγι, ορεινή πεζοπορία, ορειβασία, πεζοπορία, ορειβατικό σκι και δρόμοι αντοχής, ορειβατικό ποδήλατο και αιωροπτερισμός, χιονοδρομία. Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρομαι αναλυτικά σ' αυτές τις δραστηριότητες εκτός από:

ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ

Με τη σηματοδότηση των υπαρχόντων μονοπατιών και την τοποθέτηση στις αφετηρίες των διαδρομών κατάλληλων πινακίδων με σχεδιαγράμματα και άλλα στοιχεία (ώρες πορείας, υψόμετρα, πηγές, σημεία στάσης) θα μπορεί ο πεζοπόρος χωρίς δυσκολίες και απρόοπτα να χαρεί το βουνό και το δάσος.

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΣΚΙ & ΔΡΟΜΟΙ ΑΝΤΟΧΗΣ

Η μορφολογία τον βουνού και η παρατεταμένη και επαρκής χιόνωση προσφέρεται θαυμάσια για την ανάπτυξη του ορειβατικού σκι, ενός σπορ που γνωρίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη στην Ευρώπη και αλλού, και έχει θιασώτες ανθρώπους που ζητούν την περιπέτεια, αλλά και σκιέρ που έχουν κορεσθεί από την συνεχή χρησιμοποίηση χιονοδρομικών εγκαταστάσεων και ζητούν ηρεμία και παρθένες πίστες.

Οι πίστες του Παναχαϊκού είναι κατάλληλες για την ανάπτυξη του ολυμπιακού αθλήματος των δρόμων αντοχής με σκι.

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ & ΑΙΩΡΟΠΤΕΡΙΣΜΟΣ

Η ύπαρξη ορεινού οδικού δικτύου διευκολύνει την ανάπτυξη του σπορ του ορειβατικού ποδηλάτου καθώς επίσης και του αιωροπτερισμού. Ήδη ομάδες και από τα δύο αθλήματα πραγματοποιούν το σπορ τους στο βουνό.

Ο ορειβατικός διαθέτει δύο ιδιόκτητα καταφύγια στο Παναχαϊκό, το ένα στη θέση Ψαρθί υψόμετρο 1.500μ., δυναμικότητας 60 ατόμων και το άλλο στη θέση Πρασούδι υψόμετρο 1.750μ., δυναμικότητας 15 ατόμων. Με αυτές τις εγκαταστάσεις υποστηρίζει επί 70 χρόνια όλες τις ορεινές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο Παναχαϊκό. Είναι από τα πρώτα καταφύγια που κτίστηκαν στην Ελλάδα και με φιλότιμες προσπάθειες των μελών του Συλλόγου και την μικρή βοήθεια, του Δήμου και της Πολιτείας, χρειάζονται ριζικές επισκευές για να μπορούν να παίξουν σωστά και με επάρκεια το ρόλο που τους επιφυλάσσουν οι ανάγκες του μέλλοντος. Ένας βασικός ρόλος, τουλάχιστον του καταφυγίου Ψαρθί, είναι να είναι ανοικτό αρκετές μέρες τον χρόνο με μόνιμο προσωπικό εκεί, που να προσφέρει φαγητό και ύπνο.

Όσον αφορά τα ποτάμια

Οι δραστηριότητες ποταμού είναι πολύ διαδεδομένες τον τελευταίο καιρό, το ράφτιγκ είναι πολύ της μόδας και όλο και περισσότερος κόσμος ασχολείται μ' αυτό. Εδώ στην περιοχή απ' ότι ξέρω ο Ερύμανθος ποταμός που είναι πάρα πολύ απαιτητικός για όσους ξέρουν και ασχολούνται με το καγιάκ, δεν απευθύνεται βεβαίως στο μαζικό τουρισμό, καθώς είναι πολύ καθώς είναι πολύ γνωστός στην Ελλάδα για τις δυσκολίες του. Άλλη δραστηριότητα είναι η ποδηλασία.

Όσον αφορά τα φαράγγια

Ο ιππικός τουρισμός, οι βόλτες με άλογα, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα θα σας πω, στην Γαλλία ο ιππικός τουρισμός έχει γίνει πρώτος με διαφορά από όλα τα υπόλοιπα είδη τουρισμού περιπέτειας. Οι καταβάσεις φαραγγιών όπου βέβαια η περιοχή έχει πολλά να δείξει.

Όσον αφορά τις θάλασσες

Ο θαλάσσιος τουρισμός επίσης μπορεί να αναπτυχθεί με απλά παιχνίδια όπως καγιάκ θαλάσσης, θαλάσσιο σκι, καταδύσεις, ψάρεμα, ιστιοπλοία, ιστιοσανίδα, beach volley κ.λ.π.

Όσον αφορά τα σπήλαια

Σπηλαιολογικός τουρισμός, είναι κάποια άτομα που τους αρέσει να επισκέπτονται σπήλαια.

Όσον αφορά τα δάση

Μπορούν να διοργανωθούν περίπατοι, απλά παιχνίδια όπως τοξοβολία. Επίσης μπορεί να αναπτυχθεί ο βοτανικός τουρισμός που αναφέρεται σε άτομα που αρέσκονται να μαζεύουν διάφορα βότανα.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αφού λοιπόν, γίνουν οι βάσεις για την αξιοποίηση των αξιοθεάτων και αξιοποιηθούν, μπορούμε να στραφούμε σε νέες μορφές τουρισμού.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού καθώς και ο αειφορικός τουρισμός εντάσσονται στα κυριότερα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης και αποτελούν μονόδρομο για τη βιωσιμότητα των οικοσυστημάτων του πλανήτη.

Παράλληλα θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε αλλαγές στη ζήτηση, που υποχρεώνουν έτσι τον τουρισμό να μπει σε μια φάση ανάπτυξης, στην οποία ο κύριος στόχος είναι η διαφοροποίηση του προϊόντος από τον μαζικό και οργανωμένο τουρισμό προς νέες μορφές πιο ήπιες και εναλλακτικές που κινούνται στον άξονα της ποιότητας των υπηρεσιών και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν τμήμα των ειδικών μορφών τουρισμού και επιπλέον χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη ενός κυρίαρχου ειδικού κινήτρου στη ζήτηση, ο οποίος συνδέεται με συγκεκριμένα θέματα όπως: φυσιολατρία, ταξίδια περιπέτειας, αθλητισμός, περιήγηση, περιβάλλον και γνωριμία με την τοπική παράδοση. Επιπλέον, στις εναλλακτικές μορφές οι τουρίστες συχνά επιλέγουν τον τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής του ταξιδιού στον οποίο κυριαρχεί η αυτονομία στις επιλογές και η περιήγηση με μικρή ή ελάχιστη χρήση υπηρεσιών οργανωμένου τουρισμού. Στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού

καταγράφεται η ανάπτυξη μιας ειδικής υποδομής που εξυπηρετεί τους συγκεκριμένους τουρίστες.

Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στο πλαίσιο του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Συγκεκριμένα αναφέρεται σε συμπληρωματικές μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο. Σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική και εμπειρία ο αγροτουρισμός διακρίνεται σε δύο μορφές:

- Σε εκείνη που καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή και τις δραστηριότητες των αγροτών (farmhouse holidays).

- Σε εκείνη που προβλέπει την φιλοξενία επισκεπτών σε μικρά καταλύματα, σε εξωαστικούς συνοικισμούς και είναι γνωστή σαν bed & breakfast.

Ο αγροτουρισμός αποτελεί για την Ευρώπη, τα τελευταία 20 χρόνια μια προσπάθεια να συγκρατηθεί και να αναχαιτισθεί η επιθετικότητα του «βιομηχανοποιημένου τουρισμού», να ενταχθούν οι αγροτικές κοινωνίες σε έναν αναλογικότερο καταμερισμό του εθνικού τουριστικού εισοδήματος, να εξασφαλίσουν οι αγρότες ένα συμπληρωματικό εισόδημα, να αναβιώσουν οι παραδοσιακοί οικισμοί, να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό, να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο και ταξιδιώτη, να εξανθρωπιστούν οι σχέσεις του επισκέπτη με την τοπική κοινωνία και από κοινού να αναγνωρίσουν τη θεμελιώδη σημασία της προστασίας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Αθλητικός τουρισμός

Στην Πάτρα υπάρχει η κατάλληλη αθλητική υποδομή για να αναπτυχθεί ο αθλητικός τουρισμός. Άλλωστε η αρχή έχει γίνει με μεγάλη επιτυχία. Τα παραδείγματα πολλά, όπως: Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Γυμναστικής, Πρωτάθλημα Βόλλεϋ, Ολυμπιακοί Αγώνες 2004, αθλήματα που μπορεί να φιλόξενησει.

Η Πάτρα μπορεί να δημιουργήσει σώμα εθελοντών για τα

Τουρισμός Περιπέτειας

Ο τουρισμός αυτός έχει μία ραγδαία άνοδο. Υπολογίζεται περίπου στο 30% ετησίως, για τα ελληνικά δεδομένα αντίθετα οι ξένοι που κάνουν αυτό το είδος του τουρισμού, είναι πολύ περισσότεροι. Και ενώ βλέπαμε τον πρώτο καιρό να υπάρχει μία χαμηλή απαίτηση σε ότι αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών, τώρα βλέπουμε όλο και περισσότερο ο κόσμος, που πηγαίνει να κάνει αυτού του είδους τον τουρισμό, να θέλει την περιπέτεια με κάποια άνεση,

να μείνει σε ένα καλό ξενοδοχείο, σε ένα καλό δωμάτιο, να φάει ένα καλό φαγητό, να το συνδυάσει μαζί με κάποια πολιτιστική επίσκεψη σε μνημεία της περιοχής κ.λ.π.. Αυτό το είδος του τουρισμού δουλεύει κυρίως το χειμώνα, την άνοιξη, το φθινόπωρο. Επιμηκύνεται έτσι η τουριστική περίοδος και δουλεύουν τα καταλύματα σε όλη τη διάρκεια της χρονιάς, και κυρίως σε περιοχές που είναι υποβαθμισμένες και δεν έχουν άλλο τρόπο να παρουσιαστούν ή να προσελκύσουν έναν επισκέπτη, παρά μόνο μέσα από διάφορες δραστηριότητες.

Αυτό όμως που είναι πάρα πολύ σημαντικό γι' αυτό το είδος του τουρισμού, ο οποίος είναι πολύ απαιτητικός, τόσο σε επίπεδο γνώσεων, μιας και ένας συνοδός που οδηγεί κάποιες τέτοιες ομάδες επισκεπτών, πρέπει να τους ενημερώνει και για την πολιτιστική κληρονομιά περιοχής, τι αξιοθέατα έχουν να δουν, αλλά πέρα από αυτό, αυτός ο τουρισμός έχει πραγματικές απαιτήσεις ώστε να κινηθούν αυτοί οι άνθρωποι με ασφάλεια. Θα πρέπει να ξέρει το μονοπάτι σωστά, να μη χαθούν, γιατί το να χάσει μία ομάδα στο βουνό, πιθανόν να είναι ολέθριο. Αν ο καιρός χαλάσει να ξέρει πώς θα αντιδράσει, αν κάποιος πάθει ένα ατύχημα να ξέρει πώς θα του προσφέρει τις πρώτες βοήθειες, τέτοιου είδους συνοδοί δεν υπάρχουν στην Ελλάδα. Φτιάχνονται σιγά - σιγά, αλλά δυστυχώς ο ρυθμός είναι πιο αργός από όσο είναι ο ρυθμός της ανάπτυξης και απαιτείται ιδιαίτερη προσπάθεια από όλους τους φορείς.

Υπάρχουν πολλά προγράμματα ήδη που τρέχουν επιδοτούμενα μέσα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δυστυχώς πολλά από αυτά αναλώνονται σε πολλά απλά θέματα και τα περισσότερα γίνονται και μόνο για να πάρουν την επιδότηση, ενώ θα μπορούσαν να τα εκμεταλλευθούν και πραγματικά να εκπαιδευτούν κάποιοι άνθρωποι. Απαιτείται η λειτουργία κάποιων εξειδικευμένων τουριστικών γραφείων, τα οποία θα ειδικευτούν σε αυτό το είδος τουρισμού, γιατί είναι δύσκολος τουρισμός, θέλει ιδιαίτερη προσέγγιση και οπωσδήποτε μελέτες που να βοηθούν και να εξηγούν πώς θα μπορεί να γίνει η ανάπτυξη του. Αυτό το είδος του τουρισμού δεν απευθύνεται μόνο σε ξένους που έρχονται στην Ελλάδα, απευθύνεται και σε Έλληνες, που μπορούν να ταξιδέψουν εδώ μέσα στην ίδια την πατρίδα μας, ακόμη και στο διπλανό τόπο. Το να πάει κάποιος Πατρινός στο Παναχαϊκό και να κρατηθεί στον τόπο ένα μέρος χρημάτων που θα ξοδευτεί είναι πιστεύω και αυτό σημαντικό.

Συνεδριακός τουρισμός

Η Πάτρα διαθέτει αρκετούς συνεδριακούς χώρους. Μπορεί να δεχτεί συνέδρια και να συνδυάσει τον ελεύθερο χρόνο των συνέδρων, αλλά και των συντρόφων τους με κάποιες δραστηριότητες που ανέφερα πιο πριν. Για παράδειγμα τη διοργάνωση κάποιων απλών παιχνιδιών όπως η τοξοβολία, το γκολφ, σε μέρη κοντινά από το ξενοδοχείο.

Θρησκευτικός τουρισμός

Η Πάτρα έχει πολλά μοναστήρια και ναούς που αξίζουν να τα επισκευτεί κανείς. Μπορεί να δημιουργηθούν θρησκευτικές διαδρομές που θα περιλαμβάνει την Πάτρα και την ευρύτερη περιοχή.

Σχολικός τουρισμός

Ο νομός Αχαΐας είναι πλούσιος από θαύματα της φύσης. Θα ήταν πολύ καλό για την περιοχή αν προσέλκυε μαθητικές εκδρομές και αυτό θα γινόταν μέσω της σωστής προβολής του τόπου.

Ο τουρισμός παρατήρησης πουλιών

Είναι γνωστό πως η Αχαΐα είναι πλούσια σε πανίδα και χλωρίδα. Μπορεί να προσελκύσει τουρίστες που αρέσκονται να βρίσκονται κοντά στη φύση. Είναι ένας τόπος που μπορεί κανείς να παρατηρήσει, να κυνηγήσει πουλιά.

Ο ορεινός τουρισμός

Στην Αχαΐα υπάρχουν αρκετά βουνά που μπορεί κανείς να επιδειθεί σε διάφορα ορεινά σπορ, όπως: αναρρίχηση, ορειβασία κλπ.

Ο σπηλαιολογικός τουρισμός

Υπάρχουν άτομα που αρέσκονται να επισκέπτονται σπήλαια. Ο νομός Αχαΐας διαθέτει το σπήλαιο των λιμνών ή Καστριών.

Ο οικοτουρισμός

Αναφέρεται στα άτομα που τους αρέσει να βρίσκονται στη φύση, να μαζεύουν φύλλα, να μαθαίνουν για διάφορα φυτά.

Ο θαλάσσιος τουρισμός

Μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη διοργάνωση καταδύσεων, αγώνες ιστιοπλοΐας κλπ.

Ο ιππικός τουρισμός

Στη Γαλλία είναι πολύ διαδεδομένος αυτής της μορφής ο τουρισμός. Διοργανώνουν εκδρομές σε δάση και φαράγγια με μοναδικό μέσο, τι άλλο; Το άλογο.

Τουρισμός γεύσεων

Κάθε κουζίνα είναι προϊόν συσσωρευμένης πείρας που μεταδίδεται από γενιά σε γενιά μέσα από ασυνείδητες οδούς της μίμησης και έτσι διαμορφώνεται το μητρώο των γεύσεων το πλαίσιο δηλαδή, που μέσα σ' αυτό ένα φαγητό είναι 'αποδεκτό' και πέρα από αυτό προκαλεί δυσαρέσκεια. Την προσδιορίζει ο τόπος και τα προϊόντα. Έτσι μιλάμε πάντα για κουζίνες τοπικές και όχι

εθνικές. Αυτός είναι και ο λόγος που αλληλοκαλύπτονται μεταξύ τους τόσες πολλές γαστρονομικές περιοχές χωρίς καμία μεταξύ τους συγγένεια. Προτείνω:

1. Διαγωνισμό καλύτερης κουζίνας όπου θα μαζεύονται σεφ, μάγειροι από όλον τον κόσμο και θα παρουσιάζουν τις γευστικές τους δημιουργίες.

2. Εστίες παραδοσιακού φαγητού σε διάφορα σημεία της πόλης και του νομού, όπου θα δώσουν την ευκαιρία στον επισκέπτη να κάνει μια καλύτερη γνωριμία μ' αυτόν τον άξονα του πολιτισμού.

3. Έλεγχο του δήμου στα καταστήματα και υποχρέωση των καταστημάτων που ανοίγουν να έχουν μάγειρα σχολής και όχι ψήστη. Υποχρέωση να διαθέτουν μάγερα πρέπει να έχουν και τα μπαράκια που σερβίρουν κρύο φαγητό.

4. Επίσης ένα μέτρο επαρκώς ικανοποιητικό για την επαφή των τουριστών με την ελληνική κουζίνα είναι να οργανώνονται υποχρεωτικά, στα ξενοδοχεία, βραδιές όπου θα σερβίρονται, καθιστά παραδοσιακές γεύσεις και θα γίνεται ευκολότερη ίσως και ουσιαστικότερη η γνωριμία τουριστών με την ελληνική παραδοσιακή κουζίνα.

Τουρισμός με βάση τα παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής

Ο δήμος Μεσσήτιδος φημίζεται πάρα πολύ λόγω της Αχάϊα Κλάους, μια περιοχή που φτιάχνονται τα καλύτερα κρασιά. Μπορούμε λοιπόν να προσελκύσουμε τουρίστες που τους αρέσει να «ακολουθούν» τους δρόμους του κρασιού.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Η σύνδεση του τουρισμού με ένα πρόγραμμα καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, ένα πρόγραμμα που μπορεί να κρατάει έναν ολόκληρο χρόνο ή ένα εποχιακό φεστιβάλ ή μια μεμονωμένη εκδήλωση όσο σημαντική και αν είναι αυτή, δεν είναι καθόλου αυτονόητη ούτε εύκολη υπόθεση.

Για να έχουμε άμεσα και ορατά αποτελέσματα στον τουρισμό, θα πρέπει να έχουμε στα χέρια μας έναν θεσμό με μακρόχρονη ιστορία, με παράδοση και με κύρος. Το Φεστιβάλ του Σάλτσμπουργκ ή το Φεστιβάλ της Αβινιόν ή του Εδιμβούργου, είναι τέτοιοι θεσμοί. Βέβαια υπάρχει και στην Πάτρα η εμπειρία του Καρναβαλιού. Ξέρετε όμως καλύτερα από εμένα ότι δεν είναι εύκολο πράγμα να φτιάξει κανείς από τη μια μέρα στην άλλη ένα τέτοιο θεσμό με διάρκεια. Χρειάζεται μια ξεκάθαρη φιλοσοφία, χρειάζονται στόχοι και επιμονή και χρειάζεται χρόνος για να καθιερωθεί. Μπορούμε να δημιουργήσουμε κάποιο φεστιβάλ, εκτός από το καρναβάλι, ή να καθιερώσουμε κάποια εκδήλωση όπως ετήσιο ραντεβού ζωγράφων. Θα σας αναφέρω ως παράδειγμα τη Θεσσαλονίκη, που λειτούργησε ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 1997. Στη Θεσσαλονίκη λοιπόν το 1997 παρ' όλες τις 1200 εκδηλώσεις που έγιναν μέσα στη νύχτη χρόνου, πολλές από αυτές με διεθνή ακτινοβολία, δεν μετρήθηκε εντυπωσιακή στο συνολικό τουριστικό προϊόν. Αυτό που σίγουρα έγινε και αυτό κυρίως γίνεται και στην Πάτρα με το Καρναβάλι, είναι

αύξηση των τουριστών που διημερεύουν στην πόλη. Στις διανυκτερεύσεις πάντως, τις πρώτες που θα χρειαστούμε και θα μετρήσουμε, είναι τον ίδιον των καλλιτεχνών και των τεχνικών στήριξης μιας εκδήλωσης, ιδιαίτερα όταν είναι για πολυπρόσωπες ή πολυήμερες εκδηλώσεις.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΡΙΟΥ – ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η Γέφυρα συνδέει το Ρίο με το Αντίρριο της Αιτωλοακαρνανίας. Είναι η μεγαλύτερη σε μήκος καλωδιωτή γέφυρα σε όλο τον κόσμο, με συνεχές κατάστρωμα 2.250 μέτρων. Ένα πραγματικό θαύμα της μηχανικής με διεθνές επιστημονικό και τουριστικό ενδιαφέρον. Το έργο της Γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου, υπήρξε όραμα του Χαρίλαου Τρικούπη από το τέλος του 19^{ου} αι. Δόθηκε στην κυκλοφορία τον Αύγουστο του 2004.

Η Γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου βρίσκεται στο σημείο όπου συναντώνται:

- Ο αυτοκινητόδρομος Πάτρας – Αθήνας - Θεσσαλονίκης – Ευζώνων.
- Ο υπό κατασκευή δυτικός άξονας Καλαμάτας – Πάτρας – Ηγουμενίτσας (Ιόνια οδός). Διευκολύνει την επικοινωνία της χώρας με την Ιταλία (και κατ' επέκταση, με τη Δυτική Ευρώπη) μέσω των λιμανιών της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας.

Η μόνιμη σύνδεση του Ρίου με το Αντίρριο με μία γέφυρα εξασφαλίζει:

- Μείωση του χρόνου διέλευσης από 45' σε μόλις 5'
- Διέλευση μέσα σε άνετες και υψηλού επιπέδου συνθήκες.
- Ελαχιστοποίηση της επιρροής του καιρού στη μετάβαση από τη μια ακτή στην άλλη. Η διέλευση εξυπηρετείται και από ένα στόλο οχηματαγωγών, ο οποίος, όμως, μόνος του δεν μπορεί να πλέον να ανταπεξέλθει στην κίνηση που αυξάνει συνεχώς και στις σύγχρονες απαιτήσεις των μεταφορών.

Το έργο της Γέφυρας είναι ένας σπάνιος συνδυασμός αντιξοων συνθηκών λόγω:

- Βάθους έως και 65μ.
- Πυθμένα μειωμένων αντοχών.
- Έντονης σεισμικότητας

Αντέχει σε πρόσκρουση δεξαμενοπλοίου 180.000 τόνων, σε ταχύτητα ανέμου 250 χλμ. την ώρα και σε σεισμό μεγαλύτερο των 7 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ.

Πληροφορίες: Κοινοπραξία «Γέφυρα» Αντίρριο Αιτωλοακαρνανίας

Τηλ. 26340 56100

<http://www.gefyra.gr>

Στο Αντίρριο λειτουργεί έκθεση αποκλειστικά για το έργο, με κέντρο ενημέρωσης για την πορεία, τα τεχνικά χαρακτηριστικά και έκθεση φωτογραφίας. Βρίσκεται δίπλα στο εργοτάξιο. Λειτουργεί καθημερινά. Οργανωμένες ξεναγήσεις. Είσοδος δωρεάν. Πληροφορίες: τηλ. 26340 322886-7

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΙΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η «Αυτοκινητοδρόμιο Πάτρας Α.Ε», μια πολυμετοχική εταιρεία, έχει σήμερα κατά πλήρη κυριότητα τίτλους ιδιοκτησίας αλλά και χρήση γης, έκτασης 1.250 στρεμμάτων που βρίσκονται στην περιοχή Ρέντες του δήμου Φαρρών.

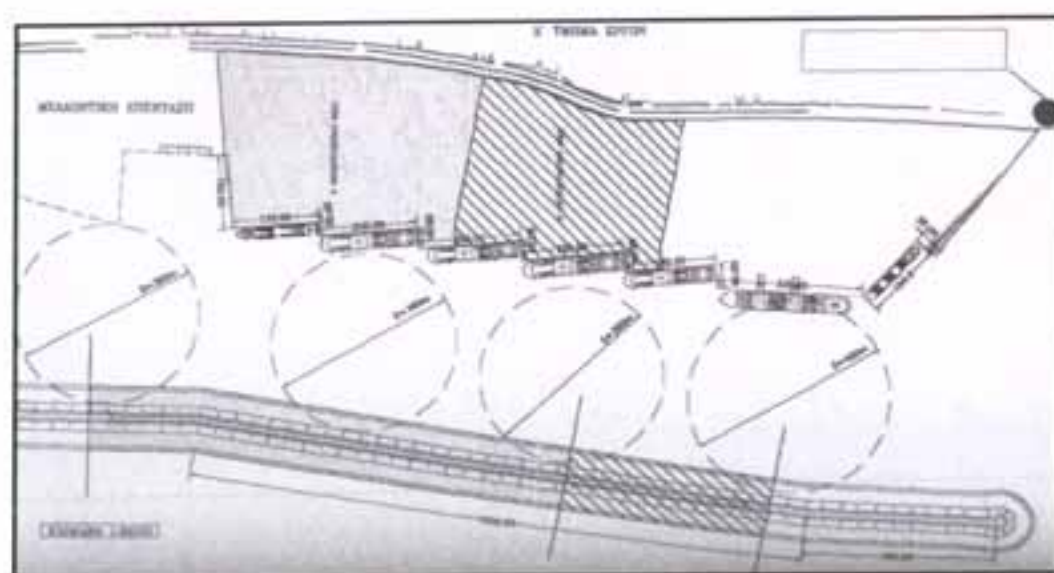
Η έκταση έχει αγοραστεί από το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας που ανέφερα και ανήκει κατά πλήρη κυριότητα, νομή και χρήση. Η έκταση στην οποία αναφέρομαι βρίσκεται σε απόσταση μόλις 24 χλμ. από την πόλη της Πάτρας, 30 χλμ. από το αεροδρόμιο του Αράξου, μέσω της Βιομηχανικής ζώνης και 40 ψλμ. από τα Καλάβρυτα και τα τουριστικά αξιοθέατα της πόλης. Απέχει επίσης μόλις 10 χλμ. από την βιομηχανική περιοχή της Πάτρας.

Το αυτοκινητοδρόμιο προβλέπει μία πίστα 5.243 μέτρων, η οποία είναι ικανή να δεχτεί αγώνες όλων των επιπέδων, ακόμα και φόρμουλα 1 και γκραντ πρι μοτοσυκλέτας. Η πίστα είναι δεξιόστροφη και έχει δυνατότητα για παγκόσμιο πρωτάθλημα. Είναι μελετημένο ήδη και υπάρχει και ο χώρος. Η επιφάνεια των κτιρίων στήριξης σε πρώτη φάση θα είναι 4.000 τετραγωνικά, έχει δυνατότητα να πάει μέχρι 26.000, το δε έργο συμπληρώνεται και με άλλους χώρους, όπως είναι χώροι εκθέσεων, μουσείο αυτοκινήτου και βιομηχανίας.

Το Διεθνές αυτοκινητοδρόμιο είναι ένα εργαλείο το οποίο αν χρησιμοποιηθεί σωστά μπορεί να αλλάξει την οικονομική δομή της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής, όλου του νομού Αχαΐας και όλης της Νοτιοδυτικής Ελλάδος.

Ο ΝΕΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Ο νέος λιμένας θα έχει τη δυνατότητα να καλύπτει πλήρως τη διακίνηση Ελλάδας- Ιταλίας

Η Συνδρομή της Πληροφορικής στην Προώθηση και Ανάπτυξη του τουρισμού της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής.

Η πληροφορική είναι κάτι που έχει μπει στη ζωή όλων, σε όλες τις δραστηριότητες και δεν μπορεί να λείπει από την προώθηση του τουρισμού. Αν κάποιος ψάξει να βρει πληροφορίες για την Πάτρα και την ευρύτερη περιοχή της, θα ψάξει να βρει πώς μπορεί να έρθει στην Πάτρα, τα δρομολόγια λεωφορείων, πού μπορεί να μείνει, πού μπορεί να περάσει την ώρα του, ποιες είναι οι δραστηριότητες της πόλης κλπ.

Πόλεις του εξωτερικού έχουν στηρίξει τον τουρισμό τους, εκδηλώσεις, διεθνής εκθέσεις μέσω της ηλεκτρονικής ενημέρωσης. Μια πρώτη κίνηση θα ήταν η δημιουργία ενός cd-rom multimedia, το οποίο θα προβάλλει την περιοχή και μπορεί να διανέμεται σε διάφορα διεθνή συνέδρια που λαμβάνουν χώρα σε αυτή.

Μια δεύτερη κίνηση θα ήταν η καταχώρηση αυτής της πληροφορίας στα λεγόμενα info kiosk, οθόνες δηλαδή που υπάρχουν μέσα σε καράβια με τα οποία ταξιδεύουν οι τουρίστες, σε επιλεγμένα σημεία που μπορεί κανείς να βρει διάφορες πληροφορίες, που έχουν να κάνουν με τον τόπο προορισμού του και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του, ώστε να μείνει έστω και μια μέρα στην περιοχή.

Ένα τρίτο σημείο είναι η προβολή μέσω του διαδικτύου, όπου θα μπορεί να βρίσκει κανείς την ιστορία, τα αξιοθέατα, ξενοδοχεία, εστιατόρια, χώρους διασκέδασης γενικότερα, φεστιβαλ, υπηρεσίες που παρέχει η πόλη, και τέλος κάποιοι χάρτες, κάποιες διαδρομές, πού μπορεί κανείς να βρει εύκολα δρόμους, να βρει τοποθεσίες και να μην χάνεται.

Αυτή η βάση δεδομένων θα πρέπει να είναι αξιόπιστη και να ανανεώνεται συνεχώς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η ιστορική πρωτεύουσα της Δυτικής Ελλάδας, εκμεταλλεζόμενη και τον θεσμό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας του 2006, πρέπει να αναδειχθεί ως ένας πολύμορφος και ποιοτικός προορισμός πολιτισμικού τουρισμού, με έμφαση στην ιστορία, τον πολιτισμό, τη θρησκεία και τις παραδόσεις αλλά και την πλούσια σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή. Έτσι είναι βέβαιο ότι θα βρει τον πραγματικό της ρόλο, που δεν είναι άλλος από το να οδηγήσει, μέσα από την δική της ανάπτυξη, την Δυτική Ελλάδα στην Οικονομική και Πολιτιστική πρωτοπορία.

2. Η Πάτρα πρέπει να διευκρινίσει και να αναδείξει την ταυτότητα της.

3. Το μεγάλο τουριστικό ρεύμα της διέλευσης ετησίως ενός εκατομμυρίου τουριστών, παραμένει ανεκμετάλλευτο. Πρέπει να δημιουργηθεί ένα δελεαστικά εμπλουτισμένο τουριστικό προϊόν δραστηριοτήτων, στο οποίο να περιλαμβάνονται τα φυσικά στοιχεία της περιοχής (μνημεία της φύσης - παραλίες - βουνά - υγροβιότοποι - λιμνοθάλασσες, κ.λ.π.) και τα ιστορικά, αρχαιολογικά, θρησκευτικά κ.λ.π. μνημεία της ανθρώπινης δραστηριότητας ανά τους αιώνες. Η εκμετάλλευση αυτού του πόρου πρέπει να γίνει με παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων προστασίας, διαχείρισης και ανάπτυξης, που θα υπηρετούν τις αρχές της αειφορίας.

4. Κρίνεται αναγκαία η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και ο εκσυγχρονισμός των μονάδων τουριστικού ενδιαφέροντος. Απαιτείται άμεσα η δημιουργία ξενοδοχειακών υποδομών υψηλού επιπέδου που θα ικανοποιούν την ζήτηση εύπορων, εκλεκτικών και απαιτητικών κοινωνικό-οικονομικών ομάδων.

5. Η Γέφυρα Ρίου Αντιρρίου αποτελεί νέο σημείο αναφοράς της περιοχής, σημαντικό τουριστικό αξιοθέατο και αιτία δημιουργίας αλυσίδας επιδράσεων που πρέπει έγκαιρα να μελετηθούν και να αντιμετωπιστούν.

6. Η ανασχεδίαση της παλιάς Βιομηχανικής ζώνης στην ακτή Δυμαίων πρέπει να γίνει με στόχο και την τουριστική της αξιοποίηση. Η Βιομηχανική κληρονομιά θα πρέπει να αντιμετωπιστεί και σαν τουριστικό προϊόν με την ίδρυση χειροτεχνικού κέντρου με ενσωματωμένα παραδοσιακά εργαστήρια παραγωγής τοπικών προϊόντων όπως μεταξωτά, κεραμικά, ζαχαρώδη, ποτά, καρναβαλικά στοιχεία, φιγούρες καραγκιόζη κλπ.

7. Απαιτείται προβολή και αξιοποίηση των νέων αθλητικών υποδομών της πόλης για προσέλκυση μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων.

8. Η πλεονεκτική θέση της Πάτρας για θαλάσσιο τουρισμό επιβάλλει την ανάπτυξη μαρίνας νέας γενιάς με πιθανό χώρο το υπάρχον λιμάνι το οποίο μετά την ολοκλήρωση του νέου θα παραμείνει ελεύθερο. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η τουριστική αξιοποίηση του κυματοθραύστη του λιμανιού.
9. Υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για την δημιουργία δρόμων του κρασιού και των γεύσεων. Αναγκαία κρίνεται η ίδρυση και λειτουργία μουσείου του κρασιού και της αμπέλου καθώς και η καθιέρωση οινογευστικών εκδηλώσεων.
10. Πρέπει να καθιερωθεί συστηματικός έλεγχος της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού με την βοήθεια κοινά αποδεκτού συμφώνου ποιότητας.
11. Είναι επιτακτική η ανάγκη ίδρυσης γραφείων τουριστικών πληροφοριών και έκδοσης τουριστικών εντύπων.
12. Η ανάδειξη της περιοχής ως τουριστικού προορισμού απαιτεί μεγάλη και εξειδικευμένη διαφημιστική προβολή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Οι περισσότερες πηγές που χρησιμοποίησα ήταν τουριστικά φυλλάδια από τον ΕΟΤ σε συνδυασμό με τις γνώσεις που απέκτησα κατά τη διάρκεια της πρακτικής μου άσκησης στην Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Αχαΐας και των τεσσάρων χρόνων διδασχής από τους καθηγητές μου.
2. ΑΧΑΪΑ ΑΕ, Τουριστικός οδηγός Νομού Αχαΐας, 2004, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής .
3. ΕΛΛΑΔΑ- ΑΧΑΪΑ, 2005, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐα, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.
4. Η ΠΑΤΡΑ ΑΝΑΖΗΤΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ, 1999, Δήμος Πατρέων.
5. Προώθηση πωλήσεων και direct marketing, Δημήτρης Παξιμάδης.
6. Τουριστική Πολιτική, Ν. Ηγουμερνάκης
7. Ναυτιλιακά γραφεία, (Σημειώσεις) Αβραμόπουλος.
8. Τουριστική γεωγραφία, (Σημειώσεις) Α. Ζαφειροπούλου.
9. <http://www.ypan.gr>
10. <http://www.infocenter.gr>
12. <http://www.istoselides.gr>
13. <http://www.aigeira.gr>
14. <http://www.culture.gr>
15. <http://www.eot.gr>
16. <http://www.axaia.gr>
17. <http://www.nea.gr>
18. <http://www.patra.gr>
19. <http://www.westerngreece.gr>
20. <http://www.synedros.gr>
21. <http://www.gnt.gr>
22. Τουρισμός και Ανάπτυξη (Περιοδικό)
23. Ελλάδα των διακοπών (Περιοδικό)